
SOCRATES
S
DÜŞÜNEN SPOR DERGİSİ
PINAR KARŞIYAKA I YORDAN LETCHKOV I GARBAJOSA & RADMANOVIC
BERKUN OYA I PINAR ÖĞÜNÇ I IRMAK KAZUK I FLORENCE GRIFFITH-JOYNER
KAAN KURAL I UĞUR MELEKE I SİNAN GÜLER I ALOE BLACC I İLHAN ÖZGEN
SAYI:05
AĞUSTOS 2018
FİYAT:10TL
KKTC FİYATI:12 TL
ISSN 2149-2743
can

6
15
Beba
Coca-Cola

İKLİM DEĞİŞİR DE NE OLUR?

"Evini terk et,
İsmini değiştir,
Yalnız yaşa,
Kekini ye."

The National'ın *Vanderlyle Crybaby Geeks* şarkısında dediği gibi; transfer olan bir sporcu önce evini terk eder. Ardından sokaklarında daha önce adının anılmadığı bir yere gider. Tek başına bir otel odasına yerleşir ve yemeğini yer.

Alışmaya çalışır; yeni bir şehre, yeni insanlara ve yeni bir hayata... 'Adaptasyon süreci' derler buna, değildir; gidenin, bıraktıklarından kopma sancılarıdır aslında hepsi.

Kimi giderken bir parçasını bırakır geride. Aklı gittiği yerde olmaz, bıraktığında kalır. Kurtulamaz. Kimi ise şanslıdır, zaten kaçmak istiyordur bulunduğu yerden. Tebdil-i mekanda ferahlık arıyordur. Daha ilk yolcuğunda rastlar ikinci evine.

Yıllar yılları kovalar başka bir göğün altında; iklim değişir, Akdeniz olmaz da başka bir şey olur, rüzgâr ve yağmurla temizler içini, gülümser. Tıpkı Tugay Kerimoğlu gibi...

Tugay, Glasgow Rangers için Türkiye'den İskoçya'ya giderken soru işaretlerini de yanında götürür. Kapısından çocuk yaşta girdiği ve 12 yıl geçirdiği kulüpten ayrılıp bilmediği topraklara doğru yol alır. Ama kararlıdır. Ne zaman bir gidenden bahsedilse cümlenin sonuna sıla hasreti eklenir ya, herkes aynı değildir işte. Ken Loach filmlerindeki yabancılar Glasgow'a alışmakta zorlanır. Tugay ise farklı karşılar bu yeni deneyimi ve farklı karşılanır. 'Onlardan biri' oluverir.

Kimi de tutunamaz gittiği yerde. Nedeni belki korkusudur bilinmeze dair, ürküyordur. Ya da gençtir sadece, gittiği yerde ayakta duracak kadar güçlenmemiştir. Tıpkı Bojan Krkic gibi...

Sırp bir baba ile İspanyol bir annenin Katalunya'da doğup büyüyen oğlu Bojan Krkiç, 21 yaşında Barcelona'dan Roma'ya gider. Sıla hasretine merhem, kendine yoldaş olsun diye köpek alması öğütlenir. Fakat Nina ismini verdiği poodle beklenen etkiyi yaratmaz. Dokuz yaşında girdiği La Masia'nın kapısından dışarı adım atmamıştır. Yuvadan ilk uçuşunda kırılıverir kanatları. Dört yılda dört kulüp değiştirir. Son durağı Stoke City'de bile hâlâ bir 'tutunamayan'dır kendisi. Hayatı ise her an dönecekmiş gibi; valizler, otel odaları ve geçici ikametgahlar üzerine kuruludur.

Bir de hem gitmeyi hem dönmeyi sevenler var. Onların yolu biraz daha farklı. İsteyerek gider, isteyerek dönerler. Thierry Henry gibi...

Paris yakınlarında doğan Fransızın yolu, bir gün Londra'ya düşer ve o günden sonra hiçbir şey eskisi gibi olmaz. Öyle ki; geldiği yer, doğduğu yerin ötesine geçer. Çok sever, çok sevilir. Ama duramaz artık bir gün, gider. Bilinmeyenin cazibesini seçer. Yaşar da sonuna kadar, pişman olmaz. Ama derler ya toprak çağırır insanı; o da nihayetinde evine döner. Belki bir kez daha bozar düzenini ama düşünmez. Çünkü bilir ki döndüğü yerde hâlâ vardır bekleyeni. Dün gittiğinde küsen, bugün döndüğünde kucaklar onu.

Öyle bir yerdir ki bu, baştaki şarkının ilerleyen satırlarında dediği gibi; orada 'her şey affedilir'.

Bu sayı, korkmadan giden ve isteyerek dönenler için.

CANER ELER

SOCRATES

İmtiyaz Sahibi CAN SANAT YAYINLARI YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A. Ş.'Yİ TEMSİLEN***CAN ÖZ***

Proje BAĞIŞ ERTEN, ***CAN ÖZ***

Genel Yayın Yönetmeni CANER ELER

Yazı İşleri Müdürü (Sorumlu) ***ONUR ERDEM***

Genel Koordinatör ORKUN YEŞİM

Yazı İşleri Ekibi ***ATAHAN ALTINORDU,*** KUTAY ERSÖZ, ***EMİR GÜNEY,*** BURAK KURU, ***İNAN ÖZDEMİR,*** İLHAN ÖZGEN, ***UĞUR OZAN SULAK,*** OZAN CAN SÜLÜM, ***MUSTAFA TAHA,*** SENCER YÜCEL

Socrates Akademi ***EMRE GÜRKAYNAK,*** İREM KÖROĞLU, ***MÜTHİŞ CAN ÖLÇER,*** ARAS YETİŞ

Kurumsal Kimlik ***TBWA\ISTANBUL***

Kreatif Direktör VOLKAN KARAKAŞOĞLU, ***HÜSEYİN SANDIK***

Görsel Yönetmen OYA ÇİTÇİ

Grafik Tasarım ***ALPTUĞ USLU***

Fotoğraf CAN ESKİER

Redaksiyon ***CENGİZ ALKAN***

Dijital İZGE CAN GÜNAL

Pazarlama ***DUYGU COŞKUNSEDA***

Katkıda Bulunanlar 5HARFLİLER, ***OSMAN ARPACIOĞLU,*** ALİ BARAS, ***EGEMEN BAYHAN,*** ALOE BLACC, ***ETHEM ONUR BİLGİÇ,*** TURGAY BÜYÜKKARCI, ***ÇAĞ ÇALIŞKUR,*** COŞKUN ÇELİK, ***SELİM ÇINAR,*** ŞAFAK ÇINAR, ***HAVVA ÇOBAN,*** AYSER ÇOBANOĞLU, ***FATİH DEMİRELİ,*** JON DIEBLER, ***BOBBY DIXON,*** FİKRET DOĞAN, ***BÜLENT EKEN,*** ŞEVKET FURKAN ERBAY, ***RUHİ ERDEN,*** JORGE GARBAJOSA, ***GÜVEN GÖKTAŞ,*** SİNAN GÜLER, ***TÜMER GÜLÜMSERLER,*** AYDIN AYHAN GÜNEY, ***SARPER GÜNSAL,*** ALİ GÜRAÇAR, ***GÜRAY GÜRSEL,*** OSMAN HOSAN, ***ERMAN KARADEMİR,*** IRMAK KAZUK, ***İNANÇ KOÇ,*** MURAT KUBLAY, ***YORDAN LETCHKOV,*** UĞUR MELEKE, ***BERKUN OYA,*** PINAR ÖĞÜNÇ, ***FİKRET ÖZER,*** LUTZ PFANNENSTIEL, ***VLADIMIR RADMANOVIC,*** SEZGİN RIZAOĞLU, ***UFUK SARICA,*** TOBIAS SCHAECHTER, ***DJ STRAWBERRY,*** DERVİŞ ŞENTEKİN, ***ÇAĞRI ŞENOL,*** CANSU ŞİMŞEK, ***BARBAROS TALI,*** ERCAN TANER, ***ALP ULAGAY,*** HÜMA ÜSTER, ***KAĞAN YAZICI,*** ONUR YAZICIOĞLU, ***ALP AVNİ YELKENBİÇER***

Danışma Kurulu İBRAHİM ALTINSAY, ***MERT AYDIN,*** TANIL BORA, ***AYDAN ÇELİK,*** ATTİLA GÖKÇE, ***MİTAT KORAY,*** KAAN KURAL, ***CENGİZ MACAR,*** MURAD SEZER, ***ÖZGEHAN ŞENYUVA,*** HARUN TEKİN, ***MURAT TOKLUCU,*** UĞUR VARDAN, ***BANU YELKOVAN,*** ÜMİT METİN YILDIZ

Can Yayınları ***ÜMİT ALTAŞ,*** ONUR BÜYÜKCERAN, ***TUNCAY GEZER,*** ALİ GRANİT, ***ZÜHRE GÜLDOĞDU,*** SIRMA KÖKSAL, ***ALİ ÖGEYİK,*** METİN ÖZDEN, ***SERTAN ÖZYAĞMUR,*** NURTEN USTAOĞLU, ***AYŞİN YÖRÜK***

İletişim TEL: 0 212 234 90 29 / ***FAX: 0 212 355 37 48*** / E-POSTA: INFO@SOCRATESDERGI.COM

TWITTER.COM/SOCRATESDERGI / FACEBOOK.COM/SOCRATESDERGI / ***INSTAGRAM.COM/SOCRATESDERGI***

Yönetim Yeri CAN SANAT YAYINLARI YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A. Ş.

MEŞRUTİYET MAH. HACI MANSUR SOK. NO: 5 AYCİBİN PASAJI KAT: 4 D: 85-86-87 NİŞANTAŞI - İSTANBUL TEL: 0 212 234 90 29

Basım Yeri TÜRKMENLER MATBAACILIK REKLAM SANAYİİ TİC. LTD. ŞTİ.

MALTEPE MAH. GÜMÜŞSUYU CAD. NO: 16-18 TOPKAPI - İSTANBUL DAVUTPAŞA V. D. 880 028 2795 TEL: 0 212 674 71 61

Yayın Türü YEREL SÜRELİ YAYIN - ISSN 2149-2743 - SAYI: 05 - AĞUSTOS 2015

****Bu dergide yer alan yazı, makale, fotoğraf, illüstrasyon ve konuların her hakkı saklıdır. Can Sanat Yayınları Yapım ve Dağıtım Ticaret ve Sanayi A.Ş.'nin yazılı izni olmaksızın dergide yayımlanan eserler kısmen veya tamamen kaynak gösterilerek dahi çoğaltılamaz, yayımlanamaz, işlenemez, umuma iletilemez ve temsil edilemez.*

Kapak İllüstrasyon/Tasarım Hüseyin Sandık

ÇEKİM ALANI
KURT COBAIN 010

PİKENROL
IRMAK KAZUK 012

TERS KÖŞE
BURHAN DOĞANÇAY 014

YODA 015

TEK PAS
ALLEN IVERSON 016

#HEŞTEG 018

SA'HAF 020

LETCHKOV 022

5 HARFLİLER 026

BERKUN OYA 030

SİNAN GÜLER 034
SOYUNMA ODASI

PINAR KARŞIYAKA 036

ALOE BLACC 048

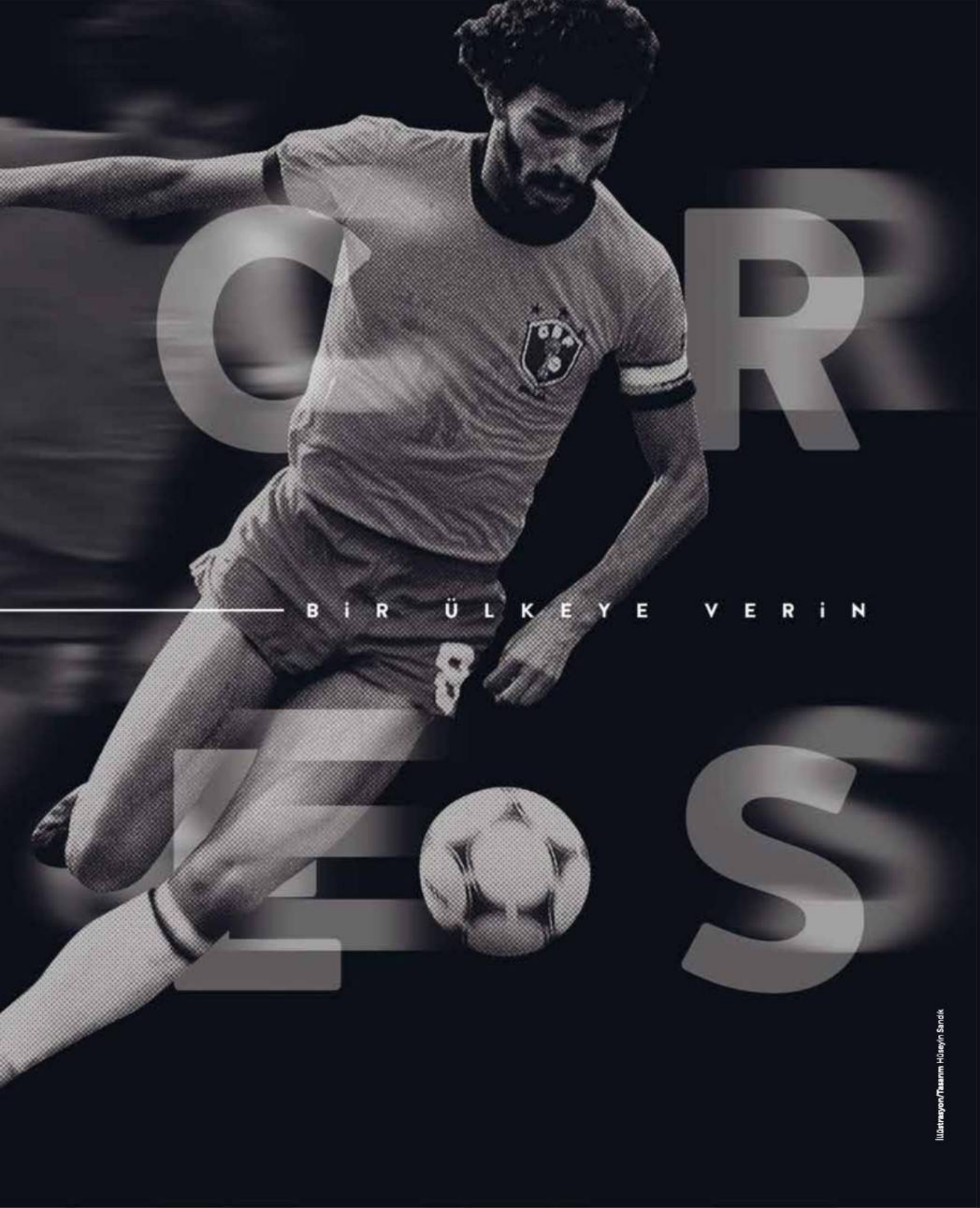
ERTEN VS MELEKE
TRANSFERLER 054

COŞKUN ÇELİK 060

PFANNENSTIEL 068

MERT AYDIN 072
DERVİŞ ŞENTEKİN '9 HASAN' 074
KAAN KURAL 078
TINKOV&TAPIE 082 inan özdemir
TRANSFER ANSİKLOPEDİSİ 086
TANIL BORA 090
EGEMEN BAYHAN 094
FLO-JO 096
100 M caner eler 102
PINAR ÖĞÜNÇ 106
HAKAN ÇALHANOĞLU TOBIAS SCHAECHTER BIO
GARBAJOSA& RADMANOVIC 114
100 BİNLİK STAT MURAT TOKLUCU 118
TOPRAK SAHA 124
FREIBURG FİKRET ÖZER 130
DEMPSEY VS CARPENTIER HEYWOOD BROUN 134
KIRKPINAR 138
GOLF İSMET KİM KİM 140
BRIC TOGETHER 142

SOSYAL
GOLLERİMİ DAHA GÜZEL

İllüstrasyon/Tasarım Hüseyin Sandık

COBAIN TEORİSİ VE TERCİHLER

ONUR ERDEM

Bir insanın 27 yaşında kendini öldürmeye karar vermesi kolay açıklanabilecek bir durum değil. Kariyerinin zirvesindeki 27 yaşında bir insanın bu yolu seçmesi daha da garip ve bunu kafasına dayadığı bir av tüfeğini ateşleyerek yapmasının hiçbir mantıklı açıklaması yok.

Kurt Cobain 27 yaşındayken dünya ayaklarının altındaydı ya da biz öyle sanıyorduk. Ayaklarının altındaki dünyayı adeta kendi idam iskemlesiymiş gibi tekmeleyip devirmiş olması da 'sandığımız' her şeyin yanlışlığını kanıtlıyor.

Ölümünden 68 gün önce *Rolling Stone* dergisine verdiği röportajda sporla ilişkisini şöyle anlatıyordu: "Bir M-16 tüfeğim var, onunla boş arazide ateş etmekten keyif alıyorum. Zaten hayatım boyunca spora dair sevdiğim tek şey bu oldu. Ayrıca, korumak zorunda olduğum bir ailem var."

Kızı Frances Bean henüz 20 aylıktı ve evinde silah bulunduruyor olmasını bu sözlerle savunuyordu. 68 gün sonra, bahsettiği silahlardan birini kafasına dayayıp tetiği çektiğini düşünürsek, bunun pek de iyi bir korunma yöntemi olmadığı ortada.

Bill Simmons, *Book of Basketball* adlı kitabında Kurt Cobain'in adını verdiği bir teoriden bahseder. Ona göre; bazen en doğru zamanda, en doğru yerde bırakmak gerekir. Michael Jordan, basketbolu 1998 yılında, şampiyonluğu getiren o son ve unutulmaz şutundan sonra bıraksa ve birkaç sene sonra Washington Wizards formasıyla parkelere geri dönmese, bugün kimse "Jordan mı, Kobe mi, LeBron mu?" gibi bir tartışmaya girme cüretini dahi gösteremeyecekti. Çünkü o dönüş, zirveden düşüş demekti ve onu bir 'ölümlü' gibi göstermişti. Jordan miti zedelenmişti.

Simmons, Cobain'in ise Jordan'ın aksine, olabilecek en doğru zamanda sahneden çekildiğini düşünüyordu. *In Utero* ve *MTV Unplugged* albümleri yayınlanmış, Nirvana ile birlikte zirveye çıkmıştı. Buna karşın, uyuşturucu kullanımı artmış ve yavaş yavaş bilinç düzeyi gerilemeye başlamıştı. Cobain o gün, o tetiği çekmemiş olsa muhtemelen birkaç yıl sonra bir rehabilitasyon kliniğinden çıkarken çekilmiş fotoğrafları magazin basınına yansıyan, eşi Courtney Love ile kavgaları artık pespayelik noktasına varan, bitik ve yitik bir adama dönüşecekti.

Sisifos, zirveye kadar ittiği kayayla birlikte sürekli başladığı noktaya geri dönmüştü ve tarih boyunca bu lanetle anıldı. Cobain ise aynı yoldan gitmedi; tetiği çektiği anda, kendini ve Nirvana'yı dağın diğer tarafına attı ve bir mite dönüştürdü.

İşin garibi ise bıraktığı veda mektubunun Neil Young'dan alıntıladığı son cümlesinde, sanki Simmons'ın yıllar sonra kuracağı o teoriden haberdar gibiydi.

"Sönüp gitmektense yanmak daha iyidir."

KURT COBAIN

Fotograf: Getty Images Turkey

METALLICA'YA ZAAFIM VAR!

IRMAK KAZUK İSMİNE AŞİNA OLDUĞUNUZU VARSAYIYORUZ. EN AZINDAN, 2010 DÜNYA BASKETBOL ŞAMPİYONASI YARI FİNALİNDEKİ TÜRKİYE-SIRBİSTAN MAÇI SONRASI, CANLI YAYINDA MİLLİ TAKIMLA BİRLİKTE YAŞADIĞI SEVİNCİ HATIRLIYOR OLMANIZ LAZIM. TABİİ, KENDİSİYLE İLGİLİ BİLMEDİKLERİNİZ DE VAR; HANGİ GRUBU SEVDİĞİ, ALTYAPIDA HANGİ İSME BENZETİLDİĞİ YA DA BACAĞINDAKİ DÖVMEDE HANGİ FUTBOLCUNUN YER ALDIĞI GİBİ... ÖĞRENMEK İSTEYENLERİ, HEMEN YAN TARAFA ALALIM...

Metallica – Muse ~~1~~ 0 2

Metallica tabii, adamlarla beraber büyüdüm. 1993'teki ilk konserlerine gitmiştim. O günden beri de hayatımın bir parçası oldular. Metallica'ya zaafım var!

PES – FIFA ~~1~~ 0 2

2015 itibarıyla FIFA'ya geçtim ama PES'in bendeki yeri ayrıdır. Sırf bu yüzden, Japonya'ya gittiğimde Konami'nin merkezine uğramıştım.

Maddi – Manevi 1 0 ~~2~~

Çevremdeki insanları, arkadaşlarımı mutlu etmeyi seviyorum. O yüzden manevi.

Toni Kukoc – Dejan Bodiroga ~~1~~ 0 2

Altyapıda beni Toni Kukoc'a benzetirlerdi. O yüzden Kukoc diyeceğim.

Steven Gerrard – Robbie Fowler ~~1~~ 0 2

Bacağımdaki dövmenin de farkıyla Steven Gerrard diyorum.

Profiterol – Parfe 1 ~~0~~ 2

Bu net beraberlik ya! Ama bol gollü geçer.

Davul – Gitar ~~1~~ 0 2

İkisini de çok amatör, yalandan denilebilecek düzeyde çalmama rağmen, davulda harcadığım enerji ve aldığım haz bambaşka.

Romantik komedi – Korku filmi 1 0 ~~2~~

Çok net korku filmi, hem de farklı galibiyet. Hatta kötü; üçüncü, dördüncü sınıf bir korku filmi daha iyi olur.

Garfield – Charlie Brown 1 0 ~~2~~

Charlie Brown nedense bana hep daha sempatik, daha saf ve küçük bir çocuk gibi geldi. Onun saflığında kendimi görüyorum.

Twitter – Instagram 1 0 ~~2~~

Twitter'ı eskisi kadar sevemiyorum. Instagram daha rahat.

Pearl Jam – Nirvana 1 ~~0~~ 2

Bu da net beraberlik ya. Hatta daha bugün kendi kendime dedim, "Ya ben bunların ikisini de çok boşladım" diye.

Belgrad Ormanı – Bebek sahili ~~1~~ 0 2

Denizi çok sevmeme rağmen, koşu parkuru olarak Belgrad kesinlikle daha iyi.

Pişi – Yumurtalı ekmek ~~1~~ 0 2

Burada da net pişi diyeceğim ama bir itirafta bulunayım; ben pişinin adını yıllarca 'kızarmış hamur' olarak bildim, doğrusunu daha yeni öğrendim.

Amsterdam – Barcelona 1 0 ~~2~~

İki şehirde de özgürlüğün sınırı yok ama deniz farkıyla Barcelona alır.

Fotoğraf Kağan Yazıcı

TUTKU BUHARLAŞIP YOK OLDUĞUNDA

BURHAN DOĞANÇAY, RESİMLERİNDE HAYATI ANLATMADAN ÇOK ÖNCE, GENÇLERBİRLİĞİ FORMASIYLA YEŞİL SAHALARDA BOY GÖSTERİYORDU

SEVECEN TUNÇ

1946 sezonu Türkiye Futbol Birinciliği, Eskişehir Demirspor ve Gençlerbirliği karşı karşıya. Maç, 4-2 Gençler'in galebesi ile bitiyor. Ankaralı futbolcular Başbakan Şükrü Saracoğlu'nun elinden şampiyonluk kupasını alıp gururla havaya kaldırıyor. Sonrası mı? Kupayı kaptıkları gibi, doğru takım arkadaşları Burhan'ın evine. O Burhan ki hasta yatağında bekliyor onları. O Burhan ki bu başarıda en az onlar kadar payı var. O Burhan, kırmızı-siyahlı ekibin efsane sağ içi; sanat dünyasının ise Burhan Doğançay'ı.

"Ben girdikten sonra takım toparlandı, 1946'da Türkiye şampiyonu olduk. Ben Paris'e gidince takım dağıldı, kötüleşti."

Böyle diyordu bir röportajında Doğançay. Babasına "Bir, resim yapmayacağım; iki, futbol oynamayacağım!" diyerek gitti Fransa'ya. Sözlerinden yalnızca birisini tutabilecekti. Nantes'a, Nancy'ye, hatta Racing'e gitme ihtimali belirdiğinde dahi itibar etmedi. Futbol yaşantısını bir süre daha amatör olarak sürdürdü; empresyonist sanatçılarıyla ünlü Honfleur kasabasının takımında forma giydi. Sonrasındaysa eski aşkı futbolun sıkı bir takipçisi olarak kalmayı tercih etti. Peki sadece futbolun mu? "Spor çok önemlidir benim için. Askeri milli takımda senelerce futbol oynadım, Gençlerbirliği'nin kaptanlığını yaptım, iki defa Türkiye, beş defa Ankara şampiyonu oldum. Hâlâ çok ilgiliyim futbolla, sporla. Finlandiya'da kayak şampiyonası varsa skorları bilirim, New York'ta basket maçı oynanıyorsa sorun, sonucunu söyleyeyim" diyordu bir başka röportajında.

Burhan Doğançay çalışmalarında sürekli tekrarlayan bir motif olarak 'kent duvarları'nı seçti. Hayatı boyunca 100'ün üzerinde ülke, 500'den fazla kent gezdi. Kent duvarlarına yansıyan insan ve isyan hikâyelerini, kültürel sembolleri, pop-art imgelerini, grafitilerde, posterlerde dile gelen siyasi fikirleri tuval üzerinde yeniden yarattı. O fısıldayan duvarları, yüksek perdeden konuşturdu. Yok yok, duvarlara insanlığın en güzel şarkılarını söyletti. Doğançay'a 'duvarların ressamı' denmesi sebepsiz değildi...

Burhan Doğançay gençliğinde tam anlamıyla bir komple atletti. "Gayet iyi pinpon, tenis oynardım. Basket, atletizm, futbol, yüzme hepsini yaptım bunların" diyen, spora bu kadar meraklı bir sanatçının çalışmalarında sporun etkisini görmemek mümkün olabilir mi? Doksanların başında imza attığı iki önemli seriden birinin adı; *Formula 1 Duvarları*. Duvarların ressamı bu serisini, yarışçıların dikkati dağılmasın diye kısmen siyah plastikle kaplanan Monaco duvarlarından etkilenerek hazırlamış. Rengârenk olimpiyat halkalarının üstüne siyah bant çekilmiş bir şekilde resmedildiği *Olimpiyat Halkaları*, bu serideki tablolardan biri. *Buz Hokeyi*, 1993'te imza attığı bir diğer yapıtının adı. Sonra, Muğla Milas'ta karşılaştığı bir lastik tamircisi dükkânından esinlenerek hazırladığı *Taş Duvar* çalışması. Eşi Angela Doğançay tarafından İstanbul Modern'e bağışlanan tabloda yer alan Beşiktaş takımı posterleri, sadece Muğlalı lastik tamircisi için değil, ünlü ressam için de futbolun önemini anlatıyor gibi.

Clive Giboire, Doğançay'ın eserlerini analiz ettiği bir yazısında, ressamın uzun zaman önce gerçekleşmiş faaliyetleri betimleyerek, tutku buharlaşıp yok olduğunda ya da basitçe hayat devam ettiğinde geride neler kaldığını gözler önüne serdiğini söyler. Farklı dönemlere ait ve şeritleri yoğun olarak kullandığı *The Great Breakthrough*, *Trojan Horse*, *Saratoga Dreaming* ve *Opening of Red and Black* gibi eserlerine bir bakın. Ressamın bir zamanlar tutkuyla giydiği çubuklu formaya gönderme yaptığı izlenimine kapılabilirsiniz.

Fotoğraf Getty Images Turkey

TERRY GRIFFITHS

KARİYERİNE BEKLENMEDİK ŞEKİLDE NOKTA KOYUP ÖNCE YORUMCU, ARDINDAN ANTRENÖR/MENTOR OLARAK SNOOKER'DA FARKLI BİR KONUM ELDE ETTİ

MUSTAFA TAHA

Bir yandan otobüs biletçisi, sigorta satıcısı ve postacı olarak çalışırken bir yandan da snooker ile ilgilendi. 1975'te Galler Amatör, 1977'de de İngiltere Amatör Şampiyonası'nı kazandıktan sonra profesyonel oldu.

1979'da Snooker Dünya Şampiyonası'na ilk katılımında şampiyonluğa ulaştı. 1980'de Masters, 1982'de ise Birleşik Krallık Şampiyonası'nı kazanarak 'triple crown' yapan ilk snooker oyuncusu oldu. Halihazırda bunu başaran 10 snooker oyuncusundan biri.

1984-1992 yılları arasında arka arkaya dokuz Dünya Şampiyonası çeyrek finali oynadı. Bir snooker oyuncusundan beklenmeyecek şekilde, dünya sıralamasında ilk 32'nin içerisinde yer almasına rağmen emekliliğini açıkladı.

İhtiyatlı, yavaş oyun tarzı ve olağanüstü taktisyenliğiyle geçen oyunculuk kariyerine 1997'de son verdi. Emekli olduktan sonra antrenör ve mentor olarak çalışmaya başladı. Mark Williams, Marco Fu, Mark Allen, Stephen Hendry ve Stephen Maguire gibi oyuncularla çalıştı/çalışıyor. Marco Fu ve Mark Williams onunla çalışmaya başladıktan sonra önemli turnuva başarılarına imza attı.

Antrenörlük kariyerinde yedi dünya şampiyonu ile çalıştı. Aynı anda 14 oyuncuya mentor olarak hizmet verdi. Oyunculara karşı sert ve etkili mizacıyla tanınıyor.

Onun tarzında da yıllar geçtikçe farklılıklar meydana geldi. Kendisine bu konuda sorulan bir soruya, "Önceki yıllarda yüzde 90 oranında teknik yöne ağırlık veriyordum. Şimdi ise yüzde 80 zihinsel tarafa odaklanıyorum" cevabını verdi.

Ona göre, çok sayıda oyuncu iyi oynadığını düşünüyor ama beyinlerinde olup bitene dair aradıkları ek bilgiye ulaşmakta güçlük yaşıyor. Kendisi de bu yönde oyunculara yol göstericilik yapıyor. Herhangi bir oyuncu için maç kazanamayacağını fakat ona küçük ayrıntılarla yardımcı olabileceğini söylüyor.

Fotoğraf Getty Images Turkey

NE KADAR İYİ O KADAR KÖTÜ

ALLEN IVERSON'I TARİHTEN SİLEMEZSİNİZ AMA ADININ ALTINA NOT DÜŞEBİLİRSİNİZ. KENT BABB DE *NOT A GAME* ADLI KİTABINDA TAM OLARAK BUNU DENEDİ

ONUR ERDEM

"Büyük bir hayranı olabilirsiniz. Ancak bu kitabı okuduktan sonra olmamayı dileyeceksiniz."

Drew Magary, Kent Babb'in Allen Iverson'ın hayat hikâyesinden saklı parçalara yer verdiği *Not A Game* kitabı ile ilgili *deadspin.com*'daki değerlendirmesinde bu ifadeyi kullanıyor. Sonda söyleyeceğimi başta söyleyeyim; hiç de haksız sayılmaz.

Magary'nin yazısında belirttiği gibi; Iverson antrenmanlardan nefret ederdi, koçlarıyla sorunlar yaşardı, garip kıyafetler giyerdi, kollarını kaplayan dövmelere sahipti ve bir maçta 35 şut kullanmakla ilgili herhangi bir problemi yoktu. Bunları beğenmiyorsanız, bu sizin probleminizdi. O, kendisinden hoşlanmayan aptalları mutlu edebilmek için elbette ki kendinden taviz vermeyecekti.

Dışarıdan bakıldığında -sevin ya da sevmeyin- bunun en azından onurlu bir davranış biçimi olduğunu kabul etmek durumundasınız. O, bir zamanlar devler arenasında kalbi ve ruhuyla herkese meydan okuyan küçük bir adamdı. Asla geri adım atmıyordu, hiçbir düellodan kaçmıyordu, kendinden 30 santimetre uzun rakiplerin arasına dalarken en ufak bir korku duymuyordu, kimseden sözünü sakınmıyordu. Kavga mı? Oradaydı. Meydan okuma mı? Hemen karşınıza dikilirdi. Gerçek bir rol modeli, olması gerektiği gibi.

IVERSON'IN HİKÂYESİNİ MAHVETMENİZ KOLAY DEĞİL, TABİİ O DA BU KONUDA SİZE YARDIMCI OLMAZSA...

Onunki tam olarak; zor bir çocukluk, üstüne daha zor bir ilk gençlik geçirmiş Amerikalı siyahi bir adamın kendini basketbol sayesinde kurtarış hikâyesi ve birçokları için örnek olabilecek bu hikâyeyi, sırf bazı noktaları hoşunuza gitmiyor diye öyle kolay mahvedemezsiniz. Ya da mahvedemezdiniz. Eğer Iverson da size bu konuda koz vermek için ısrarcı olmasaydı...

Kent Babb'in kitabı, aslında –en hafif ifadeyle- 'berbat' bir adamın özgeçmişi gibi. Iverson, parke üzerinde ne kadar dokunulmaz bir modern çağ peygamberi gibi gözükse de sahadan çıktığı andan itibaren adeta kendi kuyruğunu ısıran yılan Ouroboros'a dönüşüyor. Tek fark; Ouroboros sonsuz döngüyü ve dengeyi simgeliyordu, Iverson ise tüm bu süre boyunca kendi mitini yiyip bitirmekle meşguldü.

Babb'e göre o, uçlarda yaşayan bir adam. İçinde hem mutlak iyiyi hem de mutlak kötüyü taşıyabilen nadir insanlardan biri. Tam da bu yüzden, Iverson ile ilgili duyduğunuz herhangi bir şeye şaşırmak sizin sorununuz. Her şey yalan veya yanlış olabilir ama hiçbiri imkânsız değil. İnanmamak bir tercih ama "Doğrudur" diyebilecek kadar şaşkınlıktan arınmış olmanız gerekiyor. Yarın, NBA'e geri döndüğüne dair bir haber alabilirsiniz. Mümkündür. Yine yarın, ayakta duramayacak kadar sarhoş hâlde gittiği gece kulübünde olay çıkarıp gözaltına alındığını okuyabilirsiniz. Neden olmasın?

Babb'in kitabındaki iddialar ise daha acımasız:

- Eşi Tawanna'ya "Seni öldürmesi için birine 5 bin dolar vereceğim" dedi.
- Yine Tawanna'yı, sözlü ve fiziksel olarak sürekli taciz etti.
- Eve sarhoş geldiği bir gece, çocuklarının önünde salonun ortasına işedi.
- Çocuklarını otel odasında bir gece boyunca yalnız bıraktı ve içmeye gitti.
- *'Practice'* sözcüğüyle tarihe geçen meşhur basın toplantısı sırasında ayık değildi.
- Profesyonellikle uzaktan yakından ilgisi yoktu; maça çıkmadan hemen önce üst üste dört sosisli yemişliği vardı.

Evet, anlatılanlar bir gurur tablosundan hayli uzak. Iverson da şu ana kadar tüm bu iddialar ile ilgili net bir açıklama yapmayı tercih etmedi.

Zaman kimi haklı çıkaracak bilinmez ama hem Iverson hem Babb, bütün bu hikâyenin sonunda, insanların zihinlerinde başladıkları yerde olmayacaklar. O kesin.

Biri, meslek etiğini ayaklar altına almış bir gazeteci olarak damgalanma, diğeri ise sahada yarattığı miti parçalarına ayırıp üstünden geçmiş, maddi manevi tüm mirasını yiyip bitirmiş bir adama dönüşme tehlikesi ile karşı karşıya.

Tamam, Iverson meydan okumalardan hoşlanıyor olabilir ama işi bu kez daha zor, zira karşısındaki rakip öncekiler gibi değil; kendi geçmişi.

S

Fotoğraf Getty Images Turkey

BANG BANG

VASSILIS SPANOULIS

İllüstrasyon/Tasarım: Hüseyin Sandık

* Bu sayfadaki veriler Gonzo Insight tarafından sağlanmıştır.

ROBIN VAN PERSIE, LUKAS PODOLSKI, RICARDO QUARESMA VE SAMUEL ETO'O HAKKINDA, 1 HAZİRAN-20 TEMMUZ 2015 TARİHLERİ ARASINDA TÜRKİYE'DEN ATILAN TWEET'LERDE EN ÇOK KULLANILAN SÖZCÜKLER

HOLLANDA GALATASARAY ARTIK KAMPINDA YOKTUR
YILDIRIM UÇAN AZİZ FENERBAHÇE
BEŞİKTAŞ İSTANBUL HOŞGELDİN PLEASE

AMİN BEYLER HOŞGELDİN BİTMİŞ HAYATLAR
HAYALLER ALLAHIM GALATASARAY
HUNTELAAR GELMESİN YAKIN GEL HAYIRLI OLSUN

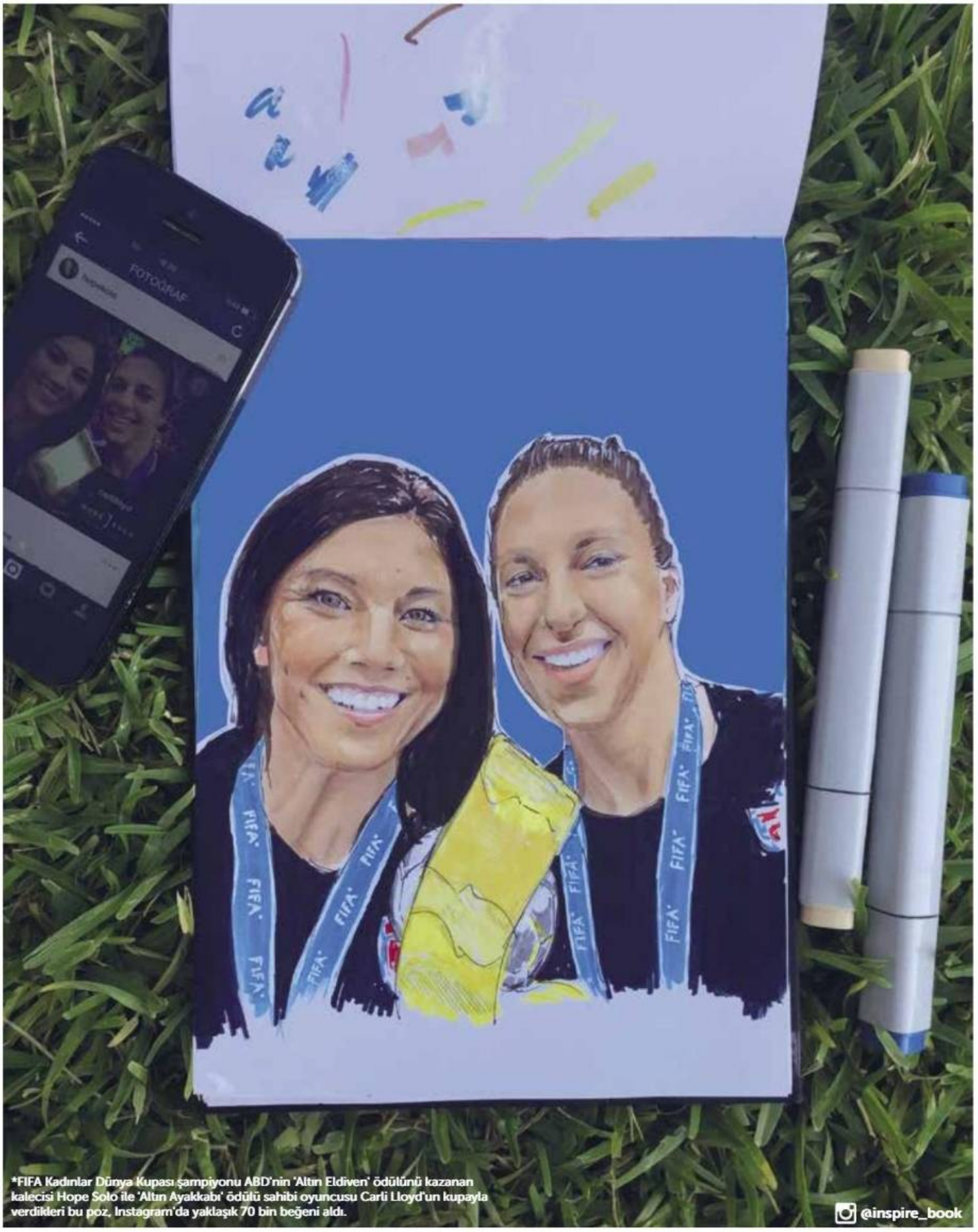

DÖNÜYOR TÜRKİYE ÖZLEDİK GELSİN
GALATASARAY BEŞİKTAŞ
FENERBAHÇE HOŞGELDİN OLEY GELİYOR
FIFA MENAJERİ HAYIRLI

KAHVALTISINI ANTALYASPOR TRANSFER
OKTAY YILDIZLARI DERELİOĞLU
REKLAM RONALDINHO BİTMİŞ
GELDİ ANADOLU
AJANSINDAN ANTALYA

Fotoğraf Getty Images Turkey

*FIFA Kadınlar Dünya Kupası şampiyonu ABD'nin 'Altın Eldiven' ödülünü kazanan kalecisi Hope Solo ile 'Altın Ayakkabı' ödülü sahibi oyuncusu Carli Lloyd'un kupayla verdikleri bu poz, Instagram'da yaklaşık 70 bin beğeni aldı.

@inspire_book

BOOGIE'NİN ETKİSİ, NE İLE ÖLÇÜLÜR?

Kitaplığınızdaki eserlerin spora dair olup olmamasının hiçbir önemi yok. Bu, spordan kaçabileceğiniz anlamına gelmiyor. Örnek mi? Boris Vian ya da Vladimir Nabokov isimleri size spora dair hiçbir şey çağrıştırmayabilir. Ama çok sevdiğiniz o yazar, en sevdiğiniz hikâyenin ortasında dümeni birden bir dans pistine ya da bir tenis kortuna kırabiliyor. Tamamen 'oyun'dan veya futboldan bahsendenler de var tabii ve hepsi bu sayfalarda...

-Beyefendi başaracaklar! dedi Nicolas. Az bir gayret daha.
-Ama neden bu kadar yavaş bir parça seçiliyor? diye sordu Colin, ter içinde. Böylesi çok daha zor.
-Bir nedeni var, dedi Nicolas. Temelde dans eden kız ve erkek birbirlerine az çok yakın bir mesafede dururlar. Yavaş bir müzikle dalgalanma dengelenebilir, öyle ki sabit nokta iki partnerin tam ortasında bulunur; bu durumda baş ve ayaklar hareketli kalır. Teorik olarak alınması gereken sonuç da bu zaten. Üzücü ama kuruntusu az olan insanların *biglesanabana*'yı siyahiler gibi hızlı tempoda yaptıkları görülmüştür.
-Ne demek ki bu? diye sordu Colin.
-Yani bir hareketli nokta ayaklarda, bir tane baş bölümünde, ne yazık ki böbreklerinin hizasında hareketli bir birleşme noktası ve eklemlerde yani dizlerde ve göğüs kemiğinde sabit noktalar.
Colin kızardı.
-Anlıyorum! dedi.
-Bir *boogie*'nin etkisi de tam anlamıyla, genelde havanın müstehcenliğinden daha da müstehcen olmasıdır, diye bitirdi Nicolas.

Boris Vian, *Günlerin Köpüğü*, 2000, E YAYINLARI

Gerçi yetişkin hayatımızda da çeşit çeşit 'oyun' biliyoruz, boş zamanlar için 'vakit geçirme' pratiklerini, kitlelere eğlence ve laflama malzemesi sunan sirk etkinliklerini, hayatımızın çok ciddi işlerinin tam ortasında, varoluşun üzerine ansızın macera ve masal özelliklerinin atıldığı oyun durumlarını biliyoruz; 'flört'te, sporda, cesaret ve 'risk'in her türünde oyun unsurları biliyoruz; ve elbette tiyatrodaki, sinemadaki, radyo ve televizyondaki, sınırları çok net olan oyun etkinlerini biliyoruz. Oyun fenomeninin bilinirliği tartışılamaz. Oyun çok yaygın ve çokşekillidir, inanılmaz derecede çok sayıda şekil ve yapıyı da kapsar. Yine de oyunun önceden bilinirliğine ilişkin bilgiyi yeterince 'ifade' etmeye ve kavramsal keskinlikte formüle etmeye gücümüz yetmiyor. Bir oyun anlayışı içinde dolambaçlı yaşıyoruz. Bu anlayışın bir teamül karakteri var. Onun üzerine ölçündüğümüz anda, dolaysız 'teamül' bozuluyor, akıcı 'doğallık'ını kaybediyor ve anlaşılma aydınlığı da bulanıyor. Ama bu, düşünmelerin hepsinde temel bir süreçtir.

Eugen Fink, *Bir Dünya Sembolü Olarak Oyun*, 2015, DOST KİTABEVİ

1950 yılından itibaren Dünya Kupaları kesintisiz düzenlendiği için, bu tarih uluslararası modern futbol döneminin başlangıcı kabul ediliyor. Brezilyalılar, bu döneme hafızalardan silinmeyecek bir yenilgiyle girdiler. Sonraki yıllarda Brezilya takımının nasıl oynadığının hiç önemi olmadı. Maracana'da alınan sayısız galibiyet bu yenilgiyi silmek için yeterli değildi. Brezilyalılar için tarih ulusal bir aşağılanmayla başlamıştı. İronik olan, o tarihten sonra bir daha Dünya Kupası'nı kazanmayan Uruguaylılar için maçın ,Brezilyalılar için olduğu kadar önemli olmayışıydı. 16 Temmuz 2000'den birkaç gün önce Maracana'ya gittim. Maracana'yı gezdiren Uruguaylı rehber Juan Jose Olivera'ya Brezilya'nın yenilgiyle ilgili saplantısı hakkında vatandaşlarının neler düşündüklerini sordum. Genç Uruguaylıların geçmişle ilgilenmediğini söyledi: "1950'deki Dünya Kupası'ndan söz etmezler bile. Onlar için çok eskide kalmış bir hikayedir bu."

Alex Bellos, *Futebol: Brezilya Tarzı Yaşam*, 2003, LİTERATÜR YAYINCILIK

Fotoğraf AP Images

"TENİS SOPAYLA MI OYNANIR?"

"Söyler misiniz," dedim, "spordan ne haber? Sebastian sporda başarılı mıydı?"

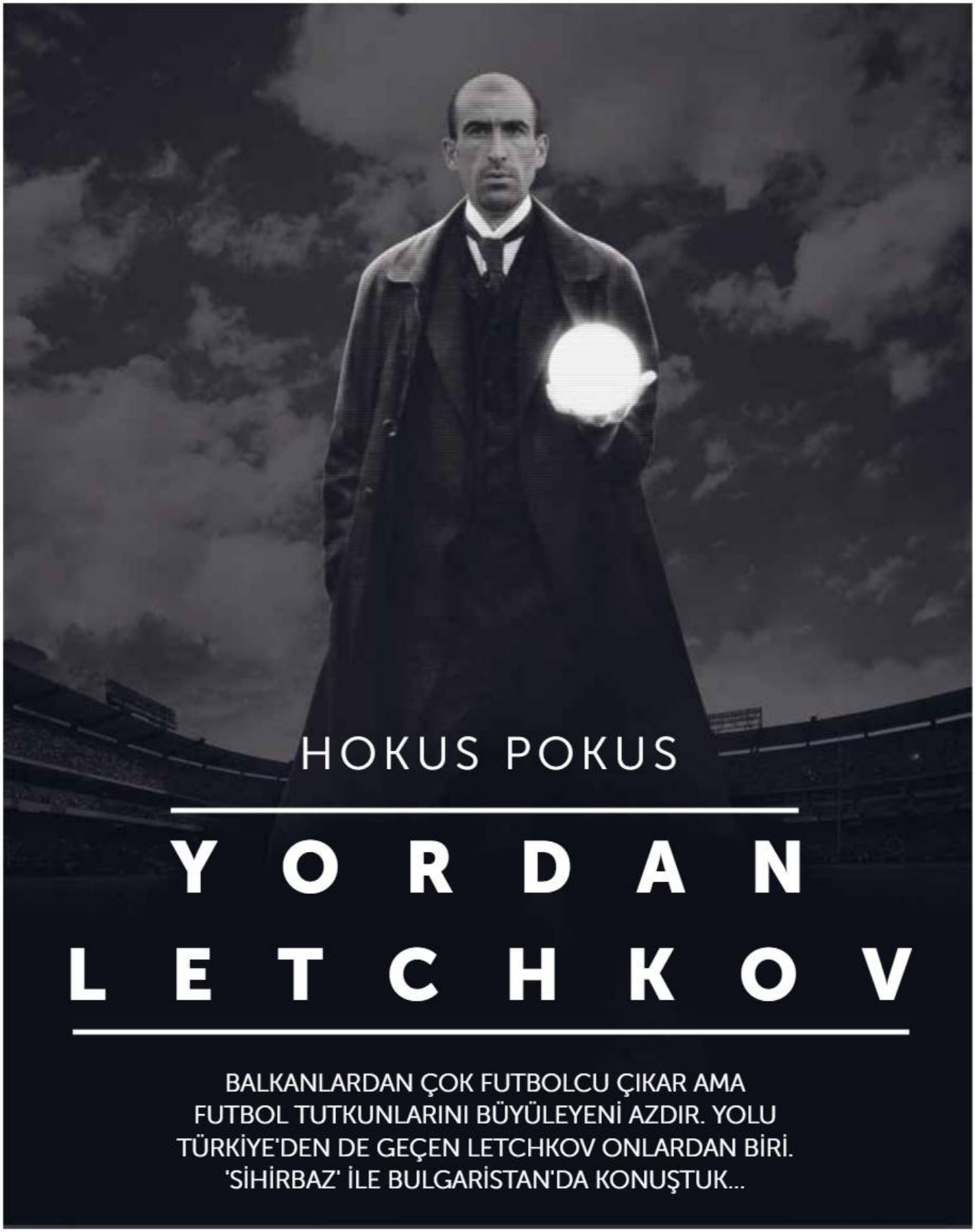
Tanığım gülümsedi.

"Korkarım," dedi, "kelermiş yerlerinde yer yer papatyalar göveren, vıcık vıcık bir yeşil sahada gönülsüzce oynanan tenis dışında ne Sebastian ne de ben o işlere pek merak sarmamıştık. Hatırlıyorum; raketi oldukça pahalı bir markaydı, flanel pantolonu da ona çok yakışırdı evet, genelde derli toplu, şirin filandı; ama servisi pek hanım hanımcık bir fiskeden ibaretti, oraya buraya koşturur, eline top değmezdi. Ben de ondan daha iyi bir oyuncu olmadığım için, oyunumuz ıslak, yeşil tenis toplarını yakalayıp bitişik korttaki sahiplerine geri yollamaktan ileri gitmezdi... Tepemizde sürekli çiseleyen yağmur. Evet, sporda çok başarısızdı."

"Bu onun moralini bozar mıydı?"

"Bir bakıma evet. Aslını isterseniz, bu işlerdeki yeteneksizliğini düşünüp durarak ilk yılını zehir etmişti. Gorget ile ilk karşılaşmasında -benim odamda karşılaştılardı- zavallı Sebastian tenisten o kadar çok söz etti ki sonunda Gorget oyunun sopayla mı oynandığını sordu. Görür görmez sevdiği Gorget'nin de kötü bir sporcu olduğunu öğrenmesi, Sebastian'ın içine su serpti."

Vladimir Nabokov, *Sebastian Knight'ın Gerçek Yaşamı*, 2003, İLETİŞİM YAYINLARI

HOKUS POKUS

YORDAN LETCHKOV

BALKANLARDAN ÇOK FUTBOLCU ÇIKAR AMA FUTBOL TUTKUNLARINI BÜYÜLEYENİ AZDIR. YOLU TÜRKİYE'DEN DE GEÇEN LETCHKOV ONLARDAN BİRİ. 'SİHİRBAZ' İLE BULGARİSTAN'DA KONUŞTUK...

Fotoğraf Getty Images Turkey

SANIRIM ALMANYA'YI YENECEĞİMİZE EN ÇOK BEN İNANIYORDUM, ÇÜNKÜ O DÖNEMDE ALMANYA'DA FUTBOL OYNADIĞIM İÇİN ONLARI YAKINDAN TANIYORDUM.

SEZGİN RIZAOĞLU

Bulgaristan, 1994 Dünya Kupası'nın unutulmaz takımlarından biriydi. Oradaki başarınız bir nevi Avrupa elemelerinde Fransa galibiyetinizle başladı. O maç öncesinde neler yaşandı? Malum, Emil Kostadinov ve Luboslav Penev'in pasaport sorunu vardı...

Biz takımca uçakla Fransa'ya gidecektik. Onlar da bu sorundan dolayı arabayla gelecekler ve İspanya üzerinden Fransa'ya giriş yapacaklardı. Çünkü o dönemde Kostadinov Porto'da, Penev Valencia'da oynuyordu. Nitekim de öyle yaptılar. Tabii ki o maçın son dakikalarında Fransa'yı elediğimiz golü atanın Kostadinov, ona pası verenin de Penev olması ilginç oldu.

Aslında turnuvaya kötü başladınız ama sonrasında toparlandınız. Gruptaki Arjantin maçına çıkmadan önce Maradona'nın doping olayını duydunuz mu? Arjantin Maradona'dan yoksun olmanın sıkıntısını yaşadı mı?

Bizde kimsenin duyduğunu sanmıyorum. Hepimiz sonradan öğrendik. Maradona, futbola başladığımda örnek aldığım insandı. Maradona oynasaydı, Arjantin elbette bizim için daha zorlu bir rakip olurdu ama işin gerçeği şu ki biz o maçta yeterince iyiydik.

İkinci turda penaltılara kalan Meksika maçında takımınızı çeyrek finale çıkaran son penaltıyı siz attınız. O an ne düşündünüz?

Penaltı atmak büyük sorumluluktur. Hele ki o penaltıyı sonlara doğru atıyorsanız. Birinci penaltımızı Balakov attı ama kaçırdı. Fakat ardından, kalecimiz 'Bobi' Mihailov muhteşem kurtarışlar yaptı. Ben de hem onun yarattığı özgüven hem de Stoichkov'un daha penaltı kullanmamış olmasının verdiği rahatlıkla topun başına geçtim. Sonrasını hepimiz biliyoruz zaten.

Almanya maçına çıktığınızda bir rahatlık oldu mu, "En azından artık çeyrek finaldeyiz" dediniz mi?

Büyük turnuvaların bu aşamalarında meydan okumanız gereken bir noktaya gelirsiniz. Galibiyete inanmıyorsan Dünya Kupası finallerinde yerin yoktur. Çeyrek finalde de kendimizi ve gücümüzü biliyorduk. Çünkü takım olarak gitgide daha iyi oynuyorduk.

O maçı uzun süre mağlup götürdünüz. Sonlara doğru üç dakikada iki gol bulmanızda Almanya'nın yaşlı bir takım olmasının etkisi var mıydı?

O turnuvada Almanların yaşlı bir takım olduğunu söyleyemeyiz. Üstelik onlar maça çıkmadan önce favoriydi. Ama biz de gayet iyi futbolculardan kurulu bir takımdık. Onları yeneceğimize de inanıyorduk. Sanırım en çok da ben inanıyordum, çünkü o dönemde Almanya'da futbol oynadığım için onları yakından tanıyordum.

Turnuvadan sonra Balakov Stuttgart'a, Borimirov 1860 Münih'e, Yankov Uerdingen'e, Kostadinov Bayern'e transfer oldu... Bu bir menajerlik başarısı mıydı?

Ben şuna inanırım; bir futbolcu yeterince iyiyse, futboldan anlayan insanlar o futbolcuyu mutlaka görür. Hele ki bir takım sahada iyi bir oyun sergiliyorsa... Nitekim Almanya'dakiler de gördü. Bir menajerlik başarısı değildi yani.

Yarı finaldeki İtalya maçında ters giden neydi?

Orada yenilmemizin en büyük etkeni hakemdi. İki penaltımızı vermedi. Fakat gerçeği söylemek gerekirse, yarı final için yeterince tecrübeli değildik. Büyük bölümünü İtalya'dan daha iyi oynadığımız maçı, Baggio'nun o 10 dakikaya sığdırdığı gollerle kaybettik.

Bulgaristan'ın o dönemki başarısını neye bağlıyorsun?

Ağırlıklı olarak Avrupa'da futbol oynuyor olmamız diyebilirim. Hepimiz oynadığımız takımların, liglerin ileri gelen futbolcularıydık. Stoichkov İspanya'da, Kostadinov ve Balakov Portekiz'de, ben Almanya'da... Kısacası 90'lı yıllarda Bulgaristan'da çok güçlü bir futbolcu grubu oluşmuştu. Biz o zamanlar sporda bir tür rahatlık ve konfor bulmuştuk.

Bir de turnuva öncesinde Luboslav Penev'in yaşadığı trajedi var...

Elemelerde takımın en iyi oyuncularından biriydi ama ABD 94'e sayılı günler kala kendisine kanser teşhisi konulmuştu. Dolayısıyla kadrodan çıkarıldı. Tabii bu durum bizi daha da kenetlendirdi. Çünkü o takımımızın bir parçasıydı.

Elemelerde Fransa'yı, turnuvada Almanya'yı elediniz. Sonrasında iki ülke de yeniden yapılanmaya gitti. Onları eleyerek Avrupa futbolunu değiştirdiğinizi düşünüyor musunuz?

Bulgaristan'da bir söz vardır: "İnsan kaybedince ne kazandığını, kazanınca da ne kaybettiğini bilemez." Ama onlar bize yenildikten sonra içlerinde iyi bir değerlendirme yaptılar. İkisi de köklü geçmişe sahip spor ülkeleri. Ekonomik olarak da iyi şartlara sahipler. O mağlubiyetlerden de ders çıkardılar. Sonuçta Fransa önce dünya, sonra Avrupa şampiyonu oldu. Almanya da yıllar içinde futbolunu doğru yönde geliştirdi. Evet, o maçlarda onları yenerek Avrupa futbolunu değiştirdiğimizi söyleyebiliriz. Fakat şunu da unutmayalım, sadece akıllı insanlar kötü sonuçlardan ders çıkarabilir.

Hamburg'a transferiniz nasıl oldu?

CSKA Sofya ile o yıl (1991-92) UEFA Kupası'nda mücadele ediyorduk. İlk turda Parma'yı elemiş, ikinci turda Hamburg ile karşılaşmıştık. İki maçta da yenildik ama o karşılaşmalarda Almanlar futbolumu beğenmişler. Ardından beni altı ay izlemişler, haberim yok tabii... Transfer teklifi gelince öğrendim.

BULGARİSTAN'DA BİR SÖZ VAR: "İNSAN KAYBEDİNCE NE KAZANDIĞINI, KAZANINCA DA NE KAYBETTİĞİNİ BİLEMEZ."

Devamında Marsilya maceranız oluyor ve sonra da Beşiktaş'a geliyorsunuz. Beşiktaş'a transferiniz nasıl gerçekleşti?

Beşiktaş'a gelişim sürpriz oldu. Bir gün menajerim aradı. O zamanlar Marsilya ile sözleşmem devam ediyordu. Beşiktaş'ın o zamanki başkan yardımcısıyla konuştuk ve anlaştık. Ardından da kulübümle anlaştılar.

Beşiktaş'a Sergen gittikten sonra geldiniz. Kulüp açısından bakınca, sanki onun boşluğunu doldurmak için transfer edilmiştiniz. Bu durum sizde baskı yarattı mı?

Bu konuda değerlendirme yapmam doğru olmaz. Çünkü Sergen'i o dönemde çok iyi tanımıyordum. Ama şunu söyleyebilirim; herkes bir yerlerden istenir, bir yerlere gider... O dönemde o başka takıma gitmişti, ben de Beşiktaş'a gelmiştim. Bu kadar.

Beşiktaş'ta sık sık teknik direktör Toschak ile tartışırdınız, nedeni neydi?

Kısaca söylemek gerekirse, fikirlerimiz uyuşmadı. Ben de bırakıp gitmek zorunda kaldım. Benim için futbol bir hobiydi. Maçın

ŞİFO MEHMET LETCHKOV'U ANLATIYOR

Beşiktaş'ta en iyi dönemimi onunla birlikte geçirdim diyebilirim. Çok yetenekli, üst düzey, oyunu iyi okuyan, maç içinde gidişatı kolay değiştiren bir oyuncuydu. Saha içinde göz göze geldiğimizde birbirimizin o an ne yapacağını hemen anlardık. Zaten bu birliktelik sayesinde o yıl 16 gol atmıştım. Maalesef Beşiktaş'ta çok kısa kaldı. Ama o süreçte takım için elinden gelenin fazlasını yaptı. Beşiktaş'a gelenler arasında en yetenekli, en kaliteli oyunculardan biriydi.

biri bitiyor, diğeri başlıyordu. Ben de sahaya çıkıp elimden geleni yapıyordum. Bunun için para alıyordum. Nitekim Beşiktaş'ta da birçok maça çıktım, iyi performans sergilediğimi düşünüyorum. Orada iyi bir dönem geçirdim. Türkiye'ye, İstanbul'a ve Beşiktaş'a dair güzel anılarım oldu. Mesela, karşılanmamı unutamam. Şunu tüm kalbimle söyleyebilirim ki umarım Beşiktaş hep başarılı olur.

Beşiktaş'tan ayrılıp futbol oynamadığınız yıllarda neler yaşadınız, neler hissettiniz? 1998 Dünya Kupası'nda da yer alamamıştınız hatta...

Bugün ne hissediyorsam o zaman da aynı şeyi hissettim. Açıkça söylemek gerekirse hatıralarla yaşamıyorum. Dün geçmişte kaldı. Zaten o ayrılık da bir savaşa sebep olmadı.

Yankov hakkında neler söylersiniz?

Onun için her zaman iyi şeyler söyleyebilirim. Saha içinde iyi bir futbolcu, saha dışında iyi bir dost... Hâlâ görüşüyoruz. Yankov'un, sadece Bulgar futbolunda değil, Türk futbolunda da derin bir iz bıraktığına inanıyorum.

Beşiktaş'ta Yankov dışında anlaştığınız en iyi oyuncu kimdi?

Bir Belçikalı vardı... Şifo... (Gülüyor) Şifo Mehmet... Çok iyi futbolcuydu. Saha içinde iyi anlaşırdık, Beşiktaş'ın büyük isimlerindendi.

Size ilk 'Sihirbaz' lakabı ne zaman takıldı? Almanya maçı mıydı?

Aslında belirli bir maç yok, zamanla oldu. Gençken oyun stilim, tekniğim diğerlerinden farklıydı. Almanya'da yeteneğime önem veriyorlardı. Sonra da bana bu lakabı taktılar. Ve benim için bundan daha büyük bir iltifat yok!

Sizin oynadığınız dönemde milli takımda sorumluluk alan futbolcu çoktu. Günümüz futbolunda, milli takımlar bazında en büyük problem futbolcuların yeteri kadar sorumluluk almaması mı?

Biz o konuda iyi bir nesildik ama maalesef günümüzde sorumluluk alan yok. Örneğin; Berbatov ve Petrov oynadıkları takımlarda futbollarını çok geliştirdiler ama milli takıma bu gelişimlerini yansıtamadılar. Sanırım aynı problem Türkiye'de de var. Bir dönem Türkiye futbolda çok ilerlemişti, Galatasaray UEFA Kupası'nı kazanmıştı. Şimdi ise durum ortada!

Bir röportajınızda kel olmanızda Çernobil'deki nükleer facianın etkili olduğunu söylediniz. Nükleer enerji hakkında ne düşünüyorsunuz? Bugünlerde Türkiye'de çok tartışılan bir konu çünkü...

Ailemde benim gibi kel insan yok. Babamın saçları bu yaşında hâlâ gür. Bense daha 19 yaşında saçsız kaldım. Tanrı'nın işi işte, o günkü felaketten böyle olmuş. Günümüzde kellik moda ama o zamanlar değildi. Biz birey olarak, ülkeyi yönetenlerin yanında nükleer enerji konusunu düşünmek için çok küçük ve etkisiz kalıyoruz. Ama bu bir şey yapamayacağımız anlamına gelmiyor. Bence herkes sorumlu olarak çevreyi korumalı, nükleer santral yapılacaksa da sağlam bir plana göre yapılmalı.

Fotoğraf DepoPhotos

LAS LUCHADORAS

SAHTE RAKİPLER GERÇEK ACILAR

Fotoğraf Getty Images Turkey

PROFESYONEL GÜREŞ, HAYAT MÜCADELESİ, ADALETSİZLİK VE YENİLGİYİ, CÜSSELİ 'OYUNCULARIN' ABARTILI CANLANDIRMALARIYLA SEYREDEBİLECEĞİNİZ BİR GÖSTERİ

DUYGU AYTAÇ

Rakip kelimesi 'gözünü üzerinden ayırmadan izlemek' anlamına gelen Arapça *rakaba* fiilinden geliyormuş. İngilizce *rival* ise Latince *rivus*, yani nehir kelimesinden. 'Aynı kaynağı paylaşan, aynı nehrin iki yakasında duran' anlamında.

Kelimelerin evrimi şiirden daha şiirsel olabiliyor. O kaynak her neyse, aynısına ortak olduğumuz, aynı nehrin iki yakasından birbirimize baktığımız, gözlerimizi üzerlerinden ayıramadığımız, öte taraf. Olası tehlikelere ve hak ihlâllerine karşı gözünü açık tutma anlamı olduğu kadar gözlerini bir türlü alamayan bir imrenme de yok mu bu izleyişte?

Bulutlu bir pazar günü küçük bir büfede *taco*'larımın peşindeyim. Sırtım televizyona dönük ama seslerden ekranda bir pembe dizi olduğunu anlayabiliyorum. Tamamı Hispanik diğer müşterilerin ya da *taco*'ları hazırlayan çalışanların hiçbiri televizyondakiyle ilgilenmiyor. Ta ki İspanyolca sesler pembe dizi diyaloğundan bir çeşit maç anlatımına dönüşene kadar. Tüm müşteri ve çalışanların gözü televizyona kilitlenince ben de "Bu ne maçıymış acaba?" diyerek yüzümü televizyona çeviriyorum: Ekranda kuvvetli ve cüsseli Meksikalı kadınlar birbirleriyle dövüşüyor, bazıları maskeli. Çok ciddiler. İçimdeki heyecana dilim yine ihanet ediyor, sıra dışı bir şeye şahit olduğumu bile bile azıcık Amerikan güreşi bilgimle ahkâm kesmeden duramıyorum: "Ama buna spor denemez ki aralarındaki rekabet sahte, kazanan önceden belli."

SPOR DENEBİLİR Mİ BUNA ACABA?

Ülkemizde Amerikan güreşi ya da pankreas olarak bilinen profesyonel güreşin Meksika'daki ismi *lucha libre* –yani 'serbest güreş'. *Lucha libre*'nin Meksika'daki geçmişi 1930'lara uzansa da kadın güreşçilerin, yani *luchadora*'ların başkent Mexico City'de güreşmeleri ahlâka aykırı bulunduğundan 1986'ya kadar yasak kalıyor. ABD'de olduğu gibi Meksika'da da ringdeki mücadele iyi ve kötüler arasında geçiyor. *Tecnicos* denen iyiler kurallara riayet edip kazanmak için hileye başvurmazken, *rudos* namlı kötülere her yol mübah. Bu ikiliğin ABD'deki karşılığı iyileri temsilen *babyfaces* (yani bebek yüz ama çoğunlukla sadece *faces* olarak geçiyor) ve kötüleri temsilen *heels* (topuklar). Aynı sistem kadın güreşçileri kategorize etmek için de kullanılıyor.

"TARİHSEL OLARAK MEKSİKA KAHRAMANLARI HER ZAMAN ANONİMDİR. MASKENİN ALTINDAKİ, HERHANGİ BİRİ OLABİLİR."

Güreşçilerin bazılarının maske takması, kökleri Azteklere uzanan bir Meksika fenomeni. Akademisyen Alejandro Torres bunu şöyle açıklıyor: "Tarihsel olarak Meksika kahramanları her zaman anonimdir, maskenin altındaki, herhangi biri olabilir."

Zorro'yu düşünün ya da Subcomandante Marcos'u. Ya da Fenerbahçe'ye gol attıktan sonra sevincini maskesiyle yaşayıp ceza alan Gaziantepspor'un merhum futbolcusu Antonio De Nigris'i. Meksikalı *luchadora*'lar da bu geleneğin bir parçası. Öyle ki 1942 yılında bir karşılaşmada taktığı maskeyle *lucha libre*'de maske fenomenini başlatan efsanevi güreşçi El Santo, vasiyeti gereği gümüş maskesi yüzünde toprağa veriliyor.

Abartılı kötüleri ve önceden belli senaryolarıyla profesyonel güreş, spor müsabakasından çok pembe dizileri andırıyor. Pek çok seveni, kendilerini çekenin tam da bu dizi niteliği olduğunu anlatıyor. Hikâye sadece ringde olup bitenle sınırlı değil; maç öncesi yaratılan sahte anlaşmazlıklar, demeçlerle genişletiliyor. Her bir karakter için de ayrı bir hayat hikâyesi üretiliyor tabii. Dallanıp budaklanan hikâyeler ringde sonuca bağlanıyor ama kelimelerle değil. Güreşçilerin ringdeki kelime dağarcığı yumruk, dirsek, kol kıvırma ve diğer can acıtma araçlarından oluşuyor.

BURADA 'HER ŞEY BİR ŞEY DEMEK!'

Skor tutulmayan bu müsabakaların kazananı önceden kararlaştırılmış olsa da güreşçilerin maçlarda sergilediği hareketler önceden yazılmış değil. Senaryo dahilinde doğaçlamaya yer var. *Slaphappy* adlı kitabında profesyonel güreşin spor değil, spor karşılaşmalarının teatral bir canlandırması olduğunu savunan yazar Thomas Hackett, ismini belirtmediği bir güreşçinin kuliste yarı-sarhoş ve bol küfürlü bir şekilde bağırışını anlatıyor: "Maçın sekiz dönemeci var, her bir dönemeçte yapabileceğin 20 hareket. Yani seçeneklerinin sayısı sekiz üzeri 20. Ve doğru olanı seçmelisin, çünkü her bir hareketin anlamı farklı! Çünkü her şey bir şey demek!" Al sana oyunculuk dersi.

Mexico City'nin kadın güreşçileri hakkında *Las Luchadoras* adlı bir belgesel hazırlayan gazeteci Marta Franco, güreşçileri ve hayatlarını tanıdıkça profesyonel güreşe dair kendi algısının nasıl değiştiğini şöyle açıklıyor: "Yaptıklarını bir spor olarak görmeye başladım. 'Her şey önceden planlı' deseler de güreşçilerin performansı çok fiziksel. Jimnastik de spor sayılmıyor mu?

Fotoğraf AP images

Birbirlerine çok sert vuruyor, çok sert antrenman yapıyor ve çok acı çekiyorlar. Bu gerçeğin farkında değildim."

Tanıdığım en tutkulu Amerikan güreşi takipçilerinden Maciej Kasperowicz'e "Sence bu spor mu?" diye sorduğumda "Hiç spor olarak görmedim, profesyonel güreş bence bir sanat. Büyük güreşçiler ringdeki fiziksel ve duygusal tepkileriyle kendilerine verilen rolleri geliştiriyor ve dansta olduğu gibi hareket ve duygu birbiriyle hep iç içe" diyor. Bu sahtelik-gerçeklik tartışmasında rastladığım en garip ve güzel sözlerden biri de John Darnielle'in şu cümlesiydi: "*Suç ve Ceza* ne kadar sahteyse profesyonel güreş de o kadar sahte."

Hackett'ın görüştüğü güreş tutkunlarından biri, daha basit bir açıklama sunuyor: "İki adamın birbirini yerden yere vurmasını izliyoruz işte. Şiddetin en temel hâli." 1985 yapımı *I Like To Hurt People* (İnsanların Canını Acıtmaktan Hoşlanıyorum) adlı sahte belgeselde de benzer bir mesaj var. Organizatörlerden biri insanlardaki şiddet ve vücut teması görme arzusunu hatırlatıyor, "Biz de onlara istediklerini veriyoruz" diye ekliyor. Spor olduğu tartışılmayan bokstan ya da 'az spor çok eğlence' profesyonel güreşten bahsederken bu sanat, dans, edebiyat benzetmeleri arasında unutmak istemediğim, yüzümü ekşiten bir gerçek var: Alkış ve ıslık eşliğinde, bazı insanları sahiden dayak yerken izlemenin normal bir ihtiyaç sayılması.

Meksikalı kadın güreşçiler bu rahatsızlığımı paylaşmıyor doğal olarak. Aksine, 1986 yılına dek mahrum edildikleri bir hakkı söke söke almaktan mutlular ve *lucha libre*'de ne kadar iyi olduklarının bilinmesini istiyorlar. *Luchadora*'ların süperstarı 56 yaşındaki Lola Gonzalez evlilikler ve çocuklarla kesintiye uğrayan güreş hayatına nasıl tekrar tekrar geri döndüğünü anlatıyor *Las Luchadoras*'ta. Sebep kısa ve öz: "Çünkü bunu seviyorum." Lola Gonzalez hâlâ popüler, hâlâ erkek ve kadın rakiplerini oradan oraya fırlatıyor.

Güreşçilerin bazıları en az manken ve oyuncular kadar arzu nesnesine dönüşse de raunt aralarında arkalarında gülümseyerek salınan diğer arzu nesnelerinden bir farkları var. Bu kadınlar süs değil, hikâyenin asıl aktörleri. Bu 'esas karakter' olma ihtiyacı, demeçlerinin de ortak teması aslında. Organizatör ve izleyiciler tarafından performanslarına erkek güreşçiler kadar kıymet verilmesi gerektiği, assolist erkeklerin altında ikinci veya üçüncü şov olarak değil, ana gösteri olarak ringe çıkma istekleri hep vurguladıkları noktalar.

BU SAHTELİK-GERÇEKLİK TARTIŞMASIYLA İLGİLİ SÖZLERDEN BİRİ DE ŞUYDU: "SUÇ VE CEZA NE KADAR SAHTEYSE PROFESYONEL GÜREŞ DE O KADAR SAHTE."

İhtiyaçlardan bahsetmişken, *Slaphappy*'de alıntılanan gençlerden biri 'Pankreas güreşi spor mu, değil mi?' tartışmasına şöyle cevap veriyor: "Bağırabildiğim, küfredebildiğim, ringe bir şeyler fırlatabildiğim sürece mutluyum, ne olduğu umurumda değil."

Gittiğim ender futbol maçlarının birinde oyunun 15'inci dakikasından itibaren yan hakeme "Karını sat karını!" diye bağıran adam geliyor aklıma. 75 dakika boyunca bıkmadan aynı iğrenç küfrü ederken başka herhangi bir şeye konsantre olması zaten mümkün olmayan bu tanımadığım adam, 'izlediği' sporun sporluğunu ne kadar umursuyordu? Tribünde olma sebebi bir çeşit sesini duyurma ihtiyacını gidermekti. "Profesyonel güreşte izleyicinin şahit olduğu abartı ve aşırılığın eşi ancak antik tiyatro sahnelerinde bulunabilir" diyor Roland Barthes. Ama diğer gösteri sanatlarının aksine izleyicinin istediği an katılımcısı olabildiği, sesini öbür tarafa duyurabildiği, bunun normal ve hatta makbul görüldüğü bir eğlence bu. Spor karşılaşmalarında olduğu gibi.

GÜÇLÜ VE AMANSIZ *LUCHADORA*

Kadın veya erkek, Meksika'da veya ABD'de, profesyonel güreşin ortak noktası bir halk eğlencesi olması. İzleyicinin gündelik hayatından aşina olduğu mücadeleleri, yenilgileri cüsseli 'oyuncuların' abartılı canlandırmalarıyla seyredebileceği bir gösteri bu. Kuralsızlığın bol olduğu bir dünyada kurallara göre oynamaya çalışan *tecnico*'lar, iktidarın her kademesinde yolsuzluğun kol gezdiği bir sistemde sadece emeğiyle hayatta kalmaya çalışan milyonlarca Meksikalının aynadaki aksi. Ya da sadece sınır kasabaları değil, başkent Mexico City'nin de en büyük sorunlarından biri olan *feminicidio* yani kadın cinayetleri gerçeğinin yanında *luchadora*'ların ringdeki güçlü ve amansız halleri. 'Amerikan Rüyası' lakaplı Dusty Rhodes, 1985 yılında bir maç öncesi rakibi Ric Flair hakkında kameralara "Sen benim başıma zor zamanları getirdin. Sen zor zaman nedir bilmezsin babacım. Bir adam 30 sene çalışır, 30 sene, sonra bir kol saati verip kıçına tekmeyi basarlar 'Senin işini artık bir bilgisayar yapacak' diye. Zor zaman budur. N'olmuş genç atletlere benzemiyorsam, n'olmuş biraz göbekliysem? Yine de yamanım, bunu onlar da biliyor" derken tabii ki 'rakibi' Ric Flair'den değil bambaşka bir rakipten söz ediyor. Ric Flair'e değil, anlattıklarını o yıllarda bire bir yaşayan milyonlarca Amerikalıya konuşuyor.

Güreşçiler, bu çatışmaları ringde sahnelerken ve kitleleri coştururken aslında kendi sahne arkası mücadeleleri de farklı bir seyir izlemiyor. Bir bölümü halk kahramanına dönüşse de çok azı zengin olabiliyor. Çoğu pek uzun yaşamıyor. Denetimden büyük oranda azade kalan profesyonel güreş dünyası, güreşçileri fiziksel ve parasal olarak sömüren, sendikalaşmaya izin vermeyen kodamanların at koşturduğu adaletsiz bir yer. Yani profesyonel güreşçi, hayatı sadece taklit etmiyor, bizzat yaşıyor.

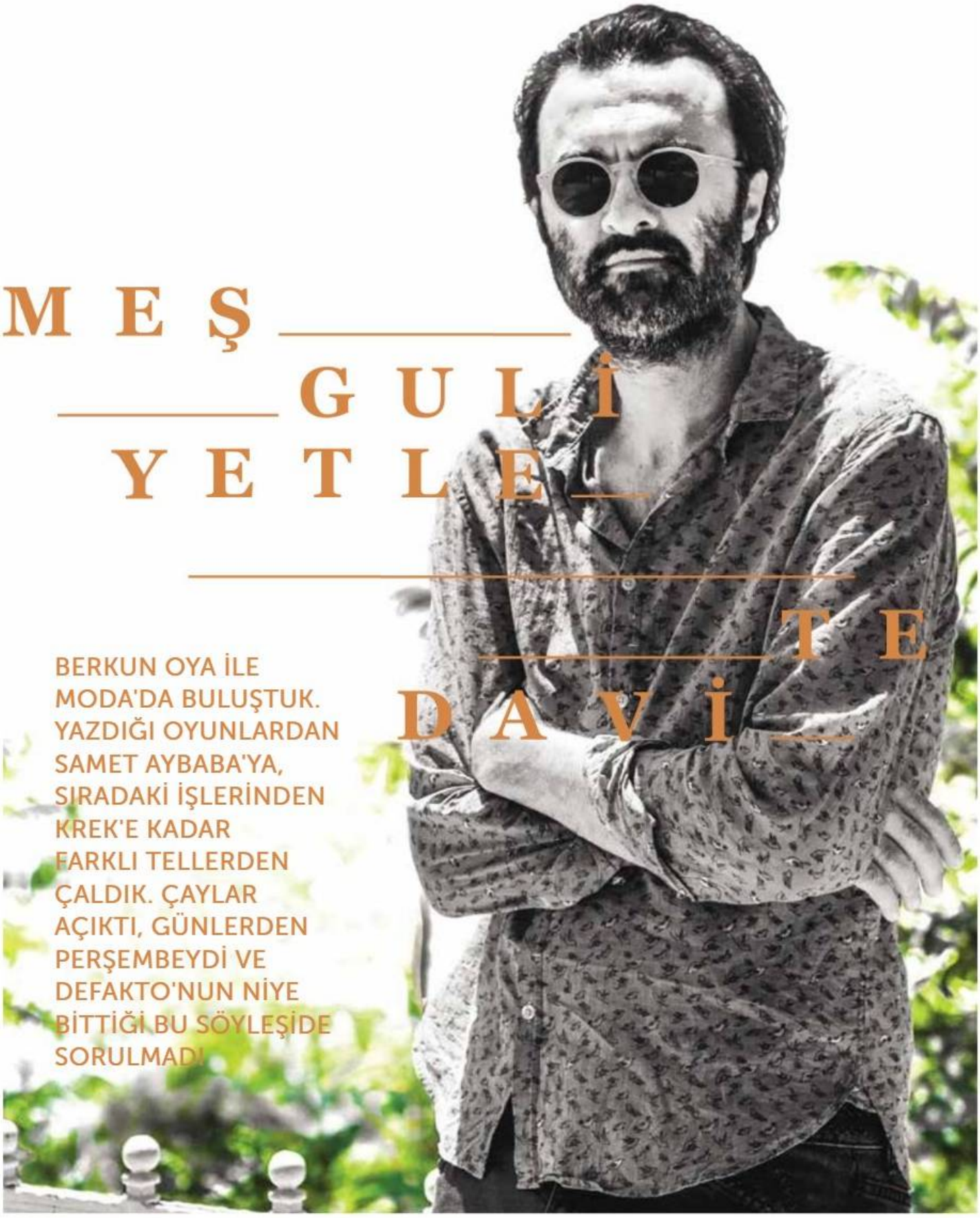
Sanki biz gerçek rakiplerden gözümüzü ayırdıkça, onlar sahte rekabetlerde yeniden beliriyor.

S

Martina
Arati
lova
Sporcular kötülüğün en iyi değil, en kötü zamanlarında belli olur.

MEŞGULİYETLE DAVİTE

BERKUN OYA İLE MODA'DA BULUŞTUK. YAZDIĞI OYUNLARDAN SAMET AYBABA'YA, SIRADAKİ İŞLERİNDEN KREK'E KADAR FARKLI TELLERDEN ÇALDIK. ÇAYLAR AÇIKTI, GÜNLERDEN PERŞEMBEYDİ VE DEFAKTO'NUN NİYE BİTTİĞİ BU SÖYLEŞİDE SORULMADI.

Fotoğraf Can Eskiler

İNAN ÖZDEMİR

Oyunlarınız hakkında konuşmayı çok sevmediğinizi biliyorum. İsterseniz oyunlarınız hakkında konuşmayı neden sevmediğinizi konuşarak başlayalım.

Ben "Oyun ne hakkında, ne anlatıyor?" gibi sorulara cevap vermeyi sevmiyorum. Zaten oyunu yazmışsın, bir de üzerinde cümleler bularak anlatmaya çalışmak biraz işkence. Yapılmış, bitmiş şeyin üzerine konuşman biraz saçma oluyor. İnsanlar konuşsunlar, bırak, zaten oyunu yapmışsın, yazmışsın, hâlâ daha ne konuşacaksın? Zaten konuştun, söyleyeceğini söyledin, diyeceğini dedin.

Çok sevdiğiniz bir söz var, George Carlin'den: "Always do, whatever's next." Hep sıradaki işten bahsediyorsunuz. Bu tutkunuz nereden geliyor?

O sadece başa çıkabilmek için. 'Meşguliyetle tedavi' Mazhar Osman'ın dediği gibi. Carlin'in lafı da aslında bir hırs, yani böyle bir "Haydi gelsin sıradaki" durumu değil. Daha çok kafa sağlığını yerinde tutabilmek için yapılmış bir şey. Devamlılık hâlinin insanda yarattığı bir düzen oluyor. O düzen de kafayı sıyırmamaya yarayan bir şey. Akan bir suyu, hem durdurmamak hem de sorgulamamak anlamına geliyor belki de.

Peki rotanızı nasıl belirliyorsunuz? Televizyon, tiyatro, sinema arasında nasıl seçim yapıyorsunuz?

Sıfır. Hiç beceremiyorum o tip şeyleri. Bodoslama dalıyorum. Özeniyorum da buna. Yani böyle planlı bir herif olabilmek istiyorum bir yandan yazarken, işte kendime böyle metotlar falan belirlemek istiyorum. Ama yok yani. 40 yaşıma da geldim, artık alıştım buna. Hep bir kargaşa, böyle akıl gidişleri.

Yazma sürecinde inşaya inanır mısınız? Yoksa akışına mı bırakıyorsunuz?

Her seferinde değişiyor. İşte ne bileyim erken kalkarım, yumurta yerim, yok efendim yazarken önce şunu kurarım, sonra bunu yaparım... Bunların hiçbiri olmuyor bende. Ne zaman yeni bir şey yazsam, sanki daha önce hiçbir şey yazmamış gibi özgüvensiz bir alana giriyorum. Onun paniği, "Ne halt yiyeceğim ben telaşı?" var. Bir yandan yazdığın şeyden aldığın o manyakça zevk, bir yandan "İyi de bunu yazıyorum da niye yazıyorum?" sorusunun cevaplarını arayışlar falan. Koskocaman bir kargaşa hâli yaşıyorum yani. En son İskoçya'dan bu seneki Fringe Festivali için Traverse Tiyatrosu'ndan oyun siparişi geldi. Bu sefer dedim ki: "Hani çok profesyonel bir iş aldın, bir tiyatro sana bir iş verdi, böyle düzenli, tertipli bir adam gibi otur yaz." Yok, yine kaos, yine kargaşa.

Bazı yazarlar o rutinden çok bahseder. Sabah erken kalkma, kalemi hep aynı yere koyma, kahveyi hep aynı saatte içme...

İşte o bende bazen oluyor da bir süreklilik yok. Ruh hâli değişebilen bir tipim. Bir de şöyle bir fark var; televizyon için bir şeyler yazarken içinde bulunduğum kafa yapısı farklı oluyor. Çünkü o biraz başka bir dünya. Küçük görmek için söylemiyorum. Değerli bir iş, bana da en azından maddi olarak çok katkıları oldu. Fakat orada o kendin olmak, yazdığını içine sindirmek, sinmese de bunun için gerekli mücadeleyi verebilmek o kadar kolay değil. O biraz da bayram ziyareti gibi. Zoraki, uzak bir akrabanın evindesin. "Siz nasılsınız, iyiyiz" falan filan, böyle oturuyorsunuz. "Baklava gelse, yense de defolup gitsek" diyorsunuz. Oyun yazarken, kendi meşgalenle ilgili bir şey kaleme alırken ya da yazmadan edemediğin bir şeyi yaparken girdiğin ruh hâliyle, kirayı ödemek için yazdığın şey arasında fark var elbette.

Televizyon demişken... "Abi *Defakto* neden bitti?" sorusunun kaçıncı yıldönümü olacak bu sene?

"Abi *Defakto* neden bitti"de 12. yıla girdik. Daha dün sordular. Ya esas Paris'te sordular, üç gün önce. Hiç de öyle beklemediğimiz biri gelip "*Defakto* neden bitti?" diye sordu.

İnternette de bulunmuyor bölümler. Youtube'da sadece sekiz dakikalık bir parça var.

O bölümü kim koyduysa Allah razı olsun. Aslında şöyle bir durum var. *Defakto* kimsede yok, o yüzden biri koyamaz. CNN Türk'te de yok. Çünkü ben program bitince yayın bantlarını yürütmüştüm. Orijinali bende olsun diye. Niye CNN'de olsun yani?

DEVAMLILIK HÂLİNİN İNSANDA YARATTIĞI BİR DÜZEN OLUYOR. O DÜZEN DE KAFAYI SIYIRMAMAYA YARAYAN BİR ŞEY.

Sporla ilgim çok yok diyorsunuz ama o bölümde sporla ilgili bir yer var. Şöyle diyorsunuz: "Samet Aybaba sorulsa bütün albümlerini ezbere biliyorum, çünkü kendisi Milan'a transfer olduğunda ilginçtir ben de Çin'deydim, o yüzden çok yakından takip ettim kendisini."

İşte benim sporla ne kadar alakam olduğunu buradan anlayabilirsiniz. Bu arada Samet Aybaba'nın gerçekten ne iş yaptığını bilmiyorum abi. İsmi şahane bence, Samet Aybaba. "Samet Aybaba ra-ra-ra-ra!" gibi bir ritme çok uyuyor. Fonetik olarak güzel. Futbol antrenörü olduğunu biliyorum da nerede, kimi çalıştırıyor, bilmiyorum.

Belki 1980'lerden, çocukluğunuzdan kalmıştır aklınızda. O günlerde futbolu takip ediyorsanız...

UZAKTAN SEVMEK

Miles Davis'in Keith Jarrett ile meşhur bir anısı vardır. Bir ara işte böyle hep aynı şeyleri çalmaya başlıyorlar. Aslında doğaçlama çaldıkları şeyleri seyirci o kadar seviyor ki artık hep öyle çalmaya başlıyorlar. Ve hani doğaçlama olmaktan çıkıp "Programda yine sizlerle birlikteyiz" gibi bir duruma dönüşüyor. Miles Davis de bu durumun değişmesi gerektiğini söylüyor. Sürekli kendini değiştiren bir adam ya, bu durumu kibarca nasıl anlatabileceğini düşünüyor arkadaşına. İşte bir gün gidiyor ve şöyle diyor: "Keith ben neden artık ballad çalmıyorum, biliyor musun? Çünkü çok seviyorum."

Yok ya, sanmıyorum. Yani bir gün lisede yatakhanede Tolga Güldan diye bir abi gelip "Sen Cimbomlu ol" dedi, ben de "Peki abi" dedim. Yani "Neden Galatasaray'ı tutuyorsun?" dersen cevabım Tolga Güldan.

Sonra ilgilenmediniz ama değil mi?

Yani arada böyle arkadaşlarla gaza gelip Neuchatel maçı falan seyrettiğimi hatırlıyorum ama futbolla bir ilgim yok. Zaman zaman oluyor da "Şimdi Barcelona maçlarını kesin seyrederim, Arda var" falan kafası yok yani bende. Daha çok tenis izlerim, aileden de gelen bir etki bu. Babam da oynardı, ben de oynarım. Arada bir böyle Roland Garros, Wimbledon falan takip ediyorum. Bir ara arkadaşlarla çok tenis oynardık; iki saat tenis oynayıp eve gelip Wimbledon izlemek, sonra da kebap yemek gibi ritüellerimiz vardı.

Farklı yazı alanlarından bahsettik. Sinema için yazmak nasıldı?

Çok bildiğimi söyleyemem, yüz tane film yazmadım ama sinemada yönetmen ağırlığı çok fazla. Sinema senaryosu bir mihmandar, bir text gibi. Biraz haritaya benziyor. Roman öyle değil. Yani bir romanı atarsan bir adamın kafasını yarabilirsin ama senaryoyu atarsan boyutu ve şekli itibariyle havada sallanır, düşer. Fiziksel olarak da kafa yarmaz yani. Ama bir filmi izleyip kafa yarabilirsin.

Oyunlarınıza gelenler çok metin takıntılı olabiliyor. Yani sanki bir oyun izlemeye değil de o kelimeleri sayfa üzerinde düşünmeye, dinlemeye gelenler oluyor. Bu baskı yaratıyor mu?

Bu biraz türler meselesi. Yazar tiyatrosu yaptığınızda böyle oluyor. Yani ne bileyim ben hiçbir zaman "Şu *Hamlet*'i bir de ben sahneye koyayım" gibi bir şeyle ilgilenmedim. Hiç hayatta başkalarının yazdıkları şeyleri yönetmedim, bir tek işte en son Fuat Mete'nin yazdığı *Iska*'yı yönettim. Yıllarca bizimle çalışmıştı, böyle bir merakı vardı. Onun dışında zaten yazdığım şeyle ilgiliyim. Asıl işim de yazarlık olduğundan, yaptığım işte bunun yazı ağırlığıyla seyirciye geçmesi de normal herhalde. Fakat her şey yazılandan ibaret değil. Özledim bir yandan da tiyatro yapmayı. Epeydir de yapmıyorum...

Nisan 2014'te Tiyatro Krek SantralİstanbuI'a veda etmişti. Oradan beri yapmıyorsunuz değil mi?

Yok hayır. Benim için tiyatro yapmak demek, oyun yazmak. *Babamın Cesetleri*'ni yazalı beş sene oldu neredeyse. Yeni bir oyun yazıp, onu bitirip, sahneleme noktasına gelmeyeli en az üç-dört sene oldu. Ama ben böyle her sezon oyun yazabilen bir adam da olmadım, öyle bir hedefim de yok. Fakat o durumu özlemeye başladım. Bir yandan da tiyatronun bir arşivi yok. Hep 32 yaşında kalan bir insan ırkı da olmadığı için senin yaptığın işleri o mantıkla hatırlayan biri yok. Sinema öyle değil. Mesela biz şimdi oturup Nuri Bilge Ceylan'ın *Kasaba*'sı ile *Kış Uykusu*'nu arka arkaya izleyebiliriz aynı odada, aynı insanlarla. Fakat tiyatro öyle değil, uçup gidiyor. O prodüksiyonu hatırlayan insan sayısı da azalıyor, yenisini bilenle eskisini bilen aynı kişi olmuyor. Seyirci değişiyor, zaman değişiyor. Dolayısıyla; ilk zaman yaptığımız oyunlarla şimdikiler arasında çok büyük fark var, yazı, dil, sahneleme açısından. Bunun bir sebebi de benim hep durup, araya zamanlar koyup, beklemem. Kendimce 'dolu geçen boş zamanlar' olarak tanımlıyorum bu anları. Yoksa kendini tekrar etme ihtimali çok kolay. Tiyatro için yeni bir şeyler aramak gerekiyor çünkü tiyatro tabiatıyla demode olmaya çok müsait bir şey.

Krek'in geleceği hakkında ne söyleyebilirsiniz?

Orası aslında biraz açıklamaya gerek olan bir durum. "Krek kapandı, bitti" algısı biraz sığ bir algı. Ben özetleyeyim durumu: Yaklaşık 20 senedir tiyatro yapıyorum, adı da Krek. Her zaman bir mekânımız yoktu, her zaman SantralİstanbuI'da değildik. 20 senedir her sezon "Migros'un altında sizlerleyiz" gibi bir durumumuz da yoktu. Sonuçta Krek dediğimiz şey özünde, benim yazdığım yönettiğim oyunları, beraber gerçekleştirmek istediğim oyuncularla ve ekiple gerçekleştirmem. Bunun 20 senesinin toplam üç senesinde sahnemiz olabildi. Bu sahne meselesine çok da tutulmamak gerekiyor. Sahne bir tarafıyla konformist, sıkıcı bir şey. Ben mesela yine aynı salonda, aynı ölçülerle bir oyun yapmayı ilginç de bulmuyorum. Ben o binanın bekçisine dönüşemem yani. Klasik İtalyan tiyatrosu da yapmıyoruz sonuçta; çakılmış sandalyeler, sofita, perdeler açılır kapanır falan. Öyle bir yerde kafayı yerim. Bizim en idealinde, içinde dönüştürülebilir, dev bir hangara ihtiyacımız var. Hani nerede o hangar?

Belki son yıllarda mekânla çok özdeşleşmesi bu algıya sebep oldu.

Mesela bu da çok acayip. İnsanlar bana şu an böyle diyorlar ama bundan 10 sene önce, biz farklı mekânlarda oynarken ben aynı cümleyi duyuyordum. "Ya Krek işte bu Dulcinea'daki setup'la çok özdeşleşti, başka bir yere nasıl gidecek?" diye soruyorlardı. Bugün Dulcinea diye bir mekân bile yok, hatırlayan da kaç kişidir? Tam olarak başa dönersek, Carlin'in "Always do, whatever's next"iyle bahsettiğim bu işte. Sen sıradaki ne varsa onu yapıyorsun,

insanlar da yakalayabildiği yerden yakalıyor. Kimi eskisini de hatırlıyor, kimi sadece yenisini biliyor, kimi hiçbirini tanımıyor ama sen devam ediyorsun. Bütün mesele o devamlılık. Meşguliyetle tedavi.

Özleyerek yapmak dediniz. Köşe yazarlığını özlüyor musunuz?

Özlüyorum ama vakit yok. Ben zaten bıraktığımda da film yazacağım diye bırakmıştım, *Radikal*'den rica etmiştim. Her perşembe sabahı çok zorlanıyordum. Yazı yetiştirme telaşı, senaryo yazarken benim için fenaydı. O yüzden bıraktım, sonra da gazete kapandı. Şimdi de teklifler var ama biraz işlerimi yoluna koyayım, ondan sonra...

HEP ARAMAK

Yani sanatta hep değişmek lâzım. Bir balıkçının "Ben balık tutmaktan çok sıkıldım" demesine gerek yok, insan hayatı boyunca olağanüstü bir balıkçı hayatı sürebilir ama sanatsal üretimde hep aramak gerekiyor. Picasso'dan Lucien Freud'a, Melih Cevdet Anday'dan Haneke'ye kadar birçok sanatçı böyle yapıyor. Bir yandan bütün bu değişim içerisinde sana ait olan o temel şeyi korumak gerekiyor. Bu değişimi yaparken de dikkatli olmak lâzım. Hani bir yönetmenin bir filmini izlersin, sonra başka filmine geçersin, hiçbir alaka bulamazsın ya, o zaman da arada "Acaba trafik kazası geçirip hafızasını mı kaybetti?" diye düşünürsün. O da değil, öbürü de değil.

Yazılarınızda ilham aldığınız yazarlardan çok bahsediyordunuz. Melih Cevdet Anday'ın *Mikado'nun Çöpleri* oyununa hayranlığınızı anlatırken iletişimin gizli katmanlarını nasıl güzel yansıttığını söylemiştiniz. Bu ne demek?

İletişimin gizli katmanları Melih Cevdet'in hep çok güzel yazdığı bir şey. Mesela *Mikado'nun Çöpleri*'nde şey vardır: "Aç mısınız? Hayır. Evliyim ben... Ben esmer olduğum için acıktım." İşte bahsettiğim iletişim meselesi bu, birbirini anlamamak, anlamamaya rağmen sürdürülen iletişim. Hayat da biraz böyle bir şey. Bir de Melih Cevdet o kadar büyük bir şair ki oyunları geri planda kalabilir; o kadar iyi bir oyun yazarı ki romanları geri planda kalabilir; o kadar iyi bir romancı ki öyküleri geri planda kalabilir... Öyle adamlar koca Cumhuriyet tarihinde bir kez geliyor. Ben de ondan çok etkilendim. Nasıl anlatsam? Tarifin bire bir yolları beni hiçbir zaman cezbetmedi. O tarifin farklı yollarını keşfetmiş dostlar, yazarlar, dost meclislerindeki arkadaşlar bana hep daha gizemli ve hoş geliyor. Melih Cevdet'ten de bu yüzden etkilendim.

Bir de Ferhan Şensoy'dan etkilendiğini söylersiniz...

Ferhan Şensoy benim tiyatroyu seçmeme sebep olan kişi. Ona olan hayranlığımla tiyatro yapmaya karar vermiştim.

Tanıştınız mı peki? "Asla kahramanlarınızla tanışmayın" derler genelde sporda, sinemada...

O sebepten dolayı tanışmadım yıllarca Ferhan Şensoy'la. Mesela Melih Cevdet'le de tanışmadım. Müşfik Kenter Hoca beni Datça'ya çağırmıştı bir keresinde, Melih Bey'le tanıştırmak için. Ben de tam söylediğin nedenden tanışmadım. Bir de o zaman daha genciz, değer bilmek gibi bir mefhumla aramız yok, "Ya giderim şimdi herif abuk sabuk biri çıkar, canım sıkılır" deyip tanışmamıştım. Sonra Melih Bey de öldü, Müşfik Hoca da öldü, keşke zamanında tanışsaymışız. Çünkü sonra Ferhan Şensoy'la tanıştım, şahane oldu, hayatımdaki en özel deneyimlerden biriydi.

Peki eski işlerinize bakışınız nasıl? Mesela 1990'ların başında yazdığınız bir şeyi bugün okumak nasıl hissettiriyor?

Birbirinden farklı işler yapmak çok eğlenceli. Bazen 20 sene önce yazdığım bir şeyi buluyorum, bugün o kadar iyi bir iş yazamam gibi geliyor. Bazen de bir sonraki sayfadaki cümleyi okuyorum, "İyi ki büyümüşüm de bu saçmalıklar geride kalmış be" diye düşünüyorum. Değişiyor yani.

O anlamda yazıp yönettiğiniz İyi Geceler Londra filmine nasıl bakıyorsunuz? Belki de eserleriniz arasında en çok eleştirilen oydu...

İşte adını bile doğru hatırlamıyorsun bak, *İyi Seneler Londra*. (Gülmüyor) Yanlış anlama, hiç önemli değil de bence kesin kullan bunu. Çünkü neden? Benim soruna cevabım budur. Filmle ilgili ne düşündüğümü, adını bile yanlış hatırlamandan çıkarabilirsin. (Gülmüyor)

***Güzel Şeyler Bizim Tarafta*'yı sinemaya uyarlayacaktınız. Ne oldu?**

Rafa kaldırdık çünkü devlet desteğine başvurduk, çıkmadı. Sinema para işi. Parasız film ben bir kere yaptım işte, bir boka benzemedi. O yüzden proje beklemede.

Şimdi bu söyleşiyi bir yerden spora bağlamamız gerekecek...

Prekazi yaz. Spora dair aklımda kalan Prekazi'dir. Çok uzaktan gol atıyordu filan...

Fotoğraf DepoPhotos

İLK RİSK

KARAR VERME, VİZE BAŞVURUSU, VALİZ HAZIRLAMA DERKEN, KENDİMİ BABAMLA BİRLİKTE NEW YORK'A GİDEN BİR UÇAĞIN KOLTUĞUNDA BULDUM. YOLCULUK BAŞLAMIŞTI VE BEN, HAYATIMIN İLK RİSKİNİ ALMIŞTIM.

Fotoğraf Getty Images Turkey

SİNAN GÜLER

18 yaşındaydım; üniversitede bir sene okumuş, Beşiktaş formasıyla ilk defa A takımın bir parçası olmuştum. 4-5 dersten bütünlemeye kalma çilesi, takımda yer bulamama derdi başımda yer etmiş, kendime çıkış yolu arıyordum. Bir gün, babamın koordine ettiği Mavi Jeans Basketbol Kampı'nı ziyarete gittim. Amerika'dan antrenörler gelmiş, belki bir fikir alışverişinde bulunur, kendime bir fırsat yaratırım dedim. Yaptığımız birkaç antrenman ve oynadığımız 3'e 3 maç sonunda Weber State antrenörü Joe Cravens, bana bir fırsat sunabileceğini, elinde burs olmasa da yakınlardaki iki senelik bir okuldan burs ayarlayabileceğini söyledi. Temmuz ortasıydı. Heyecanlanmıştım ve acele etmem gereken bir sürecin ortasına düştüğümün farkındaydım. Karar verme, vize başvurusu, valiz hazırlama derken, kendimi babamla New York'a giden bir uçağın koltuğunda buldum. Yolculuk başlamıştı ve ben, hayatımın ilk riskini almıştım.

İki aktarma sonunda Salt Lake City'ye indik. Artık, bilmediğim bir bölgeye geçiş yapmıştım. Öyle bir bölge ki; Age of Empires haritalarında gölgelerin arasından açılanlar gibi. İlk gece kalacağım ev, müstakbel takım arkadaşlarımın kaldığı kompleksin içindeydi. Eve girdiğimde, Amerikan spor filmlerinde karşılaşılabilecek her stereotipten insanı bir arada gördüm. Bu, şaşkınlığıma şaşkınlık kattı. Uzun ve tombul bir pivot, iki-üç fırlama beyaz, takımın en sakin ve kibar çocuklarından bir Nijeryalı... Hepsi bir aradaydı. Bir yandan bu insanları tanımaya çalışırken, bir yandan da aralarında nasıl bir sene geçireceğimi düşünüyordum.

Basketbolun evrensel bir dili vardır; Güler Legacy'deki kamplarımızda, öğrencilere bunu hissettirmeye çalışıyoruz. Ben bu dili, çocukluğumda gittiğim kamplarda farkında olmadan görme fırsatı yakalamıştım. Ama bu kez her şeyin farkındaydım. Bu evrensel dil; benim kültürü, dili, dini, hayata bakışı farklı ve uzak bir yerde rahat etmemi sağladı. Kendimi basketbolumla gösterdim ve basketbolumla aralarında bir yer edindim. Karakterleri ve kendimi daha iyi tanımaya başlamıştım. Basketbolu yeniden öğreniyordum. Norm Parrish, takım antrenörü ve yardımcısı Michael, bana yeteneklerimi nasıl kullanabileceğimi anlatırken, fiziksel avantaj ve dezavantajlarımı da gösteriyorlardı. Sahada yer bulmak için bunu hak etmem gerektiğini çok net anlamıştım. Takımın bir parçası olmak için her şeyden biraz yapmam yetmeyecekti. Bir şeyi bile en iyi yapsam, takım için daha faydalıydı.

Sahada bunlar olurken, bir yandan da okul tarafıyla uğraşıyordum. Normal şartlarda seviye belirleme sınavıyla girilen Amerikan üniversite sistemine, adeta Western filmlerindeki gibi; bar kapısına tekme savururcasına girmiştim. Bu da ilk dönem aldığım dersleri sınırlamıştı. İngilizce başlangıç seviyesinde aldığım dört ders de akşam saatlerindeydi. Bir şehir üniversitesinde okuyordum ve İngilizce öğrenmeye çalışan göçmenler için, bu saatler daha uygun oluyordu. İngilizcem ne kadar iyi olursa olsun, elimdeki tek şey lise diplomamdı ve bu dersleri almak zorundaydım. Ama şanslıydım da; derslerimin tümüne George Ellington adlı bir hoca giriyordu ve kendisi senelerce Eskişehir Üniversitesi'nde öğretmenlik yapmıştı. Bu da yetmezmiş gibi, eşi Türk'tü ve ben ne kadar iyi İngilizce konuşuyorsam, o da o kadar iyi Türkçe biliyordu. En güzel rastlantı ise o sıralarda doğacak çocuklarına, tamamen benden bağımsız Sinan ismini koymak istemeleriydi. Aramızda çok güzel bir ilişki oluştu ve bu, okul sistemine daha rahat uyum sağlamama katkıda bulundu.

İlk sene, bahsettiğim gibi; hem şehre hem oynadığım basketbola alışmakla geçti. Az süre aldığım zamanlar oluyordu. Böyle zamanlarda takım arkadaşlarımdan bazılarıyla, açık sahalarda ya da salonlarda, şehirdeki diğer çocuklara karşı basketbol oynuyorduk. Bu, sokak basketbolunu tanımama ve oradaki rekabet ile birlikte kendimi geliştirmeme yardımcı oldu.

> TAKIMIN BİR PARÇASI OLMAK İÇİN HER ŞEYDEN BİRAZ YAPMAM YETMEYECEKTİ. BİR ŞEYİ BİLE EN İYİ YAPSAM, TAKIM İÇİN DAHA FAYDALIYDI.

Amerika serüveninin en iyi yanı ise Mayıs'ta eve dönmekti. Abimin maçlarını canlı izleyebiliyor ve babamın haftanın herhangi bir günü buluştuğu ekiple basketbol oynuyordum.

İkinci yıla geçerken vizemle ilgili bir gecikme yüzünden okula kısa bir süre geç gitmek zorunda kaldım. Sezonu yakalasam da bursumun başka bir oyuncuya geçmesine engel olamadım. Ama bu, hedefimden sapmamı engellemedi...

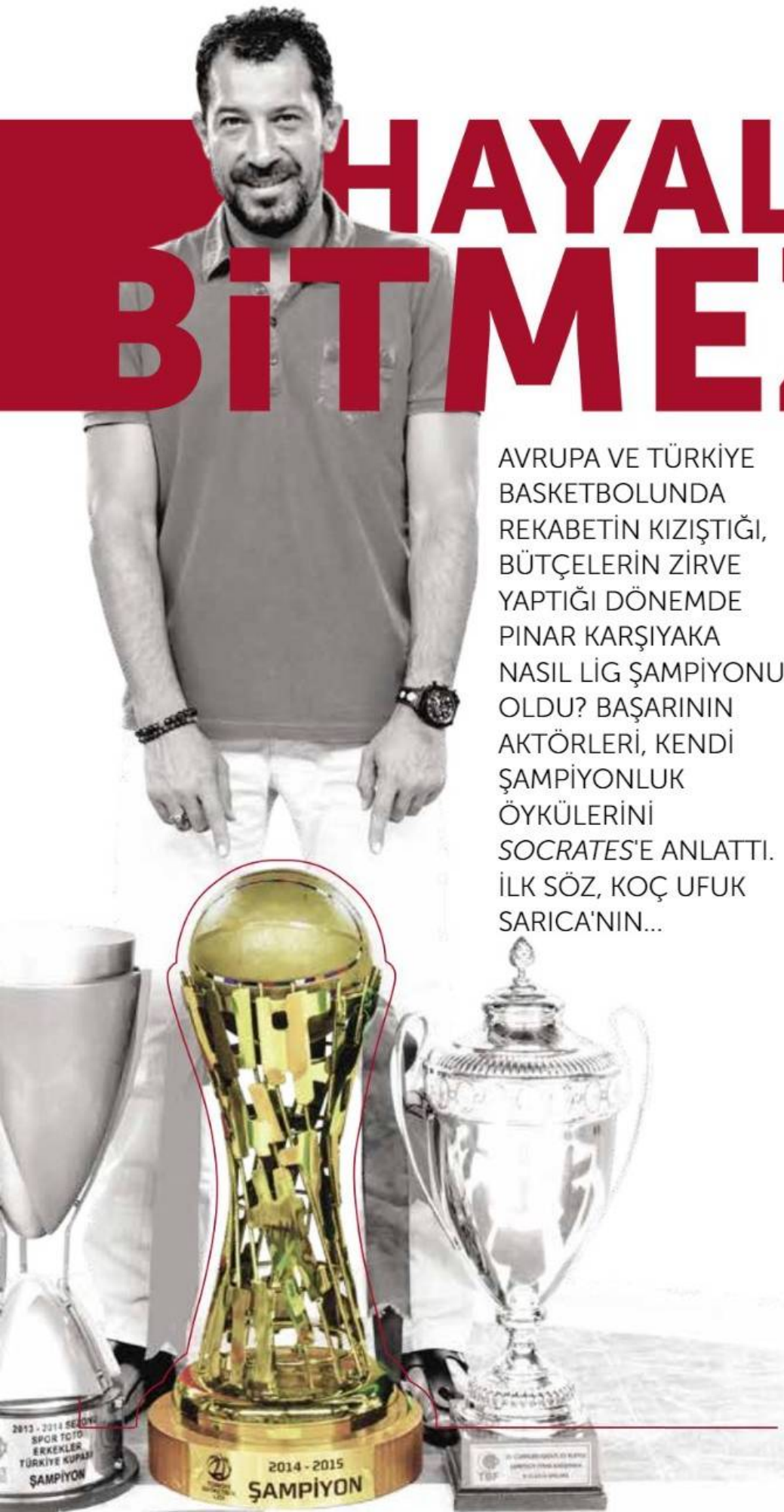
(Devamı *Socrates*'in Eylül sayısında)

BAZI RÜYALAR
GERÇEK OLUR!

İllüstrasyon Ertem Onur Bilgiç

HAYALLER BİTMEZ

AVRUPA VE TÜRKİYE BASKETBOLUNDA REKABETİN KIZIŞTIĞI, BÜTÇELERİN ZİRVE YAPTIĞI DÖNEMDE PINAR KARŞIYAKA NASIL LİG ŞAMPİYONU OLDU? BAŞARININ AKTÖRLERİ, KENDİ ŞAMPİYONLUK ÖYKÜLERİNİ *SOCRATES*'E ANLATTI. İLK SÖZ, KOÇ UFUK SARICA'NIN...

UĞUR OZAN SULAK

"Karşıyaka özel bir yer" dedi gülerek. Burada kendini bulmuştu. Kısa sürede taraftara, kulübe ve oyunculara karşı aidiyet hissetti. Potansiyele inanıyordu. Takıma geldiği ilk sezonda alınan 23 galibiyet kulüp rekoruydu ama... Daha fazlasını yapabilirdi.

"Bir hayalim var" dedi durup dururken. Önce kendini inandırdı. Ardından etrafındakilere inanmaları için geçerli sebepler sundu. Türkiye Kupası bir başlangıç, Cumhurbaşkanlığı Kupası'ndaki şampiyonluk ise mesajdı. Artık telaffuz edilebilir miydi?

Hayır. Hedef Euroleague'di. Hatta Nisan'da kaybedilen Darüşşafaka maçından sonra "Üç senedir söylüyorum, bu takımı Euroleague'e götürmek tek amacımız. Şimdi büyük bir avantajı kaybettik" demişti.

Ufuk Sarıca, yarı finaldeki Fenerbahçe Ülker serisinin son maçına kadar hiçbir zaman 'şampiyonluk' kelimesini telaffuz etmedi. Oyunu kuralına göre oynadı. Ve kazandı.

Yerel liglerde üst üste iki turda Zeljko Obradovic ve Dusan Ivkovic'i eleyerek kupayı kazanan başka bir antrenör yok. Şampiyonluğa hiç bu açıdan baktınız mı?

Ellerindeki imkânlar malum. Bunları görmezden gelmek mümkün değil. Bizim olanaklarımıza sahip takımlar Fenerbahçe Ülker'i, Anadolu Efes'i sezonda bir-iki kez yenebilir ama biz eze eze geçtik bu iki takımı. Mesela Cumhurbaşkanlığı Kupası'ndaki şampiyonluk... Hadi o bir maçlık hadise. Ya play-off yarı finali ve finali? 3-1 ile 4-1.

Fotoğraf Can Ekker

"BODIROGA YILLARCA ÇİRKİN ŞUT ATTI"

Oyuncularıma hep söylüyorum. Bodiroga örneğini veriyorum. Avrupa'nın en büyük oyuncusuydu yıllarca ama en çirkin şut atanıydı aynı zamanda. Bu önemli mi peki? Değil. Nasıl attığına değil, atıp atamadığına bakılır maç sonunda. İstersen böyle at, istersen şöyle. Sen atacaksın kardeşim. Stilini değiştiremiyor muyuz? Günde bin tane çirkin stille atıp çirkin stille sokan oyuncu olacaksın. Bu kadar basit. Estetik elbette güzel. Hani kitaplarda yazıyor, kalçan şöyle olsun, yok top gökkuşağı gibi gitsin, bileğin düşsün. Ama kaç kişi böyle oynuyor? Kaç kişi böyle oynayabilir?

Bambaşka bir şey bu. Başarıyı bireyselleştirmek istemem. Sevimli olmaz. "Birlikte ne yaptık?" sorusunu cevaplamak daha çok hoşuma gidiyor. Üç senedir beraber çalıştığım oyuncular var. Onlar daha ilk günden bu yana benim değişken müdafaalar oturtmaya çalıştığımı biliyor. Baskılı oynamaya gayret ederek, "Bu takım altıncı dakikada pres yapıyor, 40. dakikada nasıl ayakta kalacak?" gibi saçma bir algıyı yıkmaya çalışıyorum. Sezon başındaki tempomuz, çalışma düzenimiz bunları sağladı. Farklı fiziksel metotlar uyguladık. Devamlı enine boyuna sıçrayarak oynanan, fiziki güce bu denli dayalı bir sporda alan daraltman şart çünkü. O adamı potadan uzaklaştırmalısın. Bunu yapmak için de çok güçlü olman gerekiyor. Baskılı savunma için denemelere üç sezon önce başladık, her yaz dönemini de iyi idman yaparak ve çalışarak geçirdik.

Peki 20 milyon euro barajını aşmış bütçelere sahip iki takım neyi çözemedi? Hem Obradovic hem de Ivkovic'in suçu zaman zaman hakemlerin maç yönetimine yıktığını gördük...

Yani, normal şartlarda herkesin beklentisi Fenerbahçe'nin yarı finalde kazanıp bizi tatile göndermesiydi. Ama biz onları yenmeye çok önceden başlamıştık. 3+2 kuralı varken de kazanmıştık Fenerbahçe'ye karşı. Zeljko Obradovic iki senede kimseye karşı bu kadar mağlubiyet almamıştır herhalde. Belki onun siniriyle yapıldı bu açıklamalar. Ivkovic "5'e karşı 8 kişiyle oynadık" demişti final serisi esnasında. Olur yani, olabilir. Zaman zaman ben de hakemlerle alakalı açıklamalar yapıyorum. Obradovic ilk geldiği sene bir hareket yaptı. (Bir pozisyon sonrasında Sarıca'nın üzerine yürümüştü) Sonrasında özür diledi. Bence yapmaması gerekirdi. Bu konunun tekrar gündeme gelmesini de istemiyorum. O da eminim üzülmüştür.

Türkiye'de alabileceği tüm kupaları aldı bu takım. Karar maçlarından, finallerden hep galip çıktı. Finalde Efes'e karşı arka arkaya dört maç kazandı. 16 sayı geriye düştü, kazandı. Son 45 saniyeye 4 sayı geride girdi, kazandı. Sezon başında "Bu takım play-off yapamaz" dendi. Şampiyon oldu. Şimdi "Acayip yapışıyorsunuz rakip takıma. Bırakmıyorsunuz, gidemiyorlar" diyorlar. Bu takım *winner*. Aynı ideolojiyle, düşünce yapısıyla üç yıldır devam etmenin mükâfatını alıyor. Her maça değer vermenin, sıkı çalışmanın ödülü işte burada. Bugün bu takım Türkiye şampiyonu.

Sezonun kırılma ânı, dönüm noktası neydi?

Ocak ayının ilk haftası diyebilirim. Seyircisiz bir TED maçı oynamıştık. Kazandık ama ben çok memnun değildim takımdan. Hücumda birtakım değişiklere gitme kararı aldığımızı hatırlıyorum. Eurocup'taki Beşiktaş maçına da dört gün vardı. İstanbul'da oynayacaktık. Akatlar dönüm noktasıydı. 30 sayıyla kazandık. Ondan sonra 13 maç arka arkaya galip geldik. Hücum ederken çok eğleniyordu takım. Herkes katkı vermeye başlayınca birbirlerine daha da sıkı bağlandılar.

Ayrıca sezon başındaki Cumhurbaşkanlığı Kupası maçını sayabilirim. Kenny Gabriel takıma yeni gelmiş. Keza Juan Palacios, DJ Strawberry aynı şekilde. O bahsettiğim "Bu takım play-off yapamaz" konuşmalarını duyduğum dönemler. Palacios için, "2.03 uzun mu olur? Ne biçim adam bu?" denilen zamanlar. "Avrupa sizi konuşur, rezil olursunuz" diyen insan tanıyorum ben. O sebeple, bahsi geçen oyuncuların değerlerine bugün geldiğimiz noktadan bakmayalım. Çok modern basketbol oynadık. Şimdi telefonum çaldığında "Juan gibi oyuncu arıyoruz" lafı geçiyor. Demek ki oyuncusundan genel menajerine, bazı şeyler çok doğru yapılmış.

Soyunma odasından aktarabileceğiniz ikili diyaloglar, sezon içi konuşmalar var mı?

Bazı maçlarda devre arasında ya da maçlardan önce oyunculara tahmin veririm. "Şu kadar farkla biter bu maç" diye söylediğim ve öyle çıktığı olmuştur. Mesela final serisinin ikinci maçından önce yapılan toplantıda, "Üçüncü periyodun sonunda 15 sayı geride olacağız" dedim. Daha maç oynanmamıştı. İnsanın içine doğuyor bazen. Bambaşka bir his.

Yine Diebler'la benzer bir olay oldu. İlk yarı üçlüğün gerisinden 0/4 atmış, morali bozuk. Soyunma odasındayız. Ben aldım Jon'ı yanıma, "Sen şimdi oyuna küsüyorsun ama eminim ki ikinci yarıda dörtte dört atacaksın. Rahat ol" dedim. İkinci yarı çıktı sahaya, beş atışın

Fotoğraf AP Images

dördünü soktu. Oyuncu da şaşırıyor. Sıfır çekmiş, dönüp bana bakıyor. "At kardeşim" diyorum. Onun inisiyatifi, tahammülü bana ait. Ben sana bugün maçın gidişatına göre sekizde sıfır atma hakkı da verebilirim. Yarın bu, iki şut kaçırdığında kenara gelmenle de sonuçlanabilir. Önemli olan doğru pozisyonu bulmak. Öyle olduğunda atacaksın. Çünkü senin işin bu.

Efes arka alanının direnç göstermekte zorlandığı final serisinde, Thomas Heurtel'e hakemlere tepkisi nedeniyle verilen iki maçlık ceza size ne düşündürttü?

Sezon boyunca Efes'in ya da ligdeki diğer takımların enerji ile agresiflik konusunda bizimle yarışması da pek mümkün olmadı; top çalmada Eurocup'ta ikinci, ligde birinciydik. Bu konuda fark yarattığımızı, yaratabileceğimizi biliyorduk. Ama Heurtel'in ceza haberi geldiği gün oyuncularla toplantı yaptım ve "Şimdi işimiz daha zor" dedim. Efes'in ekstra enerji kazanacağı aşikârdı. Doğuş'un oynaması bizi savunmada rahatlattı ama onun yaptığı baskı, takıma getirdiği dinamizm... Çok zorlandık. Bakın işte Krstic'le Heurtel'in beraber oynadığı maçların birinde 86 diğerinde 90 küsur sayı attık. Heurtel'in cezalı olduğu ilk maçta 70'lerdeydik. Onun yokluğu daha zor hâle getirdi seriyi.

Maç sonlarında kaptan İnanç Koç'un oyuna dahil olup rakip takım topu çıkarırken çizgiye bastığı bir kenar oyunu var. İnanç çizgiye basıyor, siz rakip takımın sahaya nasıl yerleştiğini görüyorsunuz ve hakemden gelen uyarıyla oyun devam ediyor. Bu ritüelin sezon boyunca dikkat çekmemesi çok garip değil mi? Fikir size mi ait?

Bu kuralı değiştirteceksiniz şimdi. Koraç'ı kazandığımız sene de basketten sonra süre durmuyordu. Milano'yla burada yedi sayıyla yenmiştik, deplasmanda fark üç sayıyken Gentile bir üçlük attı. Bitime 5-6 saniye kalmıştı. "Topu ellemeyin, bana

SEZON BAŞINDA "BU TAKIM PLAY-OFF YAPAMAZ" DENDİ. BUGÜN ŞAMPİYONUZ.

bırakın" dedim. Yerde iki-üç saniye sekti. Topu elime aldığımda süre bitmişti. Ben de havaya fırlattım. Sonra o kuralla ilgili bir şeyler yazıldı. Yani çok fazla tartışma konusu olmadı ama yine de bu muhabbetin bir yerlerde geçtiğini hatırlıyorum. Hop, kuralı değiştirdiler. Şimdi bu çizgiye basma olayına da elveda diyeceğiz galiba.

Aslında üzerinde çok fazla konuşmadık. İnanç çok tecrübeli, yıllardır oynuyor malum. O pozisyonlar esnasında göz göze geliyoruz, "Hadi yapalım mı?" diyor birimiz, sonra yapıyoruz. Yani biliyorsunuz play-off esnasında dört maç uzatmaya gitti. Aşağı yukarı da hepsi denk geçti işte. Bunlara ihtiyaç oluyor. Tabii bilmiyorum bunu yazmanız iyi mi kötü mü... Karar veremedim.

Oyunculuğunuz döneminde "Karşıyaka taraftarı hakkında komik söylemler duyuyorduk" açıklamanız var. Biraz detaylandırabilir misiniz?

Harun Erdenay'la alakalı bir hikâye var mesela. Ben Ülker'deyim o dönem, Harun takım arkadaşım. Karşıyaka deplasmanında pek de iyi oynamıyoruz. Kaybedeceğiz. Bizim bench arkasında bir taraftar var, Harun'a kellik ilacı tarifi veriyor; "Baba bak, iki yumurta alacaksın, kıracaksın onları. Şöyle böyle süreceksin. Saçın çıkacak" diyor. Defalarca. Ben de maç oynanırken gülmeye başladım. Acayipti.

Pınar Karşıyaka'nın başarısında üç yıllık projenin devamı önemli faktördü. Şimdi kadronun dağılıyor oluşu sizi tedirgin etmiyor mu?

Üzülüyorsun. Bir çocuğunmuş gibi düşün. Bebekti, şu kadardı. Büyüdü. Biraz daha büyüdü. Buraya kadar geldi. Aslında biraz daha büyüyebilir. Ama evden gidiyor. Ne kadar büyüse de sen onu görmeyeceksin. Bundan ötürü bir üzüntü var. Tedirginlik kısmına gelince... Bir parça kaygı var tabii, Euroleague bu. Takım dağılıyor. Ben elbette isterdim, bu takımı koruyup birkaç takviyeyle yola devam edelim. Olmadı. Şartlar bazen böyle gelişiyor. Oyuncuda da, antrenörde de bir parça kaygı iyidir. Stres duymak gerekir. Çok rahat oldun mu işler yürümez. Kaygıyı yönetmek önemli. Şimdi burada oturup ağlayacak, dövünecek hâlimiz yok. Giden arkadaşların hepsi büyük hizmetler verdiler. Hepsi düzgün insanlardı. Bundan sonrası için ancak temennimi sunabilirim. Umarım doğru seçimleri yapmışlardır.

Ama Bobby Dixon? Onun tercihini doğru bulmadığınızı özellikle söylemiştiniz...

"AYDIN HOCA ARADI VE..."

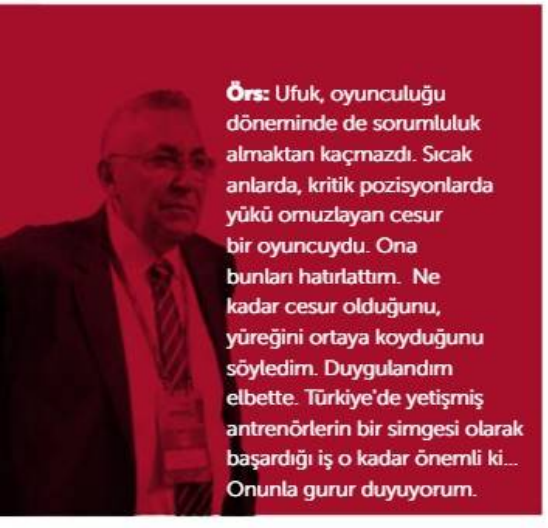
Sarıca: Tabii, duygusal oldu biraz. Ben 1992'de henüz 20 yaşındayken onun takımında final oynadım. "Biz şampiyon olacağız" dediğimizde sokaktaki insanlar öcü görmüş gibi bakıyordu. Aydın Abi beni aradığında çok duygulandığını söyledi. Özellikle yerli, bu ülkede yetişmiş bir antrenör olarak kazanmanın çok özel olduğunu vurguladı. Hem Fenerbahçe hem de Efes serilerinden sonra attığı çok güzel mesajlar var. Bana verdiği emeklerden ötürü bir kez daha çok teşekkür ediyorum ona.

"SIKINTI YOK, TOMIC'İ DE SAVUNURUZ"

"Hiç oyuncu bulamadık da Palacios'u mı aldık? Hayır. Üç alternatifimiz vardı. Ama benim oynatmak istediğim basketbola uymuyorlardı. Takımın agresifliği bir kademe aşağı inebilirdi. Şimdiki planımız da onu takımda tutarak yanına kalıplı bir uzun eklemek. Kesinlikle korkmuyoruz. Krstic o uzunların en babası; ki ona da alanı çok daralttık. Yarın Ante Tomic geldiğinde orayı da paylaşarak savunacağız. Koruyacağız."

Burada çok sevilmişti. Kişisel olarak da özel bir ilişkimiz vardı. Ben bir şey anlatmak istediğimde o hemen devamını getiriyordu. Kolay değil, üç koca sene. Bir sene daha kalsa belki kariyeri için daha iyi olabilirdi. Fenerbahçe'de paylaşacağı top daha fazla olacak. Doğruya doğru. Benim burada ona tanıdığım özgürlük çok daha farklıydı. En son final maçında yedide sıfır üçlük attı ama yine de devam edebildi. Sakın yanlış anlaşılmasın. Kenarda bir Bobby daha olsaydı belki ben de onu değiştirebilirdim ama yoktu işte. Şimdi kenarda bir Bobby'nin daha olduğu takıma gidiyor. Bundan dolayı doğru bir tercih yapmadığını söyledim.

Evet, kırgınım. Gelip bana takımdan ayrılacağını söylemeliydi. Üç senedir kurduğumuz ilişki bunu gerektiriyordu. En önemli oyuncumdu o. Takımdan mı ayrılacak? Bu sabah mı? O günün sabahında bana gelmeliydi. Ondan duymalıydım. Ben sezon içinde defalarca söyledim, "Çocuklar gelecek yıl burada olursunuz, oluruz, olmayız. Ama olanakları Karşıyaka'dan daha fazla bir takıma, büyük paraya giderseniz en başta ben mutlu olurum" dedim. Zira oyuncuya bir şey katabilmişimdir. Bunu söyleyen bir antrenör, oyuncusu yanına gelip "Şöyle bir para verdiler, ben gidiyorum" derse, nasıl karşılık verir? Başkalarından duymamalıydım.

Örs: Ufuk, oyunculuğu döneminde de sorumluluk almaktan kaçmazdı. Sıcak anlarda, kritik pozisyonlarda yükü omuzlayan cesur bir oyuncuydu. Ona bunları hatırlattım. Ne kadar cesur olduğunu, yüreğini ortaya koyduğunu söyledim. Duygulandım elbette. Türkiye'de yetişmiş antrenörlerin bir simgesi olarak başardığı iş o kadar önemli ki... Onunla gurur duyuyorum.

Dusko Ivanovic'in çalıştırdığı TAU'dan beri üst seviyede böylesine baskılı oyunla bir numara olan fazla sayıda takım görmedik. Karşıyaka'daki dört, hatta beş kısalı sisteme ise hiç aşina değiliz. Örnek aldığınız bir felsefe, sistem var mı? Bütçe/başarı denklemini nasıl kuruyorsunuz?

Şimdiye kadar oyuncu seçimlerimizde iki ana kriter vardı diyebilirim. Üst basamağa çıkabilecek, başarıya aç ve düzgün karakterde oyuncuları kadroya katmaya gayret ettik. İşte bugün bakıyorsun biri Olimpiakos'a gidiyor. Öbürü Fenerbahçe'yle imzalıyor. Diebler da Efes'e gitti diyorlar. Kenny büyük çıkış yaptı. Daha önce kısaca değindiğim gibi; biz üç sene boyunca hep bir yıl öncesinden farklı basketbol oynayarak başarıya gittik. İlla standart bir sistem olacak diye kaide yok. Değişime açığım. Günümüz basketbolunda sen ne kadar koşabiliyorsun, o önemli. Oyun hızlandı. Belki iki sene sonra üçlük çizgisi biraz daha geriye çekilecek. Belki 24 saniye değil de "Hadi 22 yapalım şunu" diyecekler.

Açıkçası oyun felsefesini örnek aldığım bir kulüp ya da antrenör yok. Palacios tercihinde olduğu gibi, şartlar neyse ona göre davranıyorum. Hangisiyle oynamaktan daha çok zevk alırım diye de bakıyorum. Bobby Dixon'la ne kadar yarı saha basketbolu oynayabilirsin? Fiziksel dezavantajları belli. DJ Strawberry gibi bir oyuncu varken kadroda, oyun kurucudan topu 20 saniye çevirmesini isteyeyim? Ben de bilmiyorum böyle basketbolu.

Türkiye'nin hiçbir semtinde Karşıyaka'daki kadar basketbol sahası yok. Hiçbir yer basketbol kültürüne bu denli yakın değil. Peki Eurochallenge finalinde sahaya atılan su şişesi, Nenad Krstic'in sakatlığı sırasında okunan cenaze marşı ve Fenerbahçe serisindeki ikinci maçın son bölümünde yapılan tezahürat bu duruma tezat oluşturmuyor mu? Hangi perspektiften bakmak lâzım?

Bunlar hep zirve maçlar. Sonuç maçları. Yoksa burada Karşıyaka taraftarı basketbolu çok iyi biliyor. Fenerbahçe serisinde, biraz alışkanlıktan gelen o tezahürat kısmı var. Daha dört dakika varken yapılması yanlış tabii. Önümüzdeki sene azalacak, biliyorum. Artık Euroleague var. Takım olarak nasıl üç sene yukarıya gittiysek, taraftar da o ivmeyi yakaladı. Yarı final ve finale bakın en ufak olay olmadı. Küfür duymadık. Euroleague'e o istedikleri taraftar profilini verdik. Yoksa sadece taraftar değil, biz de hazır değiliz bu işe. Sadece bu ekiple olmaz. Belki bir asistan daha alacağız. İdari açıdan öbür tarafla ilgilenecek ekstra birilerini bulmamız gerekiyor. Bak şimdi yeri geldi, bir hikâye anlatayım.

Türkiye Kupası'nı kazandığımız gün uçakla İzmir'e dönüyoruz. Bir taraftar da bizimle beraber. Yanına gittim, "Ya şimdi biz kupayı aldık. Sana bakıyorum şaştın kaldın öyle üç dakika falan. Nasıl iş bu anlamadım" dedim. Acayip, hiç unutmayacağım bir cevap verdi.

"Ya hocam. Biz kaybetsek ne yapacağımızı biliyoruz. Hep kaybetmişiz. Futbolda öyle. Basketbolda öyle. Ama nasıl kazanacağımızı bilmiyoruz ki? Şaştım kaldım o yüzden."

Hayaller bitmez. Bu taraftar da takımla beraber yükselmeye devam edecek. Final Four olur, Avrupa Kupası olur. Tekrar Türkiye şampiyonluğunu alırız. Pınar Karşıyaka tarihinde ligi iki kez kazandı. 22 kez şampiyonluk görseydi tamam. Daha göbeğimiz şişmedi. Hayal kurmaya devam.

Fotoğraf DecoPhotos

AYNI MAHALLENİN ÇOCUKLARI

Karşıyaka 28 sene önce şampiyon olduğunda kadroda sadece iki ABD'li vardı. Takımın geri kalanı, beraber basketbol oynayarak büyümüş arkadaşlardan kuruluydu. Liselerarası turnuvalarda şampiyon olmaya alışmışlardı. Paul Dawkins, Scott Roth ve Levent Topsakal gibi oyuncuların liderliğindeki takımları saf dışı bırakıp Türkiye şampiyonu olmaları pek ihtimal dahilinde değildi.

1987 takımının kaptanı Tuğrul Taşkıngenç, takım yapısını şu şekilde anlatıyor: "Herhalde 'mahalle takımı' desek yanlış olmaz. Tesislerde tanışanların sayısı çok azdı. Hepsi birbirini sokaktan, basketbol potalarından tanıyordu."

Bugün 2000'li yıllarda Karşıyaka'ya gelen dört ABD'li ve bir Kolombiyalı da kendi mahallelerini kurdu. Hepsi salonun karşısında oturuyor. Antrenmana bisikletle gidip geliyorlar. Koçları, "Yarın size bir gün izin" dediğinde ertesi günü de beraber geçiriyorlar.

Yaklaşın. Her birine ayrı ayrı, "Şampiyonluğu getiren ne?" diye sorun. Aynı cevabı alacaksınız.

Bu takımı, Karşıyaka semtini özel kılan ne?

İnanç Koç Aile olmak. Kesinlikle klişe diye söylemiyorum bunu. Doğru zamanda, doğru yerde, ego ceketini çıkarmış doğru insanlar buluştu. Taraftarıyla, semtiyle bir bütün oldu. Artık bu saatten sonra basketbola başlayanlar eğitim görürken "Takım nedir?" sorusuna "Pınar Karşıyaka" cevabı verilebilir. Takım kelimesinin sözlük karşılığıyız ve Türkiye basketbolunda bir çağı kapattığımızı düşünüyorum. Artık yeni bir çağ başlıyor. "Az bütçeyle, doğru iletişim, doğru karakter ve doğru organizasyonla herhangi bir Anadolu takımı da şampiyon olabilir" felsefesini getirdik. Biz "İyiler her zaman kazanır" düşüncesinin doğruluğunu kanıtladık.

Jon Diebler Herkes olabildiğince fazla para kazanmak istiyor bu oyundan. Herkes şampiyon olmak, kupalar kaldırmak amacında. Bunda da yanlış bir taraf yok. Ama bence, bu muhteşem oyundan keyif almak çok önemli. Ben basketbolu zaten seviyorum ama takım arkadaşlarım bu keyfin zirveye çıkmasını sağladı. Kimsenin ne kadar şut attığını umursamadığı bir yıl geçirdik. Koç bize izin veriyordu; o bir günlük iznimizde yine beraber takılıyorduk. Gezip yemek yiyorduk.

Bobby Dixon Facebook'ta da yazmıştım, "Kazanıyoruz çünkü egolarımızı bir kenara bıraktık" diye. Kendimiz için değil, birbirimiz için oynuyoruz. Birçok oyun için geçerlidir; yeterli sayıda şut kullanmayan, sayı atamayan oyuncular üzgün olur. Moralleri bozulur. Bizde bir gün DJ, öbüründe Jon, diğerinde Juan maçın en skoreri olabiliyor. Profesyoneliz ama amatör ruhumuzu koruyoruz.

DJ Strawberry Buraya geldiğimiz ilk günde birbirimize bağlandık. Bu aşamayı taraftarın hızlandırdığını da söylemem gerek. Gerçekten inanılmazlar... Tüm sezon boyunca yanımızdalardı. Kötü maç oynadık, arkamızda durdular. Moralimiz bozuktu, bizi güldürdüler. İç sahada play-off maçı kaybetmedik. Salonun karşısında yaşıyoruz, onlarla iç içeyiz. Neden? Çünkü basının ilgisine ya da süper arabalara ihtiyacımız yok. Beraber bisiklete biniyoruz. Yanımıza bir taraftar geliyor, sarılıp yolumuza devam ediyoruz. Karşıyaka böyle bir yer.

Sezonun dönüm noktası, kırılma anı?

İnanç Koç Bence İBB maçıydı. Sezonun en kritik dönemi öncesinde, çok kolay şekilde kazanabileceğimiz maçı saçma sapan hatalar yaparak kaybetmiştik. Feci oynadık o gün. Yorgun değildik. Sakatlık yoktu. Koç hemen ertesi güne ceza idmanı koydu. Takım olarak bir araya geldik, düşündük, kafa patlattık ve devamındaki çok ciddi bir çalışmanın sonucunda ödülünü aldık.

Jon Diebler Erkan ve Cemal'ın takıma katılımı bence sezonun dönüm noktasıydı. Takıma gelişleri daha mücadeleci ve rekabetçi bir yapı kazanmamızı sağladı. Onlar geldikten sonra seri yakaladık. Sezon başında bu kadar iyi değildik.

Bobby Dixon Bu yıl şampiyonluğu elde etme konusunda kararlılığım diğer yıllardan ayrıştı. Bireysel açıdan bunu söyleyebilirim. Onun haricinde, yarı finalde Fenerbahçe Ülker'i eledikten sonra bütün takım bir araya gelip "Şampiyon oluyoruz galiba" dedi. Onlarla yarı finalde oynamak bizim için avantajdı. Finale çıktığımızda kazanacağımızı biliyorduk.

DJ Strawberry Hiçbir ciddi sakatlık yaşamadık bir kere. Bu anlamda şanslıyız. Deplasmandaki İBB maçını söyleyebilirim kırılma anı olarak. O maçtan sonra kim olduğumuzu hatırlayacağımız bir süreç geçirdik. Tabii sistem de biraz değişti, daha çok hızlı hücuma çıkmaya başladık. Koç, İBB mağlubiyetinden sonra bizi zorladı. Her gün, her gün üzerimize geldi. Play-off maçlarında bu kadar az yorgunluk hissetmemizi ona borçluyuz. Şampiyonluktan sonra herkes, "Aman tanrım bacaklarım ağrıyor, çok yorgunum" diye söyleniyordu.

32 Jon Diebler

"BENZİN PAHALI, BİSİKLET GÜZEL"

Türkiye'de araba kullanmak beni korkutuyor. Benzin de çok pahalı zaten. İzmir'de yaşamak kolay olduğundan genelde bisikleti tercih ediyorum. Eşimle beraber sahilde geziyoruz, bir yerde durup yemek yiyoruz. Hafta sonlarımız boş olduğunda arada Çeşme ya da Bodrum'a kaçıyoruz arabayla. Onun haricinde hep bisiklet kullanıyorum. Bir de ilginç bir anım var; bir gün kahve alıyorum, elime biri Karşıyaka tarihi kitabı tutuşturdu. Baktım şöyle, sonra karşılıklı selamlaştık ve yola devam ettim. Bu ortamı bulmak kolay değil.

Ufuk Sarıca peki? Onunla ilişkinizi biraz detaylandıracak olsanız, ne söylersiniz?

İnanç Koç Ufuk Abi oyunculuktan gelmenin avantajını çok iyi kullanıyor. Bir kere idman konusunda hiç taviz vermez. Takıma yeni gelen oyuncuya hemen "İdman yapmayacağınızı koça söyleyebilirsiniz. Ama iyi durumdaysanız sakın kaytarmayın. Yakar sizi" diyorum. Koç bugüne dek kendini iyi hissetmeyen, sakatlığı olan kimseyi zorla idmana almadı. "Hastayım" diyene tavır aldığını da görmedim. Gözlerimize bakıp idman yapıp yapmayacağımızı anlayabiliyor. Yorgun olduğumuzda, "Hadi tamam bugün biraz düşürelim tempoyu" diye pozitif yaklaşım da göstermiştir.

Jon Diebler Koç çok komik bir adam. Bir kere çok rahat adam. Beni Karşıyaka'ya o getirdi. Yıllardır burada kalmamın bir numaralı sebebidir. Ona hayran olduğum için onunla çalışmak istedim. Benim gelişimime çok büyük katkılarda bulundu. Müthiş bir basketbol zekâsı var. Tabii kısa beşli, yüksek tempolu sistemden hepimiz yararlandık. Kenny'nin atletizmiyle, Erkan'ın *cut*'larıyla, Juan'ın hücuma farklı boyut katmasıyla takım olduk. Bu sistemi seçen de koç.

"CAITLIN MESLEK LİSESİNDE İNGİLİZCE ÖĞRETİYOR"

Eşim Caitlin gerçekten epey Türkçe öğrendi. Konuşup anlaşabiliyor. Beraber pazara gidiyoruz, orada söylenenleri tercüme ediyor bana. Gülüyoruz karşılıklı. Buradaki bir lisede, uzmanlık alanları belirlenmiş çocuklarla çalışıyor. Adı meslek lisesiydi sanırım. Onların İngilizcelerinin gelişimine çok yardımcı oldu. Benim Türkçe öğrenmem zor tabii. Burada yerli oyuncuların hepsi İngilizce konuşuyor ve bana sadece Türkçe küfürleri öğrettiler. Arada söylenenleri anlıyorum, o kadar.

Bobby Dixon Bana burada üç sene boyunca pek çok teklif geldi ama hiçbirinde takımdan ayrılmadım. Koçla bir şampiyonluk yaşamak istedim. O harika bir insan ve müthiş bir antrenör. Strateji ustası. Onunla çalıştığım üç senede bir oyuncudan bile yüzde yüz verim alamadığını görmedim. Benimle olan ilişkisinde, benden neler beklediğini çok iyi aktarıyor. Bizle ilişkisi hep çok özel oldu.

DJ Strawberry Ufuk Sarıca'yı çok seviyorum. Onunla alakalı ilk söyleyebileceğim şey, ne olursa olsun size bir şekilde kızabildiğidir. Doğru yaptığınızı düşünürsünüz, kızar. Yanlış yaparsınız, kızar. Normal, öyle durursunuz yine kızar. Ama bu kesinlikle klasik koçların yaptığı gibi değildir. Sizin modunuzu düşürmek için vermez bu reaksiyonu. O size kızdığında daha sert olursunuz. Ekstra motivasyon kaynağıdır bir anlamda. Sırf "Koç bana böyle dedi, ben onu haksız çıkaracağım" diyerek bile oynayabilirsiniz. Özellikle play-off'ta galiba böyle yaptım.

08 DJ Strawberry

"LEBRON JAMES KOCAMANDI"

Arada lisede LeBron James'le yaptığım maçları hatırlıyorum. Herkesten daha büyüktü. Hepimiz çocuk gibi görünüyorduk, o ise kocaman bir adamdı. "Bu nasıl bir insan evladı?" demiştim kendi kendime.

12 İnanç Koç

BUGÜN YARIN BİR 'KARŞIYAKA TOTEMLER ANSİKLOPEDİSİ' ÇIKARABİLİRİZ. UZUNLUĞU DA 800 SAYFA OLUR.

"WHATSAPP GRUBU KURDUM BİR TANE, KOÇU ALMADIK"

Sezon başında kadro belirlendikten sonra bir Whatsapp grubu kurdum. Koçu almadık tabii. Sadece oyuncular var, muhabbet ediyoruz. Bazen şaka yapıyorum çocuklara "Ya koç bir gün telefonları alıp şu konuşma geçmişini ufaktan bir görse..." diye. Saygısızlık veya eleştiri tabii ki yok ama şakalar, kendi aramızda takılmacalar dolu o grupta. Böyle böyle bir bağ kurduk aramızda. Mesela Noel yemeklerini iki yıldır bizim evde, hep beraber yiyoruz. Benim hanım çok iyi yemek yapar. Malum, takımdaki oyuncular da ailelerinden ayrı ve Noel onlar için çok önemli. Elimizden geldiğince hazırlıyoruz, sonra hep beraber masaya oturuyoruz. Bu tür şeyler benim içimden geliyor. Büyük keyif alıyorum. Evde maç izlemek, dışarıda bir şeyler yemek gibi saha dışı aktiviteler, takımların başarıya ulaşmasında çok önemli.

"ÇİZGİ OLAYINDA BİRAZ DA TECRÜBE KONUŞUYOR TABİİ"

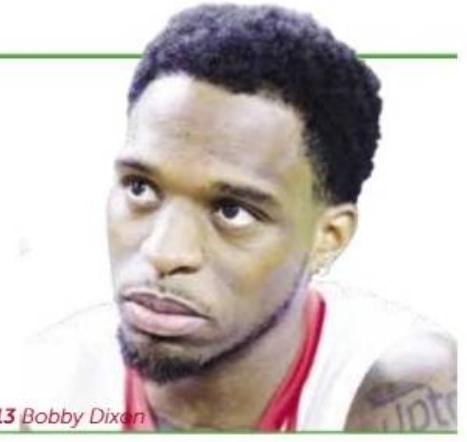
Evet, koçla beraber belirlediğimiz bir kenar oyunu var. Tam moladan çıkıyorduk, koç savunma stratejimiz hakkında konuşuyordu. "Adam adama savunma yapacağımızı düşünüyordur onlar, alan savunmasına dönelim biz" dedi. Bitime de iki saniye var. Ben de süre az diye, çizgiye basıp rakip takımın nasıl dizileceğini görelim diye düşündüm. Çünkü o iki saniye, çok iyi çizilmiş bir hücum basketi yedirebilir bize. Koç "Kaptan doğru söylüyor, öyle yapalım" dedi. Tabii normalde kurallara ters gibi ama ilk uyarıda hiçbir zaman teknik faul falan gelmez. Şimdi bu yazı yayımladıktan sonra ne olur bilmiyorum tabii. Belki kurallara yeni bir şey ekleyecekler.

Sezondan bir hikâye seçecek olsanız, hangisini anlatmayı tercih ederdiniz?

İnanç Koç Bugün yarın bir 'Totemler Ansiklopedisi' çıkarabiliriz. Epey de satar bu. Socrates'e rakip oluruz. Ufuk Abi'nin mavi gömleği bu ansiklopedinin ilk sayfası ya da önsözü olabilir. Onun devamında, biraz çalışmayla sanıyorum ki 800 sayfalık bir içerik oluşur. Neler mi var? Kimisi ayakkabısının farklı rengini farklı maçlarda tercih ediyor. Kimisi tüm sezon aynı taytı giyiyor... Maçı kazanmışsak koç aynı kalemi çıkarıyor ve bitene kadar hiç değiştirmiyor. Toplantı odasında hep aynı yerlerde oturuyoruz. Biri yanlışlıkla öbürünün yerine otursa kaldırılıyor. Sahaya çıkış sıramız, şeklimiz bile belli.

Jon Diebler Maç içinde birbirimize çok laf atıyoruz. Saçma sapan hikâyeler var o yüzden. Mesela DJ son maçta kaçırdığı bir serbest atış için beni suçluyor, biliyorum. O esnada çok konuştuğumu düşünüyor. Ben sadece "Hadi DJ sadece bir serbest atış bu, yapabilirsin" diyordum. Sezon başında benzerini de o bana yapmıştı. Ben karşılığı TBL final serisinde verdim, o kötü oldu galiba. Bilmiyorum belki de fazla rahatız.

Bobby Dixon Fenerbahçe Ülker serisinin dördüncü maçının öncesindeki toplantıyı söyleyebilirim. Oturuyorduk, koç konuşmaya başladı. Sürekli benim üzerime geldi. Çok sinirlendim ona. Maça çıkmak için sabırsızlanıyordum. Sinirim tepeme çıkmıştı. Hatta şimdi hatırlayınca yine sinirlendim.

13 Bobby Dixon

"BERBERDE İŞLER İYİ"

Ben Chicago çocuğuyum. Zamanında oradaki bir kız arkadaşım beni 'Uptown Mamba' diye çağırdığından beri lakabım belli. Orada bir de berber dükkânı açtık. İşler tam anlamıyla istediğimiz gibi gitmiyor ama yine de fena değil. Devam ettiriyoruz bir şekilde.

"SARICA'YA HAYRANDIM, ŞİMDİ BERABER ŞAMPİYONUZ"

Selim Çınar, Pınar Karşıyaka'nın genel menajeri. 2001 yılında "Acaba bir basketbol takımında istatistik tutabilir miyim?" diyerek girdiği kulüpte bugün basketbol şubesini yönetiyor. Hikâyesi her detayıyla ilham verici.

"Ege Üniversitesi'nde istatistik okuyordum. Basketbol taraftarıydım elbette. Karşıyaka'nın sıkı takipçisiydim. Bir gün okuduğum bölümü basketbolla nasıl birleştiririm diye düşündüm. Aklıma Karşıyaka'nın istatistiklerini tutmak geldi. Olur mu olmaz mı diye düşünürken babamın bir arkadaşıyla sohbetteyken konu açıldı. O da, 'Gerçekten istekliysen seni biriyle tanıştıracağım' dedi. Tabii profesyonel bir beklentim yoktu. Amatör olarak başlayacaktım. Sonra dönemin Pınar Karşıyaka koçu Mete Babaoğlu'yla tanıştırdılar beni. Mete Abi çok sıcak bir şekilde, 'Gelip gitmeye başla, sana yardımcı oluruz' dedi. Hikâye böyle başladı.

"Federasyonun şimdiki gibi bir istatistik hizmeti de yoktu o zamanlar. İstatistiği elle tutup devrede ve maç sonunda antrenörün talebine göre hazırlık yapıyordum. Bazen oyunculara dağıtılırdı. Öğrenciliğe devam ederken iki sene boyunca istatistik kaydetmeyi sürdürdüm. Bir süre sonra anonsları da yapmaya başladım. Ivır zıvır, ortada kalan ne varsa yaptım diyebilirim. Üniversite hayatımın son dönemi bu şekilde geçti."

Okulun bitişi, 2003 yazında Pınar Karşıyaka'nın şubede yeniden yapılanmaya gittiği tarihe denk gelmişti. Aktif spor yaşantısını sonlandırarak takım menajeri olan Nihat Mala'nın "Selim gel de bir görüşelim" dediği telefon konuşması, profesyonelliğe adım atmasını sağlayacaktı.

"Yanlış hatırlamıyorsam Temmuz ayıydı. Ahmet Kandemir'in takıma yeni geldiği dönem. Görüşmeye gittim. Nihat Abi, 'Senin de bu yapıda yer almanı istiyorum, eğer istersen' dedi. Ne yapacağımı o ana kadar hiç bilmiyordum. 'Yabancı dilin var, ABD'lilere tercümanlık yapar ve istatistik tutmayı sürdürürsün' diye devam etti Nihat Mala. 'Tamam, olur' dedim. Bir sene bu görevi sürdürdüm. Sonraki sezon askere gittim geldim, döndüğümde takım menajeri olmamı istediler. Kulübün iç yapısına dahil olmaya başlamıştım. Paranın girdisi, çıktısı, muhasebeyle ilişkisi falan... Avrupa kupaları ile ilgili yazışmaları da ben yürüttüm. İş büyüdü de büyüdü..."

Takım menajerliği Selim Çınar'ın son durağı olmadı. Kısa süre sonra idari menajerliğe terfi eden Çınar, kulüpte 12. yılını doldurmadan şubenin tepesine, genel menajerliğe geçmişti. TBL yarı finalinde mağlup edilen Fenerbahçe Ülker'deki mevkidaşı, Avrupa'da bu işin mucidi sayılan Maurizio Gherardini'ydi.

"Gherardini'nin sizin dergiye verdiği röportajda söylediği gibi, bu işte direksiyonda koç oturuyor. Oyuncuya, önce onun ısınması lâzım. O, oyuncuyu beğenecek ki ben devreye gireceğim. Burada tabii ikimiz de sezon başında belirlenen bütçenin içinde kalarak hareket etmeye çalışıyoruz. Koç da zaten hiçbir zaman bir oyuncu için bütçeyi çok aşan taleplerle gelmiyor."

Pınar Karşıyaka, kadro iskeletinin büyük oranda korunduğu üç yılın ardından farklı bir döneme giriyor. Kulüp tarihinde ilk kez Euroleague'de mücadele edilecek ama takım rotasyonu neredeyse tamamen boşaldı. Bu durum Çınar'ı tedirgin etmiyor mu?

"Etmediğini söyleyemem. Ama şu da var; Ufuk Sarıca buraya geldiği ilk sezonda takıma 11 oyuncu almıştı ve sezon sonunda Eurochallenge finali oynadık. Geçmiş dönemde de bu tarz oyuncu kayıplarını hep yaşadı Karşıyaka. Bizi esas koçun aynı zamanda milli takım kampına gidecek oluşu zorlayacak. Malum yazın büyük bölümünü orada geçiriyor. Burada takım kurulacak, çalışacak ama kendisi Karşıyaka'da olmayacak. Asistanları vasıtasıyla sistemi uzaktan da olsa oturtmaya çalışacaktır elbette. Ona dair hiç şüphem yok.

"Dedim ya, ben basketbol seyircisiydim. Ufuk Sarıca'nın yer aldığı kadro bana basketbolu sevdirdi. Tribündeydim. Hayrandım. Sonra aradan onca yıl geçti. Beraber aynı şampiyonluk karesine girdik. Benim için anlamı çok başka bu durumun. Hâlâ anlamakta, anlatmakta zorlanıyorum."

"SEVGİLİN Mİ VAR SENİN?"

Ankara'da bir deplasmana eşim ve oğlum da gelmişti. Aynı odada kalıyoruz ama ben takımla birlikte çıkacağım, onlar da biraz arkadan gelecek. Neyse, hazırlanmaya başladım. Çıkma saati yaklaşıyor. Giyindim, odadan ayrılmadan önce bir şarkı açtım. Eşim Bengü garip garip bakıyor. Şöyle bir diyalog geçti aramızda:

-Selim bu ne ya?
-Bunu dinlemem lazım!
-Sevgilin falan mı var senin?
-Ne alakası var, maça gitmeden önce hep bunu dinlerim ben. Yani tüm takımın totemlerini listelemeye kalksam ayrı bir röportaj olur. Uçakta bazen yan yana oturup "Atladığımız totemler var mı?" diye düşünüyoruz. Garip tabii.

DEVOTION'I DUYUNCA HERHÂLDE AĞLARIZ

Tribünlerde büyüyen Alp Avni Yelkenbiçer ve Erman Karademir, bugünlerde basketbol şubesinde yöneticilik yapıyor. İkiliye göre tartışmak yersiz. Basketbol uzun süredir bu semtin bir numaralı sporu.

Alp Avni Yelkenbiçer Dedemle aynı isme sahibiz. O eskiden top oynamış, yöneticilik yapmış Karşıyaka'da. Aileden gelenek olduğu için gözümü tribünlerde açtım diyebilirim. Babam, amcam hepsi yıllarca tribüne gidip daha sonrasında yönetim kademesinde görev almaya başlamış kişiler. Ben de kendimi bildim bileli tribündeyim. İşte son iki senedir şubede yöneticilik yapıyorum ama tribünden kopmak mümkün değil. Protokolden maç izlenmiyor. Futbolda yıllardır süregelen başarısızlık malum. Hatta basketbol olmasa yeni nesiller İstanbul takımlarını tutmaya devam eder bence. Bak Erman için de öyledir, ben babamdan hep futbol deplasman anıları dinledim. Ama anlatılan sadece bir şampiyonluk hikâyesi var. O da basketbolda.

Erman Karademir Ben de yedi-sekiz sene önce ilk kez Karşıyaka altyapısında görev almaya başladım. 1996'dan beri tribündeyim. Buradaki gençlerin futboldan daha çok basketbola merakı var. Altyapıdaki en kötü sezonda bile spor okulu öğrenci sayımız futbolla yarışır. Şampiyonluktan sonra, gelecek yıl salon kapasitesi yetecek mi kestiremiyorum.

A.A.Y. Mesela futbol beni hiç heyecanlandırmıyor. Yıllardır bizi hep aşağı çektiler. Oradaki kaos, potansiyelimizi yansıtmamıza sürekli engel teşkil etti. Şimdi üç yıldır basketbolda öyle bir istikrar ortaya koyduk ki aşağı çekilemeyecek pozisyondayız. Basketbol bu semtin bir numaralı sporu. Euroleague'deki ilk iç saha maçımızda, o *Devotion* şarkısını tribünde duyduğumuz ilk anda ağlarız herhalde.

E.K. Aynen öyle. Basketbol; kültürüyle, taraftarıyla semtin büyük bölümü tarafından benimseniyor. Mesela ben bu Krstic olayı ve diğerleri için herkesten farklı düşünüyorum. Su şişesi atma kısmı hariç, diğerleri yanlış değil bence. Akdeniz iklimini yaşayan insanlarız. Hırvatistan, Sırbistan, Yunanistan da yapıyor bunları. İşin mizahi yönü bu. Sakatlanan oyuncuya bu marş okunur, o da gülerek kenara gelir. Hep böyle olmuştur.

A.A.Y. Su şişesi kötü oldu. Fenerbahçe maçındaki o tezahürat da iyi değildi. Ama şimdi yurt dışına da gidiyorsun, PAOK deplasmanındaydık mesela; 'Biji Apo, f.ck Turkey' diye pankart açtılar. Oluyor yani her yerde, herkes rakibin sinirini bozmak için bir şey yapıyor. Ama o su olayı milat oldu biraz. Çok kötü yollardan buralara geldik. Mesela eskiden "Göztepe nerede?" diye bağrılırdı. Artık yok. Daha da düzelecek, eminim.

E.K. Göztepe kıskansın. Taraftar demişken aklıma geldi de... Merak etmesinler Efes Fan Card alacağız. Her sene lazım oluyor abi. Alalım kenarda dursun. Başvuruyu yaptım ben zaten.

"HAYATIMIN EN RAHAT DEPLASMANIYDI"

Murat Kublay 30 yaşında. 1999'daki Pashutin ve Stefanov'lu sezondan beri nadiren basketbol maçı kaçırmış. Şampiyonluğu anlatırken "Bize ait olanı aldık ve döndük" diyor.

"Efes serisinin son maçında hayatımın en rahat deplasmanlarından birini yaptım. Karşıyaka'da o maçı çevirdikten sonra şampiyonluğun bizden gitme ihtimali yoktu. Maçtan önce babamla iki kadeh içip beraber bağırır, beraber terleriz. Yol boyunca "Bize ait olanı almaya gidiyoruz" dedik. Hiçbirimizde "Acaba?" yoktu. Hiçbir Karşıyaka maçına bu kadar rahat gitmedim. Her şeyin sonunda da Abdi İpekçi'den hatıra koltuğunu söküp aldım. Şimdi evde duruyor."

"Türkiye'de potaların, mini futbol sahalarında daha fazla olduğu tek semt burası. Karşıyaka'daki basketbol kültürü, futbola endeksli değil. Zaten Passolig saçmalığı çıkana kadar futbol tribünleri de güzeldi.

"ADAM DEĞİLSEN KENDİNİ ANLATMAN GEREKİR"

ALOE BLACC

Fotoğraf Can Ekler

ABD'Lİ ŞARKICI ALOE BLACC'İ İSTANBUL'DAKİ KISA ZİYARETİ SIRASINDA YAKALADIK. SOHBETİMİZ, *THE MAN* ŞARKISINDAN PHIL JACKSON'A KADAR UZANDI...

SENCER YÜCEL

Çocukların spor merakı ilk olarak sokaklarda başlıyor, ilk tutkuları da spor üzerinden şekilleniyor. Sizin ilk tutkunuz neydi?

Benimki sanırım bir karışımdı; break dans. Break dansı şu an müzikle ilişkilendirilmiş bir spor olarak düşünebiliriz. Henüz dört yaşındaydım ve ilk tutkum bu olmuştu.

Ne kadar devam ettirdiniz?

Dansı hiç meslek olarak düşünmemiştim. Sadece mahalledeki çocuklarla, keyif almak için yapıyordum. Müzik de aynı şekilde, hobimden fazlası değildi. Kariyer olarak düşünmemiştim. Ama sonra hayatım oldu.

Okulda hiç sporla uğraştınız mı?

Çok küçükken futbol oynuyordum. Ama sorun şuydu ki her zaman kaybeden bir takımımız vardı. Sonra basketbola geçtim. Yine sürekli kaybeden bir takımda buldum kendimi. Sonra güreşebileceğime karar verdim ve hepsini bırakıp güreşe başladım. Orada takımlar yoktu ve biraz daha iyiydim. Ama hepsi bu.

Dokuz yaşında ilk trompetinizi aldınız ve müzik yapmaya başladınız. O yaşlardayken iyi bir takımda, iyi düzeyde futbol veya basketbol oynuyor olsanız bunu devam ettirir miydin? Yoksa yine müzik mi olurdu odağınızda?

Bilemiyorum ama hiç profesyonel sporcu olmak gibi bir hayalim olmamıştı, onu biliyorum. Sporu sadece keyif almak için yapıyordum. Futbolun yanı sıra Amerikan futbolu da oynuyorduk. Ama bu sadece anlık bir eğlenceydi. Hayale dönüşmedi. Sporu ciddi şekilde ilerletmeyi düşünseydim, bu ciddi bir antrenman düzeni gerektirecekti. Bense hiç öyle bir düzene dahil olmadım.

İyi bir Lakers taraftarısınız; maçlarına gidiyor, düzenli takip ediyorsunuz. Bu tutkunun müziğinize yansıdığını düşünüyor musunuz?

Açıkçası, sporun müziğime ciddi bir etkisi var. Mücadele, zafer, yoğun çalışma, zorlu engeller gibi temalar müziğimde sıklıkla yer buluyor. Ve şimdi birçok spor organizasyonu benim müziğimi kullanıyor. Müziğin spordan etkilendiği gibi spor da müzikten etkileniyor. Sanırım arada ciddi bir bağ var.

Geçen yıl The Man adlı parçanız NFL Draft organizasyonunda kullanıldı. The Man'i bestelerken böyle bir motivasyon şarkısına dönüşeceğini tahmin etmiş miydiniz?

Şarkıyı zaten bir motivasyon parçası olarak yazmıştım. Sadece, herkesin motivasyon şarkısı olacağını hesap edememiştim. Benim için asıl şaşırtıcı olan ise şarkıyı o gece kaç kere çaldıklarıydı. Çok fazlaydı gerçekten. Şu an aynı durum Wake Me Up için de geçerli. Bütün statlarda çalınan bir şarkıya dönüştü... Sanırım o biraz daha iyi. Stadyumlarda çalınmaya daha uygun bir parça. Ayrıca evde televizyon başında oturup draft sırasında The Man'i tekrar tekrar dinlemektense stadyumda binlerce insanla birlikte Wake Me Up'ın tadını çıkarmak daha iyi bir fikir gibi geliyor.

ESPN Magazine'e verdiğiniz röportajda The Man'i yazma hikayenizi anlatırken "Colin Kaepernick, Richard Sherman, Kevin Garnett ve Cesc Fabregas'a Noel'de kart atmam gerekiyordu" diyorsunuz. Bu isimlerin önemi nedir sizin için?

Hayır tam olarak öyle değil. Dördü de alanlarında çok başarılı, zirveyi görmüş isimler. Şarkı ise daha çok, o kadar başarılı olamamış, yani 'The Man' olamamış ama en iyi olmaya çalışan adamı anlatıyor. Her zaman en iyiyi deniyor. Cesc, Colin Kaepernick, Kevin Garnett, Richard Sherman... Bu adamlar zaten 'The Man' olmuşlar. Bir şey söylemelerine, kendinlerini anlatmalarına gerek yok. Ama eğer 'The Man' değilsen ve olmaya çabalıyorsan, işte o zaman kendini anlatman gerekir. Bu da o noktaya ulaşmaya çalışan insanları anlatan bir şarkı.

Bu listeye Lakers'tan kimseyi eklemeyi düşünmediniz mi?

Düşünmedim galiba... Kimi ekleyebilirim? James Worthy ve Magic Johnson'ın birlikte

ROGER BANNISTER'DAN ÖNCE KİMSE BİR MİLİN DÖRT DAKİKADA KOŞULABİLECEĞİNE İNANMIYORDU.

oynadıkları dönemde 'The Man' kesinlikle Magic Johnson'dı. Ama bence James Worthy de yeteneğiyle zirvede olmayı hak ediyordu. Fena örnek olmadı sanırım.

Bir gün bir takıma şarkı yazacak olursanız bu takımın Lakers olacağını, şarkının adının ise Wake Me Up When It's Over (Bittiğinde beni uyandırın) olacağını söylemişsiniz. Uyandığınızda ne görmeyi umuyorsunuz?

Daha iyi bir takım. İyiden kastım; kazanan ama kazanamasa bile birlikte iyi oynayan bir takım. Çünkü kaybeden bir takımın da iyi olduğunu söyleyebilirsiniz. Doğru enerji ve iletişimle iyi bir takımdırlar, sadece kazanamıyorlardır.

Peki Phil Jackson'ın takımını özlüyor musunuz?

Tabii. Öyle bir koçu olan her takımı özlersiniz. Oyuncuların psikolojisinden bu kadar iyi anlayan bir koçla mükemmel bir takım olursunuz. Phil Jackson gittiği her yerde başarılı oldu. Çünkü o, insanların düşüncelerini doğru yönlendirmeyi biliyor.

I Need A Dollar'daki '1 Dolar' imgesi kulağa çok sembolik geliyor. Şarkıda hayalinizi gerçekleştirebilmek için istediğiniz şanstan mı bahsediyorsunuz?

Şarkı kesinlikle 'şans dilemek' üzerine. Bir dolar kimsenin hayatını önemli ölçüde değiştirecek bir para değil. Ama işleri bir miktar değiştirme şansı tanır. Yardıma ihtiyaç duyan insanlar bir şans arayışında olurlar. Evsiz bir insanın ihtiyaç duyduğu bir şans gibi. Çünkü daha önce o da evsiz değildi. Muhtemelen başından kötü şeyler geçti.

Profesyonel olarak müzik yapmak daha iyi standartlarda bir hayat arayışınızın sonucu muydu, yoksa sadece çocukluktan gelen tutkunuzun devamı mı?

Tamamıyla hobimdi, hep öyleydi. Ve şimdi şanslıyım ki hayatımı bundan kazanıyorum. Eğer ileride farklı bir kariyer seçecek olursam, yine beraberinde müzik yapmaya devam ederim. Şu ana kadar neyle uğraşırsam uğraşayım müzik hep beraberinde devam etti. Bir noktada da kariyere dönüştü.

Sürekli müzik tekniğinizi geliştirmek için çalışıyorsunuz. Bir sporcunun fiziksel açıdan zirveye 20'li yaşların ortasında çıktığı kabul edilir. Bir müzisyen için de böyle zirve anları var mı fiziksel ve duygusal olarak?

Sanırım duygusal olarak en üst noktadayım. Ama fiziksel açıdan üstüne koyabileceğim birkaç şey daha var. Biraz daha gelişebilirim. Vokalimi, enstrüman tekniklerimi, sahnedeki performansımı, hatta şarkı yazarlığımı... Her şeyi daha iyi yapmak için çalışıyorum. Bunların hepsinde kat edecek yolum var.

Müziğinizde bugüne kadar çok fazla tür ve tarz denediniz. Çeşitli enstrümanlar çaldınız, hip-hop, soul, caz besteleri yaptınız... Sonunda yapmak istediğiniz müziği bulduğunuzu düşünüyor musunuz, yoksa hâlâ arayışınız sürüyor mu?

Artık, insanlara sunmak istediğim tarzı bulduğumu hissediyorum. Müzik değişebilir, farklı türler duyabilirsiniz. Ama şarkı söyleme tarzıma bu şekilde devam etmek istiyorum. Sanırım sesimi en iyi kullanacağım tarzı yakaladım. Sesim şu an benim ana enstrümanım. Sesimle neler yapabileceğimi biliyorum. Yazdığım sözlerle de aynı şekilde. Ama farklı türde bir prodüksiyonla, farklı türde müzik de yapabilirim yine.

Hayatınızda sizi etkileyen sportif bir figür oldu mu?

Sir Roger Bannister. Dört dakikalık mil barajını aşabilen ilk insandı. Yıllar boyunca kimse bir mili dört dakikada tamamlayamamışken, bu adam gelip 1950'lerde bunu başarıyor. Sonrasında herkes bu barajı aşmaya başlıyor. Bu hikâyeyi duyduğumda, insanların başkalarının koyduğu limitlere göre yaşadığını fark ettim. Roger Bannister'dan önce kimse bir milin dört dakikada koşulabileceğine inanmıyordu. Ama bu beyefendi koştuktan sonra mümkün olduğu görüldü ve herkes koşmaya başladı. İnsanlarda bunu yapabilecek kapasite varken kendileriyle mücadele etmek akıllarına gelmemişti.
Ne zaman ki önünüzdeki engeller, limitler hakkında düşünmeyi bırakırsınız, o zaman beklenmeyeni başarırsınız.

Fotoğraf Can Ekler

MERKEZ KORT

İnsan yaşamı üzerine yapılan araştırmalardan gazetelere yansıyan güzel istatistikler vardır. Mesela; hayatımızın ne kadarı tuvalette, ne kadarı otobüs beklerken geçiyor? Yemeğe ne uzunlukta bir vakit ayırıyoruz? Peki ya kitap okumaya? Nefes aldığımız şu çağda araştırmalara eklenmesi gereken bir madde daha var: Transfer. Hayatımızın ne kadarını transfer konuşmaya harcıyoruz?

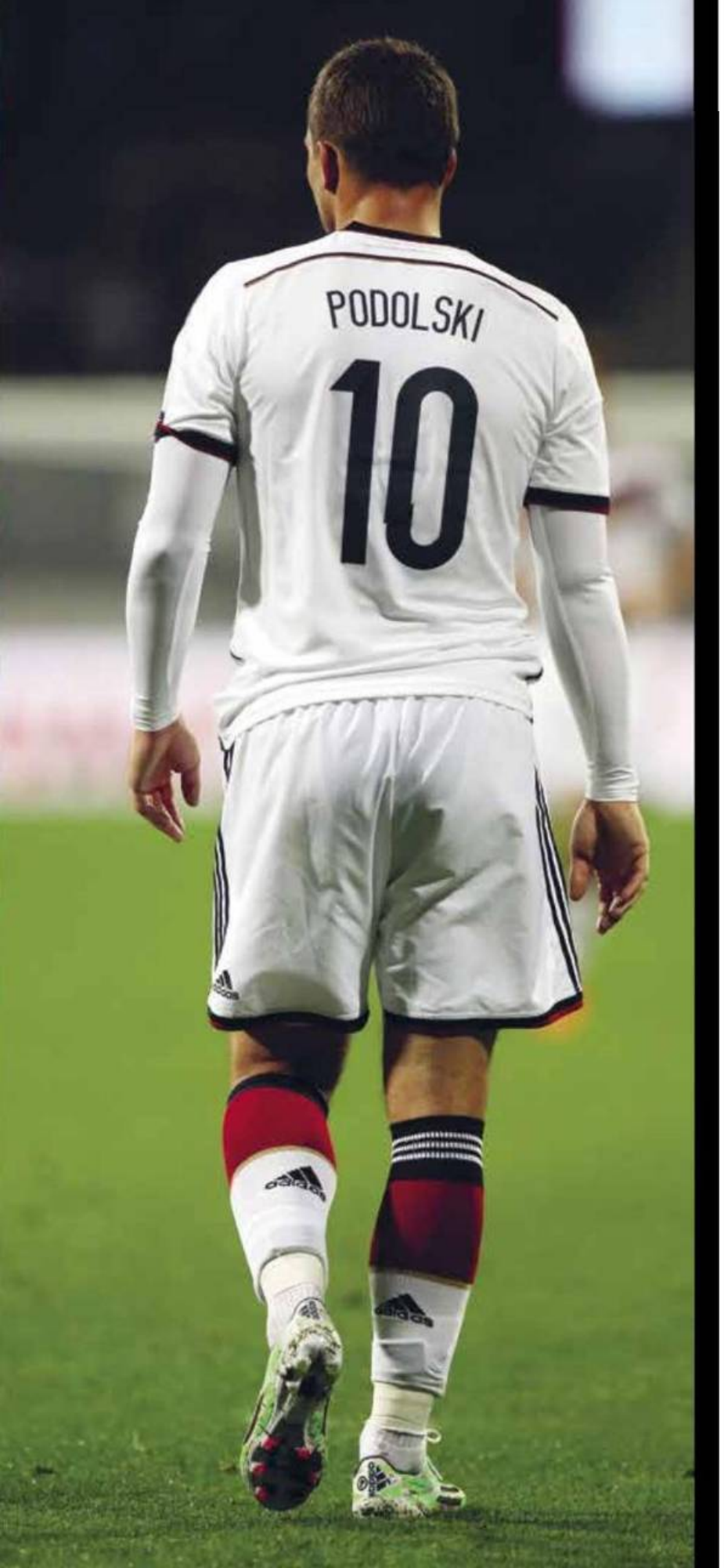
Transfer üzerine edilen sohbetlerin kendine has bir jargonu vardır. Yılın sadece belirli dönemlerine adını yazdıran duyumcular, kulüplerde tanıdıkları olanlar, hayallerini gerçekmiş gibi sevenler, gerçeklerle kabusmuş gibi barışamayanlar... Hepsi bu sayının ana konusunu oluşturuyor. Elbette sadece meşin yuvarlakla cebelleşmeyeceğiz; rotamız parkelerden ve tozlu yollardan da geçecek. Ama ne olursa olsun, havaalanından fazla uzaklaşamayız. Ya gittiğimizde biri gelirse ve ya biz evde yoksak?

TRANSFER

Fotoğraf Getty Images Turkey

SON DURAK MI, SON ŞANS MI?

TÜRKİYE, ROBIN VAN PERSIE VE LUKAS PODOLSKI GİBİ İSİMLER İÇİN SON DURAK MI, SON ŞANS MI? YILDIZLARIN GELİŞİ SADECE PARA MI GÖTÜRÜR, YOKSA BİR KÜLTÜR YEŞERTİR Mİ? UĞUR MELEKE VE BAĞIŞ ERTEN, BU SORULARIN CEVAPLARINI ARADI...

UĞUR MELEKE

EN BÜYÜK SINAVI VAN PERSIE VERECEK. 32 YAŞINDA, ŞİMDİYE KADAR HEP DÜNYANIN EN BÜYÜK SANTRFORLARI ARASINDAYDI.

Avrupa'yı da içine alan duraklama döneminin ardından yeni bir transfer çılgınlığı dönemine girdik. Robin van Persie, Nani, Podolski gibi isimlerin Türkiye'ye gelişi, bu patlamanın bir versiyonu mu, yoksa Türkiye'nin kendine özgü şartları mı var?

Uğur Meleke Kariyeri düşüşe geçmiş yıldız oyuncuların önünde üç yol var. İlki, üst seviye liglerin alt sınıf takımlarında devam etmek. Diğeri; ABD, Çin, Katar ya da Suudi Arabistan'a giderek kıta değiştirmek. Sonuncusu da ne olursa olsun Avrupa'da kalmak. Bu sonuncu yol Türkiye, Yunanistan, Rusya ve biraz da Ukrayna'dan geçiyor. Bence burada belirleyici faktörler var; oyuncunun hesabında kaç para olduğu ya da gençliğini nasıl geçirdiği gibi... O lüks hayatın sonsuza dek süreceğini düşünüp çok harcadıysa, parayı birinci plana alıyor ve 28-29 yaşlarında Katar'a, Çin'e gidiyor. Robin van Persie gibi hâlâ büyük liglerin başaltı takımlarında talep görebilecek bir adam Türkiye'yi tercih edebiliyor. Biz de iyi bir seçeneğiz ister istemez, futbolun yarattığı ekonomi itibarıyla futbol standardımızın üzerindeyiz. Avrupa'nın en iyi 11-12. ligiyken, ekonomik açıdan Rusya ile birlikte beş büyük ligin ardından geliyoruz.

Bağış Erten Nani, van Persie, Podolski üçlüsünün Türkiye tercihini Eto'o'nun transferinden ayrı değerlendirmek gerekir. Eto'o bence Katar'a gitti, Türkiye'ye gelmedi. Antalyaspor'un burada temsil ettiği şey Türkiye futbolu değil, o başka bir şey. Ama Galatasaray, Fenerbahçe, Beşiktaş, hatta Trabzonspor ve Bursaspor gibi takımlara gelirken, oyuncunun son transferini yaptığı düşünülmeyebilir. 31-32 yaşında bu takımlara gelip bir tane daha böyle transfer yapabilirler. Bu ikinci kontratı yakalamak için Katar'a gitmemesi, Avrupa sahnesine yakın bir takıma gelmesi lazım. Nani de, van Persie de, Podolski de ilk olarak banka hesaplarını düşünerek geldiler, evet. Ancak ikinci planda da "Bu iş daha bitmedi" var. Ayrıca üçü de antrenörleri tarafından iyi değerlendirilmediklerini hissediyorlar. Bu da Türkiye'yi bir meydan okuma alanı hâline getiriyor. Ama tüm bu nedenler içinde en güçlü etkiyi yaratan unsur para. Önce para açıyor kapıyı, sonra amaçlar...

UM Bu transferlerin Drogba, van Hooijdonk, Kuyt gibi oyuncuların gelişinden farkı, biraz daha genç olmaları. Bu nesil, biraz daha uzun oynayacak galiba. 30 yaşın bu jenerasyon için anlamı eskisinden farklı. İletişim çağıyla birlikte yeni nesil çocuklar daha geç olgunlaşıyor. 2000'lerdeki 20 yaşında çocuk, 2015'teki 20 yaşında çocuktan daha olgundu. Bugün 23-24 yaşındaki çocuklar, sokakta oynamadıkları için hâlâ konsol oyunu çağındalar. Bir kızla tanışmak için çaba sarf etmedikleri, reddedilmedikleri, kaybetmedikleri için, hayatta geç olgunlaşıyorlar. Bu Z jenerasyonu dedikleri nesil geç olgunlaşınca, 30 yaş jenerasyonu daha değerli oluyor. Pirlo'nun 30 yaşından sonra yıldızlaşması, Riquelme'nin geçen yıla kadar sahada olması tesadüf değil. Alttan yerlerini dolduracak oyuncu gelmiyor. Şu an 25 yaş altı en büyük yıldız kim, düşünelim. Neymar var, hâlâ küçük bir çocuk. Hazard var, kulüp takımı dışında bir sihri yok, kulübe de ne kadar tesir ettiği tartışılır. Courtois var, ekstra bir yetenek. Pogba'yı sayabiliriz... Geriye dönelim. Orijinal Ronaldo, 20 yaşındayken Altın Top aldı. Baggio aldığında sanırım 24 yaşındaydı, Ronaldinho aynı şekilde.

BE Tek istisna Messi, ona da bu jenerasyona dâhil değil diyelim...

UM Messi insan olmadığı için hep istisna...

Bu transferleri teknik olarak nasıl değerlendirirsiniz? Sizce beklentileri karşılayacaklar mı?

UM Nani daha 28 yaşında. Üstelik bence diğer iki oyuncuya göre avantajı, beş büyük ligden geçen sezon çıkmış olması. Portekiz'e dönme travmasını çok başarılı atlattı. Ve kamuoyuna şunu söyledi: "Ben Manchester

Fotoğraf Can Ekker

BAĞIŞ ERTEN

NANI, VAN PERSIE, PODOLSKI ÜÇLÜSÜNÜN TÜRKİYE TERCİHİNİ ETO'O'NUN TRANSFERİNDEN AYRI DEĞERLENDİRMEK GEREKİR.

United seviyesinin altında da iş yapabilirim, bunu mental olarak çözebilirim." Podolski de önceki yıllarda Köln'e dönerek aynı sınavı vermiş bir oyuncu ama sonuçta beş büyük ligin dışına ilk defa çıktı. En büyük sınavı verecek olan ise van Persie. 32 yaşında, şimdiye kadar hep dünyanın en büyük santrforları arasında anıldı. Dikey bir düşüş yaşadı. Onun için zor bir sınav olabilirdi ama bu adamlar coğrafya itibarıyla o kadar iyi yetiştiriliyorlar ki bu travmaları atlatmakta hiç zorlanmıyorlar. O yüzden ben, çok nadir bu kadar olumlu bakan biri olarak, üç transferi de olumlu buluyorum.

BE Ben çekinceler bölümünü söyleyeyim. Bazı teknik adamlar, bazı futbolcuları başka noktaya getirirler. Çok yakın zamanda, 2010'lu yıllarda, Premier Lig'in bana göre en değerli ödülünü almış ve oyuncular tarafından 'En İyi Oyuncu' seçilmiş bir isim Nani. Buraya kadar yükselmiş bir oyuncunun, Alex Ferguson gittikten sonra ilk sezon az forma bulması, ardından Lizbon'a gitmesi bir soru işareti yaratıyor. İkinci soru işareti ise Lizbon'a gitmekle İstanbul'a gelmek arasında çok önemli bir farkın olmasında yatıyor. Nani şimdi hiç bilmediği bir yere geliyor. Yurt dışında yaşamanın anlamı, bence kendi dilini konuşamamak. En çok özlediğin şey toprak ya da vatan değil bence, kendi dilin. O yüzden kendi dilinin konuşulduğu yerlerde adaptasyonun çok kısa sürebilir. Ama dediğin gibi; Sporting'de bu kadar başarılı olabilmek önemli bir veri Nani için.

UM Bir de Fenerbahçe'ye bu sezon çok Portekizli ve Brezilyalı geldi, öyle bir şansı var.

BE Aynen öyle. Van Persie'ye gelince; aralarındaki en kariyerli oyuncu o. Onu yavaşlatan, çok temel bir sakatlık problemiydi ve Türkiye Ligi sertten ziyade faullü bir lig, darbeye dayalı sakatlıkların Avrupa'nın birçok ülkesinden daha fazla olduğunu görüyoruz. Bu, onu zorlayacak etmenlerden biri. Podolski'yle ilgili ise büyük bir çekincem var. Arsenal'da pek verimli olamadığını biliyoruz. Bayern için de aynı şeyi söyleyebiliriz. Verim alınabilecek oyun tarzını iki kere gördük; biri Almanya Milli Takımı, diğeri Köln'de. Her ikisinde de arkasında mutlak suretle çok sağlam, hem hücumcu hem defansif bir bek var, her ikisinde de o öndeki üçlüden kimseye tipik forvet diyemiyoruz. Herkesin döndürülerek oynatılabildiği bir sistemde Podolski iş yapabiliyor. Galatasaray, Türkiye'de bunu yapabilmeye en yatkın takımlardan biri aslında. Ama Podolski'den verim alabilmek için biraz daha fazlası gerekebilir. En büyük kariyerini milli takımda yapmış bir oyuncu, o düzeneğin bir parçası demektir. O yüzden bazı tereddütlerim var ancak demin söylediğin çok önemli; dünyada adaptasyon sorunundan yola çıkarak yöneltilen "Hangi ülkeden oyuncu alınmalı?" sorusunun bir ve iki numaralı cevapları Almanya ve Hollanda'dır.

Türkiye, bu futbolcular için son durak mıdır, yoksa son şans mı?

BE Türkiye, hiçbir zaman bir ilk şans ülkesi olmadı. Sihrini ilk kez Türkiye'de gösterip krallar gibi uğurlanan çok az futbolcu var. O yüzden bizim bir futbolcudan uzun süre verim alabilmemiz için, futbolcunun son şansı olması lazım. Kimse son durak transferi yapmak istemez ama gerçekler farklı olabilir.

UM Yunanistan ya da Rusya olsaydı konuştuğumuz ülke, yine aynı şeyler söyleyecektik. Adam beş büyük ligin üst düzey takımlarında devam etme şansı varken niye Yunanistan'a gitsin ki? O yüzden Türkiye'nin son şans olması coğrafi olarak da, sosyal olarak da, ekonomik olarak da doğal. Tabii Türkiye'nin birtakım avantajları da var. Bir futbolcu olarak ABD'ye gitsen, sevdiklerin uyurken ayakta olacaksın, hayatından çok uzakta kalacaksın. Asya'ya gitsen, zorlu iklim koşullarıyla baş etmen gerekecek. Üstelik kendi ulusal takımında oynamamayı da göze almış olacaksın. Rusya'ya gitsen; yine sert iklim koşulları, yapay sahalar, uzun ve meşakkatli deplasmanlar... Ama Türkiye'ye gelirsen, iki-üç saatte Avrupa'nın her yerine ulaşma imkânın olacak. Günübirlik aileni

görüp geri gelebilir, sabah onlarla kahvaltı edip akşam yemeğinde kulübünde olabilirsin. İklim harika. İstanbul gibi harika bir şehrin güzel tarafında yaşıyorsun, çirkinlikleriyle baş etmen gerekmiyor çünkü senin için her koşul hazırlanmış oluyor.

BE Kritik nokta, gördükleri muamele ile algılarının son şanstan son durağa dönme ihtimali. Türkiye, bütün bu söylediklerini yaptıktan sonra "Bak, sen bize katkı verirsen, buradaki koşullar sayesinde Avrupa'ya yakın olup oranın en büyüklerinde elde ettiğine yakın para kazanabilir, hâlâ büyük sahnenin önemli bir parçası olabilirsin" mesajını veremiyor. Bu bakış açısı ile "Ben burada ne yapsam kabul edilir zaten" düşüncesi arasında çok ince bir çizgi var.

UM Kardeş Higuain geliyor, "Buranın Maradona'sı olacağım" diyor. Niye? Çünkü havaalanında binlerce kişi tarafından karşılanıyor.

BE Kesinlikle. "Ben burada kral tahtına oturuyorum" rahatlığı, algıyı bir anda kırıyor. Bu tehlikeli bir algı işte; bizi Katar'a, ABD'ye eşleyen şey bu ve önüne hiç geçemiyoruz. "Ona

BU SEZONUN TRANSFERLERİ İÇİNDEKİ EN KARİYERLİ İSİM VAN PERSIE. ONU YAVAŞLATAN, ÇOK TEMEL BİR SAKATLIK PROBLEMİYDİ.

NANI DAHA 28 YAŞINDA. AVANTAJI, BEŞ BÜYÜK LİGDEN GEÇEN SEZON ÇIKMIŞ OLMASI.

Fenerbahçe'nin, Galatasaray'ın büyüklüğünü anlatamadık" cümleleri geliyor peşinden. Sorsan, ne anlatacaktın da anlatamadın? Cevabı yok. Çünkü öyle kültürel, tarihi bir atmosfere sokmuyorsun adamı.

30 yaş civarı transferlere çok olumlu bakılmıyor. Ama geriye dönüp bakıldığında, aslında kulüpler çoğundan büyük fayda gördü; Hagi, van Hooijdonk, Ernst, Zokora, Kewell... Bir sürü örnek sayabiliriz.

UM İki faktör var. Birincisi, futbolcuların oynama süreleri arttı. Bunda çalışma prensiplerinin, teknolojinin, 20'li yaşlarda kendilerine çok daha iyi bakmak zorunda olmalarının etkisi var. Herhâlde çok yakın bir gelecekte bu 30 üstü kalıbı, 35 üstü olarak kullanılmaya başlanacak. Mesela; Ibrahimovic 34 yaşında, Ronaldo 30'u doldurdu ve Ronaldo'yla ilgili konuşurken 30 yaş aklına gelen son şeylerden biri. İkincisi, takım içinden bir bireyi tek başına alıp performans ölçümü yapmak futbola uygun durum değil. Diğer oyuncuların performansının düşük olması, seni yüksekte gösterebiliyor. Yeni nesil gençlerin çok yavaş gelişmesinin de bu oyuncuların daha iyi görünmesinde etkisi var. Tarık Çamdal kötü olduğu sürece Sabri'yi iyi gösterecek.

BE Beş büyük ligin temel olarak Türkiye'den daha iyi birkaç somut parametresi var. Bir kere oyun 10 dakika daha uzun, en az. Hızı da çok daha fazla. Koşulan mesafelerde en az 10 kilometre fark var. Her şeyin bir tık daha yavaşlaması, yeteneğiyle oynayan futbolcuları, ilerleyen yaşlarına rağmen sihirlerini daha rahat ortaya koyabilecekleri bir dünyanın parçası yapabilir. Ama şöyle de bir şey var; bu düşüncenin başarılı olması, aynı zamanda çok ciddi bir başarısızlığın da kabulü aslında. Yani bu adamları getiriyorsun ama sen hızlanmayacaksın, bunu kabulleniyorsun.

UM Bu da Türkiye'nin Avrupa'nın en pahalı yedinci ligi olmasına rağmen, kulüp katsayıları açısından 12. olmasını açıklıyor işte.

BE Dzsudzsak ismi geçerken duyduğum heyecan ile Mario Gomez ismi geçerken yaşadığım hayâl kırıklığı arasındaki mesafe çok uzun. Bu çok acı. Üç tane isim gündeme geldiğinde, o üç ismin bambaşka dünyaları temsil etmesi ve tek ortak özelliklerinin belirli menajerlerin portföylerinde yer alıyor olmaları, çok ciddi bir sıkıntı.

Peki bu oyuncular, sahada verdikleri katkının dışında genç futbolcuların gelişimine de katkıda bulunuyor mu?

BE Daha yukarıdan düşünelim; Türkiye'ye gelen hangi önemli antrenör, yanında birini yetiştirdi? Hangi büyük futbolcu, kendisine benzer bir kalıpta oyuncuyu işaret edip "Bu oyuncuyla yürüyün" dedi ve bu doğru çıktı?

UM Piontek-Terim var. Derwall-Denizli var. 25 sene olmuş. Fatih Terim'i düşünüyorum; bir tane yardımcısı teknik direktör olmuş değil. Hagi-Emre Belözoğlu diyorlar da Emre zaten 11 yaşında manşetlere çıkmış, çok yetenekli bir oyuncuydu. Tamam, Hagi yine de onun gelişimine katkıda bulunmuştur ama onun da üzerinden yaklaşık 20 sene geçmiş.

Fotoğraf Getty Images Turkey

BE Ben Hooijdonk kadar iyi iletişimi olan çok az futbolcu gördüm. Ama onun bile tecrübelerini aktarmasına müsait bir ortam yok. Röportajlarında "Ben frikik tekniğini 28 yaşında öğrendim, antrenmanlardan sonra Tuncay'la Semih'le frikik çalışıyoruz" diyordu. Sonuç? Sıfır.

UM Bir ezber tutturmuşuz, sorunun altyapı eğitiminde olduğunu söylüyoruz. Üstyapı eğitiminde çok mu ilerideyiz? 25 yaşından sonra gelişen kaç tane futbolcumuz var? Sıfıra yakın. Altyapı eğitiminde değil, genel eğitimde başarısızız.

Geleceğe yatırım amaçlı alınan ve bu yatırımın karşılığını verebilen çok az oyuncu var. Bruma, Stoch, Dia, Fabio Pinto; çok sayıda başarısız örnekle karşılaşıyoruz. Bu oyuncuları niye burada geliştiremiyoruz?

UM Geliştirme gibi bir meselemiz, tecrübemiz, böyle bir kültürümüz, sabrımız, organizasyonumuz, planımız yok. Hiddink söylemişti bunu; Türkçede plan, proses ve organizasyon gibi kelimelerin karşılığı yok, hep aynı kelimeler kullanılıyor. Türkçede sevgi var abi, aşk var. Plan, organizasyon falan yok; bunlar hep batıdan bize geçmiş sözcükler.

ETO'O BENCE KATAR'A GİTTİ, TÜRKİYE'YE GELMEDİ. ANTALYASPOR'UN TEMSİL ETTİĞİ ŞEY TÜRKİYE FUTBOLU DEĞİL, O BAŞKA BİR ŞEY.

PODOLSKI, İLERİ ÜÇLÜDEKİ HERKESİN DÖNDÜRÜLEREK OYNATILDIĞI BİR SİSTEMDE DAHA İYİ İŞ YAPIYOR.

BE Yaklaşık on senedir aynı şeyi söylüyorum; Casillas ve Busquets olabilmen için, o takımın sana "Senin önündeki Yaya Toure'yi kovarım, senin dışında hiçbir kaleciye yer açmam, sen bu takımın geleceğisin" garantisini vermesi lazım. Biz her gençten ispat bekliyoruz hâlâ. İspat kılıcı, eğitimde en son tavsiye edilen unsurdur. "Yemeğini bitirirsen, oyununu oynarsın" gibi... Ve ispatla tehdit arasında çok küçük bir fark var, tersten kurduğunda tehdide evrilir: "Yemeğini bitirmezsen, oyununu oynayamazsın." Bu bakış açısı da genç oyuncuyu cesaretlendirecek bir şey olamaz.

Bu güven ve ispat teorisi yerli oyuncuların gelişiminde de açıklayıcı olabilir mi? Son dönemde Bilal Kısa, öncesinde Yusuf Şimşek örnekleri var... Genç yaşlarında kendilerine güven sağlamaları mümkün olmamıştı, geç yaşlarda kendilerini kanıtlayabildiler.

UM Saha içinde Emre Çolak'ı hâlâ azarlıyorlar. Bu durumun güzel bir örneğidir. Selçuk paylıyor Emre'yi hata yapınca. Emre dediğin, 24 yaşında bir adam.

BE Ben yeni yabancı oyuncu kuralının, Türkiye'ye kaliteli yabancı bekleyenleri büyük hayal kırıklığına uğratacağını düşünüyorum. Ama yerli oyuncular Avrupa piyasasında daha fazla imkân bulacaktır. Bu kural, Enes Ünal artık Manchester City'ye gidebildiği için işimize yarayacak, van Persie Türkiye'ye geldiği için değil.

UM Orta sınıf oyuncun İsviçre'ye, Belçika'ya, Hollanda'nın orta sınıf takımlarına gidecek. Karakter olarak da oyun olarak da olağanüstü gelişecekler. O açıdan işimize yarayacak.

Dünyada scouting ağları çok genişledi. Yetenekli her futbolcu adayı ismini duyuruyor. Norveçli bir genç 7-8 milyonluk transfer yapabiliyor. Bu yüzden, yaşı geçmiş oyuncuların maliyeti düşüyor. Türkiye'nin oyuncu geliştirmede iyi olmadığını düşünürsek, acaba doğru politika mı izleniyor?

BE Pragmatik bir politika izleniyor. Türkiye'de dünyanın en kötü futbolcu izleme programı var. Katar'ın dahi daha iyi izlediğini düşünüyorum. Hevesli pek çok genç scout'un, Türkiye'ye bakıp bu paraların yarısına şampiyon takım kurma garantisi verebileceğine eminim. Herhangi bir Anadolu kulübü, iyi ekip ve gözlemcilerle şampiyonluğa oynayabilecek bir takım kurabilir.

O zaman yeni yabancı kuralı bunun da önünü açar mı doğru planlamayla?

UM Dünyanın en kötü tarama ekibi diyor işte Bağış, bu şartlarda nasıl doğru değerlendirme yapabilirsin ki?

BE Yeni yabancı kuralının da işe yarayacağına inanmıyorum. Bu, umarım ilk sene olduğu için böyledir. Yabancı sınırlaması isteyenler, bu sene sonunda seslerini yükseltecek. Çünkü anlaşılmış birtakım menajerlerin ağlarına düşülüp on milyonlarca paranın heba edileceği açık.

S

Fotoğraf Murat Toklucu Arşivi

HEPİMİZ TRANSFER DÖNEMLERİNDE BİRİLERİNİ BEKLEDİK. HABERLERİN KİMİ DOĞRUYDU, KİMİ YANLIŞ... PEKİ SUÇLU KİMDİ? ORASI KARIŞIK. BAZEN YAZANDI, BAZEN GELMEYEN...

COŞKUN ÇELİK

Amerikalı kız Türk sevgilisiyle bir gecekonduda yaşıyor

Yaşarın NewYork'tan getirdiği Betty'yi ailesi istemeyince onlar da Bebek sırtlarına yerleşti

ASPARAGAS

New-York'ta başladı

"Geleceğim, bekle dedi, gitti..
Ben beklemedim, o da gelmedi. "

Orhan Gencebay bir şarkısına "Siz Almina'yı tanıyor musunuz?" diye başlar ya hani... Ben de size "Siz Yavuz ile Gülizar'ı tanıyor musunuz?" diye sorayım... Hikâyenin ayrıntısını Murat Toklucu'nun *Nurcihan'ın Çamaşırları ve Diğer Milli Meseleler* kitabında okursunuz muhtemelen. Kitabı da hikâyeyi de benden duymuş olun önce...

Tarih 14 Haziran 1963... Hürriyet'te 'Amerikalı kız Türk sevgilisiyle bir gecekonduda yaşıyor' başlıklı habere göre, ABD'de üniversite eğitimi alan Yaşar Sönmez, Amerikalı sevgilisi Betty ile İstanbul'a gelir. Yaşar'ın ailesi, yabancı gelin istemediği için evliliğe karşı çıkar. Bizim Yaşar da kapıyı vurup çıkar. Betty ile Bebek sırtlarında küçük, ahşap kulübede yaşamaya başlarlar. Haberin fotoğrafında Yaşar kovboy şapkasıyla gitar çalar, Betty ise piknik tüpünde yemek pişirir. Kulübenin adı ise sağ üstteki kupürde görüleceği üzere 'Asparagas'tır. Ancak... Ertesi gün, gençlerin ikisinin de Türk, akraba ve isimlerinin Yaşar ile Betty değil de Yavuz ile Gülizar olduğu ortaya çıkar. Yaşadıkları söylenen kulübe ise hemen bitişikteki bir eve ait kömürlüktür. Basında 'asparagas' hikâyesi böyle başlar.

Bizim sektörde de asparagas denince transfer haberleri gelir akla. Kabul, çok güzel kurgular yazarız, komplo teorileri de üretiriz ama bazen öyle inanılmayacak kadar doğru haber düşer ki elimize, yazsak ona bile 'asparagas' derler.

Sadece spor sayfalarının yazarlarına ya da yazdıklarına kızmayın; ülkenin en çok satan gazetelerinden birinde genel yayın yönetmenliği yapan şahıs "Hayal satıyoruz" diyorsa elbette tüm sayfalarda okunan haberlere şüpheci yaklaşmakta fayda var. Ayrıca bir ricam var; sorun sadece spor değil, genel! Spor sayfaları veya spor gazetelerinin yazan ve okuyanlarını eğitim durumlarıyla sakın ha sakın kıyaslamayın. Nispeten kalburüstü sayılabilecek editör arkadaşlarımın da kurmaca haber yazdığını çok gördüm. Aynı gün içinde kapıdaki güvenlik görevlisinin de, iki üniversite bitirmiş CFO arkadaşımın da "Sneijder geliyor mu hakikaten?" diye sorduğunu da...

Başlayalım... 1995-96 sezonu öncesi Fenerbahçe Başkanı Ali Şen, Carlos Alberto Parreira'yı teknik adam olarak takımın başına getirdiğinde gazetelerin sarı-lacivertli sayfalarına Viola ismi düşmüştü. 1994 Dünya Kupası'nda Brezilya kadrosunda yer almıştı Viola. Sadece 15 dakika boy göstermişti. Birçok Brezilyalının ismi yazıldı Fenerbahçe için. O günlerde okuyucuydum ve Viola'yı da masa başında üretilenlerden biri sanmıştım. 2002-03 sezonunda aynı Viola, Gaziantep'in eski futbolcusu Osmair tarafından Gaziantepspor'a getirilmişti. Bu kez masa başındakilerden biri bendim. Çalışma arkadaşım Mert Aydın *Şut* dergisi için bir röportaj yapmış ve o söyleşide Viola, "Parreira beni Fenerbahçe'ye geldiğinde istemişti. Ancak Valencia'nın teklifi daha cazipti" demişti. Meğer sekiz yıl önceki o haber doğruymuş...

Bir başka örnek... 9-10 yaşlarımda Nejat Biyediç'in Fenerbahçe'ye gideceği haberlerini de çok okudum mesela. Ama hiç inanmadım. Ama bir gün röportajda bu haberleri sorduğumda şaşıran yine ben olmuştum: "Fenerbahçe beni istedi, gitmedim. Zaten sonra da Oğuz Çetin'i aldılar. Ben Fener'e gitsem Oğuz diye birisi olmazdı..."

Kupürlerle örneklendirmeye çalışacağım ama baştan bu işlerin nasıl olduğunu geçmişte dinlediklerimden, kendi yaşadıklarımdan da kısaca örneklendirmeye çalışayım, 'yiğidi öldürmeden'... Kimileriniz kızacak biliyorum ama 1992-93 sezonundan bir örnek vereyim; Karl-Heinz Feldkamp'ın Galatasaray'la ligi domine ettiği zamanlarda onu Almanya günlerinde en çok zorlayan, yenen teknik adam Jörg Berger'in adı yazılmaz mı yani şimdi Fener'e? Yabancı bir teknik adam geliyorsa, onun ülkesinden de en önemli futbolcunun fotoğrafları basılmaz mı sayfalara? Kulüp muhabiriyseniz ve hakikaten sayfaları dolduracak haberin yoksa 3-5 muhabir birleşip doğru habermiş gibi geçmez misin gazeteye? Ya da yöneticiden sadece kısa bir bilgi aldıysan ve gazetene bir isim vermek zorundaysan tahmin hakkını kullanmak istemez misin? Arşivimde yer aldığı kadarıyla derlemeye çalıştım; yazmaya devam ediyorum; okumak isteyenleri arka sayfaya alalım...

1985 yılının yaz ayları... Gazeteler eski gol kralı Hocic'in yakın arkadaşı Bahtic'in Galatasaray'a geleceğini yazıyor. Hatta Yugoslav oyuncu İstanbul'a ayak basıyor bile... Para konusunda anlaşamıyorlar. Yıllar evvel adı Fenerbahçe ile anılan Cevad Prekazi, Bahtic'in yerine alınıveriyor. Prekazi için o günlerde, "Salon futbolu oynuyor bu adam, iş yapmaz" bile deniyor. Velhasıl; sarı-kırmızılı kulüpte tarih yazacak bir ismin transferi Bahtic ile parasal konuda anlaşılamayınca gerçekleşiyor.

Yine 1985 yılı... Beşiktaş ile İspanyol forvet Santillana'nın isminin yan yana anıldığı günler... O dönemde Ankaragücü sürpriz bir transfer hamlesiyle ortaya çıkıyor. 1978 Dünya Kupası'nın yıldızlarından Mario Kempes'e teklif götürülüyor, Arjantinli kabul etmiyor. Başkent ekibinin bir yıl sonra Dünya Kupası'nda Almanya kadrosunda bulunacak Felix Magath'a meyli ise astronomik maliyet nedeniyle çabuk diniyor.

Bu kez haber bize ait değil, İtalyan basınından... Juventus formasıyla İtalya'da efsane olan, 1982'de İtalya ile kupa kaldıran, 1985-1987 arasını Inter'de geçiren Marco Tardelli, İtalyan basını tarafından Sarıyer'e yakıştırıldı. Üstelik habere göre; futbolcuya tesis ortaklığı, Rolls-Royce marka araç, villa, sekreter, iki yardımcı ve adına düzenlenecek turnuvaların geliri verilecekti. Sarıyer o yıl güçlü bir kadro kurdu ama Tardelli'yi alamadı. Oyuncu da İsviçre'ye, St.Gallen'e transfer oldu.

Şimdilerin yaşça büyük Beşiktaş taraftarı çok sever Fikret'i... Bir Yusuf veya bir Sergen değildi ama 'klas topçu' derlerdi onun için. Sarıyer transferi öncesi Fenerbahçe ile anılmıştı ismi...

Fenerbahçe, 1985 sonrası üç sezon zirvenin epey uzağında kalmıştı. 1988'de Tahsin Kaya, paraya acımayacağını açıklayınca gazeteler de bunu fırsat bildi. İşte Fenerbahçe'nin 1988-89 kadrosundan bazı isimler: Şampiyon Galatasaray'dan Uğur Tütüneker, Yusuf Altuntaş, Tanju ile gol krallığında yarışan Camataru, 1988 Avrupa Şampiyonası finalisti Sovyetlerin forveti Belanov...

Futbolun prensi, Zinedine Zidane'nın hayranı olduğu futbolcu... 1986 ve 1990'da ekranda Uruguay forması ile izlediğimiz Enzo Francescoli, spor sayfalarımıza Zico'nun jübilesi aracılığıyla taşınmıştı. Haberde Galatasaray'a "Evet" dedi, sonra Marsilya'ya gitti...

Mustafa Denizli ile yollarını ayıran Galatasaray, 1989'un yaz aylarında teknik adam arayışında... Başkan Alp Yalman'ın bulduğu isim, eski dost Tomislav Ivic. Ivic'in tek şartı ise Saffet Susic ve Hadzibegic'in transferi...

1989 yazı... Ünal'ın ismi Fenerbahçe, Beşiktaş ve Galatasaray ile anılıyor. Beşiktaş Ünal'a ek olarak Ian Rush için zemin yokluyor, zira Ferdinand artık yok. Listede yerli isimlerden Kemal Yıldırım ve Vejle'nin santrforu Danimarkalı Elkjaer de var.

1990'ın Nisan ayı... Sayfalarda milli takımın başına getirilen Sepp Piontek etkisi görülmeye başlanıyor. Danimarka bir hafta sonra Türkiye ile özel maç yapacak. Tesadüf bu ya Galatasaray da Danimarka'nın genç isimlerinden Brian Laudrup ile görüşecek. Ancak Danimarkalı oyuncu Galatasaray'ı değil, Bayern Münih'i tercih edecek...

İkna haberlerinin öncülerinden... 1990 yılında Türkiye'de ilk kez bir takım Dünya Kupası'nda yer alan bir yabancı futbolcuyu kadrosuna katmıştı. O isim Iosif Rotariu'ydu. Ancak Galatasaraylı taraftarların aklında yer eden isim, 1988-89 Steaua Bükreş eşleşmesi nedeniyle Lacatus'tu. Rotariu'dan Lacatus'u ikna etmesi istendi, Lacatus ise arkadaşını dinlemeyip Fiorentina'nın yolunu tuttu.

Yine Ünal Karaman. Şahsımca futbolun Türkan Şoray'ı... 1990 yılı Mayıs ayında İstanbul'a gelen Ünal, Galatasaray ile anıldı bu kez. Ancak birkaç gün sonra onunla imza atacak kulüp Galatasaray değil, Trabzonspor olacaktı...

1989 ve 1990 yıllarının iki popüler ismi Belçikalı Enzo Scifo ile Rumen golcü Camataru... Dönemin hocası Gordon Milne, Belçika ve Romanya'nın maçını izliyor, maç 2-2 bitiyor. Maçı gol atarak tamamlayan iki isim de Beşiktaş'a yâr olmuyor. Dört yıl sonra bu kez Fenerbahçe, Belçikalı Scifo'ya kanca atıyor hatta sponsor desteğiyle oyuncuyu alacağını duyuruyor ama transfer yine gerçekleşmiyor.

Fenerbahçe'de başkan Metin Aşık, 1990 yılı yaz aylarında ince eleyip sık dokuyor üçüncü yabancı hakkı için. Gündemdeki isimler iki Alman: Bernd Schuster ve 'Küçük' Rummenigge... O dönem için futbolcuların her birinin maliyeti 1.5 milyon Alman markı. Bernd Schuster Real'den Atletico'ya geçiş yapıyor, Michael Rummenigge ise Dortmund günlerine devam ediyor. Fenerbahçe de Galatasaray için Türkiye'ye gelen Fadıl Vokri'ye imza attırıyor.

1990 yılının sonlarında Fenerbahçe ile Galatasaray arasında müthiş bir Kosecki yarışı vardı. Polonyalı futbolcu Galatasaray'ı tercih etmişti. Kosecki'yi kaptıran Fenerbahçe, taraftarın gönlünü almak için rotayı Hollanda'ya çevirdi. Hedefte PSV ile sözleşmesi sona erecek Romario vardı. Transfer gerçekleşmedi. Romario ilerleyen günlerde, hatta bir de 1998 yılında Galatasaray'a yazıldı, ancak sadece Şampiyonlar Ligi'ndeki Barcelona-Galatasaray maçları için İstanbul uçağına bindi.

Yönetime göre 1988-89 sezonunda Avrupa kupalarında başarılı bir sezon geçiren Cevad Prekazi artık takımı boşlamaya başlamıştır. Kosecki sonrası Fenerbahçe'ye bir çalım da Steaua Bükreş'te nam salan, Kızılyıldız'da oynayan Miodrag Belodedici ile atmak isterler. 1990 yılında hem Beşiktaş hem Fenerbahçe için yazılan, 1997 yılına kadar da yazılmaya devam edilen Belodedici hiç gelmedi...

Valencia'ya gitti, Valladolid'e gitti, Meksika'ya bile gitti ama İstanbul'a gelmedi... Türk takımlarının kalbinde ukde olarak yer aldı. 1980 ve 1990'lı yıllarda şimdiye nazaran çok az maç izlediğimiz için hepsi zihnimizde çok yer aldı. Mesela tüm Türkiye'nin odaklandığı 1988-89 Monaco eşleşmeleri... Fofana ve Weah isimleri ezberlenmişti neredeyse. Etkisi de uzun sürmüş olacak ki 1990 yazında bile Beşiktaş'ın transfer listesinde Fofana ve Weah ikilisi var. Söyleyelim; Fofana bu manşetin yazılışından beş yıl sonra Suudi Arabistan'a geçerken Karşıyaka'ya uğradı, sadece yedi maç oynadı.

1991 yılının Haziran ayında kral Tanju Çolak zorla Fenerbahçe'ye yollanmış, Galatasaray harıl harıl golcü arayışına başlamıştı... Gazetelerde onlarca isim yazıldı o günlerde. Hugo Sanchez ve Ian Rush onlardan sadece ikisiydi.

Birçok gazete Ali Şen'in Jensen'e imza attıracağını yazıyordu. Beşiktaş'ın İngiliz hocası Gordon Milne, yönetime Jensen'in alınması için istekte bulunuyordu. Ancak aynı Jensen, 1992 Avrupa Şampiyonası finalinde Almanya'ya gol atınca rotayı değiştirdi, Türkiye yerine Arsenal'in yolunu tuttu.

1993 yılının Mayıs ayı; Metin Aşık dönemi sona eriyor, Fenerbahçe yeni başkanını seçiyordu... Ali Şen, o günlerde Galatasaray'ın Karl-Heinz Feldkamp ile yakaladığı başarılı grafiğe kafayı takmış olacak ki seçim kozu olarak Berger'i getirmeyi planlıyordu. Aynı habere göre; Schumacher yardımcı antrenör, kaleci hocası ise Galatasaray'ın eski file bekçisi Zoran Simovic olacaktı. Haberin içindeki futbolcu adayları ise şöyle: Guteyev, Serguev, Brehme, Buchwald, Matthaeus ve Ekstein.

O zamanlar Twitter yok. Halkın nabzını tutmak için sokağa çıkmak gerek. Baskı saatleriydi, sayfanın görseli, çizimi, montajı uzun iş. Hâliyle iş biraz da kurguculuğa düşüyordu. O haberlerden biri... 1993-94 sezonunda bu sayfayı yapan editörün hayali; Hakan Tecimer gidecek, Bursa'dan Ersel gelecek, Semih'in yerine Brehme, Stoilov'un yerine Galatasaray'dan ayrılan Kosecki, Novak'ın yerine Moser, Gerson'un yerine Kubilay... Sonuç? 5'te 0.

Güven Sazak'ın 1993 yılında başkanlığa seçilmesinden sonra transfer bilançosu... İsmi yazılan 45 futbolcu, yapılan tek transfer Wagenhaus! Listede kimler yok ki? Kosecki, Belodedici, Ekström, Funkel, Wegmann, Gütschow, Stumpf, Götz, Thom, Demol, Neubart, Dubajic, Poschner, Khumalo, Van Ahlen, Eichman, Moser, Kubilay ve diğerleri...

1990 yılından itibaren spor sayfası okuyan futbolseverlerin ezberlediği bir futbolcuydu Detari. Çoğu zaman Tanju Çolak'la kıyaslanıyordu. Bir Fenerbahçe'ye, bir Galatasaray'a yazılıyordu. 1993'te sıra Galatasaray'daydı. Kubilay ile birlikte Galatasaray'a geleceği konuşuluyordu. Transferin son günlerinde gündemdeki diğer isimler ise şöyleydi: Belodedici, Abedi Pele, Rijkaard, Okocha, Thomas Haessler, Rudi Völler ve Antony Yeboah.

Galatasaraylılar'ın gözü iki Rus'da

Brezilya-Rusya

1993-94 sezonunda Galatasaray Şampiyonlar Ligi'nde yer almış ve grubundaki takımlar daha bir dikkatle izlenmişti. O isimlerden akılda kalanların başında Spartak Moskova'dan Onopko ile Nikiforov geliyordu. Monaco'dan Klinsmann ve Scifo da ara ara sayfalarda kendilerine yer buldular. O dönem ismi anılan Nikiforov'un ilerleyen süreçte İstanbul'a geldiğini ve Beşiktaş'la görüştüğünü; ancak anlaşma sağlanamadığını belirtelim.

CİM-BOM 2'YE DÜŞTÜ

Saftia'den 3'lü forve

Simovic'in jübilesi sonrası Hayrettin kaleye geçmiş, bir zaman sonra Galatasaraylı yöneticiler "Acaba Simovic'i geri mi çağırsak?" demişti... Galatasaray 1990'larda Claudio Taffarel gelinceye kadar Gintaras Stauce ve Brad Friedel'ın kısa süreli performansları dışında hep sorun yaşadı. 1994'ün yaz aylarında ismi anılanların başında ise Marco Pascolo, Thomas Ravelli, Otto Konrad, Sergio Goycochea ve Borislav Mihailov vardı.

Fenerbahçe Gullit flörtü!

VARAN-1

1 ay önce Kanaryalar'ın Başkanı Ali Şen'in bir çıçisi Sampdoria'da oynayan Ruud Gullit'e teklif götürdü. El sıkıştı, ama Christina Gullit işi şimdilik bozdu... Temaslar sürüyor

1988 Avrupa Şampiyonası performansı sonrası gündemden hiç düşmedi. Bir ara Barış Manço bile Milano'ya gidip Ruud Gullit ve arkadaşlarıyla röportaj yaptı. Hollandalı oyuncu 1995 yılında Fenerbahçe'nin gündemine oyuncu olarak geldi. Teklif Gullit'in eşinden döndü. Hollandalı ilerleyen yıllarda bu kez 1999-00 sezonunda Rıdvan Dilmen'in yerine bir teknik adam ararken yönetimin karşısına çıktı. O günlerdeki diğer adaylar Antic, Susic, Parreira, Scala ve Hoddle'dı...

Galatasaray'a bunlar yakışır!

Schafer ve Hassler isimleri Cim-Bom taraftarını çok sevindirdi Taraftarlar "Galatasaray, işte böyle transferler yapmalı" diyorlar Derwall ve Feldkamp, Schafer'in eşi Elbe'yi kandırmak için uğraşıyor!

Literatürümüze yeni yeni "Eşi istemedi" cümlesinin girdiği yıllar... 1995'te Galatasaray henüz daha Souness ile anlaşmamışken hoca arayışlarını sürdürüyordu. Alp Yalman'ın listesindeki hoca adaylarından biri de Winfried Schaefer'di. Alman hoca, ilerleyen yıllarda sıkça duyacağımız cümlelerden birini söyledi: "Eşim Elbe ile görüşmek için sizden süre istiyorum." Sarı-Kırmızılılar aynı günlerde eski aşkı Thomas Haessler'i de takip ediyordu ama oyuncunun yanıtı "Schaefer gelirse gelirim" şeklindeydi. Haessler ikna oldu, Schaefer kabul etti ama Elbe bir türlü İstanbul'a gelmek istemedi!

Ve Beşiktaş Blanc'ı kaptı!

Almanya'dan Fransa'ya geçen Teknik Patron Daum, St.Etienne'nin liberosu ile işi bitirdi.. Blanc, Siyah-Beyazlılar'a 3 milyon dolara makolacak

1995'te şampiyon olduktan sonra transfer mevsimini erken açan Beşiktaş, Ertuğrul Sağlam ile anlaştıktan sonra dümeni Almanya'ya kırmıştı. Teknik direktör Daum, Bruno Labbadia-Lars Bohinen-Dieter Eilts üçlüsü için gittiği Almanya'dan sadece Stefan Kuntz'u alarak geri dönmüştü. Ardından Fransa'ya geçen Daum, yöneticilere Fransa Milli Takımı'nın kaptanı Laurent Blanc için direktif verdi ama gazeteye fotoğrafı yanlış basılan Blanc, önce Auxerre'e, ardından da Barcelona'ya gitti...

Ve Fener, Julio Cesar'a döndü

1995'in transfer dönemi Ali Şen sayesinde oldukça renkli geçti. Tugay Kerimoğlu, Santos, Alen Boksic, Rocha, Julio Cesar, teknik direktörler Louis van Gaal, Franz Beckenbauer, Thomas Schaefer, Fatih Terim, Jörg Berger, Gordon Milne ve Johan Cruyff Fenerbahçe için yazılan isimlerden bazılarıydı. Gelenler ise teknik direktör Carlos Alberto Parreira, Elvir Bolic, Jes Högh ve Dalian Atkinson oldu.

FENER'E 3 VİKİNG

Brian Steen Nielsen ve Jes Högh formülü tutunca, Fenerbahçe 1996 yazında da gözünü Danimarka'ya dikti. Torbadan Brian Laudrup, Mikkel Beck ve Claus Thomsen çıktı. Fenerbahçe taraftarı bir sonraki Danimarkalı oyuncunun gelişi için 19 yıl bekleyecekti.

FOLHA CİM-BOM'A KALDI

EURO 96'da Galatasaray'ın gözü Portekiz ve Hırvatistan'daydı. Portekiz'deki iki Pinto'yu da gözüne kestiren Galatasaray, Folha için yoğun çaba sarf etti. Oyuncu şampiyona sonrası İstanbul'a gelecekti ama uçaktan inen isim Gheorghe Hagi oldu. Hagi'nin gelişi birçok Rumen futbolcunun Galatasaray ile anılmasına da neden olurken o günlerde "Hagi geldi, Stoichkov neden gelmesin" düşüncesi de Bulgar futbolcunun Galatasaray ile flörtüne yol açtı. Hırvat Asanovic ise uzun süre Galatasaray ve Trabzonspor'a yazılsa da transfer bir türlü gerçekleşmedi.

GELİN, BENİ ALIN

2000 yılı... Gazetelerde en çok Hırvat oyuncu Biscan'ın ismi geçiyordu. Gündeme gelen bir diğer isim de Chelsea'nin İtalyan forveti Zola'ydı. Başlığa bakmayın; Zola "Gelin beni alın" demiyor... Zola'nın gelebilmesi için önce Fenerbahçe'nin Chelsea'yi, Zola'nın da ailesini ikna etmesi gerekiyor.

70 TRİLYONLUK RÜYA

Fenerbahçe, 2002 Dünya Kupası öncesi Ariel Ortega ile anlaşınca büyük sükse yapmıştı. Ortega yönetime "Almeyda'yı da alın" diyordu. İtalya ve Türkiye basını ise karşılıklı olarak 2002 yılı Mayıs ayından itibaren Batistuta'nın adını Fenerbahçe için yazıyordu. Mevzu iyice alevlendi. *Fotomaç*'tan Fatih Doğan, Batistuta ile özel röportaj yaparak "Geliyor musun?" diye sordu, "Hayır" yanıtını alınca konu kapandı.

FAVORİ NUNO GOMES

2000'de Floransa'ya yol alan Fatih Terim, Türk futbol izleyicisine Fiorentina'nın maçlarını izletir oldu. Di Livio, Toldo, Rui Costa, Chiesa, Nuno Gomes, Bressan ve diğerleri... Haberlere göre Milano aktarmalı yeniden Galatasaray'a gelen Fatih Terim'in listesinde hep Çizme'den isimler vardı. İtalyan basını Batistuta'yı Galatasaray'a öneriyor, Chisea ve Nuno Gomes ile birlikte Piacenza'dan Hübner de Galatasaray'a geliyordu. Ancak gelmediler...

FENER'DE OYNAMAYA AZ KALDI!..

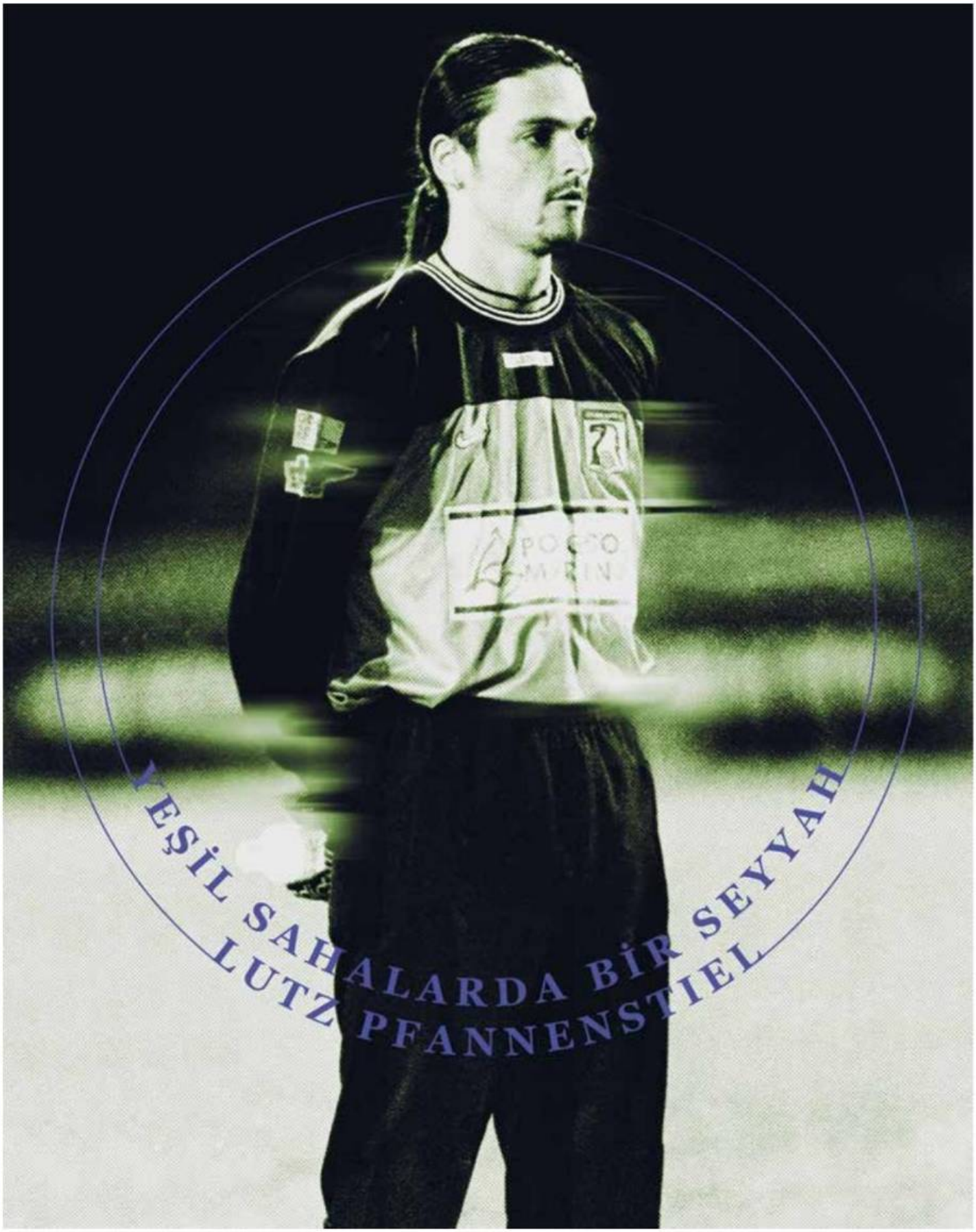
Bu görseli daha önce de kullanmıştım, yeri geldi tekrarlıyorum. Alt kısımda Crespo hayranlarına imza dağıtıyor, Roberto Carlos efsane Maradona ile fotoğraf çektiriyor, gazeteci Gökmen Özdemir ise 2006 Dünya Kupası'nda Campbell ile röportaj sonrası poz veriyor. Dünya Kupası'nda Arjantin, Brezilya ve İngiltere kamplarında olduklarını iddia eden *Fotospor* çalışanları ise kupürün üst kısmında... Fotoşopa rağmen bir tahmin doğru çıkıyor, Roberto Carlos Fenerbahçe'ye geliyor.

Kop da gel Pires!

Robert Pires, yakın zamanda adı Kily Gonzalez ile birlikte en çok anılan isimlerden... 2005 yılında transfer mevsimine damga vurdu. Ajanslar ve dönemin Galatasaray başkanı Özhan Canaydın, taraftarına transferin bittiğini müjdeledi. Yıllar sonra borsaya bildirilip gelmeyen Forlan, Reyes ve Shaqiri gibi oyuncuların öncüsü oldu. Yazarlar Pires hakkında yazılar yazdı. Fransız oyuncunun uçağa bindiğini söyleyen yöneticiler bile vardı. Ancak o uçak hiç inmedi.

S

Socrates
Podcats
Göz atmak
için tıkla

Fotoğraf Getty Images Turkey

LUTZ PFANNENSTIEL, ALTI KITADA FORMA GİYEN İLK PROFESYONEL SPORCU AMA GİTTİĞİ YERLERDE BİRİKTİRDİĞİ HİKÂYELER, BU UNVANDAN DAHA GÜZEL...

FATİH DEMİRELİ

Dünyayı keşfetme ve yeni yerler görme arzusuna özel bir sözcük var: Wanderlust. Bir nevi; soyut bir kavram gibi görünen özgürlüğü ete kemiğe büründürme hali. Modern çağın seyyahlığını anlatan bu kelime bir futbol adamı için ne anlama gelebilir? Ya da profesyonel bir futbolcu hem kariyerini hem de wanderlust'unu nasıl aynı anda daha da yükseğe taşıyabilir?

Lutz Pfannenstiel, bu soruların cevaplarını 20 yıllık futbol kariyerinde, altı farklı kıtada, 30 farklı kulüpte oynayarak cevapladı. Altı kıtada profesyonel sporcu olarak sahaya çıkan ilk ve tek kişi olarak tarihe geçti. Bugünlerde Hoffenheim'da yöneticilik yapan Pfannenstiel'in hikâyesi bu rekorla da sınırlı değil; Singapur'da hapis yattı ve Bradford'da öldü. Hikâyenin bir köşesinde ise Hatayspor var; çünkü hayranlık uyandıracak kadar güçlü bir wanderlust bunu gerektirir...

Lutz, röportajın hazırlık aşamasında, sana dair hikâyelerin ve anekdotların sonu gelmedi. Devamlı yeni bir ayrıntı çıktı karşıma. Hayatın televizyon dizisi, kitap serisi gibi... En sevdiğin bölüm hangisi?

İsmimin tanınmasının temelinde zaten bu hikâyeler var. Örneğin; Brezilya'ya transfer olup altı kıtayı tamamlamak güzel bir kariyer etabıydı. Brezilya tecrübesi, hayatıma dair anlatmayı sevdiğim bir bölüm. Singapur'da olanlar da hayatımın bir parçası. Çoğu acı hatıralar olsa da bazen orada olanları da hatırlamak gerekiyor.

Malezya, Finlandiya, İngiltere, Arnavutluk, Yeni Zelanda, Kanada ve niceleri... Dünyanın her yerinde oynadın ama sanki Brezilya'yı ayrı tutuyorsun. Doğru mu?

Kesinlikle! Çocukken mahallede herkes Bayern'de, Frankfurt'ta oynamayı hayal ediyordu. Ben yedi yaşındayken Flamengo'da oynamaktan başka bir şey düşünmüyordum. Maracana'da oynamayı düşlüyordum. Fakat Avrupalılar Brezilya'yı o kadar uzak görüyor ki; kariyerim ilerledikçe ister istemez ben de orada oynama ihtimalimi çok yüksek görmemeye başladım. Ama şans birden karşıma çıktı. Elbette çok mutlu oldum. Küçük Lutz'un hayali gerçekleşti. Oraya giden ilk Alman bendim, hâlâ Brezilya'da futbol oynayan nadir Avrupalılardan biriyim. İtiraf edeyim; bu gurur verici bir duygu.

YENİ ZELANDA'DA OYNARKEN, PENGUENLERİ GÖRMEYE GİTTİK. BEN DE DÖNERKEN BİRİNİ SIRTLAYIP EVE GÖTÜRDÜM. KULÜP BAŞKANI KIZINCA GERİ BIRAKTIM.

Brezilya demişken vahşi doğada atlattığın iki badireden mutlaka bahsetmemiz gerek. Birincisi Ibirama'nın uluyan maymunu...

Kulübüm CA Hermann Aichinger'in stadı, vahşi bir ormanın içindeydi. Buna rağmen, hem antrenmanlarda hem de maçlarda tribünler doluyordu ve ormanın içinde yaşayan Ibirama maymunu da bu atmosferden çok etkileniyordu, ağaçlardan tribünlere zıplayıp taraftarla birlikte bağırmaya başlıyordu. Herkesten daha gürültücüydü! Bazen sahaya atladığı oluyordu. Hatırlıyorum; bir maçta direğin üstünde gezinip sürekli bağırıyor ve dikkatimi dağıtmaya çalışıyordu. Şimdi anlatınca kulağa çok sempatik bir hayvanmış gelebilir ama inan, oldukça agresif bir devden başka bir şey değil. Ibirama maymunundan korktuğumuz için soyunma odasına kaçtığımız günler oluyordu!

İkinci anın ise kaçman gereken bir pembe yunus balığıydı yanılmıyorsam. Amazon Nehri'nde seni ısırdığına dair bir rivayet var. Olay nasıl gerçekleşti?

O kadar zaman geçti, hâlâ şaşkınım... 2014 Dünya Kupası öncesinde ZDF ve BBC kanalları için çekim yapıyorduk, ZDF ile Dünya Kupası'na ev sahipliği yapacak tüm şehirleri tanıttık. Son duraklarımızdan biri Manaus olmuştu. Manaus çok cezbedici bir şehir değil ama Amazon Nehri'nde yaptığımız çekimler inanılmazdı. Anakonda gördük, timsah gördük, pirana gördük... Tüm tehlikeleri atlatmış, işin güzel kısmına gelmiştik artık; güneş batımıyla birlikte ortaya çıkan yunusları çekecektik. Hem serinlemek hem de çekimlere katkı vermek için düşünmeden nehre atladım. Birden pembe bir yunus çıktı karşıma; kolumu ısırdı demek istemiyorum çünkü resmen koparmaya çalıştı. Ağzındaki dev dişlerle bunu yapacak gücü de vardı. Beklemediğim bir anda olan oldu. Çok şanslıydım, ucuz kurtuldum.

Sonra ne oldu?

Hayatımda bu kadar kan kaybı yaşadığımı hatırlamıyorum. Fakat asıl sorun sonrasında başladı çünkü gittiğimiz hastane felaket bir yerdi! Hayatımda gördüğüm en sevimsiz hemşireyle karşılaştım. İğne yapmadan ve yarayı temizlemeden dikişe başladı. Kadının suratı beş karıştı. Fakat şunu da ekleyeyim; pembe olmayan yunusları hala çok seviyorum.

Bir de penguen hırsızı olarak tarihe geçmişliğin var değil mi?

Yeni Zelanda'da oynarken bizi bir penguen kolonisinin yanına götürdüler. Onları gördükten sonra bir penguene sahip olmak istedim. Oradakilere sordum, bunun mümkün olmadığını söylediler. Ben de sırtladım bir tanesini, eve götürdüm. Fakat çok iyi bir fikir olmadığını hemen anladım; penguenim, balık fabrikası gibi kokuyordu ve beni birkaç kez ısırmaya kalktı. O dönemin kulüp başkanı penguen beslediğimi duymuş, bana "Onu geri götür" diye ricada bulundu. Ben de götürdüm. Okuyuculara önerim; sakın penguen beslemeyin.

HATAYSPOR YÖNETİCİLERİ "1. LİG'E ÇIKALIM SENİ ALACAĞIZ" DEMİŞLERDİ. YILLARDIR TAKİP EDİYORUM, HÂLÂ ÇIKAMADILAR.

Ve futbol... Daha önce en iyi kaleci eğitiminin Brezilya'da olduğunu söylemiştin. Bunu bir Almanın söylemesi dikkat çekici değil mi?

Gençliğimde Brezilyalı kalecilerin imajı çok kötüydü. Sonra Taffarel geldi ve her şeyi değiştirdi. Hatırlayın; Dida, Julio Cesar, Gomes ve diğerleri... Hepsi Avrupa'nın büyük kulüplerinde oynadılar ve hâlâ da oynuyorlar. Brezilya'daki kaleci antrenörleri, bugün Manuel Neuer'in yaptığı yeni çağ degajlarını bize daha o zamanlarda öğretiyorlardı. Ben bu degajı öğrenmeden kaleye geçemedim, iki ay boyunca her gün çalıştık. Kaleci antrenörü "Öğrenmeden sana forma yok" demişti. Brezilyalı kalecilerin kalitesi, en az Avrupalı meslektaşları kadar üst düzeyde. Sadece mevcut dönemde Neuer gibi bir yıldızları yok.

Türkiye'de ezelden beri bir Alman kaleci hayranlığı var. Almanlar neden bu kadar iyi kaleci çıkartıyor?

Çünkü burada kalecilik cezbedici bir görev... Sepp Maier, Toni Schumacher gibi isimler genç çocukları kalecilik konusunda heveslendirdi. Bu gelenek, yeni üst düzey kalecilerle bugüne kadar başarıyla devam etti. Almanya'da bir futbol sahasına git, "Kim kaleci olmak ister?" diye sor, 10 çocuk kaleci olmak ister. Afrika'da sor, kimse istemez. Türkiye'de en fazla bir çocuk ister. Almanya'da iyileri de kalede oynatıyorlar. Başka ülkelerde kaleye, ya en şişman ya da en yeteneksiz olan geçiyor.

Türkiye ihtimali doğdu mu hiç?

Birçok kez. Gençlerbirliği ile uzun yıllar önce görüşmüştük. Bir de Hatayspor diye bir kulüp var, tanır mısın? "Birinci lige çıkalım, seni alacağız" demişlerdi. Yıllardır takip ediyorum, hala çıkamadılar. Daha 18 yaşındaydım, teklifleri oldukça ilgimi çekmişti ama yabancı sınırından dolayı kaleye bir Alman koymak istemediler. Bir de Beşiktaş ihtimali vardı. O dönem Fevzi diye bir kalecileri vardı. Ona güveniyorlardı esasında ama bir yabancıyla yarışmasını istediler. İstanbul'a geldim, görüştük, anlaşmaya bile vardık ama Beşiktaş son anda Thomas Myhre'yi tercih etti. Sonra bir de İsveçli biri geldi, Asper'di sanırım. O da iyi kaleciydi ama bana yer kalmadı. Beşiktaş, o dönemlerde Ike Shorumnu'yu da getirmişti yanlış hatırlamıyorsam. Çok iyi kaleciydi ama kafası biraz enteresan çalışıyordu.

Seni yakalamışken Singapur'u da konuşmak gerek. Şike yaptığın iddia edildi ve 101 gün hapis yattın. İddialar asılsızdı, hatta savcının 'dikkat çekici şekilde iyi oynadığını' söylemesi olayın vahametini açıklıyor...

Singapur'da hapis yatarken ben aslında ölmüştüm, orası son noktaydı. Son kez nefes alıp veriyor gibiydim. En kötüsü, yapmadığın bir şeyle suçlanıyorsun. Singapur hapishanesi dünyanın en kötü ve en acımasız yeri. Bazen hatırlıyorum o günleri, zordu. Ama unutmamak, zaman zaman hatırlatmak gerek.

Sonra İngiltere'ye gittin. Bradford Park Avenue'da oynarken, Harrogate Town maçında sakatlandın ve sen sanıyorum, o gün gerçekten öldün...

Benim için kesin olarak öldü demişler. Üç kere hayata geri döndürdüler. Rakip santrfor diziyle öyle bir yeri yakaladı ki; aslında o noktayı bulması bir mucizeydi. Hemen bilincimi kaybettim ama komaya girmek çok iyi oldu. Olanlara ve oradaki korkulara tanıklık etseydim daha kötü olurdu. Belki de hep o korkuyla sahaya çıkacaktım.

Ve 10 gün sonra tekrar sahaya çıktın!

Ağrılarım vardı, kabul ediyorum. Aileme karşı biraz sorumsuz olduğumu da kabul ediyorum ama ya futbol oynarsın, ya satranç. Yani demek istediğim; insan tercihleriyle yaşar. "40 yaşında kanserden mi ölmek istersin, 29 yaşında futbol sahasında mı?" diye sorsalar, sahayı tercih ederdim çünkü sevdiğin işi yaparken ölüyorsun, acı çekerek değil. Ben inanıyorum ki bu dünyadaki vaden dolduysa, bu durumu değiştirme şansın zaten yoktur.

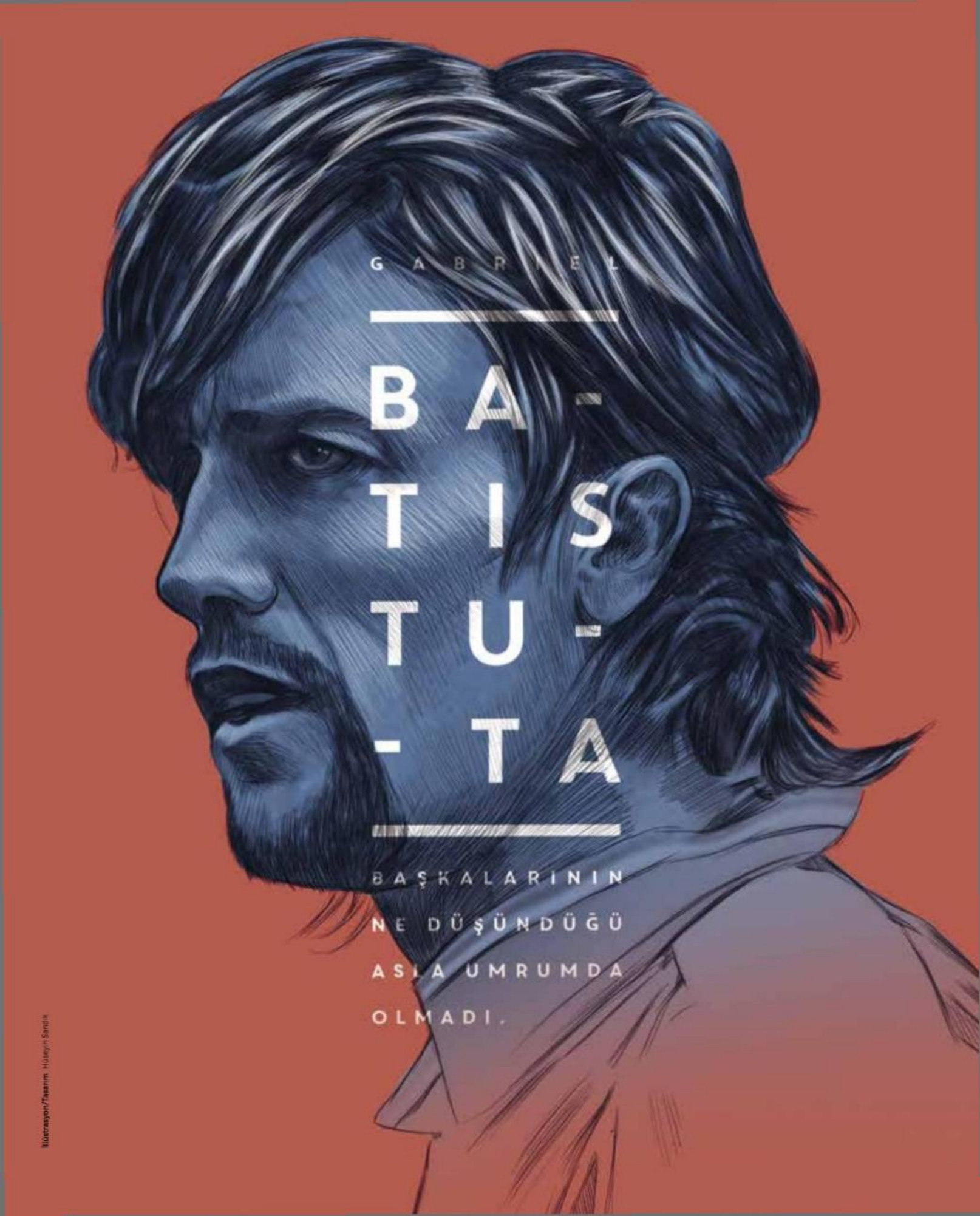
Dünyanın her yerinde oynadın, birçok ünlü gezginden daha çok ülke gezdin. Hiç kendine "Burası çok güzel, burada yaşlanmak istiyorum" dediğin bir yer oldu mu?

Evet, Vancouver'da hissettim bunları. Benim için dünyanın en güzel şehirlerinden biri, tıpkı Oslo gibi. Rüyalarımın ülkesi Brezilya'dan teklif gelmeseydi Vancouver'da yaşamayı düşünüyordum. Eşim mutluydu, kızım orada okula gidiyordu. Brezilya işi her şeyi karıştırdı, hayalim gerçek oldu ve altı kıtada oynayan ilk ve tek futbolcu olarak efsane statüsüne eriştim. Fakat şunu itiraf edeyim; bu transferin etkilerinin bu kadar geniş çaplı olacağını beklemiyordum. Brezilya'daki ilk haftamda dünyanın her yerinden gazeteciler akın akın geldi. Japonya'dan, Kore'den, Paraguay'dan çekim için ekipler vardı. Sonrasında etkileri bugüne kadar devam etti.

Lutz, senden daha iyi bir uzman bulamayız; tatil için nereye gitmeliyiz?

Tatil mi? 'Dünyanın En Çekici Tatil Ülkeleri' diye kitap yazmam an meselesi! Copacabana, Bahamalar ya da Maldivler gibi çok klasik yerler var ama üç haftalık Yeni Zelanda turu yap, hayatın boyunca unutamazsın. İzlanda veya Paraguay da harika yerler. Birçok insan, tatil deyince deniz, kum ve güneş anlıyor. Benim için tatil daha fazlası. Dünya harika bir yer, keşfetmeye başla yeter.

Fotoğraf Getty Images Turkey

İllüstrasyon/Tasarım: Hüseyin Sandık

LARS LEESE'NİN TUHAF HİKÂYESİ

BİRKAÇ MAÇLIĞINA DA OLSA PREMIER LİG'DE FORMA GİYMEK İSTERDİNİZ DEĞİL Mİ? LARS LEESE, O ŞANSA ERİŞEN AYRICALIKLI AZINLIĞIN İÇİNDE. BİRAZ YANLIŞLIKLA, BİRAZ TESADÜFEN AMA OLSUN... NE FARK EDER?

MERT AYDIN

Lars Leese kimdir? Açıkçası Alman yazar Ronald Reng'in *Rüyaların Kalecisi* kitabını okumayanlar ve Leese'nin yakınları dışında tanıyan çıkmayacaktır. Belki Barnsley kentinin sakinleri, belki Liverpool'da Kop tribününün bazı bilgisayar hafızalı üyeleri. Toplamı kaç eder? Belirsiz. Ama şunu bilmelisiniz ki Lars Leese, futbolcu olmak isteyen, hasbelkader amatör olarak şansını deneyen birçok insanın rüyasını gerçekleştiren adamdır.

1969 yılında Köln'de dünyaya geldi Lars Leese. Sorunlu bir ailede Toni Schumacher olma hayaliyle büyüdü. Kentin yetiştirdiği ünlü kaleciydi idolü. Schumacher'in kulübü Köln tarafından seçildiğinde de heyecanı çok büyüktü. Ama günler ve haftalar geçtikçe, hele hele sonraki yıllarda çalışma disiplinine hayran kalacağımız genç takım antrenörü Roland Koch'un ağır idmanlarıyla karşılaştıkça Lars'ın heyecanı azalmaya başlamıştı. Bir de kendisine kız arkadaş yapınca idmanlar hak getire. 16 yaşında Köln takımından ayrılırken artık idman yerine kız arkadaşıyla sinemaya gitmek üzerine yapıyordu günlük programını. Bir yıl sonra futbolsuz yapamayacağını anladı. Ama şunu da biliyordu. Profesyonel futbolun ağır şartlarıyla ilgilenmiyordu. Kendisine Almanya futbolunun en alt noktalarındaki takımları bulup yetenekleriyle herkesi kendine hayran bırakıyordu. Bundan keyif alıyor, neden Köln'den ayrıldığı sorularına gülerek yanıt veriyordu. Üniversite, güzel bir ilişki, hep bu amatör dönemin kazançlarıydı Leese için.

1995 Aralık ayına gelindiğinde Wissen'den Preussen Köln'e transfer olmuştu Leese. Profesyonel olarak ise bir inşaat şirketinin bilgi işlem bölümü için alım satım yapıyordu. Bir gün bir telefon geldi ve 26 yaşındaki Leese'yi bir kitabın konusu haline getiren olaylar zinciri başladı. Arayan bir peri değil, Rettig isimli bir adamdı. Lars, onu müşterilerinden biri zannetti. Ama hayır. Rettig, Bayer Leverkusen adına arıyordu. "Herr Calmund 10 dakika içinde sizi arayacak" dedi. Reiner Calmund; güçlü mü güçlü Leverkusen'in güçlü mü güçlü menajeri... Leese şaşkınlık içindeydi.

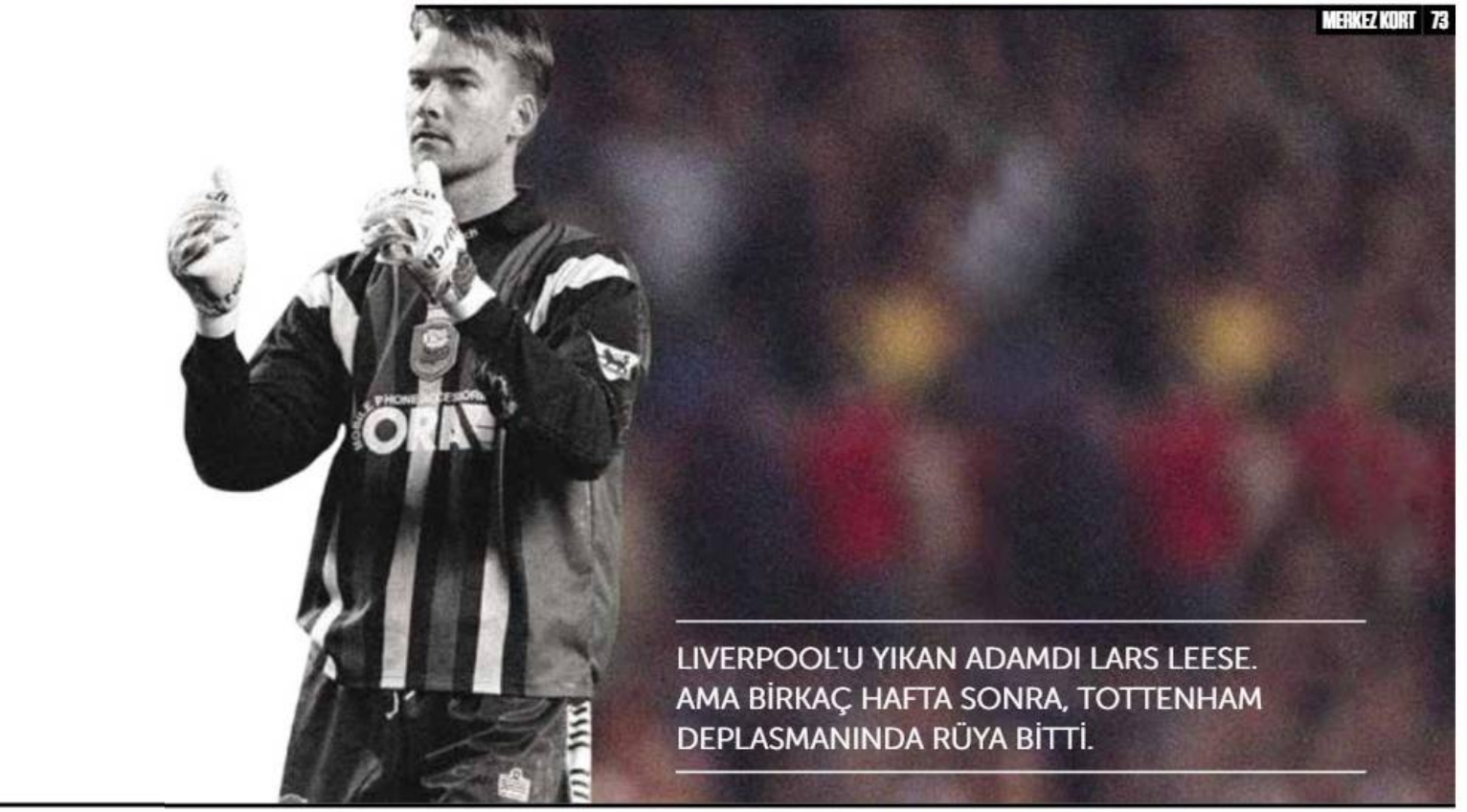
> CALMUND İLE LEESE, BİR RESTORANDA BULUŞTU. CALMUND NET KONUŞTU: "27 YAŞINA GELİYORSUN. BU YAŞTA PROFESYONEL OLMAK GÖRÜLEN BİR ŞEY DEĞİLDİR."

"Herhalde kulübün amatör takımı için arıyorlar" diye düşündü.

Calmund ile Leese, bir restoranda buluştu. Calmund net konuştu: "27 yaşına geliyorsun. Bu yaşta profesyonel olmak pek de görünen bir şey değildir. Ama kaleci antrenörümüz Friese, seni beğenmiş. Hocamız Erich Ribbeck de istiyor. Ne dersin?" Leese'nin kafası karışmıştı. İşini, rahatlığını bırakması gerekiyordu. Ama rüyası için. Sohbetin birkaç gün sonra geldiği noktada ayda 16 bin mark karşılığında Leverkusen kadrosundaydı. Lars Leese'nin önünde Dirk Heinen ve Rudiger Vollborn gibi iki deneyimli kaleci vardı. Birkaç hafta sonra Ribbeck kovuldu. 1996-1997 sezonuna girerken Leverkusen'i artık başka bir karakter yönetiyordu: Christoph Daum.

Daum döneminde de birkaç maçlık yedek kulübesi tecrübesi dışında forma giyemedi Leese. İşte o günlerde ilginç bir haber aldı. İngiltere Milli Takımı'nın 80'lerin ilk yarısındaki önemli isimlerinden Tony Woodcock, futbol yaşamını Almanya'da noktaladıktan sonra Köln'de yaşamaya başlamıştı. Woodcock, geçmişte Lars'ın da hocalığını yapmıştı. İngiliz, Middlesbrough'da çalışan eski takım arkadaşı Viv Anderson

Fotoğraf Getty Images Turkey

LIVERPOOL'U YIKAN ADAMDI LARS LEESE. AMA BİRKAÇ HAFTA SONRA, TOTTENHAM DEPLASMANINDA RÜYA BİTTİ.

kaleci aradığını söylediğinde Lars'ı tavsiye etmişti. Denemenin ardından iki gün geçmişti ki haber geldi; Leese beğenilmişti. Ama Daum, Lars'a izin vermedi. "Ben boşuna mı üç kaleciyle çalışıyorum. Sakatlık durumunda ne yapacağım? Sezon ortası olmaz" diyordu. Anderson da Kaiserslautern'den Schwarzer'i almıştı. Ama Lars'ı da Barnsley menajeri Danny Wilson'a tavsiye etmişti. Premier Lig'e çıkma arefesindeydi Barnsley. Deneme iyi geçti ve Leese, sezon bittiğinde Premier Lig'e gitti. Hem de Bundesliga'da tek maç oynamadan! Yıllık kazancı ise ikiye katlanmıştı. Birinci kaleci değildi yine. Ama en azından David Watson'la rekabet edip kaleyi kapma şansı vardı.

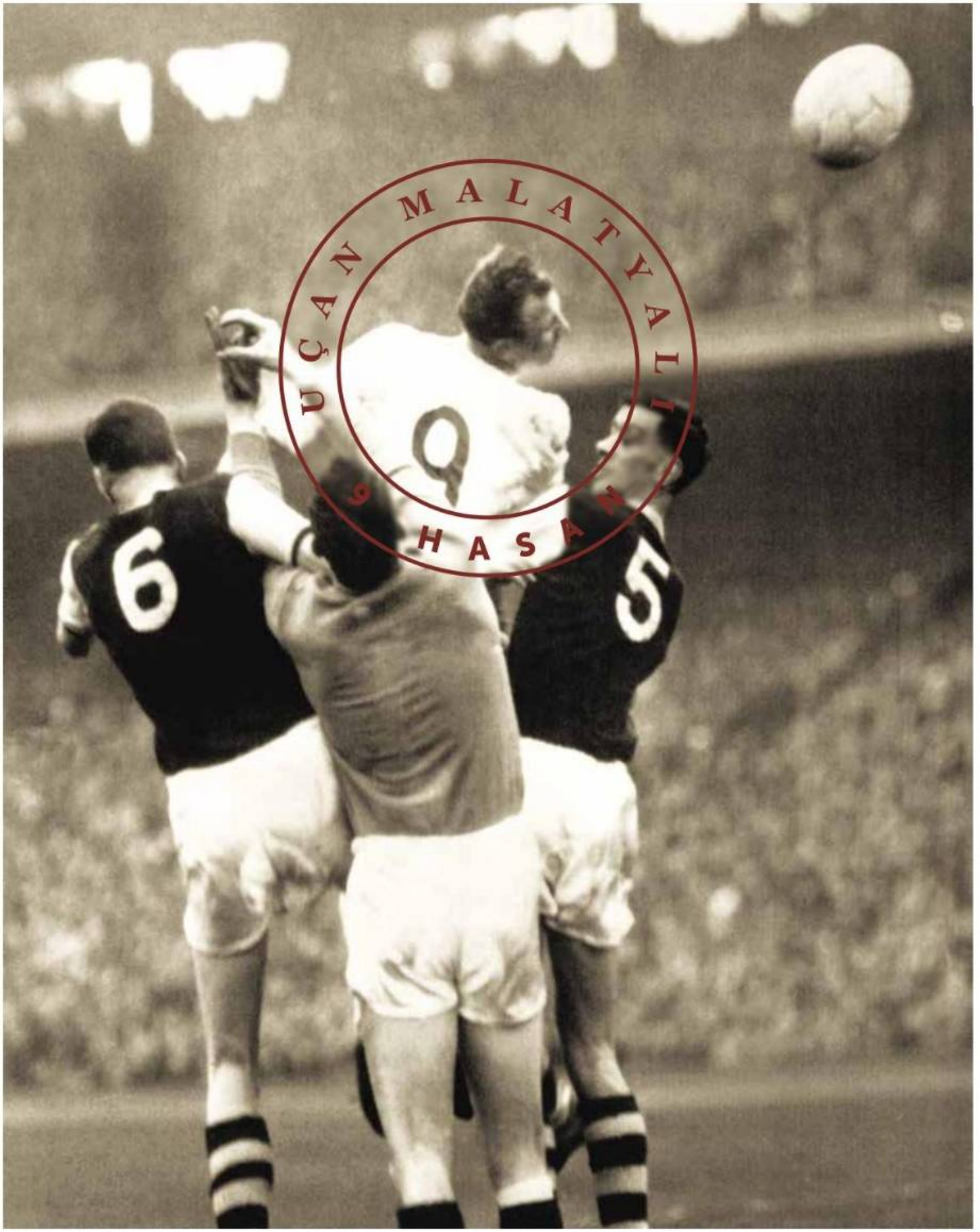
Futbolun devleriyle Barnsley gibi küçük bir kentin buluşması inanılmazdı. 80'lerde madenleri kapatmaya çalışan Margaret Thatcher'a ciddi posta koyan bu şirin kent, şimdi bambaşka bir heyecan yaşıyordu. Leese ise Almanya'dan çok farklı bir futbol iklimine şaşkınlıkla bakıyordu. Oyuncularla sosyalleşen taraftarlar, yenilgilerde sırtlarını sıvazlayan kent halkı... Leese cennete düşmüş gibiydi.

Lig başladıktan birkaç hafta sonra Watson sakatlandı. 28 yaşındaki Leese, kariyerindeki ilk üst seviye maçına Premier Lig'de çıkıyordu. Oynadıkça güveni artıyor, menajer Wilson'ı mutlu ediyordu. Ama kalecilik işte. Üçüncü maç, Aston Villa karşısında Draper'ın vuruşunda bacaklarının arasından geçen top ağlarla buluştuğunda utanç duyuyordu. Geçmişte kendisinden hiç bahsetmeyen *Kicker* dergisi bile bu golden söz ediyordu.

Ardından Watson'ın dönüşü ve yedi haftalık bekleyiş. Bu arada Arsenal ve Manchester United karşısında alınan farklı yenilgiler kaleci Watson'ı gözden düşürmüştü. Tam da Anfield'la Liverpool'la oynanacak maç öncesi kalede olacağını öğrendi Leese.

You'll Never Walk Alone eşliğinde çıkılan bir maç... Leese çok ama çok heyecanlıydı. Duygu karmaşası içindeydi. Ya farklı yenilirlerse? Bu karmaşa bir hataya neden oldu. 5. dakikada bir geri pasını kontrol edemedi. Liverpool'un Alman golcüsü Riedle ayağını uzattı ama son anda Lars izin vermedi. Maç ilerledikçe kalesinde devleşiyordu. Bir de Ward ile Barnsley öne geçmesin mi? Oyunun kalanında Liverpool oyuncuları ile Leese arasında yaşananları tasvir edebilmek zor. Ama 1-0 kazanılan maç sonunda *Kop* tribününün Leese'yi takdir edişini unutmak mümkün değil. Bir zamanlar seyircisi olmaktan öteye gidemediği Alman spor kanalları, artık onunla röportajlar yapıyordu. Liverpool'u yıkan adamdı Lars Leese. Ama birkaç hafta sonra, Tottenham deplasmanında rüya bitti. Fark falan yemediler, hayır. Ama Ginola'nın attığı ikinci gol Leese için kâbus oldu. Yavaş bir şuttu ve vücudunun altından geçivermiş, Leese de eldivenlerini kaybetmişti.

Sezon sonuna kadar kulübede kaldı. Küme düşmüşlerdi ama bir yıllık sözleşmesi daha vardı. Artı yeniden Premier Lig'e döneceklerine emindi herkes. Ama öyle olmadı. 1999 yazında işsizdi artık. Tony Woodcock ve Ahmet Bulut'un çabalarıyla kulüp aradı. İskoçya temsilcisi Hibernian sponsorunu kaybetmese İskoçya'ya gidiyordu. Bulut, Kocaelispor'dan bahsediyordu ama olmadı. Sonuçta Premier Lig'de Liverpool'u deviren adama kala kala yine Alman amatör takımları kaldı. Bir dönem Mönchengladbach'ın rezerv takımında oynadı. Ama bir daha üst düzey kulüp yüzü göremedi. 2005'te Köln'ün ikinci takımında futbolu bıraktı. Leese, şu sıralar Almanya'da amatör ligde teknik direktörlük yapıyor. Kim bilir, aynı talih belki bu kez kendisini bir Premier Lig takımının başına geçirir. İmkânsız mı diyorsunuz? Bir daha düşünün.

Fotoğraf AP Images

MALATYA'DA AMATÖR KÜMEDE BAŞLAYAN FUTBOL KARİYERİ FARKLI SEYREDEBİLİRDİ. MESELA 'EN BÜYÜKLER'İN OLDUĞU İSTANBUL'A GİDEBİLİRDİ. ASLINDA '9 HASAN'A TEKLİF DE GELMİŞTİ AMA YEDİTEPELİ ŞEHRE VARMADI, VARAMADI...

DERVİŞ ŞENTEKİN

Sezonun son maçı. '9 Hasan'ın 21, takım arkadaşı Mahmut'un 23 golü var. İkisinden biri o maçta atacakları gol ya da gollerle sezonun kralı olacak. Maçın ilk yarısının son dakikaları, Hasan rakip sahada aldığı bir topla önce bir vücut çalımı, ardından ince bir bilek hareketiyle iki oyuncuyu geçip ceza sahasına giriyor. Karşısındaki kaleci çaresiz. Nasıl olmasın ki? Şu an ayağında top olan, attığı gollerle bu ligin altını üstüne getiren bir oyuncu. Çok küçük bir ihtimaldir kalecinin 9 Hasan'ın vurduğu topu filelere gitmeden kurtarması. Çare yok, gol yenecek. Kalecinin bir umudu Hasan'ın topa kötü vurması, diğer bir umudu da Hasan'ın birkaç metre arkasından gelen arkadaşının topa müdahale edebilme ihtimali.

Hasan topu sola çeker, vurur gibi yapar. Kaleci sağına yatmıştır ama Hasan topa vurmamıştır. Topa hafifçe dokunur; sağa çekmiştir topu. Karşısında bomboş bir kale. Sağ ayağı hafifçe kalkar ve birkaç saniye içinde topa dokunur. Kaleye vurmamıştır. Sağ tarafta duran arkadaşına, 23 gollü Mahmut'a pas atmıştır.

Meşin yuvarlak, Hasan'ın ayağından çıkıp Mahmut'a doğru gitmektedir.

"Dur" diyorum 9 Hasan'a, "O topu kaleye vurman lazımdı. Neredeyse orta sahadan aldığın topu nefis hareketlerle ceza sahasına getirip kaleciyi terse yatırmışsın. Neden vurmuyorsun kaleye?"

"İki nedeni var" diyor sakince: "Birincisi ki bu benim hayat felsefemdir: Benim hayatımda bencilliğe yer yok. Bunun insanlar için bir şey ifade ettiğini sanmıyorum, etmez de zaten. İkincisi ise futbol anlayışımdır. Bu benim için çok daha önemli. Ben o topu ilk aldığım anda Mahmut'un sağdan koşmaya başladığını gördüm. Futbol adına güzel olan her şeyi yapmışım. Vücut çalımı, bilek hareketi, kaleciyi terse yatırmayı falan geçiyorum. Futbol adına güzel olanı derken oyunu okumayı söylüyorum. Ben o topu ilk aldığım an kaleciyle karşı karşıya kalacağımı ve topu Mahmut'a atacağımı hesap etmiştim. Öyle de yaptım. Tık Mahmut'a pas, Mahmut boş kaleye gönderdi topu."

"E, oldu mu şimdi? Attırdığın bu golle Mahmut'un gol sayısı 24 oldu, sen 21'desin. Gol kralı olman için ikinci yarı senin dört gol atman lazım."

Tatlı tatlı gülüyor.

"Attım" diyor. "Dediğin gibi dört gol attım. Dördünü de kafayla attım ve o sezon 25 golle gol kralı oldum."

Evet, sevgili okur...

Yukarıda okuduğun satırlar bir öyküden ya da bir filmden alınmış bir bölüm gibi duruyor. Sana öyle geliyor, anlıyorum.

Fakat değil.

9 Hasan, 9 Hasan deyip durduğum kişi benim dünyalar iyisi, dünyalar yakışıklısı abim.

Hasan.

Okuduğun şu satırlara ben kendi gözlerimle şahit oldum.

Yıllar yıllar önce Malatya Şeker Stadı'nda, o anlara kendi gözlerimle şahit oldum. 12-13 yaşlarında bir çocuktum.

Stat dediysem, etrafı tellerle çevrili bir toprak saha. Malatya 1. Amatör Küme maçı. Tel örgünün dışında, parmaklarımı tellere geçirmiş heyecanla maçı izliyordum.

BATTALGAZİ TAKIMI YÖNETİCİLERİNDEN BİRİ KEŞFETMİŞTİ HASAN'I: "YARIN ANTRENMANA GEL, HOCAMIZ DA BİR GÖRSÜN SENİ."

9 Hasan kaleciyi terse yatırdığında boğazımı yırtarcasına bağırmıştım: "Kaleye vuuuuurrrrr!"

Mahmut'un sağdan kaleye doğru koştuğunu ben de görmüştüm. Abim o topu en sonunda Mahmut'a atacaktı, adım gibi biliyordum.

Mahmut golü attıktan sonra abim dönüp bana doğru baktı.

"Kaleye neden sen vurmadın?" der gibi ellerimi iki yana açtım. Son altı sezonun gol kralıydı. Bu sezon da onun gol kralı olmasını istiyordum.

Sol yumruğunu havaya kaldırdı.

Sonra?

Sonra dört kafa golü attı.

Ve attığı her golden sonra sol yumruğunu havaya kaldırdı.

Evet, sevgili okur...

Bu hikâyelerden kim bilir kaçıncısını anlatıyordum mesai arkadaşım Burak Kuru'ya. Burak, genç bir gazeteci kardeşimiz. Yiğiter Uluğ-Uğur Vardan ekolündendir ama. O ekolü bilenler bilir. Övünmek gibi olmasın bendeniz de kendimi o ekole dahil ederim. (Neyse, bu da başka bir yazının konusu olsun. Belki günün birinde 'Yiğiter Uluğ ve Uğur Vardan'la iki yıl spor' başlıklı bir yazı yazarım. Belki.)

Ne diyordum? Ben işte bu hikâyelerden birini Burak'a anlatırken "*Socrates*'e yazsana şu 9 Hasan'ı" dedi, "Bir röportaj yaparsın ve kendisine anlattırırsın."

"Olur, yazarım" dedim. Dediğim an da pişman oldum. Çünkü 9 Hasan'ın böyle bir şeye "Evet" diyeceğini sanmıyordum.

Tokat, Turhal'da yaşıyordu abim. Şeker Fabrikası'nda işçi olarak çalışıyordu.

Birkaç gün sonra bir sabah dayanamayıp aradım. Açmadı, ara ara birkaç kez daha aradım, ı-ıh.

Öğlen o aradı beni. "Kusura bakma" dedi, "Telefonum dolaptaydı."

Sabah fabrikaya gelip iş kıyafetlerini giyince telefonunu da dolabına bırakıyormuş. Yatağa bile telefonuyla giren bizler için çok da anlamlı gelmeyebilir.

"Kazma-kürek çalışan bizler için telefon çok da..." diye başladı, sonra aniden durdu "Neyse yahu boş ver bunları, hayırdır" dedi.

Anlattım...

Tabii ki hiçbir şey anlatmak istemiyordu. Şu an 'süper' ligimizin takımlarından birinin teknik direktörü olarak milyonla ifade edilen paralar kazanacakken bir fabrikada kazma-kürek çalışan biriydi o.

"Anlatacak bir şey yok aslında" dedi, "Futbol da hayat gibi. Birilerinin adamı olmayı göze alırsan iyi yerlere gelirsin. O iyi yerlerden kastımı biliyorsun. Yok o birilerini elinin tersiyle itersen, kazma-kürek sallamaya devam. Sana anlatacaklarım da bu kadar" diye devam etti.

Onca ısrardan sonra, 9 Hasan'ın inadını kıracak cümleyi kurdum: "Ya abi Burak'a söz verdim."

Mahallede, o 'boş arsa'da top oynarken keşfedilmişti. Malatya 1. Amatör Küme takımlarından Battalgazi Futbol Takımı'nın yöneticilerinden biri keşfetmişti Hasan'ı: "Yarın antrenmana gel, hocamız da bir görsün seni."

15-16 yaşında bir çocuk. Antrenmanda beğenilir. Lisans falan derken sezonun ilk maçında kadroya alınır. Yedek kulübesinde oturur. Golsüz giden maçın son 15 dakikasıdır. Beş dakika ısındıktan sonra oyuna girer. Sakallı bıyıklı abiler vardır sahada. Tüysüz bir çocuk kendisinin iki katı stoperlerin arasına yerleşir. Topla ilk buluştuğu an ceza sahasındadır. Karşısındaki oyuncuya bir çalım, kaleye bir bakış; o dev stoperlerden biri çelmeyi takar. Penaltı. Takımın kaptanı

kullanır atışı: 1-0. Maç bitti bitecek, sağdan yapılan bir orta. Hasan yükselir. Stoperler cüce kalmıştır. Bir kafa: 2-0.

İkinci maçta ilk 11'de başlar. 9 numaralı formayı giymiştir. Maç 4-0 biter. Golleri Hasan atmıştır. O günden sonra adı da değişir. O artık '9 Hasan'dır: "İnanmayanlar olabilir. *Malatya Görüş Gazetesi*'nin arşivine baksınlar. Ben dört gol atınca 'Yeni Maradona geliyor' manşetiyle çıkmıştı ertesi gün gazete."

Battalgazi'nin Genç Takımı'nda sezonu gol kralı olarak kapatır. A takıma alınır. Stoper ağabeyler daha da irileşmiştir. 9 Hasan yine gol kralı olur. İyi bir takımı vardır Battalgazi'nin. Amatör kümede oynayan bir mahalle takımı, Malatyaspor, İdman Yurdu, TEK, Şeker gibi takımları geride bırakıp şampiyon olur.

"Şimdi tam hatırlamıyorum, beş ya da altı sezon ben gol kralı, Battalgazi şampiyon."

E, kolay mı öyle 'top oynamak'; para da kazanmak gerekiyor. "Futbol karın doyurmaz" diyen fakir bir babanın 10 çocuğundan biri. En büyük abisinin yanında terzi çıraklığı, derken kalfalığa terfi etmiştir. Evde sürekli bir huzursuzluk. Top karın do-yur-maz. Hasan inatla devam eder. Köy Hizmetleri'nin futbol takımından transfer teklifi alır. Hem 'geçici işçi' olarak da çalışacaktır. Bu, 12 ayın üç ya da dört ayında alınacak asgari ücrettir. 9 Hasan kabul eder: "Orda da gol kralı oldum. Defans oyuncuları beni durdurmak için tekme-tokat giriyorlardı artık. Öyle odun oyuncular vardı ki ayağımı kırmaya çalışanlar bile oldu."

Ve en sonunda profesyonelliğe adım atar. Malatyaspor PAF takımına alınır. 18 kişilik kadroda bir-iki yetenekli oyuncu vardır. Geri kalanlar bilmem kim beyin oğlu, bilmem ne müdürünün yeğenidir. Hasan'ın oynayacağı santrfor mevkiinde de o 'oğul'lardan biri vardır. Yedektir Hasan. Son 10-15 dakikalarda girer maçlara.

"O zamanlar takımı çalıştıran hocalardan biri bana 'Yahu Hasan yok mu senin de bir dayın falan?' diye sormuştu. 'Attığım gollerdir benim dayım' demiştim. Heyhat..."

O zamanlar PAF maçları A takımların maçlarından önce oynanır. Hasan, Ali Sami Yen'de sahaya çıktığı maçta Malatyaspor PAF'ın en iyisidir. Rivayet odur ki; Derwall, âdeti olduğu üzere saha kenarına gelip genç oyuncuların maçına şöyle bir bakar. Bir süre sonra Hasan'ı işaret eder: "Alın bu çocuğu Galatasaray'a." Yöneticiler görüşür ama Malatyasporlu yöneticilerin burnu havadadır. "O çocuğu biz kendi takımımıza hazırlıyoruz; geleceğin yıldızı olacak, biliyoruz..." Yalandır tabii ki.

"Derwall'in beni beğendiğini ve istediğini aylar sonra öğrendim. Rivayet diyelim... Sonra Karagümrük'ten teklif aldım, onu da ben istemedim."

PAF'ta oynayınca yine para kazanamaz. Döner amatör kümeye 9 Hasan. Teklif Türkiye Elektrik Kurumu'ndandır. Malatya TEK. İki yıl da orada oynar geçici işçi statüsünde. Ve sonra Malatya Şekerspor'a transfer olur. Bir yandan futbol oynayıp bir yandan Şeker Fabrikası'nın tesislerinde çalışır. Garsonluk, bulaşıkçılık, yer temizliği, bahçıvanlık... Ne iş olsa yapıyordur 9 Hasan.

Evet sevgili okur...

'9 Hasan' 25 sezon futbol oynamış. Bir tek sezonda gol kralı olamamış, çünkü askerdeymiş.

Kaç gol attığını bilmiyor. Ama sezon başına ortalama 25 gol civarında atmış. Bu gollerin 20'sini de kafayla atmış. Ceza sahası üzerine havalandırılan her topa kafasıyla vurmuş.

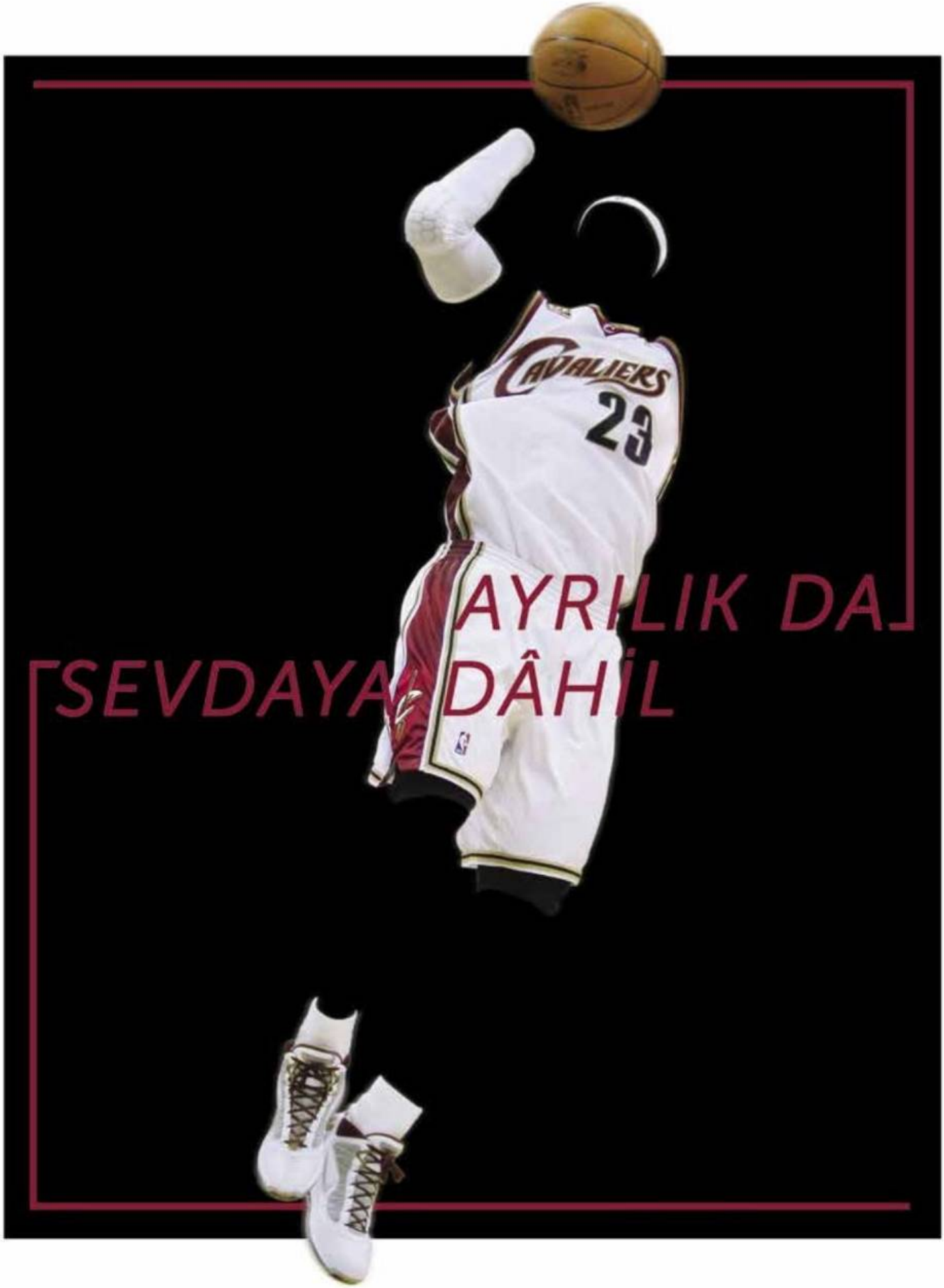
"Eğer ülke yetenekli olanların bir yerlere geldiği bir ülke olsaydı" diyorum 9 Hasan'a, "Dünya çapında bir golcü olurdum" diyor.

O ZAMANLAR TAKIMI ÇALIŞTIRAN HOCALARDAN BİRİ BANA "YAHU HASAN YOK MU SENİN DE BİR DAYIN FALAN?" DİYE SORMUŞTU. "ATTIĞIM GOLLERDİR BENİM DAYIM" DEMİŞTİM. HEYHAT...

Şimdi sevgili okur.

Pat diye bitireceğim yazıyı. Söyleyecek o kadar söz, isyan edecek o kadar çok şey var ki... Boğazında düğümlenen bir şeyler varsa 9 Hasan'ın şu sözü biraz rahatlatır seni:

"Dünya adil bir yer değil ama hayat yine de güzel."

AYRILIK DA
SEVDAYA DÂHİL

NBA'İ DİĞER ORGANİZASYONLARDAN AYIRAN ETMENLERDEN BİRİ, TERCİH HAKKININ TAKIMLARDAN ZİYADE OYUNCULARDA OLMASI. BU FARK, BAZEN KALP KIRIKLIĞINI DA BERABERİNDE GETİRİYOR...

KAAN KURAL

Transfer dönemi biraz ilişki öncesi flörte benziyor. İlerisi için güzel hayaller kurulan, ütopik bir resim yaratılıyor zihinlerde. Elbette bilinmezliğin çekinceleri de var ama genelde iyimserlik bunları bastırıyor.

Beklenti ve umut çok tehlikeli şeylerdir. İnsanı gerçeklikten uzaklaştırır, aşırı iyimserleştirir. Gerçekle, ilişki başladığı zaman zaten yüzleşeceğiz. Çok çok yüksek olasılıkla kafada oluşturulan resimden daha donuk bir tablo çıkacak karşımıza ama olsun. Beklenti ve umut zaten aradaki güçlü bağın hem yan ürünleri hem de o bağı güçlendiren steroidler. Malum; ilginiz olan karşı cinse veya desteklediğiniz takıma bağınız, tüm rasyonel düşünceyi pembeye boyamak için var. Hayatın biraz gerçek dışı ama en tatlı anları bunlar.

Transfer dönemleri de ilişki öncesi gibi kıpır kıpır eder taraftarın içini. "Yeni takımda kim olacak?" sorusu baş gösterir. Aslında yakınlık hissedilen, bir süredir karşılıklı sinyaller alınıp verilen adaylar vardır. Öte yandan, yıllarca süren platonikler olmazsa olmazdır. Her biri için nasıl uyum sağlayacağı, hayatı ve takımı nasıl değiştireceği üzerine sayısız senaryo yazılır. Bu, gerçeği sahada yaşamaktan daha eğlenceli. İyimserlik sosu boca edildiği için de hep güzel senaryolara gebe.

Transfer/flört döneminde genelde her şey takımdan beklenir. Ne yapsak da şu oyuncuyu/karşı cinsi ilişkiye ikna etsek? Eh, sonuçta profesyonel spor temelde bir iş. Doğası gereği, işin karşılığı sunulan ücret tek olmasa da en belirleyici faktör. Her takımın mali gücü belli ve bu durumda güç, genelde takımlardan ziyade oyuncularda oluyor. Yoksa Real Madrid gidip Gareth Bale'i de alabilir, Zinedine Zidane'ı da... Kimi isterse bastırır parayı. Osasuna transfer borsasında nasıl rekabet etsin Real'le?

NBA'de işler biraz daha karışık... En zenginler Los Angeles Lakers veya New York Knicks bile, Oklahoma City Thunder, Minnesota Timberwolves veya Memphis Grizzlies gibi küçük şehirlerin nispeten sınırlı mali gücü olan takımları ile aynı şartlara sahip. 30 takımın tamamı, herhangi bir oyuncuya talip olduğunda aynı ücreti verebiliyor. En fazla dört yıllık kontratlar yapılıyor ve en yüksek ücret belli. Sadece kontratı sona eren bir oyuncu eski takımında kalırsa bir yıl daha uzun ve yıllık artışları biraz daha yüksek bir sözleşme yapabiliyor, o kadar. O da oyuncular kendi takımlarında kalmaya az da olsa teşvik edilebilsin, bir nebze devamlılık sağlansın diye. Herkes öyle ilişkiden ilişkiye yelken açmasın yani. Görünüşte dünyanın en kapitalist ülkesinde, gezegenin en sosyalist yapısı gibi bir durum var değil mi? Hayır. Aslında tüm bu düzen, şirketlerin (takımların yani) daha kârlı olması için var.

NBA yönetimi son kural değişiklikleri ile en uzun kontratları dört yılla sınırladığı için (kendi takımında kalırsa beş), istatistik olarak her dört oyuncudan biri her sezon transfer piyasasına giriyor. Maksimum kontratlar ücret tavanının %30'u (10 yıllık oyuncular için %35) sınırında. Yani bir genelleme yaparsak; her takımda yaklaşık iki maksimum kontratlı oyuncu bulunuyor. Geri kalan %40'la da diğer oyuncuları alıyorsunuz. Beş kişilik bir oyunda kaynakların iki kişiye aktarılması mantıklı. Bunlar elbette genelleme, daha değişik yollardan gidenler de var ama NBA'deki 30 takımda, yaklaşık 60 civarı maksimum kontratlı oyuncu yer alıyor. Yani ister LeBron James olun, ister NBA'in en iyi 60. oyuncusu (ya da Enes Kanter'in durumunda olduğu gibi, o 60 kişi arasına girmeye aday olun) tüm takımlardan aynı kontratı alıyorsunuz.

Bu durumda en fazla fark yaratan oyuncular, aslında değerlerinden çok daha az ücrete oynamak zorunda. Ama NBA'in en tepesinde, diğer oyunculardan çok daha büyük oranda fark yaratıp tek başına takımlarının kaderini değiştiren bir elin parmakları kadar oyuncu var. Ve onların kontratları biterken yer yerinden oynuyor.

Misal; Kevin Durant'in kontratı 2016 yazında bitecek ama 2013'ten beri "Durant nereye gider?" tartışması sürüyor. Memleketi Washington'dan bahsediliyor, eski şaşalı günlerine dönmek isteyen Lakers'tan ve diğerlerinden... Takımlar 2016 için kadrolarını, ücret yapılarını şekillendiriyor. Başarısız veya orta sıralarda sıkışan takımlar, bu tip fark yaratan bir oyuncuyu cezbedebilmek için ellerindeki maksimum kontratlardan kurtulup geleceğe dönük hamleler yapmaya çalışıyor.

Eh, ücret aynı olunca da normalde ikincil, hatta üçüncül kabul edilebilecek nedenler, bu tercihlerde asıl belirleyici konuma yerleşiyor; gidilecek şehrin cazibesi, takımın başarı şansı, kişisel tercihler hep ücretten daha ön planda. Çünkü ücret olarak fark yaratabilen (ki o da kısmi bir fark) tek takım, oyuncunun

GÖRÜNÜŞTE DÜNYANIN EN KAPİTALİST ÜLKESİNDE, GEZEGENİN EN SOSYALİST YAPISI GİBİ BİR DURUM VAR, DEĞİL Mİ? ASLINDA HAYIR.

eski takımı. Avrupa'da sıklıkla duyduğumuz "Şampiyonlar Ligi'nde oynamak için tercih yaptı" veya "Eşini ikna edemedi" gibi bahaneler, NBA için asıl belirleyici konular.

Yıllarca New York, Los Angeles gibi şehirlerin sosyal yaşam cazibesi, onları diğer şehirlerin önüne geçiriyordu. Ancak son yıllarda o da değişti. Oyuncular öyle büyük yıldızlar ki; Indianapolis veya Oklahoma City gibi küçük şehirlerde bile fazlasıyla öne çıkıyorlar. Ayrıca, sezon boyu evde çok oturamıyor ve sosyalleşecek çok da fırsat bulamıyorlar.

İşte bu nedenle, özellikle üst düzey bir oyuncu serbest kaldığında, yapacağı tercih için takımlar sıraya diziliyor. İş başvurusunun tam tersi bir süreçle takımlar, kendilerini tercih etsin diye teker teker 10'ar takla atıp oyuncuyu ikna etmeye çalışıyorlar. "Gel abi ortam şahane, gel kral ol" sözünü uzun tanıtımlar, sunumlar ve afili grafikler takip ediyor.

Bu noktada, tercih edilmeyen takım aslında duruma çok da takılmaz. Sonuçta, zaten biraz da kendi içinde yaşamıştır ilişkiyi. Bir ümit, tatlı bir hayaldir. Hayaline kavuşan mutlu olur, ulaşamayan da "Hay Allah!" der geçer genelde.

Asıl mesele bu tip büyük fark yaratan, ismi ve oyunuyla takımın da önüne geçmiş oyuncular serbest kalıp takımdan ayrıldığında yaşanıyor. Çünkü bu ümit yeşertmek, pembe hayaller kurmakla ilgili değil. Bu; yaşanmışlıklar, oluşan bağlar, karşılıklı duygusal yatırımla alakalı. Koca bir ilişki var geçmişte. NBA dinamiklerinde takımlar şehirle özdeş olduğu için ayrı bir bağlılık da var. Oyuncu takımdan ayrılırken aynı zamanda şehre de sırtını dönüyor. Yaşadığınız, değer verdiğiniz şehri, aynı deneyimleri yaşamış olmasına karşın beğenmiyor/yeterli bulmuyor ve sadece takımı ve taraftarı değil, şehri de bir nevi küçümsüyor. Her ayrılık acılı olacak değil elbette. Ama her birinin altında bir küçümseme, yetmeme durumu var.

NBA'de transfer dönemlerine ait onlarca hikâye var ama muhtemelen en Türk draması kıvamında, ağdalı yaşananı LeBron James'inkiydi. Malum; LeBron James, bu oyunun en etkili ismi ve en büyük şehri Cleveland olan Ohio'da doğup büyüdü, eyaletin çocuğu yani. Daha lise son sınıfa gelmeden fenomen olmuş bir yetenek. Şans bu ya, 2003 draft'ında ilk sıra seçme hakkı Cleveland'a gelince kariyerine evinde başladı.

Cleveland, Amerika'nın pek gözde olmayan şehirlerinden. Ülkenin tren ağının merkezlerinden biri olduğu ve çelik sanayi geliştiği için 50'lerde hızlı bir çıkış yakalasa da son 30 yılda her sene ekonomik olarak biraz daha gerileyen bir yer. Spor en önemli sosyal aktivitelerden biri ama yıllar içinde hem beyzbol takımı Indians hem de özellikle en gözde takım olan Amerikan futbolu temsilcisi Browns, sayısız şanssızlık yaşamış. Browns'un iddialı olduğu yıllarda başına gelenlerden, FOX TV'ye 20 bölümlük fantastik drama çıkar.

Cavaliers ise 90'ların hemen başındaki kısa bir dönem hariç (ki o dönem de sakatlıklarla şanssız bir şekilde sonlandı) başarı ile uzaktan yakından alakası olmayan bir takım. İşte bu her geçen gün ekonomik ve moral olarak çöken, en büyük eğlencesi/gururu spor olan şehre geldi LeBron 2003'te. Eyaletin çocuğu, eyaletin en büyük şehrinin kara talihini yenmek için kurtarıcı olarak gönderildi.

Kurtardı da... Cavaliers'ı NBA'in dibinden çekip çıkardı LeBron. Ligin en tepesine koydu. Daha dördüncü sezonunda NBA finaline kadar çıkardı. Kazanamadılar belki ama gelecek LeBron ve Cleveland'ındı, 2007'deki o finalden sonra. Aslında işler iyi de gitti belli ölçüde. Ertesi yıl bir yıldızlar karması kuran,

LEBRON JAMES, BU OYUNUN EN ETKİLİ İSMİ VE EN BÜYÜK ŞEHRİ CLEVELAND OLAN OHIO'DA DOĞUP BÜYÜDÜ, EYALETİN ÇOCUĞU YANİ.

sonradan şampiyon olacak Boston Celtics'e karşı kanlarının son damlasına kadar savaşıp 7. maçta teslim oldular. Sonraki sezon NBA birincisi oldular ama bu defa Orlando'ya elendiler. 2010'da yine NBA birincisi oldular... Ve ne olduysa, tam da o zaman oldu.

LeBron James'in son sezonuydu. Takımın küllerinden yeniden doğmasını sağlayan kurtarıcı, artık nihai hedefe ulaşmalıydı. Şanssızlıklar falan, bir yere kadar. Cleveland Doğu Konferansı finaline kadar geldi. Karşılarında son yıllarda dev bir rekabet içine girdikleri Boston Celtics vardı. İlk dört maç sonunda durum 2-2'ye geldi. Ve o ünlü beşinci maç... Cleveland evinde farklı yenilirken, LeBron James 14'te 3 isabette kaldı. Ama daha önemlisi, maçın önemli bir bölümünde sanki hiç oynamadı. O kadar ki; ardından "Sakattı ama kimseye söylemedi" gibi dedikodular bile çıktı. O denli etkisizdi. Hatta etkisiz olmaktan öte, oyunda değildi. Altıncı maçı da kaybeden Cavaliers elendi. Sosyal medyanın yükseliş dönemine denk gelen bu seride LeBron, Twitter ve Facebook'un bir numaralı eğlence kaynağı oldu.

Fotoğraf AP Images

O play-off, LeBron'un kariyerinin belki de ilk kez eleştirildiği dönemiydi. Ardından yaşananlar ise transfer dönemi hayallerinin, biten ilişkilerin, acıların en keskin örneği muhtemelen. Sonuçta sahada olan sahada kalır. İlişkide inişler de var, çıkışlar da... Cleveland seyircisi o sene hâyâl kırıklığı yaşasa da ilişkinin bir parçasıydı. Ama sonrası biraz buğulu...

Spor kamuoyunun ahlâk mahkemeleri, sosyal hayattan farklı işliyor. Sonuçta sporcular, sahada ayrı birer kişilikler. İşlerini iyi yaptıkları sürece saha dışı eylemleri imaj ve algılarına çok da etki etmiyor. Floyd Mayweather'dan Michael Vick'e, Emre Belözoğlu'ndan Felipe Melo'ya yüzlerce örnek sayabilirsiniz. Hatta sosyal hayattaki bazı kabul edilemez tavırlar bile 'sahadaki yırtıcı halin' bir yansıması olarak hoş görülebiliyor. Ailenin asabi ama özünde iyi bireyi, sınıfında "Olur canım öyle şeyler" ile geçiştiriliyor.

Sporcular için tek bir ölümcül günah var. O da ihanet. Her şeyinle kabul edilmişken, acısıyla tatlısıyla yaşadığın uzun süreli ilişkiyi bir anda bitirip gidersen, işte o hoş görülemez.

SPORCULAR İÇİN TEK BİR ÖLÜMCÜL GÜNAH VAR. O DA İHANET. YAŞADIĞIN UZUN SÜRELİ İLİŞKİYİ BİR ANDA BİTİRİP GİDERSEN, İŞTE O HOŞ GÖRÜLEMEZ.

LeBron, 2010 yazında iki türlü ihanet etti Cleveland'a. Önce ilişki içinde üzerine düşeni yapmadı. Sevgiye, ilgiye oyunuyla yanıt vermedi. Aksine, o sevgiyi karşılıksız bıraktı bir nevi. O ünlü Boston maçında oynamadı. Kötü oynasa dert değil, olmadı denir geçilirdi ilişkide. Sonuçta, ilişkinin kendi tarafındaki vaadini elinden geldiğince yerine getirmiş olurdu. Ama o hiç oynamadı. Kendi üzerine düşeni umursamadı adeta sahada.

Daha kötüsü ise o yaz geldi. LeBron'un kapısına dizildi diğer NBA takımları. Başta New York Knicks... ABD'de New York'un kendine has bir kibri var. Herkesi kendilerine hayran zannediyorlar. ABD'nin kendini dünyanın merkezi sanmasının bir kademe üstü bu. New York kendini ABD'nin merkezi sanıyor. Merkezi New York olan pek çok medya kuruluşu da bunu körükledikçe körüklüyor. Zaten bu yüzden, tercih edilmek için hiçbir sebebi olmayan Knicks, nedense LeBron için en önemli aday gibi ortaya gösterilmişti o dönemde. Diğer takımlar da LeBron'u ikna etmeye çalıştı. Miami, Dallas...

Ama sonuçta, LeBron'un play-off'ta yaşanan her şeye rağmen evini bırakmayacağı düşünülüyordu. Eh, o zamana kadar bir şey söylememiş olması bile yeterliydi. Eğer ayrılacak olsa en azından gideceği yeri açıklamasa da yedi yıl geçirdiği evine, eski ilişkisine "Bu iş bitti" demeliydi. Demez miydi ayrılacak olsa? Dürüstlük, karakter en azından bunu gerektirirdi, değil mi? Yeni biriyle flört etmeden eski ilişkiyi bitirmek gerekmez miydi?

En büyük ayıbı burada yaptı LeBron. Yanındaki şuursuz arkadaşlarının da gazıyla ESPN'e çıkarak canlı yayında yeni takımını açıkladı ve yeteneklerini *South Beach*'e taşıdı.

Cleveland'ın ne hale düştüğünü hiç düşünmedi o sırada. Sonradan çok pişman olduğunu söyledi ama ne fark eder? Düşünsenize... Canlı yayında bir ilişkinin bitiş ilanı... Ne kadar küçük düşürücü. Kendisine her şeyi veren eski şehrini/takımını/partnerini dünyanın gözü önünde canlı yayında terk edip gidiyor.

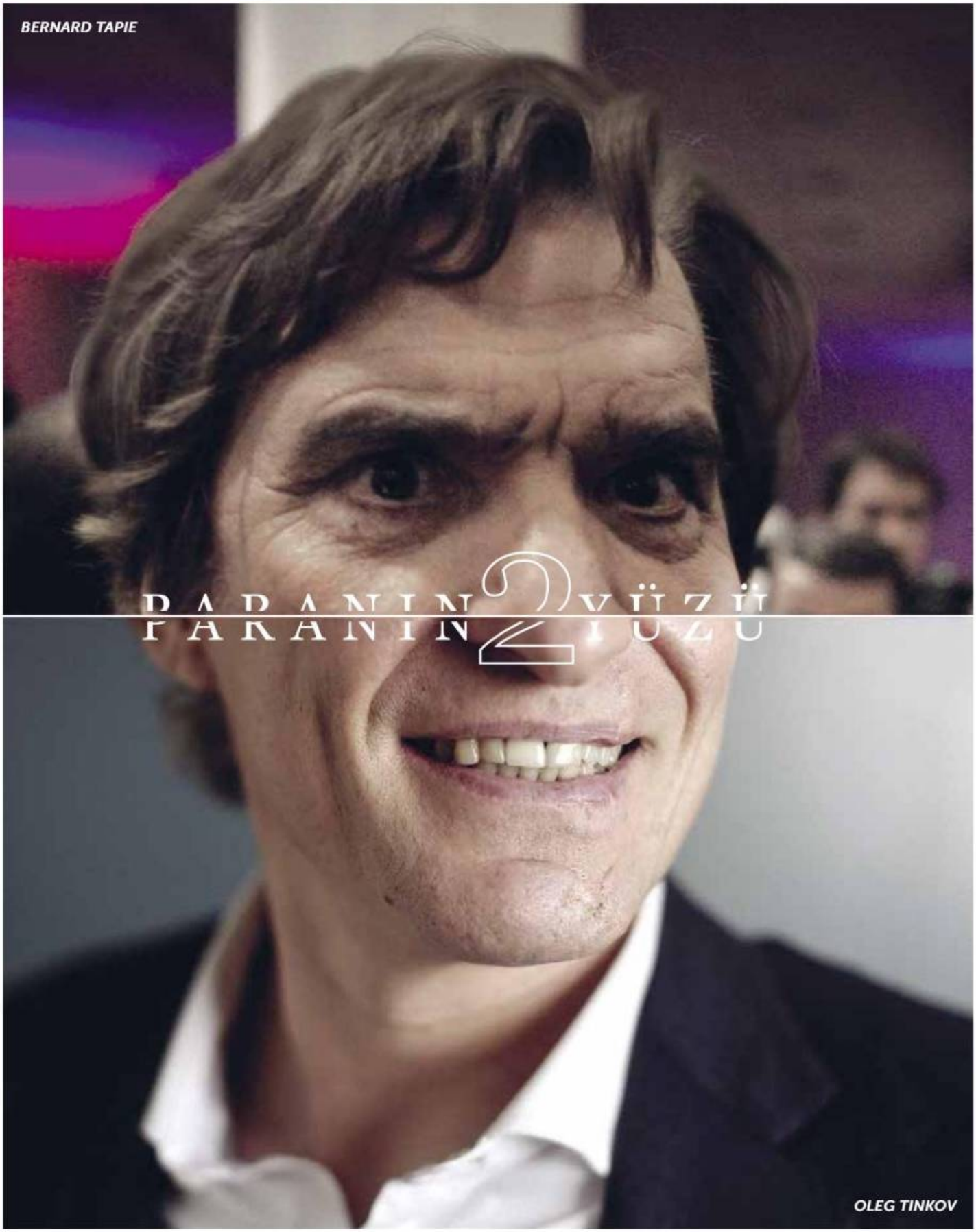
Nitekim ardından, drama dahil olan tuhaf karakterlerle iyiden iyiye 'Ay Yapım' damgası yedi. Cavaliers'ın sahibi Dan Gilbert, resmi siteden Comic Sans fontuyla öyle bir mektup yazdı ki; Facebook'tan eski sevgilisine "Giden gitmiştir, benim için o gün bitmiştir" tadındaki durum güncellemeleri halt etmiş.

Umutları kırılan New York'un tepkisini en iyi anlatan ise ünlü tabloid gazetesi Daily News'un enfes manşeti '*Son of a Beach*'ti muhtemelen. Umut vermiş ama sonra umutları kırmıştı LeBron. Gerçi onların durumu daha çok platonik ilişkide kendi kendini gaza getirme olarak algılanabilir. Yine de New York cephesi, biraz kızdı, sonra üzüntüleri geçti gitti.

Peki Cleveland? Formalar yakıldı. Eyaletin en nefret edilen figürü oldu LeBron. "Sen en güzel duyguların katilisin" diyerek kapatıldı o sayfa. Kapatılmadı da yüreklere taş basıldı diyelim.

Miami'de dört yılda dört final oynadı, iki şampiyonluk kazandı ve ardından, bu sefer nispeten daha olaysız bir transfer süreci sonrası yine Cleveland'a döndü. İlişki yeniden başladı. Eskisi gibi kayıtsız ve körkütük bir aşk yok belki ortada. Olamaz da herhalde. Yaralar sarıldı ve kapandı belki ama izleri çok derinlerde duruyor hâlâ. Açık kalp ameliyatının izini nasıl silersiniz ki zaten?

Sırf bu yüzden, transfer döneminin duygusal yoğunluklarını ve travmalarını LeBron'un kariyerinden daha iyi anlatan bir hikaye bulmak zor. Ha belki Aşk-ı Memnu var bak, o olabilir.

Fotoğraf Getty Images Turkey

BİSİKLETİN EN BÜYÜK SAVAŞI ESKİYLE YENİ ARASINDA. BİR ASIRDIR YAŞANAN KAVGADA BAZI TAKIM ELBİSELİLER ÖNE ÇIKIYOR. BERNARD TAPIE VE OLEG TINKOV GİBİ...

İNAN ÖZDEMİR

Francisco Pizzaro ve adamları 1530'da Panama'dan yola çıkar. İspanyol komutan, büyük bir donanma eşliğinde altın madenlerini aramaktadır. İki seneden kısa bir süre içinde hedefine ulaşır ve İnka İmparatoru Huayna Capac'ın oğlu Atahuallpa'nın ordusu ile karşı karşıya gelir. İspanyollar şaşırtıcı bir şekilde üstün geldikleri İnka İmparatorluğu'nu ortadan kaldırır. Tutkunu oldukları altın ve gümüşe kavuşmuşlardır.

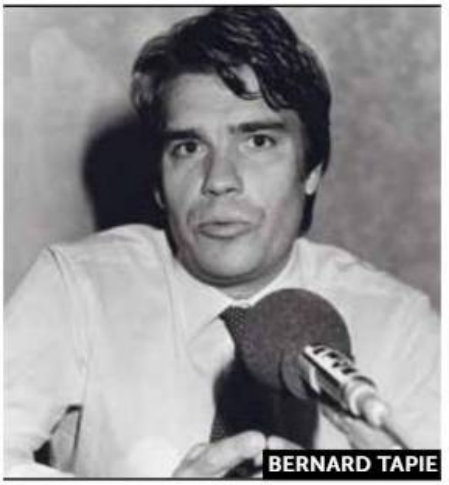
Savaş sırasında ele geçirdikleri ganimetlerle kısa sürede zenginleşen İspanyollar, Pizzaro'nun ölümünden sonra Cerro Rico'yu keşfeder. Peru'da bulunan dağ, 'Zengin Tepe' anlamını taşımaktadır. Britanyalı tarihçi Niall Ferguson, *Paranın Yükselişi* kitabında İspanyolların bu keşfine büyük yer ayırır. Para dağı, Ferguson'a göre dünya iktisadi tarihini değiştirmiştir.

19. yüzyıldaki keşfinden beri bisiklet de dağlarla birlikte ilerliyor. Milyonlarca insan için bisiklet demek üç haftalık turlarda geçilen dağ etaplarından ibaret. Fakat bazıları, o dağlara baktığında parayı görüyor. Bu yazıda onlardan ikisini konuk edeceğiz. Perde açılsın.

01. KARAR ANI

LeBron James'in ESPN ekranlarında yeteneklerini Miami Heat'e götüreceğini açıkladığı o tarihi geceden 24 sene önce, Bernard Hinault bir televizyon kanalına konuk olur. Fransız bisikletçinin 1984-1985 sezonu öncesi hangi takıma gideceği merak konusudur. Vakit kaybetmeden açıklar: "İyi haberlerim var. Fransa'da kalacağım ve kariyerime Bernard Tapie ile devam edeceğim. Diz sakatlığıma rağmen bana inandı. Her şey güzel olacak."

İki gün sonra yeni bisiklet takımı açıklanır. Başarılı bir iş adamı olarak bilinen, batan şirketleri ucuza alıp yeniden değer kazandırmasıyla ünlü, karizmasıyla popüler kültürde her geçen gün daha fazla yer kaplayan Tapie, takımın adını açıklar: La Vie Claire. Tanıtım, Paris'in ünlü nü kabare barı Crazy Horse'ta yapılır.

BERNARD TAPIE

02. DUVAR YIKILIRKEN

Bugünlerde Alberto Contador ve Peter Sagan'ı bünyesinde barındıran Tinkoff-Saxo'nun patronu Oleg Tinkov tahmin edilenin aksine 1990'larda SSCB'nin çökmesiyle cebini dolduran oligarklardan değil. Evet, hikâyesi rejim yıkıldığında doğru yerde olan, Vladimir Putin'in inşa ettiği yeni Rusya'da iktidara yakınlıklarıyla zenginleşen grupla benzerlikler taşıyor. Fakat Tinkov teknolojik zincirlerden restoranlara; bankacılıktan bisiklet takımlarına kadar yaptığı bütün işlerde sıfırdan yükseldiğini ifade ediyor. Ona göre bu yükselişin sebebi azim, şans ve yetenek.

Gençliğinde sporcu olan Tinkov, 30'lu yaşlarının sonunda bisiklet tutkusunu yeniden keşfeder. Önce 2006'da Rusya kökenli bir bisiklet takımını satın alır. Sonra Bjarne Riis'in takımı Saxo-Bank'ın yarı sponsoru olur. 2013 sonunda takımı satın alır ve ismini Tinkoff-Saxo olarak değiştirir. Bisiklet yine geleneklerinin tamamen dışında bir patron ile karşı karşıyadır.

03. ESKİ Mİ YENİ Mİ?

1980'ler tüm dünyada olduğu gibi bisiklette de dönüşüm yıllarıdır. Renkli televizyonlar spor yayıncılığında farklı bir dönemi getirir. Aynı zamanda doping de pelotonu sarsmaya başlamıştır. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra kullanımı artan amfetamin, yeni ilaçlarla birleşir. Bisikletçiler hızlanmaya başlar.

Teknoloji değişimin parçasıdır. 80'lerin başında Cyrille Guimard, Fransa Bisiklet Turu'nu hegemonyası altına alır. Zamana karşı yarışları için rüzgâr tünellerinde yapılan çalışmalar, yeni antrenman ve beslenme teknikleri ünlü koça başarılar getirir. Dönemin en büyük yıldızı Hinault da Guimard'ın rahle-i tedrisinden geçmiştir. Bretagne kökenli isim, bisiklet dünyasına girdiği an havai fişekleri patlatmış ve uzun yıllar boyunca zirvede kalmıştır.

İkili için her şey tozpembe değildir. Ego savaşı patron katına yükselirken «Ya o ya ben"

noktasına gelinmiştir. Renault, Guimard'ı seçer. Hinault'nun yolunu Tapie ile kesiştiren ilişki böylece başlar. Bir zamanların yenisi artık eskide kalır.

04. YENİ UFUKLAR

Yol bisikleti yarışlarının çoğunu gazeteler yaratmıştır. Televizyonun olmadığı yıllarda gazetede çıkan yazılar ilk görüşte bisiklete aşık olan halkın tek bilgilenme aracıdır. Bu yüzden birçok edebiyatçı bisiklet yazar. Her yarış, bir kısa öyküye dönüşür.

Fransa Bisiklet Turu'nu iki köşe arasında sıkıştıran, hep parayla romantizm arasındaki savaş olmuştur. Kim kazanacak? 1987'de Le Tour'un direktörlüğüne getirilen Jean-François Naquet-Radiguet'nin hikâyesi bu yüzden ilginçtir. Tecrübeli yönetici parayı iyi bilmesine rağmen spordan hiç anlamamaktadır. Fransız, dünyanın en büyük yarışına yeni kapılar açar. Sponsorları daha fazla işin içine sokar, başlangıç etaplarını başka ülkelere büyük paralara pazarlar. Küreselleşme başlamıştır. İngilizce yarışlardaki ikinci dil olur. Fransa egemenliği sarsılmıştır.

05. BATAN GEMİNİN MALLARI

Tapie bisikletten sonra futbola merak salar. Top da iki teker gibi uzmanı olduğu bir konu değildir. Fakat iki sporun da ekonomik değerinin anlaşılmadığını savunur. Kimileri Tapie'nin yeni ilgi alanlarında eski alışkanlıklarının etkisi olduğunu savunur. Batan şirketleri kurtarmak tutkusudur. La Vie Claire kurulduğunda halihazırda dört Fransa Bisiklet Turu zaferi bulunan Hinault, kariyerinin sonuna yaklaşmıştır. Marsilya ise Fransa Ligi'nde büyük bir taraftar grubuna maçlarını oynayan özel bir kulüptür. Lâkin 1972'den beri şampiyon olamamışlardır. Tapie satın aldıktan sonra her şey değişir. Marsilya yeni yıldızlarıyla birlikte Ligue 1'de dört şampiyonluk kazanır, 1993'te Şampiyonlar Ligi'ni alan ilk Fransız kulübü olur.

Bu başarılar aynı zamanda Tapie için sonun başlangıcıdır. Marsilya'nın şike yaptığı ortaya çıkar. Tapie, 1990'ların ortasında girdiği siyasette de başına belalar açar. Yıldızı sönmüştür, hapishane yolları görünür. Çıkışı gibi, düşüşü de gürültülüdür.

OLEG TINKOV

06. SIKILINCA SAT

Tinkov'un iş yaşamı da kısa süreli aşklarla dolu. Geleceği sorulduğunda "Belki seneye takımı satarım, bilemiyorum" diyor. Profesyonel bisiklete girdiğinden beri yaptığı gözlemler ise eleştirel. Takımların ve sponsorların televizyon haklarından fazla pay almasını, pelotondaki küçük takımların büyük yarışlardan kapı dışarı edilmesini, bisikletin geleneklerinden kopmasını savunuyor.

Yeni transferi Sagan'ı formsuzluğundan ötürü "İmkânım olsa maaşında indirime giderdim" diye eleştirmesi, rakipleriyle dalga geçmesi fırtınalar koparıyor. Tinkov her yıl, istedikleri yapılmazsa takımını Fransa Bisiklet Turu'ndan çekeceğini söylüyor. Sonra çekmiyor.

Geçmişte Guimard'ın takımında yarışan Marc Madiot gibi isimler ise bu zihniyetin karşısında. Bugünlerde FDJ takımının başında bulunan Madiot, Tinkov'un açıklamalarına yakın zamanda aynı sertlikte cevap vermişti: "Fransa Bisiklet Turu bir ürün değil, miras. Tinkov boykot mu edecek? Bravo ona, ben takımımla bu yarışta olmayı sürdüreceğim. Eğer spordan para kazanmak istiyorsa bisiklete hiç girmemeli, tenise ya da futbola yönelmeli. Biz sporumuzun tarihini göz önüne almalıyız."

SON

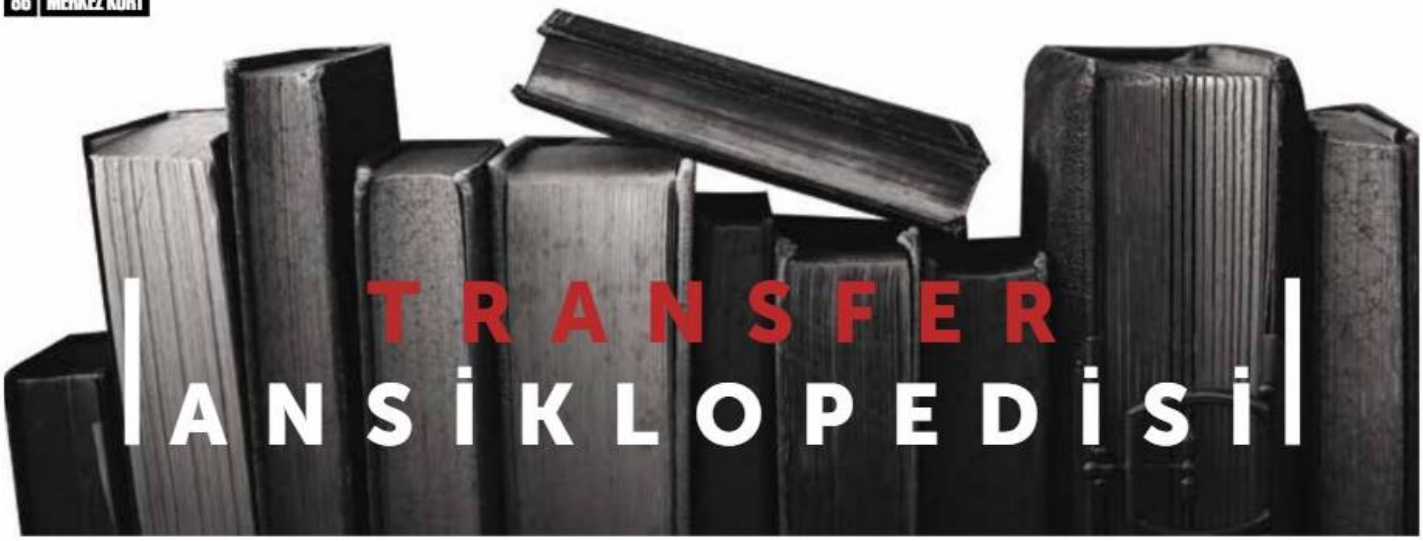
Bisiklet gerçekten değişiyor. Herkesle birlikte, her şeye rağmen. 1986'da ABD'den Greg LeMond, La Vie Claire mayosuyla şampiyon olduğunda Fransa Bisiklet Turu'nu Eski Kıta dışından kazanan ilk isim olmuştu. Sonraki yıllarda ABD, bugünlerde Voldemort olarak bilinen Lance Armstrong'la arka arkaya zaferler kazandı. Peşlerinden Cadel Evans'la Avustralya geldi. Hemen arkasından Britanya hükümdarlığı başladı. Fransızlar ise Hinault'nun 1985'teki zaferinden beri tam 30 yıldır, ülkelerinden yeni bir şampiyonun çıkmasını bekliyor.

Bu süreçte o eski romantizmden eser kaldı mı? Elbette. Team Sky önderliğinde yeni bir anlayış bisiklet dünyasına girerken, kitaplar ve efsaneler de etkisini korumaya çalıştı. Tek bir farkla. Fransızca artık patron değildi. İngilizler de kalemleriyle birlikte yeni dünyanın kapısından girmişti. Avustralya'dan Çin'e yeni yarışlar ortaya çıktı, daha büyük paralar iki tekere uğramaya başladı. Dönüp geriye bakıldığında ise 1980'ler her şeyi başlatan dönem olarak hatırlanıyor.

Kocaman bir dağ bu. Herkes kafasını yukarı çevirdiğinde başka bir şey görüyor. Kimileri için eski felsefelerle devam edildiği taktirde bisikletin ölümü kapıda. Daha fazla para odaklı düşünmek lâzım. Kimileri için her şey sadece gururla, azimle, onurla alâkalı olmalı. Daha fazla aşk konuşmak lâzım. Garip ve kendine has olan ise esas değişimin, siyahla beyazın savaşının ortasında, gri harflerle yazılıyor olması. Cerro Rico'da artık iki dil konuşuluyor.

S

Fotoğraf Getty Images Turkey

TRANSFER ANSİKLOPEDİSİ

KUTAY ERSÖZ

Yaz aylarında spor tatile girer. Sezon biter, sahalar boş kalır. Taraftar yeni sezon için sabırsızlanır ve sayacağı şafağı hesaplamaya başlar. Fakat bütün bu keder, birkaç gün sürer. Hatta belki daha az. İlk transfer fısıltıları çoktan ortaya çıkmıştır. Yeni sezonun planları yavaş yavaş şekillenir. Gidecekler, gelecekler... Evet sezon uzundur, aylar sürer ve yorucudur. Fakat transfer sezonu daha kısa sürmesine rağmen daha yorucudur. Üstelik bazı kulüplerde transfer hiç bitmez!

Taraftar uykusuz kalır, spor gazeteleri daha çok satar, aylarca ismini duymadığınız menajerler televizyonlarda demeç verir. Transfer Ansiklopedisi; bu çılgınlık dönemine ışık tutacak bir kılavuz olarak görülebilir. Korkut Göze'nin yazıları, Abel Xavier'in telaffuzu, Anelka'ya ödenen bonservisler, Allen Iverson ile Yıldırım Demirören'i buluşturan masa... Transfer dönemleri, kendi efsanelerini yaratmakta en az saha içi kadar başarılıdır. Unuttuğumuz olmadı ama dışarıda kalan çok oldu. Zaten transfer dönemi de böyledir; bazıları transfer olur bazıları ise son anda yatar!

AŞK

Değişen spor dünyasında aşka yer yok! Fakat yine de sporun başında aşk ve sevgi vardı. Zaten eskiden çok fazla transfer de olmazdı. Bir sporcu, kendisine teklif yapan iki kulüp arasından daha çok sevdiğini tercih edebilir, hatta genelde kendi takımında kalırdı. Zaten o dönemin sporcuları, sadece ait olduğu takımları değil oyunu da seviyordu. Aşk, duygu olarak azalsa da kelime olarak transfer piyasasını terk etmedi. Bazı sporcular hâlâ imzayı atar atmaz yeni kulübüne çocukluktan beri duyduğu aşktan bahsediyorlar. İnanan pek kalmasa da...

BONSERVİS

Transfer dönemlerinde bahsi geçen ücretler, çatışmalar, teklifler, mahkemeler... Hepsi bu kelime yüzünden. Fransızca asıllı sözcük, bon ve service'ten türedi. 'İyi hizmet' anlamına geliyor. Sporda durum biraz ters; işinizi ne kadar iyi yapan bir sporcu olsanız da size bir bonservis maalesef verilmez. Ne kadar iyi sporcuysanız, başka bir kulüp, sizin için kendi kulübünüze yüksek paralar ödemek zorunda kalır. Hatta çoğu zaman ödeyemez ve siz kulübünüzde kalırsınız. Yani futbolcuyu bağlayan bir şey yok; bu bonservis denilen belge 'büyük adamlar'ın oyuncağı.

COSMOS

Dünya üzerinde Pele'yi transfer edebilen tek bir takım var! ABD'nin futbolu sevdirme projesi Cosmos, 70'li yıllarda bir 'rüya takım' kurdu. New York'un ev sahipliği yaptığı Cosmos'un arkasında Ahmet ve Nesuhi Ertegün kardeşler vardı. Pele dışında; Franz Beckenbauer, Carlos Alberto, Johan Neeskens gibi isimleri ABD'ye getirdiler. Yasin Özdenak da bu kozmopolit şehrin kozmopolit takımında yer aldı. Cosmos çok başarılı olamadı belki ama bir kültür yarattı. Avrupa'da başarı kazanan oyuncuların son durağı MLS oldu. Stoichkov, Matthaeus, Valderrama, Gallardo, Beckham, Lampard, Gerrard gibi isimler, bu lige adım attı.

ÇEK

Telefon bankacılığının ömrü kısa sürdü, çünkü hemen ardından internet bankacılığı geldi. Onun da yerini elbet başka bir olgu alacak. Finans sektörü de futbol piyasası da hızla değişiyor. Banka hesapları transfer döneminde devamlı hareket halinde. Oysa eskiden böyle değildi. Futbolcu elindeki çekle bankadan parasını almaya çalışırdı. Ufak bir muhasebe hatası, Beşiktaş efsanesi Feyyaz Uçar'ı 'sorunlu futbolcu' sınıfına soktu. Uçar, kulüpten ayrılıp Fenerbahçe'ye transfer oldu. Ufak bir kâğıt, efsanelerin kopmasına neden olabilir.

DRAFT

ABD'deki spor sistemi her hâliyle dünyanın geri kalanından ayrılıyor. Draft, en az ligin kendisi kadar izleyici buluyor. Takımlara katılacak yeni oyuncuların seçildiği sistem, liglerin de dengeli olmasına neden oluyor. Draft kavramını bir transfer çeşidi olarak görebiliriz. Üstelik özellikle NBA'de Avrupalı oyuncuların yaygınlaşması, nispeten tecrübeli isimlerin de listeye girmesini sağlıyor. Yeni

oyuncular geliyor, yeni umutlar yeşeriyor. Avrupa liglerinde bu sistem olsaydı neler yaşanırdı bu da ayrı bir merak konusu. Mesela 1991'de Türkiye futbolunda draft olsaydı ve Hakan Şükür, Ergün Penbe, Abdullah Ercan, Sergen Yalçın, Emre Aşık gibi ümit milli oyuncular aynı anda draft'a girseydi ne olurdu? Üstelik ilk seçme sırası Gaziantepspor'da!

EMOJİ 😍🙈🚀🐴✈🐝🐼

NBA'de bu yaza damgasını vuran transfer olayının emoji olmasını bekliyor muydunuz? Muhtemelen hayır. Transfer görüşmelerinde önce Dallas Mavericks ile anlaşan Los Angeles Clippers oyuncusu DeAndre Jordan tarihi bir gecenin de başrolü oldu. Kendisini paylaşamayan Mavs ve Clippers oyuncuları arasında Twitter'da başlayan emoji savaşları bütün NBA'i ve sosyal medyayı sardı. İlk emoji 1998'de ortaya çıkmıştı, o tarihte 21 yaşında olan Paul Pierce bile kavgaya karıştı. Sonunda Jordan, Clippers'taki takım arkadaşlarının yoğun ikna çabaları sonunda takımda kaldı.

JUAN FIGER

2000'lerin başında ortaya çıkan bu adam, Türkiye başta olmak üzere birçok ülkeyi etkisi altına aldı. Robinho'dan Figo'ya, Alex'ten Lugano'ya birçok yıldız ona bağlıydı. Klasik bir menajer değildi; kendine ait bir takımı vardı; Atletico Rentista. Bağlı olduğu oyuncuların uğrak noktasıydı ama sadece kâğıt üstünde. Bu sayede cebini doldurdu. Figer'in sadece Fenerbahçe'den 50 milyon dolar kazandığı iddia edildi. Bonservisi elinde olan Lugano'ya talip olan kulüplerden bonservis bedeli istediği söylendi. FIFA'nın radarına takılınca yavaş yavaş gözden uzaklaştı.

KORKUT GÖZE

Eskiden futbolcular, Anadolu'dan İstanbul'a transfer olduklarında soru işaretlerini beraberlerinde getirirdi. Taraftarın merakını ise Korkut Göze giderirdi. Gerçi onların arasında pek 'kötü' futbolcuya rastlanmazdı ama olsun. Tarık Daşgün için "Manevi duygularla dolu. Transfer parasıyla anne ve babasını hacca göndereceğini söylüyor. Her maça dua ederek çıkar ve her cuma namaza gider" yazmıştı. Tarık'ın kariyeri doping testinde uyuşturucu çıktığı için sona erdi. Korkut Göze de sonuçta medyum değildi, bilemezdi! Ama Göze'nin Del Bosque için "İşler kötü giderse, hemen kendi biletini keser, tazminat da istemez" yazmış olması büyük talihsizlik oldu.

HÜLLE

Transferin kuralları vardır ama bu kurallar delinebilir. 2000'lerin başında kulübü ile anlaşamayan oyuncuların Türkiye'den başka takıma transfer olmaları mümkün değildi. O nedenle transferler Avrupa üzerinden yapıldı. Mesela Fenerbahçe'den ayrılan Sergen Yalçın, Galatasaray'a Makedon takımı Sloga Jugomagnat üzerinden geldi. Hakan Bayraktar, Gaziantepspor'dan Lommel'e gitti, imzayı atar atmaz Fenerbahçe'ye döndü. Kulübüyle anlaşamayan Ali Eren "Ben de hülle yapacağım" dedi ama yapamadı. TFF, yapılan hamlelere tepki gösterip "Hülle yapanın başı ağrır" dese de kuralı kaldırmak zorunda kaldı.

ALLEN IVERSON

2001 NBA Finalleri'nde boy gösteren Iverson'ın dokuz sene sonra Beşiktaş yolunu tutacağını kimse tahmin etmiyordu. Bir zamanlar Slam dergisinin kapağından düşmeyen, 90'ların en büyük ikonları arasında yer alan Iverson, basketbol tarihimizin en garip anlarından birinde Yıldırım Demirören ile aynı masayı paylaştı, kontrat imzaladı, gülümsedi, birkaç maçta forma giydi ve gitti. Bütün bu anların bir rüya olmadığını ara sıra kendimize hatırlatmamız gerekecek.

İMZA TÖRENİ

İmza törenindeki görkem transferin gücünü gösterir. Eskiden basının ilgisiyle sınırlı kalan törenler, artık stadyumlarda taraftarın katılımı ile yapılıyor. Futbolcunun tören alanına gelişi bile ayrı bir statü göstergesi. Bazı futbolcular sessiz sedasız içeri girerken, 'üstün' olanlar helikopterle bile gelebilir. Törende forma giydirmek esastır ama bazen Aziz Yıldırım'ın Fatih Akyel'e taktığı şapka da yeterli olabilir. Kayseri Erciyesspor'un Emre Toraman'a Inter forması giydirmesi ise kulübün, yeni futbolcusuna önemli bir jesti sayılabilir.

JEAN-MARC BOSMAN

Bosman, hukuk mücadelesi sayesinde transfer sistemini baştan aşağı değiştirdi. Bu değişim o kadar büyüktü ki futbolun kendi kurgusu da buna ayak uydurmak zorunda kaldı. O günden sonra büyük-küçük takım ayrımı kalmadı. Artık zengin ve zengin olmayan takımlar var.

KAP

Transfer haberlerinin birbirine karıştığı aylarda kimin hangi takıma gittiği belli olmuyor. İmza atan bir futbolcu, iki gün sonra başka takımın formasını da giyebilir. Şimdilerde işler daha sistemli. Artık KAP var. Günümüzün futbolseveri, yeni refleks gereği resmi siteden önce KAP'a bakıyor. Kamuyu Aydınlatma Platformu, Türkiye futboluna ışık tutuyor. Senenin dokuz ayı pek rağbet görmeyen site, yaz aylarında çökme noktasına geliyor. Birçok spor sitesinden daha çok tıklanıyor. Artık galiba reklam almayı düşünmeleri lazım!

LOS GALACTICOS

2000'lerin başındaki Real Madrid, gezegenin gördüğü en büyük yıldızları kadrosuna toplayarak kendine 'Los Galacticos' dedirtti.

Kadroda, Raul ve Casillas gibi altyapı ürünleri de vardı ama o takım, kim ne derse desin transferlerle oluşturuldu. Luis Figo ile başladı; Zidane, Ronaldo ve Beckham diye devam etti. 2004'te Owen ve 2005'te Robinho hamleleri aynı etkiyi yaratamadı. Proje zayıflamıştı. 2007'de Beckham ve Roberto Carlos'un takımdan ayrılmasıyla o ışıltılı dönem sona erdi. İki La Liga, bir Şampiyonlar Ligi kazandılar ama beklendiği kadar çok kupa kaldıramadılar. Yine de her futbolseverin hatırasında özel bir yer edindiler.

BOŞ MUKAVELE

Bonservis önemlidir ama bir de sporcunun alacağı yıllık ücret vardır. Çok para alan oyuncu, başarılı olursa sıkıntı yaşamaz da işler kötü gitmeye başlarsa o para ona dert olur. Taraftar gözünde en sevilen oyuncu ise boş mukaveleye imza atandır. "Boş mukaveleye imza attım" demek, "Kulübümle para konuşmadım, ne verirlerse razıyım" demekle eşdeğerdir. Boş mukaveleye imza atmak, taraftar gözünde limitsiz krediyi beraberinde getirir.

NICOLAS ANELKA

Anelka, Arsenal'de parladığında kendisinden çok şeyler bekleniyordu. Real Madrid'e 35 milyon euro bedelle transfer olduğunda o yatırımı hak ediyordu. Fakat işler istediği gibi gitmedi. Yeteneklerini sık sık ortaya koysa da en üst seviyede çoğu zaman tıkandı. Yine de her zaman alıcı buldu. PSG'den 34 milyon euro çıktı, Manchester City 20 milyon euro'ya kıydı, 10 milyon euro'ya alıp 14 milyon euro'ya Bolton'a satan Fenerbahçe kâr etti... Yeniden doğan Anelka'ya para babası Abramovich de kayıtsız kalmadı; 21 milyon euro da o harcadı. Kariyeri boyunca onun için 134 milyon euro ödendi. PSG, Zlatan Ibrahimovic'i alana kadar bu alanda liderdi. Peki, bu ansiklopedide neden Zlatan değil de Anelka var? Nedeni basit; Zlatan, her zaman yüksek seviyede top oynamaya devam etti ve harcanan paranın karşılığını verdi. Anelka'nın durumu ise farklı; o, bir gerçekten öte, büyük bir umuttu. Karşılığı olmasa da.

OLİGARK

SSCB dağıldığında dünya düzeninin değişeceğini herkes tahmin edebiliyordu fakat futbolun bu kadar değişeceği öngörülememişti. Doğu Avrupa'da ortaya çıkan zenginler önce ceplerini doldurdular, sonra futbola adım atıp ceplerindeki parayı transfere harcadılar. Roman Abramovich bunların en ünlüsü. Oligarkların ilgisi Araplara da yön verdi. Şeyhler de onlardan aşağı kalmadı. Kulüpler el değiştirdi. Yeni zenginler sayesinde transfer piyasası altüst oldu. Bonservis bedellerinde rekorlar kırıldı, yıllık ücretler zirve yaptı.

ÖN PROTOKOL

Transfer dönemi kapalıyken bir futbolcuyla mı anlaştınız? Eskiden söz almanız yeterdi. Futbolcunun sözüne uymayacağını mı düşünüyorsunuz? Kaçırırdınız. Ama artık transferde hukuk kuralları ön planda. Kulüpler kendilerini garantiye alıp futbolcuyla ön protokol imzalıyorlar. Bunun ne kadar faydalı olduğu tartışma konusu. Ne de olsa resmi bir sözleşme değil. En azından taraftar baskını bir süreliğine ortadan kaldırıyor.

PARA

Transfer işi kolay gözükmeyebilir. Bir sürü insan, bir sürü taktik, koşuşturma, kovalama, hatta kaçırma... Aksiyon filmlerini andıran bir karmaşa ama mantığı basit: Parayı veren düdüğü çalar! Belki o parayı pek göremiyoruz ama olsun. Bankalar arası gidip gelen paraların hesabı zor tutuluyor. Bu soyut durum, yorgana göre uzatılmayan ayakların sayısını çoğalttı. Ardından devreye finansal fair play girdi. Yine de mantık değişmedi; parası çok olan transferde mutlu sona ulaşmaya devam ediyor.

REFİK OSMAN TOP

Türkiye'de futbolun ilk adımlarını atmasını sağlayan kuşağın önemli bir ismi. Futbol sevgisi nedeniyle soyadını Top olarak seçer. Adı da Beşiktaş'ta bir sokağa verilir. Teknik direktörlük, spor yazarlığı, hatta hakemlik bile yapar. Fakat onun bu sayfaya taşınmasının nedeni bunlar değil. O, İstanbul'un üç köklü kulübünde de top koşturan ilk isim. Beşiktaş'ta doğar, Fenerbahçe'ye gider, Galatasaray'ı ıskalamaz. Top koşturabileceği her takıma transfer olur. 1959'da kurulan Profesyonel Lig'i göremedi belki ama 'profesyonel futbolcu'ların atası olarak gösterilebilir.

ALLAN SIMONSEN

1977'de B.Mönchengladbach formasıyla yılın futbolcusu seçilen Allan Simonsen, kariyerine Barcelona'da devam ediyordu. Fakat Barcelona, 1982'de Maradona'yı transfer etti. İspanya'daki yabancı sınırı ise ikiydi ve kadroda bir de Alman yıldız Bernd Schuster vardı. Barcelona, Simonsen'den vazgeçti. Simonsen'e Real Madrid ve Tottenham gibi takımlar teklif götürdü. Fakat o tercihini alt lig takımı olan Charlton Athletic'ten yana kullandı. Simonsen, daha huzurlu ve baskının az olduğu bir ortamda futbol oynamak istediğini söyledi. Fakat huzur, sadece üç ay sürdü! Simonsen Ada'ya alışamadı. Sonunda en huzurlu olabileceği yere gitti; evine, yani futbola başladığı Vejle'ye.

ŞEHIR GEZİSİ

Transfer uzun bir süreçtir. Oyuncunun kulübüyle anlaştınız. Oyuncuyu da hemen hemen ikna ettiniz. Menajer zaten size çok yardımcı oldu ve transferin sonuçlanması için uğraştı. Artık herkes imzayı bekliyor. Fakat

son bir sınav daha kaldı. Belki de en önemlisi. Futbolcuya şehri beğendirmek. Bu aşama o kadar zorludur ki en ufak hatada oyuncuyu kaybedebilirsiniz. Oyuncu bekârsa sosyal hayat önemlidir ama evli ve çocukluysa okul kısmı daha önemli. Çocuğuna uygun okul bulamayan birçok isim, transferden son anda vazgeçti. Bir de eş kısmı var. Avrupa'nın en sert kulüp başkanını ikna edebilirsiniz, en iyi oyuncuyu ucuza alabilirsiniz ama o oyuncu eşini ikna edemezse transfer yatar.

THE DECISION

Bir sporcunun, transfer olacağı takımı, günler öncesinden belirlenen bir saatte, televizyon ekranından, bir saat boyunca sürecek ve bol reklamlı bir programda açıklayacağını 1970'lerin sporseverlerine söylesek anlam veremezlerdi. Gerçi, 2000'lerde de çok anlaşılır bir durum değil! LeBron James, kimle anlaştığını açıklamadan önce ESPN ile anlaştı. Cavaliers'ta yüzük kazanamayacağını anlayan James, bütün ligin gözdesiydi. Belki bir ihtimal takımında kalabilirdi. 1 Temmuz 2010'da serbest kalan LeBron, 8 Temmuz günü kararını televizyondan duyurdu. Miami Heat'i seçti. Haberi canlı yayında öğrenen Cleveland ahalisi formaları yaktı. Miami ise Bosh'u transfer ederek 'Kral'a hoşgeldin hediyesi verdi. Günün kazananı ise ESPN oldu, bu transfer sürecinden 2.5 milyon dolarlık reklam geliri elde etti.

CEM UZAN

Şampiyonluğa oynayan takımlar ligin yıldızlarını toplar, kadroda şişkinlik yaratan oyuncular ise başaltı takımlarına gider. Fakat bazen piyasayı karıştıran oluşumlar çıkar. İstanbulspor'un başına geçen Cem Uzan 90'lara damga vurmuştu. 1996'da Fenerbahçe'ye şampiyonluğu getiren Oğuz Çetin ve Aykut Kocaman, o yaz İstanbulspor'un yolunu tuttu. Ertesi sezon Sergen Yalçın aralarına katıldı. Gökhan Keskin, Emre Aşık gibi milli oyuncular, Atakan ve Engin gibi büyüklerin gözdeleri İstanbulspor'da toplandı. Dünya Kupası gol kralı Oleg Salenko bile transfer edildi. Fakat sonuç iç açıcı olmadı. 'Türkiye'nin Berlusconi'si' olmak isteyen Cem Uzan, İstanbulspor'u Milan yapamadı. En sonunda pes etti ve takımı kaderiyle yalnız bıraktı.

ÜNAL KARAMAN

Gerçekleşen transferler akılda kalsa da bir de gerçekleşemeyenler vardır. Türkiye'de bunun en net örneklerinden biri Ünal Karaman. Malatyaspor'dan Trabzonspor'a transfer olduğunda milli takıma çoktan girmişti. Bordo-Mavili formayı sırtına geçirdikten sonra, her yaz İstanbul takımlarının hayallerini süsledi. Fakat Trabzon'a dışarıdan gelen bir oyuncu olmasına rağmen şehre ve takımına bağlılığını her zaman gösterdi. İstanbul'a kapılarını kapattı. Bu nedenle birçok kişi, onu Trabzon doğumlu sandı. Futbolseverler her zaman akıllarının ucundan "Acaba İstanbul'a gelseydi ne olurdu?" diye geçirdi.

HASAN VEZİR

Hasan Vezir'in Fenerbahçe'den Galatasaray'a transferi ezeli rakipler arasında ilk değildi son da olmadı. Fakat etkileri uzun yıllar devam etti. Aslında her şey 3-0'dan 4-3'e dönen derbiyle başladı. Galatasaray sahanın rövanşını Hasan Vezir'i kaçırarak aldı. Fakat Fenerbahçe buna iki sene sonra Tanju Çolak'la yanıt verdi. Tanju'yu kaybeden Galatasaray santrfor arayışına girdi ve genç Hakan Şükür'ü transfer etti. Bu hamle Türkiye futbol tarihini baştan aşağı değiştirdi. Bu sarmal, 1989 yazında Hasan'la başladı! Hasan ise bir daha asla o kadar popüler olamadı. Eski takım arkadaşı Oğuz Çetin de onun hakkında "'Tanju'nun tek olduğu yere giderek en büyük hatalarından birini yaptı" diyecekti.

ABEL XAVIER

İnternet çağının transfer klasiklerinden biri de yabancı oyuncuların isimlerini telaffuz ederken yaşanan tartışmalar. Bunun ilk örneklerinden biri 2003'te yaşandı. Abel Xavier Galatasaray'a transfer olmuş ve peşinden orta çaplı bir gürültü getirmişti; Zavye mi, Şavyer mi, İksavyer mi? Kimse tam olarak karar veremedi. Zaten Portekizli oyuncu da Türkiye'de fazla kalmadı. Ayrılışının ise telaffuzla hiçbir alakası yok.

YABANCI SINIRI

Avrupa takımları, bir ara üç yabancı oyuncu oynatıyordu. Bu nedenle nice yıldızlar kendini gösteremedi. S.Bükreş, D.Kiev, Kızılyıldız gibi takımlar yabancı sınırının etkisiyle kadrolarını korudu, batılı rakipleriyle başa baş mücadele etti. Sınırlar açılınca dengeler değişti. Avrupa'nın devleri daha çok büyüdü, en iyi oyuncuları çok rahat şekilde kadrosuna kattı. 'Diğerleri' figüran olmaya doğru ilerledi. Türkiye'de de durum karışık. Bu sezon, muhtemelen bir rekora şahitlik edeceğiz.

ZAFER

Aşk ile başlayan ansiklopedi zafer ile sona eriyor. Transfer kavramının geçirdiği süreci daha iyi özetlemek mümkün olmayabilir. Transferler artık ayrı bir maç gibi yeni bir rekabet alanı yaratıyor. Transferi kazanan, şampiyonluğu kazanmış kadar seviniyor. Mesela 2009 yılında, Fenerbahçe ile Beşiktaş'ın Mehmet Topuz için girdiği kapışma nefesleri kesti. Mehmet Topuz, Kadıköy'de imzayı attığında zafer duygusunu Fenerbahçe yaşadı. Zaferini, seneler boyunca rakibine hissettirdi. İşin garip yanı, Mehmet Topuz'un Fenerbahçe'de o kadar da göz alıcı bir kariyere sahip olamaması. Çok faydası olmayan, masraf yaratan bir transfer ama yine de hâlâ zafer olarak görülebiliyor.

PİNGEL'İ BEKLEMEK

Fotoğraf DepoPhotos

TARAFTAR İÇİN TRANSFER ÖNEMLİDİR. HATTA BAZISI TEK BİR FUTBOLCUNUN HER ŞEYİ DEĞİŞTİRECEĞİNİ DÜŞÜNÜR, BEKLENTİSİNİ YÜKSELTİR. VE O BEKLENTİYLE BİRLİKTE, HAYAL KIRIKLIĞI DA BÜYÜR TABİİ...

TANIL BORA

Sene 1993. Trabzonspor sezon başı İstanbul'da bir hazırlık maçı oynayacak. Birkaç taraftar, Frank Pingel'in gelme ihtimali üzerine sohbet ediyorlar. 29 yaşındaki Danimarkalı millî santrforun Trabzonspor'a geleceği haberleri, memleket basınında almış yürümüş o sıralar. Tribünün birkaç basamak aşağısından bir genç irisi kulak misafiri olmuş, meraklanmış, sesleniyor bizimkilere doğru: "Pinkel kim da?" Bunlar da anlatıyorlar kısaca: Uzun boylu, boğa gibi kuvvetli, golcü, iyi kafa vuruyor, bize gelecekmiş... Alt sıradaki uşak dinliyor, yüzünde bir "Hadi bakalım inşallah" ifadesi, kafasını sallayıp önüne dönüyor.

Birazdan maç başlıyor. Trabzonspor bastırıyor, art arda fırsatlar yakalıyor ama bir türlü atamıyor. Tribünde ahlar vahlar. Kaçan bilmem kaçıncı fırsattan sonra, "Bu da kaçar mı!" veryansınları arasında, alt basamaklardaki uşağın gür sesi duyuluyor: "Pinkel olaydi sokardi oni!"

Ben bu hikâyeyi Trabzonsporlu arkadaşım Hakan Kulaçoğlu'ndan dinledim. (2013'teki kongrede başkan adayıydı, 2004'te İletişim'den çıkan *Fırtına İhtilâl Efsane: Trabzonspor* kitabını derledi.)

Pingel o yaz Trabzonspor'a değil Bursaspor'a geldi. 12 golle iyi bir sezon geçirdi. 'Sarı Boğa' lâkabıyla şanlandı. Büyük tantanayla Fener'e transfer oldu. Sezon başı TSYD maçında dizi döndü, iç yan bağları koptu ve aylarca oynayamadı, sezon sonunda da gönderildi.

O Trabzonsporlunun, dünya üzerindeki varlığını yirmi dakika önce öğrendiği, temsilî resmini bile görmediği bir adamdan takımının dertlerine çare olmasını umması tipiktir. Taraftarın Mehdici yüzüdür bu. Büyük kurtarıcıyı beklerler. Bir tazelenme beklerler: Yeni oyuncular eskinin tozunu silkip atacak, pırıl pırıl bir yeni başlangıcın bereketi gelecektir. Bazen gazetede-televizyonda-sohbetlerde üflenip şişirilmiş bir meçhul ismin (Pingel'in) merakıyla büyülenir, onun zuhurunu beklerler. Bazen gayet iyi bildikleri, hayranı oldukları bir yıldıza niyetlenir, bir mucize olup onun 'gelmesini' (inmesini!) ümit ederler. Medyanın işi zaten bu mucize seğirtisini tatlı tatlı kaşımaktır.

TRANSFER FANTEZİSİNİN RUHUNDA, GECE UYUMAYIP O MÜTHİŞ OYUNCAĞIN HAYALİNİ KURMANIN ÇOCUKSULUĞU VARDIR.

Bizzat yöneticiler, teknik direktörler için gerçek hayatın kısıtlarından, imkânların darlığından sıyrılma ümidi olur bazen transfer. 'Daha iyisini' istemenin simgesine dönüşür. Peterborough menajeri Chris Turner, 2002 Lig Kupası çeyrek finalinden önce, oyuncularına "Başka oyuncular alacak paramız olabilmesi için mutlaka kazanmamız gerek" diyor! Masumane, transferi adeta en yüksek emel olarak koymanın ikrarı...

Geçende havuz çıkışı, yaz okulu için toplaşmış çocukların sohbetine tanık oldum. Bir oğlan "Fener Neymar, Messi, bir de Ronaldo'yu alsa..." diyordu, gözleri parlayarak. Ciddiydi. (Fenerliler transfer hayallerinde bilhassa ciddidir.) Transfer fantezisinin ruhunda, gece uyuyamayıp o müthiş oyuncağın hayalini kurmanın çocuksuluğu vardır, kırk elli yaşındakilerin de o düşü gördüğü olur. 1964'te Bundesliga'ya çıkan Hannover 96 Kulübü yöneticileri, seyirci çekecek, hava getirecek bir transfer düşünürken Pele'nin hayaline kapılmışlardı mesela. Yaradana sığınıp Santos'a başvuruda bile bulundular, kendilerine kibarca Brezilya devletinin bu millî değeri korumak için Pele'ye yurt dışına transfer yasağı koyduğu bildirildi. Dört sene önce, Fransa 5. Ligi'nde oynayan FC Borne'nin Messi'yi transfer etme girişimiyse aynı kibarlıkla karşılanmadı. Köy takımının başkanı Cedric Enjolras, gerçi sonra 'espri' olduğunu savunsa da gerçekten Barcelona'ya bir resmi yazı yazarak Messi'ye talip olmuştu. 'Saygısızlık yaptığı' gerekçesiyle federasyondan altı ay hak mahrumiyeti cezasına aldı.

Pingel'in beklendiği zamanlarda bilgi kaynakları kıttı. Adı sanı duyulmamış bir delikanlı hakkında rivayet ve hayalât imal etmek, kalplere bir Pingel ümidi salmak kolaydı. Bugün, Karabükspor'daki Yeşil Burunlu Kuca bile meçhulümüz olamaz. İnternetten ve bilgisayar oyunlarından, cemaizülevvelini öğrenir, her şeyini bilirsiniz.

Bilgisayar oyunları... Başta, *Socrates*'in geçen sayısında Harun Tekin'in mahrum kalınca ellerinin titrediğini anlattığı Football Manager... Bu oyun tecrübesinin, transfer olasılıklarıyla ilgili bilgi ve hayal donanımını olağanüstü geliştirdiği kesin. Şaka değil, bu oyunlarla yaşayan nice akil futbolseverin, portföyündeki lüzumsuz adamları dadandığı kulübe sokuşturan "gerçek" oyuncu menajerlerinden çok daha mantıklı transfer stratejileri çizeceğine kalıbımı basarım.

Bilgisayar oyunları, transfer fantezilerine bilgi yüklemekle kalmıyor, onları kanatlandırıyor ve dönüştürüyor da. Zamanın ruhuna uygun bir etki bu. Gerçek hayatta da fıldır fıldır transfer stratejisi tasarlamak, futbol 'işinin' en esaslı parçalarından biri. Küçük dokunuşlarla

şöyle böyle bir jenerasyon idare eden takım gövdeleri, artık nadirattan. Sürekli alım satım var. Joystick'li ve joystick'siz menajerler, sürekli doğru adamı doğru zamanda alıp-satmanın hesabını yapıyor. Bu transfer mühendisliği taraftar zihniyetini de etkiliyor. Kulübün, falan adamı zamanında satışa sunarak iyi gelir elde etmesini gözeten, maliyet hesabı yapan, yetiştirme bedelinin tahsilini takip eden bir taraftar tipi var artık.

Transfer, malum, futbol paydoslarının uğraşı. Gerçi artık 7/24 konuşuluyor fakat iki sezon arasında ve sezonun devre arasında icra ediliyor. Futbol manyaklarının bu boşluğu doldurmasına yarıyor. Maç geyiği, transfer geyiğiyle ikame ediliyor. Gidecek maçı olmayan taraftar müfrezeleri, havaalanına yeni transfer karşılamaya koşuyor. Antropolog bakışıyla, transfer sezonunun meşgalelerini geçiş ritüellerine benzetenler var. Yeni bir başlangıcın, hayatın bir başka evresine geçişin hazırlığı: sünnet veya vaftiz gibi, ergenlik gibi... Transfer beklentilerinin ve hesaplarının sezon içlerine ve her dakikaya yayılması, bu ritüel rejimini de bozuyor. Bitmeyen, sünen bir ergenlik gibi. Zaten topyekûn bir ebedî erkek ergenliğini andıran futbol ortamının içinde, bir bitmeyen ergenlik töreni daha.

İddialı kulüp yöneticileri "Bizde transfer bitmez" diyorlar ya... Hayalleri ve gerçekliğiyle, bir noktada bitmesinde fayda var. İngiltere'de yapılan ve Youtube'da da bulabileceğiniz *Transfer-Deadline-Day* adlı mini-müzikali tavsiye ederim. "Bir son dakika transferi ümidiyle dönenmeyi bırakın, işinize gücünüze bakın, çocuklarınızla falan ilgilenin" diyorlar.

SÖYLENTİ, TRANSFERİN YARISIDIR

Transfer zamanı, söylenti şenliğidir. Taraftar "Mehdi geliyormuş" söylentisine aç, medya "Mehdi geliyor" haberlerinde eliboldur. Birkaç sene önce Radikal Spor ekibi, o yaz medyada uçurulan transfer balonlarıyla ilgili bir derleme yapmıştı. Gelmeyen, sadece bir tek Mehdi vardı o haberlere bakılacak olursa.

Geçen sene İngiltere'de 17 yaşında bir velet, Twitter üzerinden yaydığı palavra transfer 'haberleriyle' fenomen oldu. Hem sosyal medyanın hem transfer söylentilerinin doğası hakkında müthiş bir örnek olay.

Samuel Gardiner adında bir lise öğrencisi bu... Mesleğini icra etmeye 2012 Kasım'ında (o zaman kendisi 15 yaşında) Chelsea menajeri Roberto Di Matteo'nun görevine son verildiği 'haberini' vererek başlamış. Kendisini *Financial Times* ve *Daily Telegraph*'a katkıda bulunan serbest gazeteci Sam Rhodes olarak tanıtmış. Takipçi sayısı bir anda 10 bine çıkmış. Ertesi gün Di Matteo'nun görevine son verilmiş hakikaten. Bizim delikanlının 'haberi' tamamen sezgiye dayalı. "Vaziyeti sallantıdaydı, tahmin ettim, attım, tuttu" diyor.

Liseli, bu Ocak başında da Basel'in Mısırlı oyuncusu Muhammed Salah'ın Liverpool'a transferine dair 'haberiyle' olay yarattı. Önce Twitter çalkalandı, sonra Al Jazeera, Sam Rhodes'a atıfta bulunarak bu söylentiyi haber yaptı. Liverpool transfer iddiasını resmen yalanladı, Muhammed Salah Chelsea'ye transfer oldu fakat adamımız 25 bin takipçi daha kazandı. Bundan bir süre sonra *Daily Telegraph* Sam Rhodes'un 'fake' olduğunu açıkladı, bizim liselinin kimliği açığa çıktı.

LİSELİ SAMUEL GARDINER, BASEL'İN MISIRLI OYUNCUSU MUHAMMED SALAH'IN LIVERPOOL'A TRANSFERİNE DAİR 'HABERİYLE' OLAY YARATTI.

Arsenal taraftarı Gardiner, kendisiyle yapılan bir mülakatta, 150'de takılan twitter takipçi sayısını artırmak için böyle bir numaraya başvurduğunu anlatıyor. Birkaç arkadaşıyla konuşup bu taktiği geliştirmiş, 50 bin takipçi hedefi koymuşlar. Okulda öğlen arasında sandviçlerini yerken onlarla konuşup günlük strateji geliştiriyormuş. Mevcut söylentileri, kendi tahminleriyle birleştirerek haberler üretmiş. Özellikle sıkıntıdaki kulüplere odaklandığını söylüyor, "Bu kulüplerin taraftarı söylentilere daha açık oluyor" diyor.

Şampiyonlar Ligi maçlarının oynandığı gecelerde taraftarın söylentiye olan açlığının arttığını gözlemiş, yayacağı söylentileri özellikle o zamanlara denk getiriyormuş. Başarısının bir başka doruğu: İki profesyonel futbolcu; o dönem Wigan'da oynayan McArthur ve Aston Villa'lı Holt, kendi transfer ihtimalleri üzerine istişare etmek için Gardiner'la Twitter'dan özel irtibata geçmişler!

Oğlana "Büyüyünce ne olmak istiyorsun?" diye soruyorlar mülakatta, "Spor gazetecisi" cevabını veriyor. *Socrates*'e geleceği söylentileri var.

Fotoğraf Getty Images Turkey

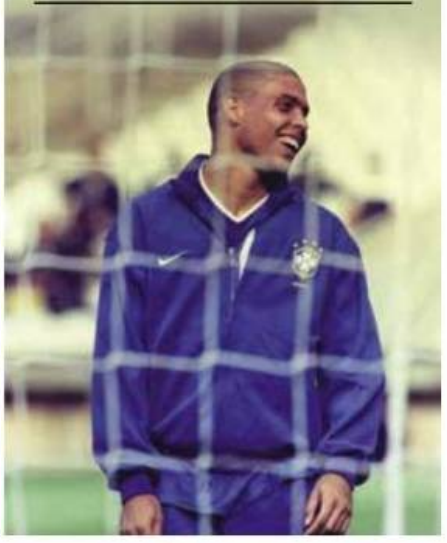
AH KEŞKE... AZ KALSIN...

Kimi büyük yazarların ilk romanlarını hiçbir yayınevine beğendiremediğine, nice büyük eserin gerzek editörlerce reddedildiğine dair hikâyeler pek sevilir. Bunun futbol versiyonları da var: kıymeti anlaşılamayan futbolcular, ıskalanan transferler... Michel Platini mesela; 19 yaşında, Nancy'deyken, o sene Bundesliga'ya çıkan Saarbrücken tarafından denenmiş. Teknik direktör Slobodan Cendic "Cılız, bize uymaz" demiş, geri göndermişler. Gençlerbirliği de "Yabancı kontenjanı dolu" diye Emenike'yi Karabük'e göndermişti.

Werder Bremen, *scouting*'iyle ünlüdür. Ama sonunu getirememesiyle, son adımı atıp beğendiği adamı alamamasıyla da ünlüdür. Rivaldo, Michael Ballack, Petr Cech var bu basiretsizlik listesinde. 1997'de Yuri Maksimov'u almaya gittiklerinde, paraya sıkışık Dinamo Kiev yöneticileri onun yanında bir başka genç yetenek teklif etmişler: Andriy Şevçenko diye birisi. Werder heyeti, "Boşver" deyip Maksimov'u alıp dönmüş.

WENGER, İMZA TÖRENİ İÇİN SIRTINDA RONALDO YAZILI 9 NUMARALI FORMAYI HAZIRLATMIŞTI.

Basiretsizlikten değil ama imkânsızlıktan kaçırılan transferler de var. Keşfedersiniz ama gücünüz yetmez. Bu yaz Beşiktaş'tan 21'lik Atınç Nukan'ı Leipzig'e alan Ralph Ragnick, Stuttgart'ın genç takımını çalıştırırken, 17 yaşındaki Ronaldo'ya talip olmuş. Eski Ronaldo'dan söz ediyorum, Brezilyalı, tombulca olan. Cruzerio'ya gitmiş bunun için, 8 milyon mark bonservis parası istemişler, fazla gelmiş. Ronaldo "Benle dünya çapında ilgilenen ilk kulüp Stuttgart" diyesiymiş.

Bazen para da yetmez. Şeyh Süleyman El Fehim, satın aldığı Manchester City'ye her gözüne kestirdiği yıldızı ayartmaya azmetmiş, para saçarken, Kaka'yı alamamıştı mesela. 2009 yazında onun için Milan'a tam 120 milyon euro bonservis bedeli teklif etti, kendisine de yıllık 15 milyon ödeyecekti. Ama Kaka geri çevirdi bu teklifi. Şampiyonlar Ligi sahnesinde yer almak istiyordu, İngiltere taşrasındaki hayata alışamayacağını düşünüyordu, falan filan. İstemedi, gitmedi.

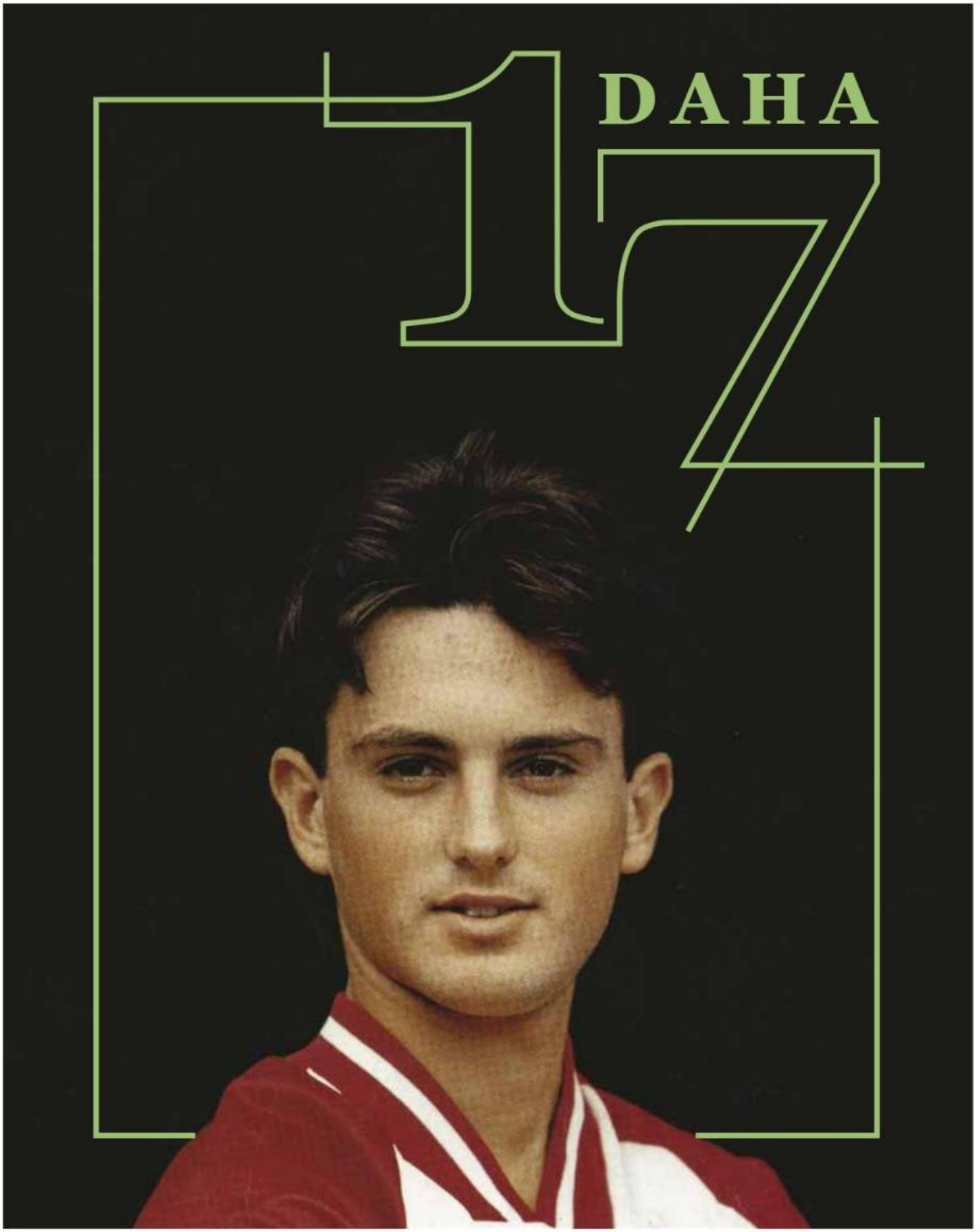
Arsenal taraftarı Arsene Wenger'e paranın turşusunu kurduğu, transfer yapmadığı için kızıyor ya... Adamcağızın bir de yapamadığı transferler var. Gol çizgisinden çevrilmiş top misali, yenilen 90+ golü misali, son anda gerçekleşemeyen transferler.

1997'de, Nantes'ta zayıf ve güçsüz diye pek beğenilmeyen Claude Makelele'ye asılmış mesela ama oyuncuyu son anda Marsilya kapmış. Petr Cech'i, Fransa'da Rennes'e gelmeden önce Arsenal'e alıyormuş. Neden yatmış transfer? Cech İngiltere'de çalışma iznini vaktinde alamamış! Cech'in anlattığına bakılırsa, Arsenal'in bu işle görevlendirilen scout'u da "Zaten yeterince iyi değil" diye düşünerek asılmamış bu işe. (Wenger, gecikmeli de olsa nihayet bu yaz Cech'e kavuştu.) Keza Yaya Touré 2003'te Arsenal formasıyla poz vermiş, hatta bir hazırlık maçında oynamışken, çalışma izni yok diye son anda yatmış transfer. Angel Di Maria'yı 17 yaşındayken yok pahasına alıyormuş Arsenal'e, yine çalışma izni, kâğıt kürek işlerine takılmış. 2006'da Wenger, Vincent Kompany'ye Anderlecht'te oynarken göz koymuş. Menajeriyle defalarca buluşup görüşmüş. Bu iş niye yatmış? Menajer, genç oyuncuya ilk 11 garantisi istemiş, Wenger verememiş, Kompany "Tamam" diyen Hamburg'a gitmiş.

Kaçan balıkların en büyükleri... 2003'te Sporting Lizbon, "Dört milyon sterlin ödeyin, verelim" diye teklifte bulundu Wenger'e. Hatta Wenger imza töreni için sırtında Ronaldo yazılı 9 numaralı formayı hazırlatmıştı bile. Derken Manchester United'ın yardımcı antrenörü Carlos Queiroz, Portekiz'deki ilişkilerini kullanarak bastırdı, kaptı memleketlisini. CR9'a kısmetti, CR7 oldu. Wenger 2006'da Southampton'a alışverişe gittiğinde, Theo Walcott'u almışken yanında bir başka 17'lik delikanlıyı, Gareth Bale'i de sardırmayı düşünmüştü. Fakat Bale o vakitler sol bek oynuyordu, Arsenal'in o mevkisi sağlamdı, vazgeçti. Wenger bugün bunu "Büyük bir hataydı" diye anmakta beis görmüyor.

Wenger'in 2000'lerin başında Barcelona'nın B-C kategorilerinde oynayan, 17 yaş altı üç tıfıla kanca attığını da biliyoruz. Bunlardan birini, daha sonra Arsenal'e almayı başardı: Cesc Fabregas. Diğer ikisini alamadı. Birini, Gerard Pique'yi Manchester United'e kaptırdı. Diğerini vermeyi pek düşünmediler: Lionel Messi!

17 DAHA

Fotoğraf Coşkun Çelik Arşivi

HENÜZ HAKAN ŞÜKÜR'ÜN TORINO MACERASINA TANIKLIK ETMEMİŞTİK. 17 YAŞINDA BİR ÇOCUĞUN BELÇİKA'YA GİDİŞİNİ YAZIYORDU GAZETELER. NE VAR Kİ EGEMEN İÇİN ZAMAN, O GÜNLERDE DURMUŞTU...

COŞKUN ÇELİK

Egemen Bayhan 17 yaşındayken gitmişti Liege'e, o günden sonrasını hiç öğrenmedik. Ta ki Enes'in yolu Manchester'a düşene kadar...

1993 yılıydı... Bir cumartesi günüydü... *Milliyet*'in arka sayfasında Galatasaray ve Beşiktaş'ın şampiyonluk çekişmesi ile ilgili bir haber okumayı beklerken 'Yılın transferi' başlıklı manşet çıkıvermişti karşıma. Emre isminde bir çocuktan bahsediyordu. Zeytinburnu'dan Galatasaray'ın altyapısına transfer oluvermişti. Dört yıl bekledim o çocuğu, dört yıl iki gün sonra canlı canlı izledim...

Ertesi yıl... Temmuz ayının 2'si... Yine cumartesi... Yine aynı gazetede başka bir isimle daha tanıştım. Sevdamız başka renklere olduğundan Bursa'nın maçlarında çoğu zaman yedek bekleyen, hatta Zeytinburnu maçında 90 dakika oynayan, hatta ve hatta Galatasaray'ın şampiyonluk maçında Ljung'un şampiyonluk golünde kafaya çıkan çocuğu fark edemedim. Egemen Bayhan'dı adı; 17 yaşındaydı ve Standard Liege'e gittiği yazıyordu gazetede.

Enes Ünal sebep oldu bu satırlara. Manchester City'ye gitti, aklımıza Egemen'i getirdi. Şimdi Manchester'daki Türk çocuğunun attığı adımı bile takip edeceğiz muhtemelen. Ama 1994'te öyle miydi! Misal ben... Sadece gittiğini okuyabildim Egemen'in. Ne öncesini bildim; ne sonrasını. 'Gitti' dediler, 'Sakatlandı' dediler, 'Döndü' dediler, 'Futbolu bıraktı' dediler... Hikayesini hiç dinleyemedim. Çoğumuz da bilemedik, ta ki bugünlere kadar.

Konuştum Egemen'le... Evveli hiç de yabancı olmayan bir hikaye anlattı; Akyazılı, Bursa'ya taşınmış bir aile, toprak sahada başlayan futbol hayatı ve seçmeler sonrası açılan Bursa Vakıfköy kapısı: "Sonra fark ettim, meğer Ajax gibi yapıyormuşuz. Kara tahtada futbolun matematiğini öğreniyorduk, çıkıp sahada uyguluyorduk. Çok şanslıydık."

15, 16 ve 17 yaşlarında göğüste ay-yıldız; Serpil Hamdi Tüzün, Necati Özçağlayan ve Bora Öztürk'ün tornasından çıkmış bir genç. 1993'te Dublin'de şampiyon oluyorlar. Turnuvayı izleyen Ajax, Anderlecht ve Standard Liege Egemen'e talip oluyor. A takım sözü veren Liege uzun çöpü çekiyor. Gazete sayfasında yazdığı gibi; 125 bin mark, bir ev, bir araba... Eh Egemen öğrenci, okul masrafları da Liege'den.

Sonrasını bilmiyoruz. Söz Egemen'de: "İtalya'daki hazırlık kampına katıldım gider gitmez. Çok tuhaf, uzun süredir oradaymışım gibi hissetmiştim. Maçlara çıktıktan bir süre sonra ağrı hissetmeye başladım. Belçika, Hırvatistan ve Paris'te onlarca operasyon geçirdim. Münih'te Wohlfahrt'ın kliniği ikinci adresimdi. Sürekli düz koşu, rehabilitasyonla geçti günlerim. Kalça kemiğimde kıkırdak parçalanması varmış meğer. 1997 yılında kemik yapısı bozuldu; bırakın futbol oynamayı, normal hayatımı bile etkileyebilecek bir sakatlıkla karşı karşıya kaldım."

Dönmüş Egemen, bir süre futbol maçı bile izleyememiş. Bir zamanlar aynı sahayı paylaştığı oyuncuların sevincini, o televizyon başında tek başına kutlamış. Hep kendisini koymuş sahadaki arkadaşlarının yerine. Üniversite eğitimini tamamladıktan sonra,

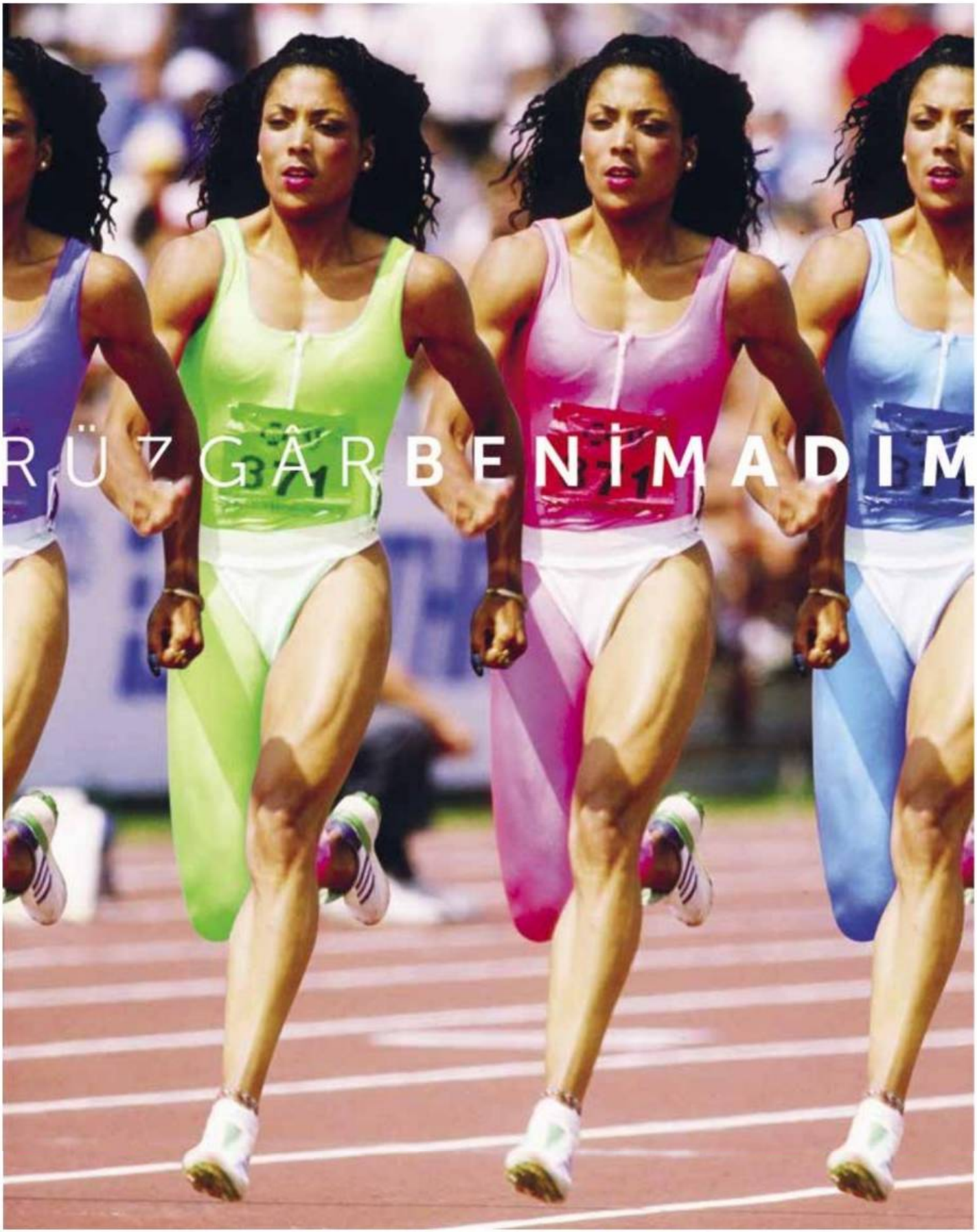

Egemen 17'sinde Liege'e, Enes 18'inde Manchester'a... Peki bu fotoğraftakiler kim? Solda Egemen. Sağda takım arkadaşı Mesut. Enes'in babası Mesut...

2000 yılında aile mesleğini sürdürerek iş hayatına atılmış.

Sordum, "Neler canlanıyor geçmişe dair?" diye... İdolü Marc Wilmots ile aynı sahada olduğu sahneleri, bir daha futbol oynayamayacağını öğrendiği andaki gözyaşlarını, Liege'deyken çektirdiği takım fotoğrafını anlattı.

Egemen, hayatının 17 yaş, 4 ay, 27. gününde Bursaspor'un ligde forma giyen en genç oyuncusu olmuş. Kariyerini bitiren sakatlık sonrası Liege'den Bursa'ya, neredeyse topa hiç dokunmadan döndüğünde Enes Ünal yeni doğmuş. Aynı Enes, yıllar sonra Egemen'in rekorunu kırmış. Aynı Enes, şimdi Egemen'in gerçekleştiremediği bir hayalin peşinde: "Onu kendime çok benzetiyorum. Sakatlanmasın, bizi mutlu etsin..."

Fotoğraf Getty Images Turkey

FLORENCE GRIFFITH-JOYNER, TEMMUZ 1988'DE, BİR ÖĞLE VAKTİ KOŞMAYA BAŞLADI VE ZAMANIN BAŞKA BİR NOKTASINA ATLADI. DÜNYANIN GERİ KALANI, BUGÜN HÂLÂ O 100 METREYİ KONUŞMAYA DEVAM EDİYOR...

HAZIRLAYAN: ONUR ERDEM

Florence Griffith-Joyner, her zaman için ilgi çekici bir atlet oldu. Uzun tırnakları, tül ya da tek bacaklı taytları, renkli makyajı ve kıyafetleri ile pistin üstünde adeta parlıyordu. Döneminin en güçlü kadın figürlerinden biriydi ki bugün bile, kendisi gibi cesur karakterlere rastlamak kolay değil.

Yine de bunların hiçbiri Griffith-Joyner'ın en büyük mirası değil. 'O an' için 16 Temmuz 1988'e dönmemiz gerekiyor; Birleşik Devletler Olimpiyat Elemeleri'nde 100 metreyi 10.49 saniyelik dereceyle koştuğu yarışa. Sıra dışı bir performans ve sarsıcı bir rekor; aradan geçen 27 yılda yanına yaklaşılamayan, hatta bir o kadar yıl daha geçse aşılması mümkün gözükmeyen türden...

O kadar mucizeleri andıran bir performans ki; tüm dünya, o günden beri Griffith-Joyner'ın derecesini anlamlandırabilmek için türlü teoriler üretiyor. Doping ve rüzgâr yardımı ise bu teorilerin en bilindik olanları. 38 yaşındaki ani ve beklenmedik ölümü doping iddialarını, birazdan okuyacağınız ve 2013 yılında ***dailyrelay.com***'da yayınlanan sözlü tarih dosyası ise rüzgâr yardımı ihtimalini kuvvetlendiriyor.

Peki bunların gerçekten bir önemi var mı? Belki. Bir ihtimal. Ya da yok. Tarihin bir noktasında, bir kadın zamanda kırılma yaratıp kendini geleceğe gönderdi ve yanına kimin, ne zaman varabileceğini kestiremediğimiz o gelecekten bizlere el sallamaya devam ediyor.

Aradan geçen 27 yılın üstüne, artık bu hikâyeye dair somut ve farklı kanıtlar sunmak mümkün değil. Kadınlar 100 metre dünya rekorunun yanında hâlâ onun adı yazıyor ve hikâyesi o kadar çarpıcı ki tarih boyu tartışılmaya devam edecek.

Florence Griffith-Joyner, 1988 Seul Olimpiyatı'ndan kısa bir süre önce koşulan Birleşik Devletler Elemeleri çeyrek final serisinde 10.76'lık dünya rekorunu paramparça etti. O gün Indianapolis'te sert ve rüzgârlı bir hava vardı ama buna rağmen rüzgârın etkisi 0.0 m/sn olarak görülüyordu. 10.49-0.0 ikilisi, yarı şok ve yarı şüphecilikle karşılandı.

Yarışların zamanlama işlerini üstlenen şirket Omega, rüzgâr ölçümünün doğru olduğunu savundu. O dönem Amerika'daki ulusal spor yönetim kuruluşu Atletizm Meclisi (TAC) dereceyi kabul etti. Uluslararası federasyon IAAF de bu kararı takip etti ve 10.49'luk o derece, kadınlar 100 metrede yeni dünya rekoru olarak tasdik edildi.

Ölümünün ardından Griffith-Joyner'ın eşi Al Joyner CNN'e, "Rekoru kırdığında bunu rüzgâr yardımıyla yaptığını söylediler. Daha sonra madalyaları kazandığında ise doping yardımı aldığını..." demişti.

Sözü, tarihin tanıklarına bırakalım...

Phil Henson - Yardımcı Yarış Direktörü
Yarışa duyulan heyecan, kimin kazanacağı veya derecelerin ne olacağı yönünde değildi. Asıl merak edilen Flo-Jo'nun ne giyeceğiydi.

Dave Johnson - Yardımcı Program Editörü
Flo-Jo her gün, her yarışta, her turda farklı bir şey giyiyordu. Asla karşınıza neyle çıkacağını bilemezdiniz.

Al Joyner - Koçu, eşi, üç adım atlamacı
Yarışlara neredeyse iki bavul kıyafet götürmüştü.

Pete Cava - TAC Medya Bilgi Ofisi
Çalışanlarımız yarıştan sonra bir inceleme yazmakla görevliydi. Bu incelemeler, "Jones çok iyi çıktı ve yarışın orta kısmına kadar liderdi. Son çeyrekte Smith onu yakaladı ve kontrolü ele aldı" tarzında olmalıydı ancak sadece bunu yapmadık. Flo-Jo'nun neler giydiği hakkında ufak açıklamalar da yazdık ve bunlar resmi sonuçlar arasına girdi.

Joyner İyi koşmak için iyi görünmek zorundasın. Olayın gerisindeki nokta buydu.

Frank Zarnowski - Dekatlon ve heptatlon müsabakaları stadyum spikeri
Giysileri ve tırnaklarıyla kendine kötü bir şöhret yarattı. O tırnakları gördünüz mü? İnanılmazdı!

Dan O'Brien - Spor spikeri ve muhabiri, WTHR TV
Tek elindeki uzun tırnakları görenler hikâyesini öğrenmek için "Neden tek el?" diye sorardı. O ise, "Bayrak yarışındaki batonu almak için diğer elime ihtiyacım var" derdi.

Mike Takaha - TAC Basın Ekibi, Houston Üniversitesi ve Santa Monica Atletizm Kulübü Antrenörü
Elemelerde tüm sprintler çılgınlık seviyesinde hızlıydı. En azından o dönem için.

O'Brien O pist, hep çok hızlıydı. Birkaç zemin yenileme operasyonu geçirdikten sonra belki şimdilerde o kadar değil ama yine de çok hızlı.

Eskiden şimşek gibiydi. Dünyanın en hızlı pisti olarak bilinirdi. O pist, Florence Griffith-Joyner'ın Flo-Jo olduğu yerdi.

Takaha Ön elemeler, yarı finaller... Tamamen çılgıncaydı. "Orada neler dönüyor!" diye düşünmekten kendinizi alamıyordunuz. Yerçekimi çalışmayı mı bıraktı, yoksa başka bir şey mi oldu?

O'Brien Indianapolis için aşırı sıcak ve kuru bir hava vardı. Carl Lewis, Houston'dan gelmiş ve "Burası biraz serinmiş" demişti. Cumartesi gününün erken saatlerinde tribünlerde bir avuç insan vardı. Kadınlar 100 metrenin ilk ön elemesini izleyecektik. Birdenbire Flo-Jo ortaya çıktı. 10.60'lık bir derece yapmıştı ve tribünlerden derin bir nefes sesi duyuldu. Ancak ardından, yarışta dereceleri pozitif etkileyecek bir rüzgâr olduğu açıklanmıştı.

Joyner İlk turu izleme fırsatı bulamamıştım. Isınırken dereceyi duydum. İnanılmaz bir zaman olduğunu söyledim ve onun yaptığını biliyordum. Yanıma geldiğinde gülmeye başladı çünkü ona sadece antrenman performansına bakarak 10.5 civarında koşacağını söylemiştim.

Kadınlar 100 metrede ilk tur ve çeyrek finaller arasındaki saatlerde, rüzgâr yarışmalara etki etmeye devam ediyordu. Özellikle, Al Joyner'ın üst üste ikinci kez olimpiyat takımına girmek ve altın madalyasını koruma yolunda ilk adımı atmak istediği üç adım atlamada. Yarış sonunda iki adet 18 metrelik atlayışa tanık olundu. İkisi de rüzgârın yardımını alan Willie Banks'e aitti.

Joyner Üç adım atlama yarışı... O gün hala atletizm tarihinin en iyi mücadelesi.

Willie Banks - 1998 Olimpiyat Elemesi şampiyonu
Atlamak zorunda olduğunuz noktanın uzaklığı inanılmazdı. İlk 8 civarına yerleşebilmek için Amerika rekoruna yakın bir şeyler yapmanız gerekiyordu.

Joyner Willie sahneye çıktı ve 18 metre sularına gitti. O andan sonra tüm saha spektaküler bir şeyler olacağının farkındaydı. Neredeyse takıma girebilmek için dünya rekoru kırmak zorunda kalıyordunuz.

Banks Sıçramaya başladığımda yaşadığım inanılmazdı. Daha önceki tüm atlayışlarımdan daha uzağa gittim. 17-18 metrelik atlayışlarım oldu. Hepsinde de rüzgâr yardımı vardı.

Zarnowski 10 yıl boyunca Jersey Sahili'nde çalıştım. Böyle bir rüzgâr olduğunda ufak gemiler için uyarı yapardık. Sahil güvenlik, botçuları uyarırdı. Hava o gün çok rüzgârlıydı.

Joyner Ortada bir kasırga yoktu çünkü rüzgâr sarmal şeklinde ilerliyordu. Etrafta sürekli dolanan bir rüzgâr... Rüzgar yandan estiğinde farklı bir değerlendirme yapmak gerekir. Ancak rüzgâr bize çok fazla yardım etmedi. Yardım ettiği şey, yarışmanın kendisi oldu. Willie de bu durumdan faydalanmayı başardı.

Rüzgarın da yardımıyla 10.60'lık dereceyle koştuğu ilk turun üzerinden 2.5 saatten biraz daha fazla geçmişken Griffith-Joyner çeyrek final serisi için saat 15:45'te start çizgisindeki yerini aldı. Eşi o sırada üç adım atlama mücadelesinin ortasındaydı.

David Woods - Muhabir, Champaing Gazetesi
Bir çeyrek finalde böylesine muhteşem bir şey görmeyi beklemiyorsunuz. Ancak ben bu performansının sinyallerini verdiğini daha önce fark etmiştim. Hatta bir meslektaşıma, Florence Griffith-Joyner'ın olimpiyatın yıldızlarından biri olacağını söylediğimi hatırlıyorum.

Zarnowski Üç ayrı çeyrek final yarışı vardı ve o ilkinde koşmuştu.

Woods Tek bacağını saran, diğerini ise çıplak bırakan bir tayt giyiyordu.

Yarışı ABC için canlı anlatan Al Trautwig ve Olimpiyat oyunlarında yarışmış eski sporcu Marty Liquori, yayın sırasında şöyle demişti:

Trautwig *Gail Devers dördüncü kulvarda, birinci kulvar açık. Florence Griffith-Joyner sahayı uçuruyor... 10.49! Rüzgar yardımlı bir 10.49. Bir dakika... Anemometre rüzgârın yasal limitlerde olduğunu söylüyor!*

Liquori *Ah, olamaz. Kimse bu kadar hızlı koşamaz. Sıcaklık elektronik aletlere zarar vermiş olmalı. Ancak sene içinde 100 metre engellide Amerika rekoru kıran Gail Devers'a attığı fark çok iyi, ne kadar farkla kazandığını görebiliyoruz. Bu doğru olabilir, 10.49 gerçekten inanılmaz!*

Liquori Spiker olmak biraz tutucu olmayı gerektirir çünkü doğruyu söyleme şansınız böylelikle artar. Eğer her gördüğünüz rekorda kutlama yapar ve bunun dünya rekoru olduğunu söylerseniz, reklamlara

Fotoğraf Getty Images Turkey

10.49'LUK DERECE SONRASI HERKES ŞÖYLE BİR YUTKUNMUŞTU, ÖZELLİKLE DERECENİN GEÇERLİ RÜZGÂR SINIRLARI İÇİNDE YAPILDIĞI AÇIKLANINCA.

gittikten sonra fazlaca heyecanlandığınızı, söylediğinizin yanlış olduğunu kabul etmek ve fazla rüzgâr estiğini veya zaman ölçen araçların arızalandığını söylemek zorunda kalırsınız.

Zarnowski Çok büyük bir farkla kazandı. Derecesi ekrana 10.49 olarak geldiğinde, "Aman tanrım!" dedim.

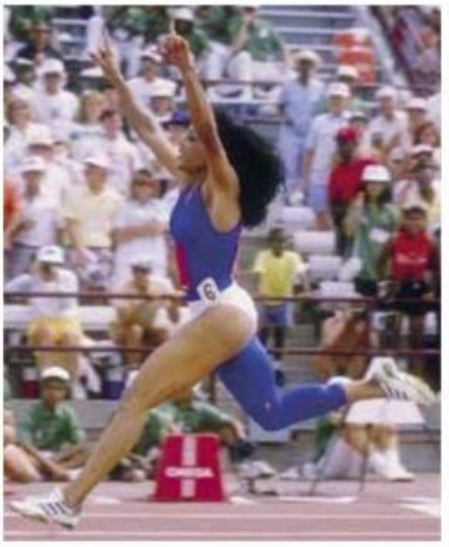
Bob Hersh - TAC Records Başkanı Derece çok kafa karıştırıcıydı. İdrak etmesi çok zordu. Dönüm noktası performanslardan birini izlemiştik. Hatırladığım bir başkası, Michael Johnson'ın 19.32'siydi. O gün mikrofondaydım. O ana kadar gerçekleşenlerin ve beklenenlerin çok ötesinde bir performanstı. Ne söyleyeceğimi bilemiyordum. Söyleyecek söz bulamamak, bir spiker için iyi bir şey değildir.

Cava Basın ofisine döndüğümü ve Houston Üniversitesi'nden gelen ve gönüllülerimizden biri olan Mike Takaha'nın bana "Griffith 10.49 koştu" dediğini hatırlıyorum. Cevabım, "O adam kim, ne olmuş yani?" olmuştu. 10.49, bir erkeğin zamanı olmalıydı ve kötü bir dereceydi. Yani ortada büyük bir olay yoktu. Mike, "Hayır, hayır Florence Griffith-Joyner 10.49 koşmuş" diye devam etti. Kuruntularımla birlikte "Sen ciddi misin?" diyerek ayağa kalktım.

Woods Büyük bir şok yaşadığımı ve korkuyla karışık bir saygı duyduğumu hatırlıyorum. Olayı anlamaya, en azından Flo-Jo'nun yaptığı zamanı kavramaya çalışıyordunuz. Bu derecenin çoğu erkeğe kıyasla daha iyi olduğu düşüncesinin kafamda dolaştığını hatırlıyorum. Çok sıra dışı gözüküyordu. Bu derecenin ne anlama geldiğini bulmak çok zordu. Kadın bir sprinter için hesaplanan makul tabloları dışındaydı.

Zarnowski O sırada, bu durumun çok kötü olduğunu ve bu kadar iyi bir performansın kayıtlara, ancak rüzgâr yardımlı olarak geçeceğini söylemiştim. Aklımda farklı bir durum olduğuna dair o zamanlar bir şüphe yoktu, şimdi de yok. O performansta rüzgârın payı vardı.

O'Brien 10.49 yapıldığında herkes şöyle bir yutkunmuştu, özellikle derecenin geçerli rüzgâr sınırları içinde yapıldığı açıklanınca.

Yarış sonrasında televizyona verdiği röportajda, rüzgârın yarış sırasında durup durmadığı sorusuna Griffith-Joyner, "Evet, durdu... Bobby Kersee bana üç adım atlama yarışına dikkat etmem gerektiğini söylemişti. Rüzgar azalırsa dünya rekoruna git, yoksa sadece üst tura geçmeye çalış diyordu. Rüzgar iyi hissettirdi, ilk yarıştaki gibi kuvvetli değildi. Ben de dünya rekoruna gittim" şeklinde cevap verdi.

Joyner Florence de çok şaşırmıştı. 10.7'nin hızlı olacağını düşünüyordu.

Takaha Zamanla ilgili bir tartışma yoktu. Tartışmalar rüzgârla ilgiliydi.

O'Brien O gün, Joyner Ailesi için hem acı hem tatlı anları barındırıyordu. Florence dünya rekorunu kırarken, Jackie Joyner-Kersee de heptatlonda aynı başarıya ulaşmıştı. Al Joyner ise üç adım atlamada beşinci sırayı almıştı. Bu, 1984 Olimpiyatı'nın altın madalya sahibinin takıma giremediğini gösteriyordu.

Joyner Atlayışım sırasında odaklanmak yerine, "Biliyor musunuz, kız kardeşim az önce dünya rekoru kırdı. Eşim de az önce dünya rekoru kırdı. Rekor kırmak benim için de iyi olur" dedim. Uğrunda çabaladığım şey bu olmuştu. Tüm gücümle bunu denedim ancak 1.5 inç farkla geride kaldım. Bu da beni takımdan uzak bıraktı.

Zarnowski O günkü rekorlardan yalnızca, Jackie Joyner-Kersee'nin heptatlonda kırdığı dünya rekoruna gerçek derim.

Peter Hürzeler, basın tribününün ön tarafında yer alıyordu. İsviçreli, spor zamanlaması kariyerine 1969'da başlamış ve 16 olimpiyatta çalışmıştı. Şimdilerde Omega Timing'in yönetim kurulunda oturuyor. 1988'de ise Omega'nın yarışlar sırasında zamanlama ve rüzgâr ölçümü yapacak altı kişilik ekibine başkanlık ediyordu.

Hürzeler Söylemeliyim ki tabelada 0.0'ı görünce ben de şaşırmıştım.

Zarnowski Basın odasına gittiğimde "Rüzgar ölçümü nerede?" şeklinde bağırışlar vardı. Zaman ölçümlerinden sorumlu adam basın mensuplarına bağırdı: "Ölçüm bizde. Sadece gösterilemiyor. Bilgisayarın içinde." Ardından "Sonunda ölçümü aldık. Rüzgar 0.0" diyene kadar ne kadar zaman geçti bilmiyorum.

Takaha Sonucun sıfır gelmesinden sonra ilk reaksiyon, "Burada bir şeyler batırıldı" şeklinde oldu.

Henson Zaman veya rüzgâr ölçümleriyle ilgili yapacak hiçbir şeyimiz yoktu. Rüzgar ölçerin sahibi zamanlama şirketiydi ve alet elektronik

olarak kullanılıyordu. Tıpkı bugünkü büyük yarışlarda olduğu gibi. Düğmeye basan, sonucu okuyan ve tabelaya işleyen bir görevli yoktu.

Takaha Aşağıya inmişlerdi ve verileri toplayıp, "Rüzgar ölçümü elimizde ve rüzgâr..." dediler. Sayıları hatırlayamıyorum. Saniyede beş metre civarında bir şeydi ama piste neredeyse 90 derecelik açıyla gelmişti.

Hürzeler Sonunda rüzgârın sisteme 93 derecelik bir açıyla girdiğini gördük. Bu rüzgârın önden ya da arkadan değil, yandan estiği anlamına geliyor.

Zarnowski Herkes kahkaha atıyordu çünkü bayrakları görüyordunuz ve rüzgâr son hızdaydı. Bayraklar batıdan doğuya doğru dalgalanıyordu. Ortada bir hata olması gerektiğini, kontrol edileceğini düşündüm ve olaya daha fazla kafa yormadım.

Kadınlar 100 metredeki ikinci seride de rüzgâr 0.0 olarak ölçülüyordu. O yarışta ilk iki sırayı alan Sheila Echols ve Alice Brown, kariyerlerinin en iyi derecelerini yapmıştı. Üçüncü seride Gwen Torrance, kazanan zamanı 10.78 ile bulurken +5.0 rüzgâr vardı. Kadınlar çeyrek finallerinden yaklaşık 40 dakika önce koşulan erkekler 100 metre yarı finallerinde durum +2.6 ve +4.9'du. Griffith-Joyner'ın 10.49'undan 50 dakika önce Carl Lewis de erkekler finalini +5.2 rüzgârda elde ettiği 9.78'lik dereceyle kazanmıştı. Daha sonra medyaya konuşan Hürzeler, 0.0'lık ölçüme rağmen yarışçıların biraz rüzgâr yardımı almış olabileceğini söylüyordu.

Takaha İçinizdeki ses, size rüzgârın sıfır olmasının ihtimal dahilinde olmadığını çünkü o günün rüzgârlı olduğunu söylüyor. Ancak rüzgârın piste 90 derecelik açıyla geldiğini öğrendiğimde tamam dedim. Verilerin gösterdiği buysa, doğru da odur. Eğer ölçümün sıfır olmasının sebebi ortamda hiç rüzgâr olmayışı olarak gösterilseydi bu inandırıcı olmazdı. Birçok insanın buna inanmadığını biliyorum ama bana göre mantıklı.

Johnson Rekoru inkar edebilecek çok gerçekçi bir sebep görünmüyordu çünkü gösterge tam oradaydı ve kalibrasyonu yapılmıştı. Silahın patladığı an ve başlamada da bir sorun yoktu. Her şey kitabına göre doğru yapılmıştı.

Hürzeler Griffith-Joyner için büyük bir şans anıydı. Start sonrası yaklaşık 50 metre arkadan nasıl rüzgâr geldiğini ve sonra bir anda kaybolup yeniden ortaya çıktığını görmek mümkün. Tüm bu rüzgârları, o kısa süre içerisinde ölçmek ise imkan dahilinde değil.

Zarnowski Baskın kanıtlar bunun rüzgâr yardımlı bir yarış olduğunu işaret ediyordu. 11 saniye boyunca rüzgârın durması veya yandan esmeye başlaması ne kadar mümkündür? Yani mümkün ama ihtimal bence trilyonda bir. Bunun gerçekleştiğini düşünmüyorum.

1995 yılında University of Western Australia'dan Dr. Nicholas Lithorne, IAAF raporu için rekoru analiz etti. Lithorne şunları söylemişti:

"Rüzgar ölçümü ilk çeyrek final için +5.0 ve +7.0 arasında, ikinci çeyrek final için ise +3.0 ve +4.0 arasında olmalı. 0.0'lık ölçümler, gösterge sistemindeki teknik bir hatanın sonucu. Yandan esmeye başlayan rüzgârın bu tuhaf ölçümlere sebebiyet verdiği fikri için ise herhangi bir dayanak yok. Florence Griffith-Joyner'ın çeyrek final esnasında kırdığı 100 metre dünya rekoru, yasal limit olan +2.0m/s'nin üzerinde bir rüzgâr tarafından desteklenmiştir. IAAF resmi derecesi, Griffith-Joyner'ın 17 Temmuz 1988'de Indianapolis'teki 10.61'lik derecesi olmalı."

Zarnowski O performans tahminen 10.70 civarı bir dereceye eşdeğer. Rüzgarın o anki durumunun ölçümü konusunda biri hata yaptı. Bu da muhtemelen Omega ekibi ama hepimiz hata yaparız.

Joyner İnsanlar bunu her zaman sorgulayacak. Ancak kurallar kuraldır ve olay bu şekilde gerçekleşti. Omega ve diğer herkes, uzun bir inceleme sonunda ortada bir arıza olmadığını söyledi. Geri dönüp resim ve videolara baktığınızda, yandan esen rüzgârın saçını uçuşturduğu yönü görebilirsiniz.

O'Brien Şimdi geride kalan tüm sprint rekorlarına dönüp, yeterince anemometre olup olmadığına mı bakacağız? Sekiz rüzgâr ölçüm cihazı olmadığı için onları saymayacak mıyız? Girdaplı ve dolambaçlı rüzgârlar da olabilir. Rüzgar asla "Tam şuradan eseceğim" demez.

The Association of Track and Field yetkilileri, 10.49'luk dereceyi 100 metre kadınlar için geçerli rekor olarak kabul etti. Ancak 1997 yılından beri yanına "Güçlü bir rüzgâr desteği ile yapılmış olabilir. Buna rağmen Birleşik Devletler ve dünya rekoru" notu düşülmekte.

Woods Rekorun bu kadar kırılması imkansız bir noktaya çekilmiş olması, uzun vadede spora zarar vermiş olabilir. Ancak kadınlarda, 70 ve 80'lerde kırılmış olan mantıksız pek çok rekor daha var ve dopingsiz kırılamayacak gibi görünüyorlar. Bu sporun içinde olan bir şey.

Cava Bu inanılmaz. 40 yıldır sporun içindeyim ve bunu ancak Beamon'ın 1968 yılındaki atlayışı ve Wilt Chamberlain'in Knikcs'e attığı 100 sayıya eşdeğer tutabilirim.

Woods Daha önce buna benzer bir şey görmemiştik ve sonrasında gelen 25 yılda da bir benzerini görmedik. Bence bunu önümüzdeki 25 yıl için de söyleyebiliriz. Shelly-Ann Fraser-Pryce 2013 yılında şaşırtıcı bir farkla dünya şampiyonu olmuştu. 10.71 ve ikinciyle saniyenin onda ikisi kadar bir farkla. Ancak bu fark Florence'ın 10.49'unun neredeyse bir o kadar arkasındaydı. Bu onun nasıl muazzam bir performans olduğunu çok iyi açıklıyor.

Fotoğraf Getty Images Turkey

"GERÇEĞİ ASLA ÖĞRENEMEYECEĞİZ"

FLORENCE GRIFFITH-JOYNER, ARKASINDA BİRÇOK SORU İŞARETİ BIRAKTI. KENDİSİNİ YAKINDAN TAKİP EDENLERDEN O İŞARETLERİ YORUMLAMALARINI İSTEDİK...

Mert Aydın Flo-Jo iyi bir atlet ama bir yıl içinde, hem 100 hem 200 metrede dünya rekorunu kıracak, hatta bunları parçalayacak hâle dönüşmesi, birçok kişiye inanılmaz ve anormal geliyor. Aynı zamanda inanılmaz aktif bir kadın. Kıyafetler dizayn ediyor, dizilerde oynuyor, Amerikan Başkanı tarafından değişik konularda görevlendiriliyor... Enteresan bir rol modeli gibi. Lance Armstrong'da da bu vardı. Kanseri atlatma hikâyesi ile bir rol modeli olarak gösterilmişti. Bu ikisini bir araya getirince insanların kafasında soru işaretleri oluşması normal. Ayrıca atletizm kariyeri çok iniş çıkışlı. Bazen bırakıyor, güzellik uzmanlığı yapıyor, başka bir işle uğraşıyor. Sonra "Hadi ben geldim" diyerek dönüyor ve bir yıl içinde, iyi bir atletten efsane dereceler yapan bir atlete dönüşüyor. Bu durum doğal olarak konuşulur. Atletizmi bıraktıktan yıllar sonra da "Ben 400 koşacağım" dedi, 1996 Atlanta Olimpiyatı eleme yarışlarından önce "Ah, sakatlandım" deyip bıraktı. Gerçekten sakatlandı mı, yoksa testlerden bir şey çıkmasından mı korktu? Bunları asla öğrenemeyeceğiz.

Şevket Furkan Erbay Rekoru kırıyorsun, birkaç ay sonra sporu bırakıyorsun, on yıl sonra uykunda ölüyorsun. Yani o kadar çok şüpheli durum var ki... Bilindiği gibi; müsabaka dışı testler 1989'da başlıyor. Joyner ise 1988'de yarışma zamanı tonla teste giriyor ve temiz çıkıyor. Ama yıllar sonra konunun üzerine gidildiğinde, kendisine ilaç sattığını söyleyen ve fiyatına kadar detay veren itirafçılar ortaya çıkıyor. Eski 400 metreci Amerikalı atlet Darrell Robinson, "Flo-Jo'ya büyüme hormonu tedarik ettim" diye itirafta bulundu mesela. Flo-Jo ise bunlarla ilgili pek konuşmadı. Ama şöyle bir şey var; 1976-1988 arası kadınlar 100 metre rekoru 11.01'den 10.76'ya geliyor. Sonra bir anda düştüğü derece 10.49. Şöyle bir örnek vereyim; Flo-Jo rekoru 10.49'a çekti, erkeklerde Türkiye rekoru ise o seviyeye ancak 2000'lerin başında geldi. 27 sene geçmiş ve kadınların dereceleri hâlâ o standardın yanına yaklaşamıyor. Düşünün; 10.49'dan sonraki en iyi derece 10.64.

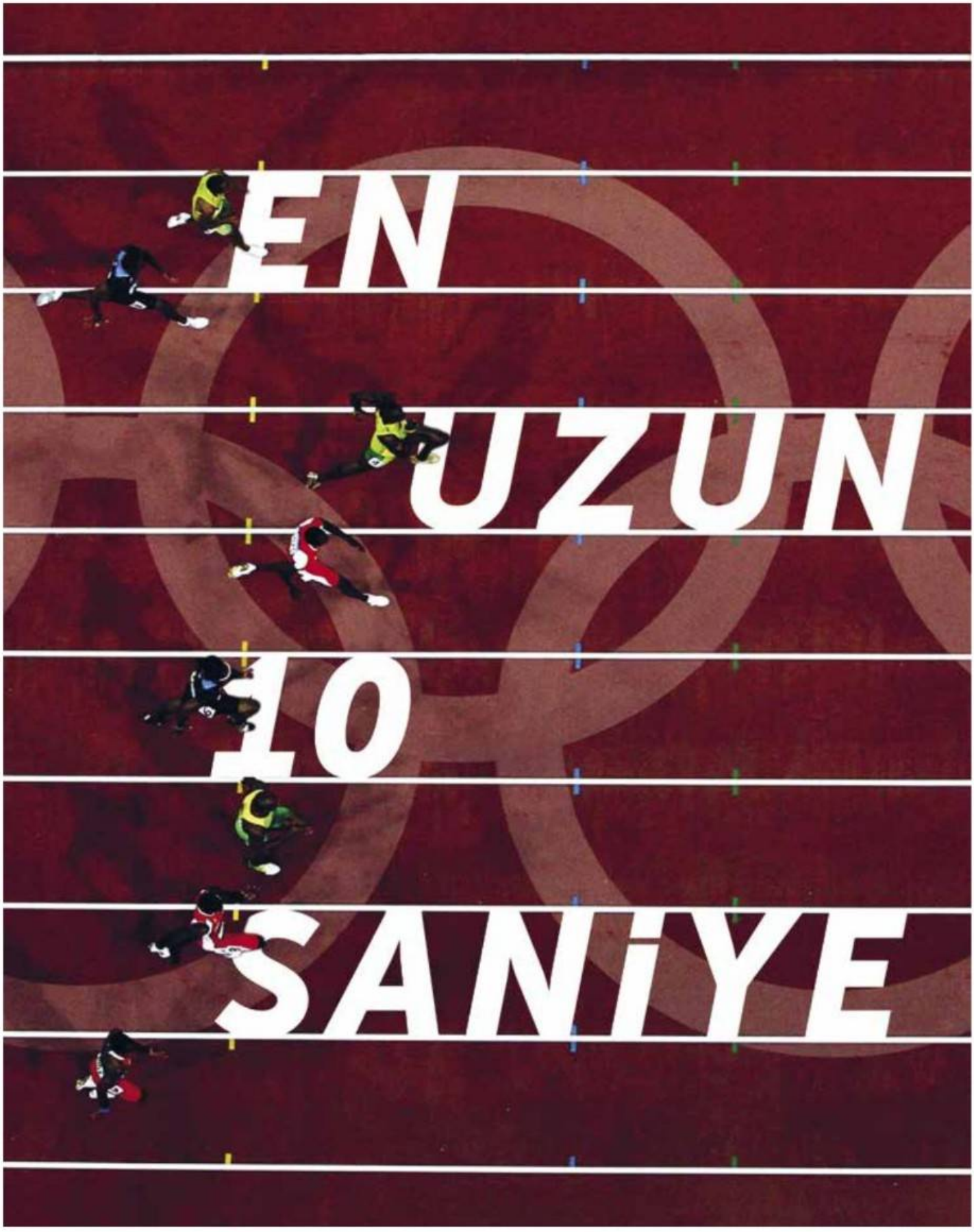
Barbaros Tal 100 metrede dünya rekoru kırabilmek için reaksiyon zamanının, hızlanma aralığının ve süratte devamlılığın mükemmel olması lazım. Ayrıca araştırmalar, maksimum gücün 6 saniye korunabildiğini gösteriyor. Ve bu 6 saniyenin de 10 saniye civarı süren 100 metre yarışı içinde doğru yere denk gelmiş olması lazım. Bunları anlatıyorum; çünkü Griffith-Joyner her şeyden önce yanlış yerde zirve performansına çıkıyor. Normalde bunun elemelerin çeyrek finaline değil, olimpiyat finaline denk gelmesi lazım. Bu antrenman programının yanlış planlanmasından mı, yoksa ilacın dozajının yanlış ayarlanmasından mı kaynaklanıyor? Açıkçası bilemiyorum! 1988, Ben Johnson'ın *stanozolol* adlı ilacı spor dünyasına sunduğu yıl. Bizim de 25 haltercimizin dopingli çıktığı dönem... Böyle anormal dereceler elde edildiği zaman, artık herkes "Yeni bir ilaç mı çıktı?" diye sormaya başlıyor. Griffith-Joyner'ın da arkasında birçok soru işareti bıraktığını söyleyebiliriz.

Attila Gökçe Benim tahminim Flo-Jo, o sırada doping listesine girmeyen bambaşka bir katkıyla o rekorları kırdı. Hukukta kuşku kanıt gerektirmez ama bu vicdanımda kaldı. İnsan olarak çok üzüldüğüm bir olaydır. Çünkü gerçekten, hem genç kızlar hem genç atletler için bir idoldü o. Neşeli, hayatı seven, tırnaklarını değişik renklere boyayan, madalya koşusunda bile giyimini kuşamını farklılaştıran güzel bir kadındı. O hayatı nasıl böyle harcadığını düşünür, üzülürüm hep içimden. Seul'de altın madalya kazandığı yarışları da izlemiştik... Ben, Cüneyt Koryürek, Hıncal Uluç... Ona hayranlık duymamak elde değildi.

Alp Ulagay Griffith-Joyner muhtemelen, Doğu Bloğu'nun sistemli dopingine karşı ABD'nin bir yanıtıydı. Sovyet ve Doğu Almanların dopingli yarışmaları hakkında ABD'de bir suskunluk yasası vardı ama buna karşılık doping testlerini örtbas ediyorlardı. Griffith-Joyner da bundan faydalandı. Burada hesaplayamadıkları nokta, Ben Johnson'ın yakalanmasından sonra artan kontrollerle birlikte çemberin daralmasıydı. Bu sebeple, Seul'ün üzerinden altı ay geçmeden emeklilik kararını açıklamıştı. Yoksa neden, bir sporcu tam da başarılarının kaymağını yiyeceği dönemde bu kararı alırdı?

Ercan Taner Saçları, tırnakları ve tavrıyla tamamen aykırı bir stile sahipti. Herkes başarılı sporcuların yanına bir soru işareti koyar ya, onun için de bu durum geçerliydi. Doping mi yapıyordu, ilaç mı kullanıyordu? Ben bu durumlarda dopingi en son düşünürüm. Usain Bolt mesela; uçuyor şu anda. Yüzüne karşı söyleyen çıkmadı ama akıllarda hep "Acaba mı?" sorusu var. Ben o soruları düşünmek dahi istemiyorum. 10.49'luk derecenin, o anki patlama ve sporcu performansıyla ilgili olduğuna inanmak istiyorum.

Güven Göktaş Kanıtlar olmadan kesin konuşmak zor ama ben Griffith-Joyner'ın doping yaptığını düşünüyorum. Zaten o dönemki fiziki yapısına baktığınızda anlıyorsunuz. Ölüm şekli de bu iddiaları kuvvetlendiriyor. Ama biliyorsunuz; atletizmde kalp damarları fazla yüklemeden dolayı genişler ve sürekli beslenme olmazsa bu durum krize yol açabilir. Bu da bir ihtimal ama benim düşüncem kullandığı yönünde.

Fotoğraf Getty Images Turkey

BAZEN, SADECE 10 SANİYE SÜRECEK BİR YARIŞ İÇİN YILLARCA BEKLERSİNİZ VE O BÜYÜLÜ ANI İZLEMENİN VERDİĞİ HAZ BİTER BİTMEZ KENDİNİZİ BİR SONRAKİ RANDEVUYU DÜŞÜNMEYE BAŞLAMIŞKEN BULURSUNUZ. EVET, 100 METRE YARIŞI SİZE TAM DA BUNU YAPAR....

CANER ELER

Jesse Owens, 100 metrede tarihin ilk büyük süper kahramanlarından biriydi.

Her şeyin fazlasıyla hızlandığı ya da hızlı yaşandığı bir dönemdeyiz. Hatta o kadar ki yavaşlığın özlemiyle; yavaş yaşam, yavaş yemek, yavaş şehir gibi akımlar oluşmaya ve oluşmakla kalmayıp fazlasıyla ilgi görmeye başladı. Uzun mektupların yerini sesli harflerin kelimelerden dışlandığı mesajlaşmalara geçilen günlerde, Milan Kundera'nın *Yavaşlık* adlı romanından şu pasaj geldi aklıma:

"Motosikletinin üzerine yumulmuş giden insan, bu gidişin somut bir saniyesine verir kendini yalnızca; geçmişten ve gelecekten kopmuş bir zaman parçasına tutunur; zamanın sürekliliğinden kopmuştur; başka bir deyişle, esrime durumundadır; bu durumda kaygıları umurunda bile değildir, unutmuştur onları, bu nedenle korkmaz, çünkü korkusunun kaynağı gelecektir ve gelecekten kurtulmuş bir insan için korkacak bir şey yoktur. Teknoloji devriminin insana armağan ettiği bir esrime biçimidir hız. Motosiklet sürücüsünün tersine, koşucu kendi bedeninin varlığını her zaman duyumsar, soluk durumunu hiç aklından çıkarmamak zorundadır; gövdesinin ağırlığını ve yaşını hisseder koşarken, kendi kendinin ve yaşamının zamanının her zamankinden daha fazla bilincindedir. İnsan hız yeteneğini bir makineye devredince her şey değişir. Yavaşlığın keyfi neden gitti böyle?"

Donald Lippincott, 1912 Stockholm Olimpiyatı'nda 10.6 saniye ile ilk geçerli dünya rekorunu kırıp dünyanın en hızlı adamı oldu. O günlerden beri 100 metrelik bu yarış, dünya üzerinde hızla ilintili olup da ilginin azalmadığı, hatta aksine arttığı tek olay belki de. Ortalama 10 saniye süren bu yarış, sadece atletizmde değil, tüm branşlar arasında en büyük ilgiyi gören spor olaylarının başında geliyor. Üstelik burada, atletler korkularından arınmak için Kundera'nın bahsettiği gibi teknolojinin nimeti makinelere ihtiyaç duymuyorlar. Daha da önemlisi atletler, yarışın sürdüğü kısacık zaman diliminde Çek yazarın bahsettiği bir esrimeyi yaşarken, seyredenlere de aynı şeyi yaşatıyorlar. İnsanların 100 metreye gösterdiği yoğun ilgiye, yüzünüzü geçmişe çevirdiğinizde de rastlayabiliyorsunuz. Rahmetli Cüneyt Koryürek şöyle demişti bir yazısında: "Atletizmin ve sporun da temeli, sprint, hız koşusudur. Hangi sporu alırsanız alın, şampiyon olmanın temelinde sürat yer alır." Bu temel, MÖ 776'da başlayan eski olimpiyat oyunlarına kadar iner. İlk 13 oyunda sadece bir yarışma vardır. Bu da o zamanki stadyumun uzunluğuna denk 192 metrelik sürat koşusudur. Yarışı kazananın adı o oyunlarla birlikte hatırlanır. Dönemin geleneklerine bağlı kalınsaydı, 1936'yı Jesse Owens ya da 1984'ü Carl Lewis Olimpiyat Oyunları olarak anabilirdik. Milattan önceki oyunlarda bu yarışmayı kazanan ve mesleği fırıncı olan Elis'li Koroibus, tarihe adını silinmemek üzere yazdırmış bir şampiyon.

Hayatı meşhur *Chariots of Fire* filmine konu olan 1924 Paris Olimpiyatı 100 metre şampiyonu Britanyalı Harold Abrahams ya da 1996'da dünya rekoru kırarak Atlanta'da birincilik kürsüsüne çıkan Kanadalı Donovan Bailey de bu onur listesinin diğer sakinleri arasında. 1968 Mexico City'de ilk kez el kronometresinden elektronik zaman ölçümüne geçildiğinde 10 saniye bariyerinin altına inerek 9.95 koşan ve tarihe damgasını vuran Jim Hines ise siyahların bu disiplindeki hegemonyasını başlatan isim olarak unutulmazlar arasındaki yerini almış durumda.

Kanadalı Ben Johnson, 1988 Seul'de doping kullandığında mirası farklıydı artık. Linford Christie ve hâlâ hakkında şüpheler olan Carl Lewis ise Johnson'ın aksine listenin üyeleri arasında gösteriliyorlar. Sonraki dönemin hâkimi, dünya rekortmeni ve olimpiyat şampiyonu 'Teksas Treni' lakaplı Maurice Greene de kısa, tıknaz ve acı kuvvete sahip sprinterlerin son büyük örneklerinden.

100 metreden bahsetmeye başlayınca kahramanların adları sıklıkla anılır, hikâyeler ise hiç bitmez. 'Dünyanın en hızlı adamı' denilen bir süper kahramandan bahsediliyordur ne de olsa. Çok basittir. Taktik yoktur. 100 metreyi en kısa sürede geçmen gerekiyordur. Start takozuna atletler dizildiğinde çıt çıkmaz. Herkes dünyanın en hızlı adamını görmek için konsantre olur ve bekler...

Peki gerçekten de en hızlı mıdır kazanan? Atletizm geleneğinde, olimpiyat oyunlarında

100 metre şampiyonu olan ya da dünya rekoru kıran adam bu unvana layık görülür. Uzmanlar 100 metreyi birkaç faza ayırırlar. Takozdan çıkış anı, sonra içeri, hız tüneline geçiş, hızlanma, en yüksek hız ve finişte öne uzanma... Çoğu zaman "Finişi gördün mü?" diye konuşulur yarış bittiğinde. Örneğin Carl Lewis, finiş anında öne iyi uzanıp uzun bacaklarını kullanmasıyla meşhurdu. Şimdilerde ise Usain Bolt, finişe gelirkenki rahat tavırlarıyla nam salmış durumda.

2008 Beijing'de onu spiker olarak anlatma şansına eriştim ve ne yalan söyleyeyim; garip gelmişti ilk başta. Önceki yıllarda alıştığımız türde, yarış başlamadan önce sert bakışlarla ve keskin hareketlerle start takozuna doğru ilerleyen sprinterlerden değildi. Seyirciyle iletişim kuruyor ve eğleniyordu. Bolt'un 9.69 koştuğu finalde yer alan Darvis Patton anlatıyor: "Daha önce yapılmamışları yapan, dünya ve olimpiyat rekorunu henüz kırmış genç bir adam. Eğleniyor ve herkes onu yakalamak için çaba sarf ediyor. Jamaikalılar dahi ona yetişmeye çalışıyor. Ama o kendine ait bir ligde mücadele ediyor. O, doğanın acayipliklerinden biri. Ve ben onu en ön sıradan izledim. Çok şanslıyım!"

Doğanın acayipliklerinden biri demişken; Bolt, olimpiyat performansı yetmezmiş gibi, bir yıl sonra düzenlenen 2009 Berlin Dünya Şampiyonası'nda 9.58 gibi akıl almaz bir dünya rekoru daha kırdı. Sporseverlerin 100 metreye ilgisi zirve yapmışken, bilim insanları da 'Şimşek Adam'a kayıtsız kalamadı. Normalde 44-47 adımda alınan mesafeyi, 1.95 boyuyla sadece 41 adımda almıştı. Southern Methodist Üniversitesi'nden Peter Weyand'ın araştırmasına göre, Bolt her adım sırasında sadece 0.08 saniye yere basıyordu. Yani 41 adımda sadece 3.28 saniye yerle temas edip 6.30 saniye havada kalıyordu. Bolt bu rekoru kırarken, insanlığın kendi adımlarıyla ulaştığı en yüksek hıza ulaşmıştı: 44.7 km/s.

Weyand, matematikçilerin Bolt'un ya da insanın hız sınırını tam olarak çözmekte zorlanabileceklerini söylüyor. Bolt'u 'tam bir olağandışı' olarak tarif ediyor. Araştırmasında onun, hem uzun bir adamın mekanik avantajına hem de kısa ve kütleli bir adamın çok hızlı kasılabilen beyaz kas liflerine sahip olduğunu anlatıyor. Tıpkı 200 ve 400 metrede 'ördek gibi' diye tasvir edilen olağan dışı koşu stili ve sıra dışı fiziğiyle rekorlar kırıp şampiyonluklar kazanan Michael Johnson gibi... Şimdilerde yorumculuk yapan Johnson da "Bolt'u ve 100 metre koşusunu izlemek tarihin en büyük şanslarından biri" diyor zaten.

Jamaikalı özetle; 100 yıldır en çok ilgiyi çeken yarışı, yani 100 metreyi başka bir boyuta taşımış durumda. Christopher Nolan'ın *Interstellar* filminde dem vurduğu uzay-zaman ilişkisinde, beşinci boyut misali bir yerde duruyor. Biz onu izlerken ve baş döndürücü hızında Kundera'nın esrimesini yaşarken, o başka bir hızda aslında. Britanyalı antrenör Dan Pfaff anlatsın: "Bir 100 metreci, daha takozdan çıktığı andan itibaren her adımını yaşar. Pozisyonunu kontrol eder. Uzanışını kontrol eder. Yere az temas etmeye çalışır. Yanındakine bakar. Açılarını ölçer. Ani kararlar verir. O kısacık zamanda tonlarca bilgi akar gider beyninden. Süper ağır çekimde gibi. Ama siz onu sadece 10 saniye görürsünüz."

Bir diğer bilim kurgu filmi *Contact*'te Jodie Foster'ın yaşadığı gibi; dünyanın en uzun ve en ünlü 10 saniyesi...

KISANIN CAZİBESİ

100 metre neden atletizmin en çok bilinen ve ilgi çeken dalı sorusunun cevabı basit: Çünkü tanımlaması çok kolay. Basit bir şekilde 'Dünyanın en hızlı adamı/kadını' unvanının teslim edildiği bu disiplin, sadeliği ve kısalığına karşın derin bir anlam içeriyor. İnsanın fiziki sınırlarının temel testi niteliğindeki bu yarışı boyutlandıran başka bir özellik de var: 2003'ten bu yana uygulanan 'tek çıkış hatası' kuralı gibi... Bu kuralla birlikte, 100 metre yarışının öncesindeki uzun saniyelerin içerdiği merak ve heyecana tatlı bir gerginlik de eklendi. Şampiyonalarda genelde en yoğun katılımın olduğu dal olan 100 metrede rekor kırılma sıklığı (erkeklerde), diğer branşlara göre hiç de seyrek sayılmaz. Kendimi bildim bileli her 100 metre rekoru için "E artık bu da kırılmaz" kabilinden yorumlar yapıldı ama bir şekilde o dereceler aşağıya çekildi. 10.20'leri koşan 18 yaş altı atletleri, tarihte geçen yıl 10 saniyenin altına inen gençler rekorunu düşünürseniz, 9.58'in de hâlâ bir miktar gelişim payı (The Perfection Point kitabında fiziki mükemmeliyet haritası çıkaran John Brenkus'a göre rekorun geleceği son nokta 8.99) olduğunu söylememiz mümkündür.

Şevket F. ERBAY
Atletizm Yazarı

Fotoğraf Getty Images Turkey

MICHAEL JOHNSON

BENİ YENEBİLECEK TEK KİŞİ BENİM

Fotoğraf Can Eskiler

İSTANBUL'DA BİR BELEDİYENİN HAVAİ FİŞEKLİ AÇILIŞLAR YAPTIĞI, ÇOĞU 'KÂĞITSIZ' GÖÇMEN FUTBOLCULARDAN OLUŞAN 12 TAKIMIN TOP KOŞTURDUĞU AFRİKA KUPASI'NDA MESELEYİ KARMAŞIK HALE GETİREN ŞEY RAKİP TAKIMIN VARLIĞI DEĞİL. AFRİKALI FUTBOLCULAR SAHAYA HER DEFASINDA KEŞFEDİLİP 'İMZA ATMA' UMUDUYLA ÇIKIYOR

PINAR ÖĞÜNÇ

Yazıya şık hareketle girelim diye değil, hakikaten ihtiyaçtan, Sartre'la başlamak iyi gelecek. Demiş ki: "Futbolda her şeyi çetrefilli hale getiren karşı takımın varlığıdır." Karşımızdaki futbol manzarasını çetrefilli hale getirense kesinlikle sadece karşı takım değil.

Fatih'te Mimar Sinan Stadı'na yaklaştığımız anda üzeri Fatih Belediyesi'nin sloganlarıyla kaplı gıcır bir otobüs yanaşıyor. "Yeniyim" diye bağıran formalarıyla Kenya ve Zambiya takımlarının oyuncuları iniyor otobüsten, stada birlikte giriyoruz. Onlar Afrika Kupası eleme maçlarından biri için sahada bacak açarken, kırmızı plastik oturak araları çekirdek dağlarıyla dolu tribüne yürüyoruz.

Koca Afrika kıtasının farklı yerlerinde doğdukları aşikâr seyircilerin bir kısmı zaten turnuvanın diğer takımlarında oyuncu. Birkaçının ailesi, sevgilisi, eşi dostu var. Maçın civcivli zamanında "Ay kafam şişti!" diye çıkacak atmışlarında bir adam gibi, mahalleden çıkan gelmiş. "Where are you from?" şeklinde hoşbeşe girişen, adından sonra Karagümrük ve Fenerbahçe'yi tuttuğunu söyleyen müdavim abiler de var. Futbol seviyormuş o. Hangisi bilemeyiz, bir de tribünlerde yetenek avcıları, futbol simsarları, hocalar oluyormuş.

ZABITADAN KAÇIP BELEDİYE TURNUVASINA

12 yıldır süren Afrika Kupası üç yıldır Fatih Belediyesi'nin sponsorluğunda yapılıyor. Mayıs sonundaki açılışta başlama düdüğünü koca Cüneyt Çakır çalmış, havai fişeklere acınmayan şaşaalı törene Rüştü Reçber, Tugay Kerimoğlu, Pascal Nouma, Saidou gibi isimler katılmış. Kenya-Zambiya maçını izlemeye gelen siyahların bir kısmının boynundaki altın zinciri hâlâ koruyacak hayatı var ama çoğunun

ayağında bol kilometre yapmış parmak arası terlikler. Bir kısmı konuşmaya hevesli ama çoğu bu yazının nerede çıkacağını soruyor, fotoğraftan hazzetmiyor, sohbete tamam diyenin tanışma kısmında o iki saniyelik düşünüşten anlıyorsunuz başka bir isim uyduruyor. Temkinli konuşuyor çoğu.

Böyle çünkü tribünlerdekilerin büyük kısmı, o an sahada top koşturanlar gibi bilmedikleri bir ülkede göçmen. Azının vizesi, oturma izni, çalışma izni, 'kâğıdı' var. Saat satıyorlar, barlarda, restoranlarda küçük paralara kaçak çalışıyorlar. Bir de kargo yaygın. Kargo işi yapan dikiş tutturmuş, Afrikalı patronlar da çıkmış aralarından.

Gol pozisyonlarında kafamızı sahaya döndürsek de sohbetle birlikte futbol çoktan çetrefillenmiş. Gündüz zabıtadan kaçarken dört yüz metre engelli koşan bu Afrikalı göçmenler nasıl oluyor da bir belediyenin turnuvasında top koşturabiliyor? Kafalarında Avrupa hülyaları, Tarlabaşı'nın, Kumkapı'nın, Aksaray'ın kişi başına iki metrekare düşen rutubetli odalarında kalıp da korkularından yıllarca ana caddeye çıkamazken nasıl buradalar? Ağzından az laf çıkan Ganalı bir oyuncuya aynılarını sorunca "Çok zor soruyorsun" dedi sadece gülerek, sustu.

> SAAT SATIYORLAR, BARLARDA, RESTORANLARDA KÜÇÜK PARALARA KAÇAK ÇALIŞIYORLAR. BİR DE KARGO İŞİ YAYGIN.

Sahanın sorumlusu Nüfer Tandırcı, daha sonra çok duyacağımız gibi Fatih Belediye Başkanı Mustafa Demir'in futbol sevgisinden, Afrika futboluna destek olma arzusundan söz ediyor. 40-50 Afrikalı oyuncudan oluşan Dostlukspor da böyle kurulmuş. Forma, ayakkabı, teknik edevat dışında, iki ayda bir erzak desteği de veriyorlar. Bu kupa belediyenin gittikçe daha fazla üzerine oynadığı bir 'çokkültürlülük' halkla ilişkiler hamlesi olsa da bir destek de söz konusu.

Tandırcı, "Belediyenin maddi çıkarı yok ama karşıklı menfaat diye düşünmek lazım" diyor. Afrikalı futbolcular açısıdan menfaat açık: Her an keşfedilip bir sözleşmeye imza

atabilirler. Geçen yılki kupadan 23 oyuncu farklı takımlarla anlaşmış. Bölgesel Amatör Lig dışında, Kıbrıs'ın, Hırvatistan ve Sırbistan 2. liglerinin adı geçiyor.

Dışarıda bir yerde polisin yakalayıp sınır dışı edebileceği 'kâğıtsızların' nasıl onlara güvendiğini de soruyorum. "Özel bir girişimimiz olmadı ama polis burada ne olduğunu biliyor, gelmez" diyor Tandırcı.

'YENİ DROGBA'LARIMIZ, SNEIJDER'LERİMİZ VAR'

Dostlukspor'un antrenörü John Takpe için 'Nijerya'nın Mourinho'su' diyorlarmış, o Fatih Terim hayranı. 2010'da Beşiktaş'ın Lagos'taki futbol akademisine katılmış, ertesi yıl Nijerya'da ekonomik kriz patlayınca Türkiye'ye gelmiş. İlk günlerini sorunca "Dört yıl önce siyahlar için daha zordu" ile yetiniyor. Kumkapı'da Afrikalı futbolcuları çalıştırırken yolunun Mustafa Demir'le kesişmesi onun için 'mucize'. İki yıldır da belediyenin çalışanı olarak takımın başında. "Gerçekten mülteci statüsünde olan çok azdır, yüzde 90'ı kâğıtsız. Herkes ülkesinde borçlu, kimsenin geri dönecek hâli de yok. Yunanistan'a, Avrupa'ya giden oluyor arada. Ama buradakiler bir şey yapmak zorunda, burası da bir şans" diyor.

Ama şikâyetleri de var: "Türkiye grassroots'u, altyapının önemini bilmiyor. İlla çok para verip büyük isimler almak istiyorlar. Gençlere, buradaki yabancı futbolculara para vermiyorlar. Şans tanınsa yeni Drogba'larımız, yeni Sneijeder'lerimiz var."

Dört yıldır İstanbul'da olan profesyonel futbolcu, 26 yaşındaki Kongolu Tuckson'la tanışıyoruz. Dostlukspor'da uzunca oynadıktan sonra kargo işine vermiş kendini, artık sadece antrenmanlara geliyor. Ama keşfedilme umudu diri. Futbol olmazsa, B planı ticaret.

HERKES ÜLKESİNDE BORÇLU, KİMSENİN DÖNECEK HÂLİ YOK. AVRUPA'YA GİDENLER OLUYOR AMA BURADAKİLER, BİR ŞEY YAPMAK ZORUNDA.

Sonra "Seni futbolcu yapacağım" sözünün bir tür insan kaçakçılığı yöntemi olarak kullandığına dair hikâyeler geliyor kulağımıza. Ülkelerinde kandırılanlar da var, Türkiye'ye bir şekilde geldikten sonra "Seni şu takıma göstereceğim" vaatleriyle devam eden dolandırıcılık yöntemleri de mevzubahis.

FESTUS OKEY'İN SAHALARI

Bu arada tribünde Uluslararası Milletler Derneği Genel Başkanı Abdülkadir Erkahraman, yardımcısı Mesut Atasavun ve Nijerya Topluluğu Başkanı Emre Ergin çıkıyor karşımıza. Emre Bey burada ticaretle uğraşan Nijeryalı bir işadamı, tatlı bir Türkçesi var. Dernek olarak 13 yıldır bu kupayı desteklediklerinden, daha da büyütme arzularından bahsediyorlar. Cumhurbaşkanlığı himayesinde Barış Kupası olarak tescillemek, Afrika dışında Arabistan'dan, Avrupa'dan, Amerika'dan oyuncular getirmek istiyorlar. FIFA'nın zaten böyle ligleri mevcutken, oyuncular da bilhassa göçmen olmayacaksa farkı ne olacak net değil.

Onlar hatta 27 bin Afrikalının bulunduğu Türkiye'de Meclis'te Afrikalı bir vekilin olmasına kadar getirdiler lafı. "HDP'nin çizgisine uyar" deyince "Ama onlar da insan" gibi bir cümle geldi; iyi bir şey söylemeye çalıştığımı izah etmem gerekti. "Yok" dediler, "Afrikalılarda Tayyip Erdoğan sevgisi başkadır. Güçlünün yanında olmak isterler." Erdoğan'dan, Osmanlı ruhundan bahsederken laf nasıl kendiliğinden Festus Okey'e geldi, hakikaten inanılmaz. 2007'de Beyoğlu Emniyet Müdürlüğü'nde gözaltındayken vurularak öldürülen Nijeryalı Festus Okey'in de yolu bu turnuvadan geçmişti çünkü. Cenazesinin kaldırılmasına yardımcı olduklarını söylüyorlar.

'TIK YOK, KEŞFETMİYORLAR BİR TÜRLÜ BENİ'

Kulağında kulaklık, maçı izliyordu, ertesi gün çıkacakmış sahaya. 23 yaşındaki Sola, Nijerya Lagos'lu. Küçüklüğünden beri sokaklarda, sonra kum sahalarda futbol oynuyor. Profesyonellik hayalleri için Türkiye'ye gelmiş. Uçakla, vizeyle. Beş aydır Dostlukspor'da oynayan Sola'ya buradaki hayatını soruyorum.

'SAAT SATANLARIN NEDEN TURNUVASI OLMASIN?'

İşini çok sevenlere mahsus imrendirici bir coşku var konuşmasında. FIFA menajeri Tarık Yalçın, "12 yaşımdan beri futbolla yaşıyorum" diyor. 35 yılı Paris'te geçmiş, Afrika'da uzun yıllar bulunmuş. 30'a yakın ismi duyulmamış oyuncuyu futbola kazandırmakla gururlu. Bir de meşhurlar... Türkiye'de üç Afrikalı cumhurbaşkanı ağırlamış, kıtayla resmi ilişkileri de var. Afrika'yı anlatıyor önce, "Orada bambaşka, herkes sporcu doğuyor, 10 kilometre ötedeki okula yürüyerek gitmekten sporcu oluyor" diyor. Dünyanın farklı yerlerini iyi bildiği için Türkiye'de siyahlara karşı ırkçılığın olmadığını düşünüyor: "Kunta Kinte'nin hikâyesini öğrendikten sonra kimse Afrika'yı sevmemezlik edemez. Hem yarın buradan gidenlerin her biri ülkemiz için birer iyi niyet elçisi. Onları itenlere karşı durmamız gerekiyor. Efendim şimdi simitçi, tinerci, o, bu futbolcu oluyor da saat satanların neden turnuvası olmasın?"

Yıllardır takip ettiğinden, onlar ne yerse o da ondan yediğinden bütün takımlar favori onun için. Dünya Kupası'ndaki kurallar neyse hepsine tamamen riayet edilişini, Afrika Kupası'ndan 'enstantaneli', 'az görülmüş goller' çıkmasını heyecanla anlatıyor. Barcelona-Juventus maçını yönetmeden on gün önce Cüneyt Çakır'ın bu kupada hakemlik yapmasını 'büyük hadise' diye tarif ediyor. Burada keşfedilen futbolcuları kendi ailesindenmiş gibi anlatıyor. Fatih Belediye Başkanı Mustafa Demir'i anıyor sıklıkla, takdir ediyor.

Onun bu samimi alâkası Afrikalı futbolcularda da karşılık bulmuş, ona 'baba' diye hitap edermiş çoğu. Parasız, aç kalıp ya da misal sabaha karşı 3'te bir hastaneden aranmışlığı, birinin yardımına koştuğu vaki. Bir de ölümler var tabii. "Çok güzel demeyeyim de ama işte bir mezarlık var İstinye'de. Şimdi bir tabut Afrika'daki ülkesine 4 bin 800 euro'ya gider. Zor. Bakıyoruz, gönderemiyorsak burada cenazeleriyle de ilgileniyoruz" diyor.

Tribünlerden en çok yükselen tezahüratları soruyoruz Yalçın'a: "Bizim için her yer Afrika", "One-two-three viva Nijerya" ve diğer ülke versiyonları... "Tamtam ne verirse" diyor gülerek.

Bir an düşünüp dönüyor: "Dürüst olayım mı? Berbat..." Devamında ettiği küfürümsü sözler için özür diliyor, hanidir konuşmayı bekliyormuş gibi başlıyor: "Ben başka iş yapamam, 9-6 çalışamam. Buraya gelmek bir umuttu, beş aydır top koşturuyorum, ama tık yok, keşfetmiyorlar bir türlü beni. Yoruldum, bittim, defolup gitmek istiyorum." Keşfedilip de şansı dönenleri anlatıyorlar. Boşuna mı? "Birileri sana her şeyin şahane olduğunu söylüyorsa, bil ki yalan. Çok azı imza atabiliyor. Ayrıca bir takıma girsen bile her şey çözülmüyor" diyor.

O sırada gol olmuş, bir an duruyoruz, ortalık şenlik kıyamet... Birini işaret edip "Bak şu adama" diyor "Üç, beş yıldır burada oynayanlar var. Ben beş aya katlanamıyorum. Kimse burada bir şey kazanmıyor. Atmosfer güzel, insanların bir araya gelmesi iyi ama maçtan sonra ne oluyor? Cehennemde yaşamaya devam ediyorsun. Benim ilerlemem lazım, bir şey olması lazım. Sistemin ne olduğunu bir kere görürsen, beş yıl aynı şeyi yaparak sadece ümit edemezsin."

'GERÇEĞİ SÖYLERSİN, ÖZGÜRLEŞİRSİN'

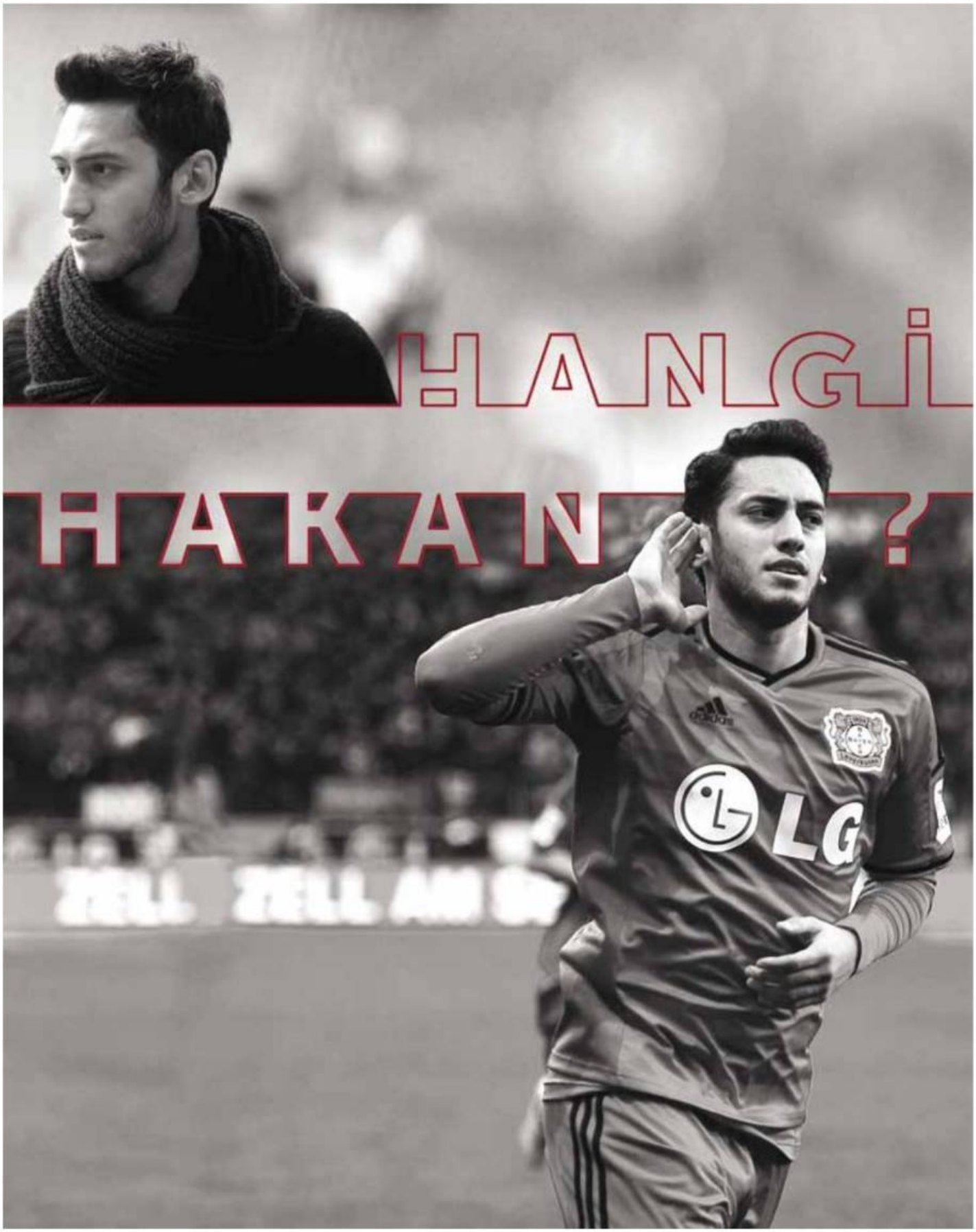
Mesela 10 ay sonra kendini nerede gördüğünü soruyorum. "10 ay sonra burada olacağımı düşünmek bile içime fenalık veriyor" diyor. Sola'nın bir işi yok, evi yok. Bir Afrika kilisesinde yatmasına izin veriyorlar, arada da yemek... Duş almaya her gün antrenmana geliyor. Gündüzleriyse sadece sokaklarda yürüyor. Bir de Avrupa'da bazı takımlara her gün mail atıyor, CV yolluyor. Şimdiye kadar hiç cevap almamış. Telefonundan müzik dinletiyor sonra; hip hop, R&B, blues... Chris Brown'u sevmememe bozuluyor.

Anlattıklarını yazmamın ona zararı olup olmayacağını soruyorum. "Beni daha ne kadar zor durumda bırakabilirsin ki zaten her şey boktan" diyor, "Gerçeği söylersin, özgürleşirsin. İncil de böyle der."

"Umarım bir daha görüşmeyiz o zaman" diyorum ayrılırken. Gülüyor, "Sen anladın. Evet, görüşmemek üzere..." deyip tekrar kulaklığını takıyor.

O gün Kenya, Zambiya'yı 3-2 yendi. 28 Haziran'daki final maçında Gana, Mali'yi 3-1 mağlup edip şampiyon oldu. Tribünde bir oyuncu gülerek demişti ki "Aslında bunları milli takım gibi düşünme. Türkiye'de o kadar çok Nijeryalı var ki, bazen Nijerya Nijerya'ya karşı oynuyor."

Bu sahada meseleyi karmaşıklaştıran karşı takım değil. Afrikalı göçmenler, onları yoksullaştırılmış ülkelerinden kelle koltukta kopmak zorunda bırakan dünyanın geri kalanına karşı bir umut kırıntısı için oynuyorlar. Ama hâlâ çetrefilli çok şey var.

Fotoğraf Getty Images Turkey

YEŞİL SAHADA HERKESİ BÜYÜLEYEN HAKAN ÇALHANOĞLU, SAHA DIŞINDA BAZEN YETENEĞİNE TERS BİR İMAJ ÇİZİYOR. ALMAN YAZAR TOBIAS SCHAECHTER, YAKINDAN İZLEDİĞİ YILDIZI KALEME ALDI

TOBIAS SCHAECHTER ÇEVİRİ: FATİH **DEMİRELİ** - CANSU **ŞİMŞEK**

Almanya Futbol Federasyonu'nda son 20 yıldır değişmez bir gündem maddesi var: Göçmen ailelerin futbolcu çocukları. Federasyon, genç yetenekleri öylesine sistematik bir şekilde keşfediyor ve gelişimlerine o kadar önem veriyor ki sonuçta ortaya çıkan bir yıldız adayı, aynı zamanda Türkiye Futbol Federasyonu ile savaş anlamına geliyor. Çatışma kimi zaman öyle bir boyuta taşınıyor ki; iki ülkede de bir futbolcunun geleceği tartışılırken, konu ağır milliyetçi ifadelerin havalarda uçuştuğu polemikler silsilesine dönüyor. Sonuçta oyuncular bir tarafı seçmek zorunda; tıpkı Almanya'yı tercih eden Mesut Özil, İlkay Gündoğan ya da tercihini Türkiye'den yana kullanan Nuri Şahin ve Hakan Çalhanoğlu gibi.

Joachim Löw'ün yardımcısı olarak Almanya'yı Brezilya'da Dünya Şampiyonu yapan ve sonrasında Alman futbolunun beyni olarak kritik bir görev üstlenen isim, Hans-Dieter Flick (ya da Almanların hitap ettiği ismiyle 'Hansi') geçtiğimiz Aralık ayında, *Sport Bild* dergisine Hakan Çalhanoğlu'yla ilgili bir dizi açıklama yaptı. Flick'in Hakan ile ilgili söyledikleri dikkat çekiciydi: "Temel olarak yetiştirdiğimiz oyuncuları kendi bünyemizde tutmak istiyoruz. Başka yerde daha çok şans bulacaklarını düşündükleri için bizimle olmayanları yadırgayamayız. Fakat gerçek şu ki son yıllarda bizi tercih etmeyenler için pek de üzülmedik; üstün meziyetleri olan ve Türkiye'yi seçen Hakan Çalhanoğlu'nun dışında..." Flick'in bu açıklamayı yapması çok kritik, zira kendisi bir zamanlar Bayern Münih'te forma giymiş bir isim olmasının yanında, Almanya Futbol Federasyonu Sportif Direktörü ve altyapı eğitimi, yani yeni yeteneklerin geliştirilmesi sorumlusu. Hakan'ın bu sözlerden sonra ayakları ne denli yerden kesilmiştir bilinmez ama Hansi Flick gibi uluslararası futbolda bir yeteneği gördüğü an tabiri caizse gözünden anlayan bir uzmanın ağzından çıkan bu değerli sözler, Hakan'ın elbette hoşuna gitmiştir.

Almanya Futbol Federasyonu'nun bünyesinde tutamadığı Hakan'ın sıkıntılı bir dönemden geçen Türkiye Milli Futbol Takımı'nda nasıl oluyor da bir türlü sahneye çıkamıyor olduğuna Almanya'da kimse anlam veremiyor. Oysa ki boyu küçük, tekniği büyük adam henüz 21 yaşında Bundesliga'nın en önemli figürlerinden biri hâline geldi. Hatta Mario Basler'den beri Almanya'da hiçbir oyuncu serbest vuruşlarıyla kalecileri bu kadar çaresiz bırakmamıştı. Almanya'nın mübalağanın sınırlarını zorlayan bulvar gazetesi *Bild*, Hakan'a 'Knall-Hanoğlu' (Patlama-oğlu) yakıştırmasını yaptı bile. Leverkusen orta sahasının yıldızı, harika vuruşlarıyla birleşen üstün oyun zekâsıyla, her hafta Münih'ten Hamburg'a herkesi büyülüyor. Sadece taraftarlar değil bu bahsettiğim büyülenen kesim. Uzman isimlerin de takdir ettiği en önemli unsur, Hakan'ın hem agresifliği hem taktiksel disipliniyle Bayer Teknik Direktörü Roger Schmidt'in hâyli efor gerektiren, hücum pres futbolunu amansızca uygulaması.

Hakan'ın sahada oyun aklı ve tekniğiyle parlayan bir yıldız olduğu gerçeği aşikâr ama aslında konuşmamız gereken bir başka Hakan Çalhanoğlu daha var ki o da saha dışında boy göstereni. Yeşil sahadakinin performansı ne kadar tartışmasız ise saha dışındaki Hakan'ın kameralar ve mikrofonlar önündeki hâlleri kimi zaman insanları şaşırtıyor ve hayrete

BASLER'DEN BERİ HİÇBİR OYUNCU, SERBEST VURUŞLARIYLA KALECİLERİ BU KADAR ÇARESİZ BIRAKMAMIŞTI.

düşürüyor. Aldığı sağlık raporuyla sevimsiz bir şekilde provoke ettiği Hamburg'tan Leverkusen'e transferi ya da ZDF kanalında katıldığı *Aktuelle Sportstudio* programında tüm ayrıntılarıyla anlattığı milli takımda yaşanan skandal silah hadisesi ilk akla gelenler. Milyonların önünde her şeyi detaylıca anlattıktan hemen sonra, kendinden çok emin bir şekilde bir dünya yıldızı olmak istediğini ifade etmesi de açıkçası hayli şoke ediciydi.

Hakan Çalhanoğlu profili tartışılırken insanlar ister istemez ikiye ayrılıyor. Sol tandanslı *Taz Gazetesi*, kısa bir süre önce Hakan için "Saha içinde üstün meziyetli, saha dışına çıktığında beceriksiz bir yetenek gibi" yazmıştı. Tabii ki istisnai durumlar da yaşanıyor. Hakan, Leverkusen'in Atletico Madrid'e Şampiyonlar Ligi'nde elendiği maçta kullandığı penaltıyla Atletico'nun kalecisini

gülünç duruma düşürmek isterken kendini nahoş bir durumda bıraktı... Öte yandan Hakan hatalarından ders çıkarmayı da iyi bilen bir oyuncu aynı zamanda. Bu tamamen içindeki öğrenme hırsına bağlı. Madrid'den iki hafta sonra bu sefer Almanya Kupası'nda Bayern ile penaltılara giden bir maç oynayan Leverkusen'de, Hakan penaltısını bu sefer sorgusuz sualsiz köşeye nişanladı.

Hakan, en dipten en tepeye çıkmak isteyen bir adam rolünde ve belki de Almanya'da kalan son sokak topçularından. Çocukluğunu Mannheim'ın güneyinde, beton zeminli futbol sahalarında geçirdi. O yıllarda gelişmesinde büyük pay sahibi olan isim, altyapı antrenörü Stephan Gross'tu. Hakan, futbolun ABC'sini Gross'un bugün Ingolstadt'ta oynayan oğlu Pascal, yine bugün Bundesliga 2'de oynayan Marco Terrazzino (Bochum) ve Manuel Gulde (Karlsruhe) ile birlikte öğrenmeye başlamıştı. Hakan, daha o yaşta Stephan Gross ile birlikte antrenman önceleri ve sonraları yaptığı serbest vuruş çalışmalarıyla azmini gösteriyordu. Zaten kısa bir süre önce yayımlanan güncel bir röportajında Stephan Gross'un kendi gelişiminde ne kadar önemli bir rol oynadığını ifade etmişti. Karlsruher SC kulübüne transfer olduktan sonra, oğul Gross ve Terrazzino ile üçü aynı eve çıktı. Fakat mutfak meziyetleri pek de gelişmediği için gençlerin evinde hiç yemek pişmiyordu. Her gün yemek ve çamaşır gibi ihtiyaçları için 80 kilometre uzaklıktaki Mannheim'a, ailelerinin yanına dönüyorlardı.

Mannheim tayfasının en yeteneklisi Hakan'dı. Hamburg'a transfer olmadan önce, Karlsruhe'yi henüz 17 yaşındayken 3. Lig'den, Bundesliga 2'ye çıkarma başarısını göstermişti. Karlsruhe Teknik Direktörü Markus Kauczinski Hakan'ı şu sözlerle anımsıyor: "Hakan sorumluluk alan, hiçbir zaman kaçmayan ve saklanmayan biri. Her antrenmanı, her maçı

aynı ciddiyetle karşılıyor. Bu mantaliteyi kendi kendine geliştirdi, onu hiçbir zaman motive etmenize gerek yoktu." Hakan azmiyle takım arkadaşlarını kamçılayan biri ve Kauczinski'nin bahsettiği mantalite bugüne kadar istisnasız şekilde geçerliliğini korudu. Oynadığı her takımda antrenman tesislerinde ışıkları açandı ve kapatan da yine o oldu.

Hakan ile Karlsruhe'deki ilk gençlik yıllarında tanışanlar, son derece neşeli bir gençle karşılaşıyordu. Yapılabilecek en doğal şeymiş gibi misafirlerine kahve teklif ediyor, ardından hazırladığı kahveyi kendi elleriyle getiriyor ve Karlsruhe'deki genç bir oyuncu olarak bir gün Şampiyonlar Ligi'nde boy gösteren bir yıldıza dönüşme hedefinden bahsediyordu. Onu dinleyenler, kendini dev aynasında gören birini değil, yeteneğine inanan birini görüyordu. Hedef koyduğu yerde; Şampiyonlar Ligi'nde, daha ilk sezonda istikrarlı şekilde yüksek bir performans sergiledi. Bayer Leverkusen Sportif Direktörü Rudi Völler,

HAKAN BU KADAR İYİ OYNARKEN, ALMAN KAMUOYU ONUN FATİH TERİM'İN TAKIMINDA NEDEN ÖNEMLİ BİR ROL ÜSTLENMEDİĞİNİ ANLAYAMIYOR.

Hakan'ın bu performansını övmek için derin bir analize girme gereksimini görmüyor ve "Bunları yapabiliyor zaten, doğal olan bu" diyordu. Hakan'ın futbol ekseninde sınırlarını belirlemek zor. Bazı uzmanlar iki yıl önce Hakan'ın en üst seviyeye çıkmak için yeterince tempolu olmadığını düşünüyordu ama bu konuda artık çok da emin değiller.

Hakan bu kadar iyi oynarken, Alman kamuoyu onun Fatih Terim'in takımında neden önemli bir rol üstlenemediğini anlayamıyor. Türkiye, dördüncü kez üst üste büyük bir turnuvayı kaçırmak üzere ve böyle bir takımda dünyanın en yetenekli oyuncularından biri forma giyemiyor. Hakan'ın milli takım serüveni şimdiye kadar iyi gitmedi. Silah skandalı, hâliyle Almanya'da da çok yankı buldu. Olay kısaca, Hakan'ın yanlış zamanda yanlış yerde bulunmasıyla açıklanabilir gibi gözüküyor. Olayın bir diğer kahramanı Ömer Toprak, *Süddeutsche Gazetesi*'nde olayı kendi penceresinden anlatmıştı. O röportajda, artık Türkiye Milli Takımı'nda neden oynamak istemediğini de özetlemişti. Gökhan, bir arkadaşıyla birlikte Hakan'ın da bulunduğu otel odasını basmış ve eski kız arkadaş eksenli bir tartışma başlamıştı. Bu tartışma esnasında Gökhan'ın arkadaşı silah çekmiş ve hayatlarıyla ilgili endişe yaşayan Hakan ve Ömer, olayın ardından milli takım antrenörüne sığınıp

Fotoğraf Getty Images Turkey

olanları anlatmıştı. Hatta her ikisi de bir daha Gökhan'la aynı takımda oynamak istemediklerini ifade etmişti. İlk etapta Gökhan'ı uzun bir süre kadroya çağırmayan Fatih Terim, bir süre sonra Leverkusen'li ikiliyi şaşırtan bir karara imza atmış ve Gökhan'ı tekrar kadroya almıştı. Bunun üzerine hem Hakan hem de Ömer sakatlıkları nedeniyle milli takıma gitmediler. Öte yandan, yaşanan olayla ilgili Hakan'ın basına konuşması Ömer'in bilgisi dahilinde gelişen bir hareket değildi. İki oyuncunun bu krizde ne denli farklı yaklaşımlar içinde oldukları ortada. Ömer, milli takım için gelen tüm davetleri geri çevirmiş ve Fatih Terim'in bu olaylar yüzünden kendisiyle görüşmediğini ifade etmişti. Hakan ise daveti kabul etmiş ve böylelikle "Kariyeri için her şeyi yapar" yakıştırmasıyla tekrar Almanya'nın gündemine oturmuştu.

Hakan hâlâ Dünya Kupaları ve Avrupa şampiyonlukları hayalleriyle yaşayan o genç çocuk. Türkiye yönünde verdiği milli takım kararından dönme şansı yok. Silah skandalı sırasında Fatih Terim'in kriz yönetim şekli, Türk futbolunun Almanya'daki imajını en az 2011'deki şike davası kadar zedeledi. Ancak Hakan'ın kariyerini ne denli düşündüğünü (!) sadece bu olayla anlamamız mümkün değil. Hakan'ı, babası Hüseyin'i ve menajeri Bektaş Demirtaş'ı Karlsruhe günlerinden tanıyan dönemin Karlsruhe ve Hamburg Sportif Direktörü Oliver Kreuzer, Leverkusen transfer sürecinde bu üçlüyle olan tüm iyi ilişkilerini bir anda yitirmişti. Hakan, Kreuzer'in ona verdiği "12,5 milyon euro getiren seni alabilir" sözünü tutmamasını gerekçe göstererek Kreuzer için 'yalancı' yakıştırmasını yapmıştı. Hamburg tarafı böyle bir sözün hiç söylenmediğini ifade edince, Hakan cephesi doktorlardan iş göremez raporu almıştı. Taraftarların ortak hedefi hâline gelen Hakan, Leverkusen'e ansızın 14.5 milyon euro karşılığında transfer olmuştu. Genç oyuncu, nasıl olduysa bir anda iyileşmiş ve Leverkusen'de hemen antrenmanlara başlamıştı. Akabinde *Bild*'e konuşan Kreuzer sert ifadeler kullanmış, "Bir iyileşme sürecinin ne kadar çabuk ilerleyebildiğini gördük. Transfer olduğu gün birdenbire düzelmesi her şeyi anlatıyor aslında. Suç ne çocuğun ne de menajerinin. Olay babada bitiyor. Onun zihniyeti böyle; çocuğa ve menajere baskı yapıyor. Çok şeyler duydum ama bunlar ne çocuktan, ne menajerden. Duyduklarım direkt babadan" demişti.

Hakan'ın babası, Çoruh Nehri'nin kıyısındaki Bayburt şehrinden geliyor. Daha sonra Mannheim'a göç edip, Turanspor'da futbol oynamaya başlamış. Turanspor aynı zamanda Hakan'ın futbol serüvenindeki ilk durak. 2013'teki U20 Dünya Kupası sırasında *Hamburger Morgenpost* gazetesine konuşan Hakan, babasıyla ilgili "O da eskiden futbol oynuyordu ve benim için en büyük futbolcu babamdı. Beni bu noktaya getirdiği için çok teşekkür ediyorum" ifadelerini kullanmıştı.

2015 yazında, Hakan Çalhanoğlu artık Bayer Leverkusen formasıyla Bundesliga'nın ışıldayan yıldızlarından biri ve dört yıl içinde uluslararası futbolun en gözde oyuncularından biri hâline geldi. Yani her şey tam da düşlediği gibi oldu. Antrenmanlardaki azmi, sahadaki yetenekleri ve sportif anlamdaki duruşu, saha dışındaki seslerle pek uyumlu değil. Oyunun içinde dönen para miktarı çok fazla ve bu denli fazla parayla birlikte büyüyen herkes hata yapmaya açık oluyor. Asıl soru şu; saha içindeki hatalarından çabucak ders alan Hakan, saha dışında da aynı doğru orantıyı yakalayabilecek mi? Kesin olan tek şey ise Hakan Çalhanoğlu'nun kariyeri ile ilgili bundan sonra atacağı adımların, hem Almanya'daki hem de Türkiye'deki imajı açısından çok büyük önem arz edeceği.

VLAD VE JORGE'DEN MESAJ VAR

EMRE GÜRKAYNAK

Basketball Without Borders ile ilgili ne düşünüyosun?

Aynı yaştaki çocukları toplayıp, onlara basketbolun farklı bir tarzını görme şansı tanıması açısından gayet yararlı bir program. Buraya gelen çocuklar ülkelerinin en iyileri. Yerel seviyede herkes onlara hayranlıkla bakıyor. Ancak bu kampta farklı ülkelerden, kendilerinden daha iyi oyuncularla oynayarak önemli tecrübe ediniyorlar. NBA ve FIBA bu organizasyonu yaparak büyük bir iş çıkarıyor.

NBA, son yıllarda bir değişim içerisinde. Esnek 4 numaralar yaygınlaştı ve koçların planlarında büyük bir yer tutmaya başladı. Sen, bu yeni dönemin bir parçası olmak ister miydin? Yenilikler oyununda büyük bir fark yaratır mıydı?

Zaten bu yeni çağın bir parçası olduğumu düşünüyorum, ligde 12 yıl boyunca esnek bir 4 numaraydım. Koçların bu tarz oyuncuları daha çok aramasının arkasında topu daha çok tutmak ve oyunu daha tempolu bir şekilde oynayabilmek var. Bunun tamamen yeni bir şey olduğunu düşünmüyorum ama koçlara son zamanlarda fazlaca yardımcı oluyor.

NBA'e geçiş yapmak isteyen Avrupalı oyunculara ne tavsiye edersin?

Bir şey söylemem gerekiyorsa, o da işlerin Amerika'da çok daha farklı olduğu. NBA'de daha dinamik bir oyun var ve maç içerisinde pek fazla hamleye gerek duymuyorsunuz. Hücumlar 1'e 1 ya da 2'ye 2 şeklinde geçiyor, sete geçiş pek fazla önemsenmiyor. Avrupa'da ise durum tam tersi. Avrupalı bir oyuncu NBA yoluna çıkmak istiyorsa, 1'e 1 ve 2'ye 2 oyunlarını geliştirip kuvvetlenmeli.

Phil Jackson "Vlad favori evlatlarımdan biri. Komik hareketleri özledim" demişti. İlişkiniz nasıldı?

Phil, lig tarihindeki en iyi koçlardan biri ve onun için oynamak büyük bir onur. NBA'de çalıştığım koçların tamamından farklıydı. Oyuncularının tümünden en iyiyi almaya çalışan ve ne yaptığını çok iyi bilen bir adamdı. Onun için söyleyeceklerim, iltifatlardan ibaret.

Bir keresinde Phil Jackson seni 'garip bir tip' (space cadet) olarak nitelemişti. Bunu neden söyledi?

Benle iletişim kurmaya çalışıyordu. Medyaya böyle demişti ama kötü anlamlı değildi.

NBA kariyerinden sonra neden Avrupa'ya dönüşü tercih etmedin?

NBA'i bıraktıktan sonra birkaç yıl daha oynayabilirdim ancak "Benden bu kadar" demeyi seçtim. Kendimde herhangi bir takıma yardım edecek enerjiyi bulamıyordum. Ve gereken enerjiyi NBA'de bulamıyorsam Avrupa'da da bulamayacağımı düşünüp basketbola tamamen veda ettim.

Karşılaştığın en güçlü rakip kimdi?

Karşısında oynamanın zorlu olduğu birçok isimle karşılaştım. Kendi pozisyonumdan söylemem gerekirse, Kevin Garnett onlardan biriydi. Dirk Nowitzki rakip olarak oynadığım oyuncuların en mükemmel olanlarındandı. NBA'de oynadığınızda zaten sürekli sizi zorlayan oyuncularla karşılaşıyorsunuz.

Basketbolun geleceği nasıl?

Parlak bir geleceğin önümüzde olduğunu düşünüyorum. NBA, dünya genelinde gayet iyi işler yapıyor. Yetenekli gençleri, iyi bir kariyer yaratma konusunda destekliyor. FIBA ve Avrupa da iyi bir yolda. Ancak bana göre Avrupa, NBA gibi en iyilerin karşılaşacağı yeni bir yapı kurmalı. Basketbol federasyonları kendi liglerini sonlandırıp, karışık yeni bir lige geçmeli.

RADMANOVIC

Fotoğraf Getty Images Turkey

GARBAJOSA

AVRUPA BASKETBOLUNUN İKİ ESKİ YILDIZI VLADIMIR RADMANOVIC VE JORGE GARBAJOSA, *BASKETBALL WITHOUT BORDERS* ETKİNLİĞİ SIRASINDA *SOCRATES*'İN SORULARINI YANITLADI

Kariyerinin başında Benetton'a transferin senin için dönüm noktası sayılabilir mi? Şu anda Fenerbahçe Ülker genel menajeri olan Maurizio Gherardini o transferde aktif rol oynamıştı.

Onunla harika bir ilişkim oldu. Fenerbahçe'nin yükselişine, kısa sürede gösterdiği çıkışa, Final Four yolundaki başarılarına hayranım. Nasıl beraber oynayacaklarını, işleri nasıl yürütecekleri öğrendiler ve yakında muhtemelen daha büyük zaferlere gidecekler. Maurizio Gherardini basketbolun gördüğü en büyük yöneticilerden biri. Aynı zamanda kendine güveni tam olan, işini bilen bir insan.

O yıllarda koç Mike D'Antoni ile çalışmak nasıldı?

Çok ilginç bir deneyimdi. D'Antoni daha sonra NBA'de uygulatacağı *run'n'gun* oyununu bize de dikte ediyordu. Çok hızlı, pasa ve alan paylaşımına dayalı bir basketbol oynuyorduk. Hızlı hücumlar sistemimizde büyük yer teşkil ediyordu. Ben de oyunuma, şutuma, ribaund kabiliyetime güvenen bir insanım. O sistemde çok ilginç dönemler geçirdim.

Eski koçlarınızdan Ettore Messina'nın daha fazla üçlük kullanmak konusunda sizi yüreklendirdiği söylenir...

Kesinlikle. Oyunumun bir parçası da oydu. D'Antoni de Messina da çok iyi antrenörler. O dönemlerde üçlük çizgisinin etrafında dört kişinin dizildiği, fiziksel oyunun dışında uzunların üçlük kullandığı düzenlerde forma giydim. Bu elbette *spacing* konusunda birçok takımı rahatlatan ve farklı koçlar tarafından uygulanan bir sistemdi. Şimdi ise basketbol tamamen o yöne gitti. Oyun o kadar değişti ki artık iki uzunun yan yana oynadığını bile nadiren görüyoruz. Geçmişte dört oyuncunun üçlük çizgisi dışında beklediği bir sisteme rastlamak zordu, şimdi ise neredeyse herkes o yöne doğru gidiyor.

NBA basketbolu da değişti. Üçlüğün önemi arttı. Katılır mısınız?

Elbette, bu çok önemli. Artık daha fazla koç *spacing*'e önem vermeye başladı. Alan paylaşımını iyi yaptığınız zaman hücumu da iyi yaparsınız. Bu yüzden şutörlerin önemi arttı.

Sergio Rodriguez, Rudy Fernandez, Juan Carlos Navarro gibi oyuncular NBA'de fena olmayan performanslar ortaya koymuşlardı fakat eninde sonunda Avrupa'ya döndüler. Neden NBA'de tutunamadılar?

Hepsi için tek bir sebep yok. Hepsinin durumlarını ayrı analiz etmek lâzım. Rudy bence dünyanın en iyi oyuncularından biri. Orada neden işler istediği gibi bitmedi, bilmiyorum. Ben kişisel olarak NBA'de yer almış olmaktan büyük onur duyuyorum.

Altın İspanyol jenerasyonunun bir parçasıydınız. Birçok zafer kazandınız. Arkasındaki sebepleri, başarı yolundaki kademeleri biraz açıklayabilir misiniz?

1992 Olimpiyat Oyunları'nın başarımızda özel bir yeri var. O seneki olimpiyat, beraberinde büyük yetenekler getirdi. Hentbol, basketbol, futbol gibi alanlarda büyük atılımlar yaptık, ülkeden Rafael Nadal gibi yıldızlar çıktı. Birçok isim, birçok takım sayabilirsiniz. Psikolojik anlamda yapılan çalışmaların da büyük faydası oldu. Bizler 18-19 yaşına geldiğimizde federasyon ve çalıştığımız koçlarda, yöneticilerde şu anlayış vardı: "Siz herkesi yenebilirsiniz." Sürekli bu güveni aşılamayı amaçladılar ve diğer başarılı ülkelerle rekabet edebilecek, onların karşısına korkusuzca çıkabilecek bir jenerasyon yaratmak istediler.

ACILARIN KRALİÇESİ: VERA CASLAVSKA

ÇAĞININ ÖTESİNDEKİ SPORCULARIN BİRÇOĞU, PERFORMANS GÖSTERDİKLERİ ALANLA SINIRLI KALMIYOR. VERA CASLAVSKA DA ONLARDAN BİRİYDİ VE SÖZÜNÜ HİÇ SAKINMADI...

ATTİLA GÖKÇE

Vera Caslavska, '68 Mexico City'de dört altın ve iki gümüş madalya ile jimnastik müsabakalarını tamamladığında yeni bir sayfa açmıştı hayatında. '64 Tokyo'nun gümüş madalyalı 1500 metrecisi Jozef Odlozil ile evlenmişti. Sporcu çift, düğün törenlerini Meksika'daki Zocalo Meydanı'ndaki bir kilisede düzenlemişlerdi. Caslavska'nın 10 bin hayranı trafiği tıkayarak tanık oldu bu düğüne. Fakat hayatı sadece başarılardan ibaret değildi.

Vera, tarihe 'Prag Baharı' olarak geçen o ünlü direniş süreci sırasında gençlerin örnek aldığı bir yıldızdı. 1960 Roma'da takım gümüş madalyası ile başlayan kariyeri, 1964 Tokyo'da üç altın bir gümüşle parlamış, Meksika öncesinde tüm otoritelerin favorisiydi ama keyifsizdi. Sovyetler Birliği, Prag üzerindeki baskısını her geçen gün artırıyordu. Yeraltı muhalefeti Nisan ayında su yüzüne çıkmaya karar verdi. Ülke aydınlarından Ludvik Vaculik'in kaleme aldığı *2000 Sözcüklü Manifesto*, savaş sonrası sosyalizmi benimseyen Çeklerin yanlış ellerdeki rejim ve iktidardan rahatsızlığını dile getiriyor, tüm dünyaya özgürlük için haykırıyordu.

Vera; aydınlar, sanatçılar, işçilerle birlikte manifestoyu imzaladı. 27 Haziran 1968'de yayımlanan manifesto Vera'nın hayatını sıkıntıya soktu. Oyunlara iki ay kala Sovyet tankları Prag'a girdi. Sporcu dostlar Vera'yı uyardı: "Kaybol, git, gittiğin yeri biz bile bilmeyelim. Ruslar ve hükümet seni bulur bulmaz öteki aydınlarla birlikte bir kaşık suda boğacak. Git ve unuttur kendini!"

Kulak arkası edemezdi bu öğüdü. Küçük bir kasaba olan Sumperk'te kampa girdi. Bir jimnastikçi için çok da uygun olmayan bir ortamda, çayır çimende koşarak, zıplayarak, tahta döşemelerin üzerinde artistik yer hareketlerini tekrarlayarak günler geçirdi.

Olimpiyat kafilesi yolculuğa hazırlanırken, fısıltıyla takıma davet edildi ve Mexico City'ye uçtu. Yolculuk sırasında Odlozil'le dertleşerek, biraz olsun moral buldu. Birkaç gün içinde ideal formunu kazanmıştı.

Yer hareketlerinde canını sıkan bir şey oldu. Sovyet rakibi Larissa Petrik'le birlikte birinci ilan edildiler. Kurala göre önce Çekoslovak, sonra da Sovyet ulusal marşları çalınacaktı. Sıra Sovyetler Birliği'nin marşı *Enternasyonal*'e geldiği zaman, Vera duruşunu bozdu. Zorunlu kürsü ortağından biraz uzaklaşıp bayrağa değil, başka bir yöne baktı. Salondaki binlerce hayranı da bu protest tavrını paylaşıp uğultularla dinlemeye

Fotoğraf Getty Images Turkey

koyuldular. Ülkesine döndüğünde büyü bozulmuştu. Vera, hayatına sporcu olarak devam etmeyi düşünmüyordu. Antrenör olarak çalışabilir, Çekoslovakya'nın yeni Vera'larını yetiştirebilirdi. Ne var ki Sovyet güdümündeki hükümet, Vera'nın tasfiyesinde kararlıydı. İşsiz ve ortada kalmıştı. Eşinden de umduğu yardım ve desteği göremiyordu.

Japonlar parlak teklifler sundu. Ama hiçbirine hükümet izin vermiyordu. Hayat hikâyesini kitaplaştırmak istedi, engellendi. 1980'lerin ikinci yarısında Meksika Jimnastik Federasyonu, antrenör olarak davetiye gönderdi. Aylarca yanıtlanmadı. Sonradan anlaşıldı ki Vera'nın yurt dışına çıkması ve çalışması kesin olarak yasaklanmıştı. Meksikalılar bu duruma kayıtsız kalmadı. Çekoslovakya'ya diplomatik bir nota vererek Vera Caslavska'ya çalışma ve seyahat özgürlüğü verilmediği takdirde petrol ihracatının durdurulacağı bildirildi. Vera birkaç gün sonra Mexico City'ye uçtu. Orada iki yıl kadar kaldı. Eşi Jozef'le sorunları devam ediyordu.

1991'da Varşova Paktı dağıldı, Comecon çöktü. Komünizm tarihe karıştı. Çekoslovaklar, özgürlüğe ve demokratikleşmeye yelken açtılar. Yazar Vaclav Havel, cumhurbaşkanlığına seçildi. İlk işlerinden biri, Vera'yı danışmanlığına atamak oldu. Ülkesine gurur kazandıran Vera'nın rejimle kavgası bitmişti. Daha da ötesi, ülke Vera'dan adeta özür diliyor, çoğu insanın rüyalarında göremeyeceği önerilerde bulunuyordu. Önce Tokyo Büyükelçiliği önerildi kendisine. Kabul etmedi.

TOPLUMSAL YAŞAMINDAKİ BAHAR, ÖZEL YAŞAMINA TEK BİR ÇİÇEK BİLE SUNAMADI. 1968'DE ÖMÜR BOYU BERABERLİK SÖZÜYLE MÜHÜRLENEN NİKÂH, 1987'DE ÇÖZÜLDÜ.

Prag Belediye Başkanlığı'na aday gösterilip desteklenmesi önerildi. Bunu da geri çevirdi. Spor Bakanlığı'na da "Hayır" dedi. Sonunda Ulusal Olimpiyat Komitesi Başkanlığı'na seçtiler Vera'yı. Ülkesiyle barışmıştı.

Ne var ki toplumsal yaşamındaki bahar, özel yaşamına bir tek çiçek bile sunamadı. 1968'de ömür boyu beraberlik sözüyle mühürlenen nikâh, 1987'de Prag'da bir mahkeme kararıyla çözüldü. Jozef çocuklarıyla da geçinemiyordu, özellikle Martin'le kavgaları günlerce sürüyordu. 10 Eylül 1993'te, Domaskov'da, içkili bir lokalde baba-oğul yine karşı karşıya geldiler. Martin babasına sert biçimde vurdu. Eski şampiyon yere düştü. Martin tekmelemeye başladı. Araya girenler oğlu kenara aldıktan sonra, yerdeki babayı ayağa kaldırmaya çalıştılar. Gayretleri boşuna oldu. Jozef ölmüştü. Vera yıkıldı. Oğlu yakalanıp hapse girdi. Bir zamanlar aşkla sevdiği eski kocası yoktu artık. Kızı Radka ile birlikte hayatın yeni ve ağır yükünü taşımaya başladı. 1991'de Çek Cumhuriyeti ile Slovakya barış içinde birbirlerinden ayrıldı. Her iki ülke de yeni hayatın kahramanlarını arıyordu. Yapılan bir ankette, yeni cumhuriyetin en büyük sporcusu olarak Emil Zatopek seçilmiş, Vera Caslavska ikinci sırayı almıştı. İki sporcu ödüllerini alırken birlikte dakikalarca alkışlandılar. Baba-kız gibiydiler. Çocuklar, ölümsüz şampiyonu "Emil Amca" diye çağırıyordu. 75 yaşındaki Emil Amca, Vaclav Havel'e açık bir mektup yazdı günün birinde. Vera'nın Çek spor tarihindeki parlak kariyerini ve baskı altında yaşadığı acılı hayatını özetledikten sonra, sadede geldi:

"Sayın Başkan, birlikte tanık olduğumuz bu onurlu ve trajik yaşam öyküsüne bir teselli katabilirsiniz. Olayın üzerinden dört yıla yakın bir zaman geçti. Martin pişmanlıklar içinde acı çekerek vicdanıyla hesaplaştı. Belki de bundan sonra hiç mutlu olamayacak. Ama annesini, bu ülkenin şampiyon Vera'sını hiç değilse biraz olsun acısından uzaklaştırabilirsiniz. Evet, lütfen Sayın Başkan, Martin'i affediniz!"

1997'de Martin baba katili olarak girdiği cezaevinden Havel'in özel affıyla çıktı. Vera hiç değilse çocuklarıyla beraberdi artık. Ama bir süre psikiyatrik tedavi görecek, yaşadığı onca travmanın tahribatıyla hayatını sürdürecekti.

Vera Caslavska bugün 73 yaşında. Ülkesinden baskı görüp, derin bir aşkla sevdiği adamdan sadece mutsuzluk edinebildi. Halkının ve çocuklarının sevgisiyle yaşıyor şimdilerde.

Fotoğraf AP images

ul pek yakında 100 bin
stadyoma kavuşacaktır”

100 BINLIK ST
YERI GELECEK H
TESBIT EDILE

BINLiK STADYOMUN
ASINA LEVENT'te
EN BAŞLANACAK..

BİR BANKA 100 BİNLİK
Stadı yapmayı teklif etti

100 BİNLİK STADIN
AVAN PROJESİ HAZIR

100 bin
stada kavu

binlik stad için
lâkler başladı

100 binlik stadyom için
ilk toplantı dün yapıldı

YÜZ BiNLiK STAD
tahakkuk yolunda

100 binlik
temeli 1

ilk 100 binlik
klifini getirdi

100 BiNLiK STADIN YERi 3 YIL
MÜDDETLE ALINAMIYOR..

içinde at

100 bin

100 BİNLİK STAD

100 binlik stad için İstanbul ayaklandı!..

Bakanın
başlama
emri be

Vali Poyraz: “Stad'ın yapılması
in elbirliği lâzım„

100.000 lik stadın
yapımı başlıyor

'İstanbul'a

Özal'ın 100 binlik stat sö

stad hayaldir„

100 binlik stad Yeşilköyde
yapılacak

Ali Sami Yen
Stadı satılıyor

Atabey “İs

ÖZAL:

“Seneye 100 binlik

Fotoğraf Murat Toklucu Arşivi

YAKLAŞIK 60 YIL ÖNCE BAŞLAYAN '100 BİN KİŞİLİK STAT' FİKRİNİN SERÜVENİ, İLGİNÇ DÖNEMEÇLERE SAHİP. SİYASETÇİLERİN DÖNEM DÖNEM SARILDIKLARI BU PROJE, BİR YANDAN SANKİ AZ SONRA YAPIMINA BAŞLANACAKMIŞ GİBİYKEN, BİR YANDAN DA ASLA GERÇEKLEŞMEYECEK BİR RÜYANIN İZLERİNİ TAŞIYOR

MURAT TOKLUCU

Türkiye futbol tarihinin gerçekleşmemiş en büyük hayallerinden biri, İstanbul'a 100 bin kişilik bir stat inşa etmektir. 1950'li yıllarda ortaya atılan ve birkaç yıl sonra Türk futbolunu kurtaracak tek hamle olarak zikredilmeye başlanan stat projesi gerçekleşmese de, kimi zaman ilgililerin açıklamaları, kimi zaman haber sıkıntısı çeken gazetelerin konuyu yeniden ısıtması nedeniyle geçen yüzyılın sonuna kadar sürekli gündemde kalır. İlk kez 1954 seçimlerinden önce vaat konusu olan 100 bin kişilik stat, neredeyse sonraki bütün seçimlerde (1961 hariç hepsinde) sağcı siyasetçilerin vaatleri arasındadır.

Aslında İstanbul'a gazetelerin tabiriyle "asrî bir stadyom" yapma düşüncesi ilk kez 1930'da ortaya çıkmıştır. Stadın 50 bin kişi kapasiteli olması, Çukurbostan, Aksaray Yenibahçe ya da Surp Agop Ermeni Mezarlığı'na yapılması düşünülür. Günümüzde üzerinde Hilton, Divan ve Hyatt Regency otelleri, İstanbul Radyosu, Askeri Müze, Gezi Parkı ve başka onlarca yapının bulunduğu devasa Surp Agop Ermeni Mezarlığı yağmalana yağmalana bitirilemediği için 1930'lu yıllar boyunca stadın yapılmasına en uygun yer olarak öne çıkar. Ancak maddi sıkıntılar nedeniyle inşaata başlanamaz. 1939'da II. Dünya Savaşı'nın başlaması projenin rafa kalkmasına sebep olur.

1950 seçimlerinde Demokrat Parti (DP) iktidara geldikten sonra İstanbul'a yeni ve dünya çapında bir stat yapılacağı açıklanır. 1953'te, stadın Langa'da yapılacağı duyurulur ama kapasitesinden söz edilmez. Stadın 100 bin kişilik olacağını ilk kez, İstanbul Valisi ve Belediye Başkanı Fahrettin Kerim Gökay 24 Aralık 1954'te söyler. Bu büyüklükte bir stat fikrini akıllara düşüren şey muhtemelen Brezilya 1950 Dünya Kupası için inşa edilen ve o zamanki kapasitesi 180 bin kişi olan Maracanã Stadı'dır. 1950 kupa finalini bu statta kaçak seyircilerle birlikte yaklaşık 200 bin kişinin izlemesi tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'deki futbolseverlerin gündemine de girmiştir.

100 bin kişilik stadın yapılacak olması dönemin gazetelerini çok sevindirir. Hiçbiri, ortada henüz Türkiye ligi bile yokken neden böyle bir stada ihtiyaç duyulduğunu, 2 milyon nüfuslu bir kentte bu büyüklükte bir stada gerek olup olmadığını sormaz. Ulaşım ve altyapı sorunlarından söz eden de yoktur. Neredeyse tüm haberlerde o yıllarda 100 bin kişiden fazla kapasitesi olan Wembley, Maracanã, Berlin Olimpiyat ve Roma Olimpiyat statlarının fotoğrafları kullanılır.

1955 Haziran ayında Vali Gökay, stadın Langa'da yapılmasından vazgeçildiğini ve Bayrampaşa'da yapılacağını duyurur. Çalışmalara hemen başlanacak ve temel bir ay içinde atılacaktır. Bu, stat inşaatının kısa sürede başlayacağının söylendiği onlarca resmi açıklamanın ilkidir.

100 bin kişilik stat sözü 1956'da bu kez en yetkili ağızdan, Başbakan Adnan Menderes'ten gelir. 26 Şubat 1956'da, Macaristan'ı 3-1 yenen milli takımı kabulünde stadın inşaatına yakında başlayacaklarını açıklayan Başbakan, 7 Mart'ta da gazetecilere "Sporsever halkımız ve gençlik 100 bin kişilik stadı çoktan hak etti. Kendilerine söz veriyorum, çok yakında inşaata başlayacağız. Bu beyanı benim ağzımdan yazabilirsiniz" der. Menderes,

Başbakanın gazetemize beyanatı

"İstanbul pek yakında 100 bin kişilik stadyoma kavuşacaktır"

Dün saat 16 da Yeni Eze volcu gemisile İzmire giden Başbakan Menderes tesvi merasiminde bulunan gazetemiz spor yazarlarının suallerini cevab landırarak bütün spor severleri memnun edecek bir müjde vermiştir. Başbakana sorduğumuz sual su olmustur:

«— Bütün spor severler Türk sporunun ana dâvası olan 100.000 kisilik stad meselesini Başbakanın lisanından öğrenmek istiyor. Bu hususta rahat lütfetmek ister misiniz?»

Başbakan gülümsiyerek bütün spor severlerin müjde addedecekleri su beyanatı vermiştir:

«— Spor sever halkımız ve gençlik 100.000 kişilik stadı fazlasile hak etmiştir. Bu borcumuzu ödeyeceğiz. Vatandaşlarımız müsterih olsun: İstanbul, dolayısile memleketimiz çok yakında lâyık olduğu 100.000 kişilik stada kavusacaktır. Bu husus için söz veriyorum»

Menderes bu sırada yanında bulunan Galatasaraylı eski millî futbolcu Aslan Nihad'ı (Bekdiği) işaret ederek: «Nihad bey de sahidim olsun» dive ilâve etmiştir.

Memleketimizin en selâhiyetli ağzından duv duğumuz bu söz ile 100.000 kisilik stada artık hakikat gözüyle bakmamız gerekiyor

yanında bulunan ve ertesi yıl yapılacak seçimlerde DP'den milletvekili olacak Galatasaraylı eski milli futbolcu Aslan Nihat'ı (Bekdik) da sözüne şahit gösterir.

100 BİNLİK STADIN YERİ GELECEK HAFTA TESBİT EDİLECEK

Bölge Müdürü Cihanoğlu, bu ayın sonunda beş buçuk senelik icraatının hesabını verecek

Ertesi günkü gazetelerde Beden Terbiyesi İstanbul Bölge Müdürü Selahattin Cihanoğlu'nun, bir hafta içinde stadın yerine kesin karar vereceklerini söylediği demeci vardır. Cihanoğlu, 100 bin kişilik stadın yanı sıra 10 bin kişilik kapalı spor salonun müjdesini de verir (O yıllarda Türkiye'de basketbol emekleme dönemindedir, salonun asıl düşünülme sebebi güreş müsabakalarıdır).

13 Nisan 1956'da Cihanoğlu stadyum ve kapalı salonları inceleyeceği bir Avrupa gezisine çıkar. Dönüşünde Menderes'e bir rapor sunan Cihanoğlu, 4 Haziran 1956'daki basın toplantısında 100 bin kişilik stadın Levent'te yapılacağını açıklar. Üstelik "sporseverin yağmur-çamur derdine son vermek için" bütün tribünlerin üzeri kapatılacaktır. Stadın hemen yanına yapılacak spor salonunun kapasitesinin daha önce açıkladığı gibi 10 bin değil 20 bin olacağını da söyleyen Cihanoğlu'nun iyi haberleri bunlarla sınırlı değildir: "Hilton Oteli'nin altına dünya çapında bir yüzme salonu ile Ayazağa'ya bir atış poligonu da açacağız. 100 bin kişilik stadın plânını Macaristan'dan, kapalı salonunkini Almanya'dan aldım. Yüzme havuzu için İtalya, Almanya ve Macaristan'dan, atış poligonu için İsviçre'den planlar getirdim."

Ancak aradan altı ay geçtikten sonra stadın yeri Levent'ten Edirnekapı-Topkapı arasına taşınır. Yer dışında bir değişiklik daha vardır, tribünlerin kapalı yapılmasından vazgeçilmiştir. "Bütün stadı saçaklarla örtersek 40 milyonluk maliyet 100 milyona çıkıyor. Yağmurlu günlerde seyirciler yanlarında şemsiye getiriversinler. Saçak maliyetiyle sporseverin şemsiye masrafını mukayese edersek fark meydana çıkar" diyen Cihanoğlu stat arazisi için istimlâka çok yakında başlanacağını da ilan eder.

20 Mayıs 1957'de Mithatpaşa Stadı'nda Mısır'la oynanan milli maçta –muhtemelen kalabalık yüzünden maça zar zor giren, girdikten sonra da izdiham yüzünden rahat edemeyen- 25 bin seyirci Menderes'e "100 binlik stat isteriz" diye tezahürat yapar. 28 Haziran'da Valilik'te yapılan toplantıda stadın yerinin biraz kaydırılıp Bayrampaşa'ya taşınması ve Mimarlar Odası'nın proje yarışması açması kararı alınır. Konunun bu kez "ciddiymiş gibi" ele alınma sebebi 27 Ekim'de yapılacak genel seçimlerdir. Stad projesi yarışması da seçimlerden iki hafta önce sonuçlanır. 21 projenin katıldığı

100 binlik stadın temeli 15 gün içinde atılacak

Başbakan dün ilgililere bu hususta emir verdi ve imar sahalarını gezdi

Başbakan Adnan Menderes dün sabah Park Otelde şehrimizde bulunan Bakanlarla bir müddet görüştükten sonra istimlâk ve imar sahalarını gezmiştir. Beşiktaş ve Aksaraydaki imar durumunu tetkik ettikten sonra Çukurbostana giden Başbakan burada, inşa edilecek olan 100 bin kişilik stad için gerekli izahatı ilgililerden almış ve stadın temelinin en geç on beş gün içinde atılmasını istemiştir. Bu iş için gerekli tahsisat ayrılmıştır.

Diğer taraftan şehrimizde bulunan 9 Bakan da dün Ankaraya dönmüşlerdir.

100 BİNLİK STADIN YERİ 3 YIL MÜDDETLE ALINAMIYOR..

Spor - Toto gelirleri Akdeniz Oyunlarına ayrıldığı için teşkilât, istimlâk için gerekli olan parayı bulamıyor.

yarışmayı Nihat Güner, Abdullah Ardalı ve Yümni Tayfun üçlüsü kazanmıştır. Bu arada stat için kaynak da bulunmuştur. DP hükümeti, çok yakında müşterek bahis kanunu çıkarmayı tasarlamaktadır ve buradan devlete kalan paranın tamamı 100 bin kişilik stat başta olmak üzere yeni tesislerin inşası için kullanılacaktır.

7 Ocak ve 4 Mayıs 1958'de, 100 bin kişilik stadın yapımına "kat'i olarak" başlanacağı Başbakan Menderes tarafından iki kez açıklanır. Stadın yeri yine değişmiş, bu kez Çukurbostan'a alınmıştır. Değişmeyen şey, ihtiyaç duyulan paranın henüz yasallaşmamış müşterek bahislerden gelecek olmasıdır.

Bu arada "Bahsi Müşterek Kanunu"nun Meclis görüşmelerinde tabiri caizse kan gövdeyi götürmektedir. Yasa aylarca görüşülür, iktidarla muhalefet arasında birçok kavgaya neden olur. DP, 1958 yılında yasayı çıkarmayı başaramaz. Çünkü yasaya karşı olan azımsanmayacak sayıda iktidar milletvekili de vardır. Ancak bahis yanlıları da bastırmaktadır. İktidar yandaşı gazetelerde Avrupalı ve ABD'li şirketlerin, bahis gelirinden pay almak kaydıyla stadı "bedava" yapacağı haberlerine de bu dönemde sık rastlanır.

HAYAL HAKİKAT OLUYOR

Tasarı ilk 100 binlik stad teklifini getirdi

Bir Amerikan firması, müşterek bahis kabul edildiği takdirde inşaatı kredi ile tekeffül ediyor

Nihayet 29 Nisan 1959'da kanun kabul edilir. 26 Mart 1960'ta oynanmaya başlayan Spor Toto'ya ilgi büyük olur. Beden Terbiyesi Genel Müdürü Mehmet Arkan, 16 Nisan'da oyunun dört haftalık gelirinin beklediklerinin çok çok üzerinde olduğunu ve Mayıs ayında 100 bin kişilik stadın inşasına başlamanın önünde bir engel kalmadığını söyler. Ancak Mayıs ayında stadın önüne çıkabilecek en büyük engel çıkar ve askeri darbe olur. 27 Mayıs darbesinin ardından, 100 bin kişilik stat hayali gözden düşüp DP iktidarının birçok projesi gibi "itibarsızlaşır". Konu beş yıl boyunca gündeme bile gelmez.

10 Ekim 1965 seçimlerini DP'nin devamı olma iddiasındaki Adalet Partisi (AP) kazanır. Bu partinin, sporla ilgilenen Devlet Bakanı Kamil Ocak, 100 bin kişilik stat hayalini kendilerinin gerçekleştireceğini söyler. Stad meselesi henüz üç yıllık siyasetçi olan Başbakan Demirel'e de sorulur. Stadın yapımına pek taraftar gözükmeyen Demirel, "Türkiye'de her şey ileri de bir spor mu geri kaldı? Başka işimiz mi yok?" diye terslenince konu bir süreliğine daha rafa kalkar.

Konu 12 Ekim 1969'da yapılacak seçimlerden birkaç ay önce yeniden gündeme gelir. Beden Terbiyesi Genel Müdürü Ulvi Yenal, 100 bin kişilik stat için kesin karar alındığını açıklar. Ancak Yenal, yıllardır stat için adı geçen yerlerde arsa fiyatlarının çok yükseldiğini ve buralarda kamulaştırma yapmanın çok pahalıya mal olacağını düşünmektedir, o yüzden yeni bir yer arayışındadırlar (Stad için adı geçen yerlerde arsa spekülasyonu gerçekten de alıp başını gitmiştir. Aralık 1963-Şubat 1965 arası görev yapan İsmet İnönü hükümetinde Devlet Bakanı olan Malik Yolaç, yıllar sonra gazeteci Celalettin Çetin'e Bayrampaşa'daki stat arazisinin istimlâkı için onay vermesi karşılığında rüşvet teklifi aldığını söyler. Rüşvet teklif eden kişi, stadın Bayrampaşa'ya yapılacağı dedikodusunu kamuoyundan önce duyunca bölgeden birçok gayrimenkul satın alan bir tanıdığıdır).

AP'nin kazandığı seçimden hemen sonra sızan ilk bilgiler 100 bin kişilik stattan vazgeçildiği, Spor Toto'da birikmiş olan paranın ve gelecek iki sene elde edilecek hasılatın 1971'de İzmir'de yapılacak Akdeniz Oyunları için ayrılacağı yönündedir (Sözkonusu parayla, Akdeniz Oyunları için 70 bin kapasiteli İzmir Atatürk Stadı yapılacaktır). Ancak yeni kurulan Gençlik ve Spor Bakanlığı koltuğuna oturan İsmet Sezgin göreve gelir gelmez 'tesisleşme hamlesi'ne başlayacaklarını açıklar. Elbette böyle bir hamlenin içinde 100 bin kişilik stat da vardır. Taze bakan, 1 Ocak 1970'te, stadın temelinin ilkbaharda atılacağını ve 1973'teki Cumhuriyet'in 50'nci yılı kutlamalarına mutlaka yetiştirileceğini söyler.

Spor Bakanı İsmet Sezgin sporseverlere Cumhuriyet'in 50. yıl müjdesini verdi:

"100 BİNLİK STAD 1973 YILINDA AÇILACAK„

ANKARA (Özel)

Spor ve Gençlik Bakanı İsmet Sezgin, CUMHURİYET'e verdiği özel demecinde 100 bin kişilik stadın Cumhuriyet'in 50'nci yıldönümü olan 1973 yılının Ekim ayının 29'unda hizmete açılacağını açıklamıştır.

Olayların içinden...

1970'in falı...

Abdülkadir YÜCELMAN

Ancak 12 Mart 1971'deki askeri müdahale stat projesinin bir kez daha rafa kalkmasına sebep olur. Askerlerin kurdurduğu partilerüstü "Milli Birlik Hükümeti" tarafından atanan Beden Terbiyesi Genel Müdürü İsmail Hakkı Güngör, Aralık ayında, 100 bin kişilik stadın bir hayalden ibaret olduğunu söyler ve bunu söyleyen ilk yetkili olarak tarihe geçer. Türkiye gibi ülkelerde böyle lüks yatırımlar yerine insanların spor yapması için küçük sahalar ve salonlar yapılması gerektiğini savunan Güngör, kulüplere de bilet gelirini artırmak için 100 bin kişilik stat istemek yerine transfer masraflarını azaltmaları çağrısı yapar.

Ancak bu açıklama, 100 bin kişilik stat sevdalılarını yalnızca kısa süreliğine durdurabilmiştir. 14 Ekim 1973'teki genel seçimlerden iki ay önce, 13 Haziran'da Adalet Partili İstanbul Belediye Başkanı Fahri Atabey basın toplantısı düzenleyerek 100 bin kişilik stadın yapımına başlanacağını bir kez daha müjdeler! Stadın yeri de bellidir: Yeşilköy. Evet, kent merkezine biraz uzaktır ama sorun değildir, çünkü metro da yapılacaktır. Stadın kendisi yetişmese de, hiç değilse temeli Cumhuriyet'in 50'nci yılında atılabilecektir. Atabey, inşaata ancak 1974'te başlanabileceğini ama "sembolik temel"in 29 Ekim 1973'te atılacağını söylemektedir. Elbette sembolik temel bile atılamaz.

Seçimlerde birinci parti olan CHP'nin, Erbakan'ın Milli Selamet Partisi (MSP) ile 1974 Ocak ayında kurduğu koalisyon Kasım'da dağılır. Bunun arkasından, kontenjan senatörü Sadi Irmak başbakanlığında partilerüstü bir geçiş hükümeti kurulur. Bu hükümet Meclis'teki 450 milletvekilinden yalnızca 18'inin güvenoyunu alsa da yaklaşık dört buçuk ay görev yapacaktır. Başbakan Irmak, 100 bin kişilik stat hayali tarihinde önemli bir isimdir; çünkü kendisi stadın kapasitesini 150 bin kişiye çıkaran kişidir. 13 Ocak 1975'te 100 bin değil, 150 bin kişilik bir stat düşündüğünü ve yerinin de Boğaz kıyısı olması gerektiğini açıklar. Köprüye yakın olması açısından Kuzguncuk'u uygun görmüştür. Meseleye "İnsan, Boğaz manzaralı bir statta hem şiir yazar hem futbol oynar" diye ilginç bir açıdan yaklaşan Irmak, 21 Şubat'ta gazetecilerle birlikte Kuzguncuk'ta stadın yapılmasını düşündüğü araziyi gezerken "Stadın bitmiş hali şimdiden rüyalarıma giriyor. 71 yaşındayım ve bu stadı görmek için Tanrıdan bana birkaç yıl daha ömür vermesini dilerim" temennisinde bulunur (ölümü: 1990).

Ancak bir ay sonra başbakanlığı sona erer ve görevi sağ partilerin oluşturduğu Birinci Milliyetçi Cephe Hükümeti'ne (1.MC) devreder. 1.MC hükümetinde Başbakan

Başbakan, İstanbullulara müjde verdi...

ÖZAL: "Seneye 100 binlik stadın temelini atacağız"

Demirel'dir. Henüz yeni bir siyasetçiyken 100 bin kişilik stada mesafeli olan Demirel aradan geçen on yılda epey değişmiştir. 20 Ağustos 1975'te şunları söyler: "150 bin kişilik stadı yapmaya kararlıyız. 100 bin kişilik stadın düşünülmesinin üstünden çok zaman geçti, İstanbul çok kalabalıklaştı. Hiç vakit geçirmeden bu tesisi memleketimize kazandırmaya kararlıyız. Hatta 200 bin kişilik bile olabilir."

10 Kasım 1979'da yeniden hükümeti kurmakla görevlendirilen Demirel "Sözüm söz. Bu sefer İstanbul'u 150 bin kişilik stada kavuşturacağız inşallah" demektedir.

Fakat son vaadin üstünden bir yıl bile geçmeden 12 Eylül darbesi olur. Darbe, Türkiye demokrasisi gibi 100 bin kişilik stat hayalini de üçüncü kez kesintiye uğratmıştır. Neyse ki, darbeden üç yıl sonra yapılan ilk seçimleri Demirel gibi "proje adamı" olan Özal kazanır da stat hayali yeniden canlanır. Özal'ın başbakan olur olmaz verdiği sözlerden biri 100 bin kişilik stadı yapmaktır. Özal farklı tarihlerde en az üç kez daha stadı yapma sözü verecektir.

Emiroğlu: "İsteyen müteahhite, 100 binlik stat karşılığı Ali Sami Yen ve Cebeci statlarını verebiliriz..."

29 Kasım 1987'de yapılacak seçimlerden önce stat vaatleri yeniden canlanır. 100 bin kişilik stadı yapmaya kesinlikle kararlı olduklarını söyleyen ANAP'lı Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı Metin Emiroğlu, parayı nereden bulacakları sorusunu "Stadı yapacak müteahhide Ali Sami Yen, Ankara Cebeci ve Mersin Tevfik Sırrı Gür statlarını verebiliriz" diye yanıtlar.

1989'da Özal, Ali Sami Yen Stadı'nı satıp 100 bin kişilik stat yapacaklarını söyler. "Satın alan kişi, Ali Sami Yen arazisinin üzerine işhanı yapıp para kazanabilir" diyen Özal'a Spordan Sorumlu Devlet Bakanı İsmet Özarslan da destek verir. Özarslan stadın üstünün tamamen kapalı olacağı müjdesini de verir.

Kasım 1989'da Özal Cumhurbaşkanı olur. 100 bin kişilik stad bayrağını, 1991 seçimlerinin ardından başbakan olan Demirel tekrar alır. Ama bu kez kapasitede iskonto yapar ve 23 Şubat 1993'te yaptığı konuşmada 75 bin kişilik stad inşa edeceklerini söyler. Özal'ın 17 Nisan 1993'te ölümünden sonra Cumhurbaşkanı olan Demirel stad projesini kimselere bırakmaz. 1997'de Milli Olimpiyat Komitesi'ni kabulünde, Cumhuriyet'in 75'inci yılında temelini atmayı planladığı stadla hem 40 yıllık bir hayalin gerçek olacağını hem de Türkiye'nin olimpiyat adaylığı şansının artacağını söyler.

1. **"İyi bir futbolcu, güreşçi, basketbolcunun okullardan yetişmesi gerek. Bunun için okullara her gün bir saat spor dersi koyacağız. Bu derslere dışardan yabancı hoca getirebiliriz"**
2. **"Çocuklar normal dersler dışında da spor yapmalı. Öğretmenlerin spora meraklı çocukları haylaz diye görmemelerini istiyorum. Gezdiğim yerlerde çocuklar, 'Özal amca, bize top sahası yap' diyorlar"**
3. **"Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü'nü, okul sporuna ağırlık veren bir kuruluş olarak kabul edeceğiz. Çünkü okullarla fazla meşgul olamıyoruz. Gösteri sporunu bu teşkilattan ayırmak gerek"**

Spor basını ile de kısa bir görüşme yapan Başbakan Özal, İstanbul'da 100 bin kişilik stadın temelinin seneye atılacağını müjdeledi. Fotoğraflar, Başbakan Özal (sağda) arkadaşımız Cem Şengül'le birlikte.

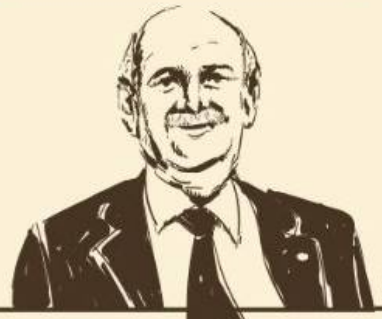
4. **"Sporu yavaş yavaş destekleyen özel kuruluşlara ve yatırımlara kolaylık getireceğiz. Aynı zamanda devlet de böyle yatırımlarda bulunmalıdır. Şüra topladık, yine toplayıp konuşacağız"**

Ve 1998'de, Cumhuriyet'in 75'inci yılında stadın temeli gerçekten atılır. Gazeteler "40 yıllık hasret bitiyor" başlıklarıyla çıkar. 100 bin değil 80 bin kapasitelidir gerçi ama stada özlem o kadar büyüktür ki, kimse üçün beşin hesabını yapmaz. Nihayet, sıkıntılı bir yapım sürecinin sonunda, 2002'de Atatürk Olimpiyat Stadı'nın inşaatı tamamlanır. Açılışı, 31 Temmuz 2002'de Galatasaray-Olimpiakos maçıyla yapılan bu lüzumsuz stadın hikâyesi ise bambaşka bir yazının konusudur.

S

Türkiye futbol tarihinin ilk mühim yabancı transferlerinden Toni Schumacher, Kapalıçarşı gezisinde en az maçtaki kadar efor sarf etmiş.

BÜLENT EKEN

HAZIRLAYAN: İLHAN ÖZGEN

GALATASARAY'A DÖNÜŞ

İtalya'daki son sezonumda (1951-1952) Palermo formasıyla iyi maçlar oynamama rağmen, ertesi sezon için çıkarılan yabancı futbolcu kuralı, bu ülkedeki kariyerimin sonu oldu. Üç ecnebi futbolcuya müsaade eden İtalya Futbol Federasyonu, 1952-1953 sezonundan itibaren bu sayıyı ikiye indireceğini açıkladı. Hücum oyuncularının daha kıymetli olduğu dönemin *WM* taktiği gereği İtalyan takımları da haklı olarak bu kontenjanı forvetlerden yana kullanmayı tercih etmişti. Bu sebepten Palermo ile kontrat yenilemedim ve Avrupa'nın diğer ülkelerinde futbol oynama gayesiyle güzel günler geçirdiğim, çok şey öğrendiğim İtalya'dan ayrıldım.

Menajerim Boghossian ile ilk durağımız Fransa oldu. İlk önce Racing Paris takımı ile antrenmanlara çıktım fakat mukavele imzalamadan Paris'ten ayrıldım. Fransa, 2. Dünya Savaşı sonrasında yeni toparlanmaya başlayan bir ülkeydi ve kulüpler, futbolcuların istediği ücreti karşılamakta zorlanıyordu. Bunu da göz önünde bulundurarak ikinci durağımız Nantes'a doğru yola koyulduk. Nantes, 1. Lig'e yükselmek için iyi bir takım kurma çabasındaydı ve oynadıkları bir hususi müsabakanın ilk devresinde beni deneyerek transfer etmeye karar vermişlerdi. Kulüp ile 400 bin lira karşılığında anlaşıp özel işlerimi halletmek için otelime doğru yola koyuldum. Fakat otele vardığımda planlarımı tamamen değiştirecek bir olay oldu. Galatasaray idari heyetinin önemli isimlerinden İhsan İpekçi'nin akrabası Abdi İpekçi, beni Galatasaray'a götürmek için Fransa'ya gelmişti. Galatasaray'ın başına geçen eski takım arkadaşım Gündüz Kılıç, Palermo'nun beni serbest bırakacağını öğrenir öğrenmez yönetimden benim transferimi talep etmiş meğer... Bu teklife olumsuz yanıt vermem düşünülemezdi dahi! Ben bir Galatasaray çocuğuydum ve para dahi konuşmadan Galatasaray'a dönmeyi kabul ettim. Nantes'ın ödediği parayı iade edip Boghossian'ın hakkı olan 10 bini de cebimden ödedim ve İstanbul yolculuğuma başladım.

> BEN BİR GALATASARAY ÇOCUĞUYDUM VE PARA DAHİ KONUŞMADAN GALATASARAY'A DÖNMEYİ KABUL ETTİM.

Doğduğum kulübe dönüşümde muhteşem karşılandım. Hatta Sahir Özbek'in bana hitaben yazdığı *Bülent Geliyor* şiiri, bana sunulan en müstesna armağanlardan biri olmuştur bugüne kadar. Sahir Özbek, beni meşhur santrhaf Parola'ya benzeterek "İtalya'dan Türk'ün Parola'sı geliyor," diyor ve ekliyordu: "Palermo'dan gelmez bundan kıymetli bir hediye..." Bu muhteşem karşılama sonrasında Galatasaray ile antrenmanlara başlamıştım. Bu arada Türkiye'de oynanan futbolun, İtalya'da oynanan futbola nazaran çok ama çok geride olduğunu daha iyi idrak ediyordum. Fark, Arap Alfabesi ile Latin Alfabesi arasındaki kadar açıktı. Oynanan oyun dışında imkânlar da aynı şekilde mukayese kabul etmeyecek cinstendi. İtalya'da serme çim sistemi en küçük şehirdeki stadyumlarda dahi kullanılırken, Türkiye'de çamur sahalarda savaş vermekteydik. Bunun yanında Galatasaray takımı da benim oynadığım dönemdeki gücünden uzaktaydı. Üstüne üstlük eski takım arkadaşım, birbirimizin peyki misali ayrılmadığımız Gündüz ile de aram açılmıştı. İkinci Galatasaray dönemimde beni en mesud eden olay ise ikinci sezonumda yaşandı; Şükrü Gülesin, Galatasaray formasını sırtına geçirdi.

Benden bir yıl sonra İtalya'dan ayrılan can dostum Şükrü, memlekete döndüğünde bizim kulüpten çıkmaz olmuştu. Devamlı birlikteydik. Bir gün emredercesine "Galatasaray'da oynayacaksın!" dedim ve her zaman olduğu gibi beni kırmadı. Beşiktaş ile özdeşleşen Şükrü'nün Galatasaray'a geçmesi, Beşiktaşlıları hiç rahatsız etmemişti. Onun hiçbir tepkiye maruz kalmaması, o dönem taraftarının ne kadar da sportmen olduğunu gösteriyor. Şükrü ile birlikte çok az maç oynadık. Bir sene sonra o ayrılırken, ben de kısa süre sonra Galatasaray formasıyla futbola veda ettim.

İlk dönemimdeki kadar büyük başarılara imza atamamış olsam da Galatasaray'a döndüğüm için bir an bile pişmanlık duymadım. İtalya'daki günlerimde dahi her zaman 'Galatasaraylı Bülent' olarak hareket eden, Galatasaraylılığı Ali Sami Yen'den öğrenmiş bir zat olarak, kulübüme dönüşümde bu adanmışlığın tesiri olduğunu da gururla söylemek isterim.

HER ŞEY 100 STERLİNLE BAŞLADI

TRANSFER REKORLARI KİMİLERİ İÇİN EN AZ ŞAMPİYONLUKLAR KADAR BÜYÜK BİR GÜÇ GÖSTERİSİ. FUTBOL TARİHİNİN BÜYÜK TRANSFERLERİNE VE ETKİLERİNE GÖZ ATALIM

İLHAN ÖZGEN

Taraftarlar için değişik bir tatmin olma şeklidir büyük transferler. Yöneticiler, güçlü sıfatını pekiştirmek için kullanır bu maddi gösteriyi. Topçular içinse 'dünyanın en pahalı futbolcusu' olmak özgeçmişlerini en az şampiyonluklar kadar süsleyen bir apolettir. Profesyonel futbolun en çok tartışılan mefhumlarından rekor transferlere tarihi açıdan dalış yapıyoruz.

Futboldaki profesyonelleşme adımlarını hızlandırma çabalarına giren 'mucit' İngilizler, transfer âleminde açılışı Aston Villa'nın West Bromwich'li İskoç hücumcu Willie Groves'a 1893'te ödediği 100 sterlinlik transfer ücretiyle yapar. İlk 'büyük' transfer Groves'un koyduğu çıtayı yükselten Alf Common olur. Safkan İngiliz forvet, 1905 senesinde Sunderland'den Middlesbrough'ya geçer ve 1000 sterlin ile dünyanın en pahalı futbolcusu olur. Ada matbuatı bu pahalı transferi, 'Satılık İnsanlık' başlıklarıyla verirken, Common'ün takımı hiçbir zaman üst sıraları zorlayamaz.

Warney Cresswell, Ada futbolunun Billy Wright'tan evvelki örnek müdafisidir. 'Beklerin Prensi' olarak addedilen sağ bek; pozisyon kabiliyeti, hücum yeteneği ve tereyağından kıl çekercesine rakiplerinden kaptığı toplarla tarihin en klas savunmacıları arasında yerini almıştır. Futbolunun yanında centilmenliği ile de dikkat çeken adamımız, ikili mücadeleye girdiği rakibinin ayağının kırılması sonucunda, hasta ziyaretine bir kese tütünle gitmeyi de ihmal etmez. 1922'de South Shields'ten Sunderland'e 5 bin 500 sterlin karşılığında imza atan Cresswell, transfer rekorunu kıran ilk ve tek savunmacı olarak tarihe geçer.

İngilizlerin top sahibi velet misali futbol kurallarını belirlediği dönemde fiyatının karşılığını veren rekor transfer, 1928'de Arsenal formasını sırtına geçiren David Jack olur. 10 bin 890 sterlin ile rekoru beş hanelere çeken hücumcu, Herbert Chapman'ın WM'sinin iç forvet pozisyonunda sağlam bir katkı verir ve Chapman'ın "Yaptığım en iyi anlaşmalardan biriydi" övgüsüne nail olur.

Ada'nın tahakkümüne son veren bir Arjantinlidir. Sert şutlarıyla nam salan Bernabe Ferreyra, 1932'de 50 bin peso (23 bin sterlin) karşılığında Tigre'den River'a geçer. 'Vahşi Hayvan' olarak anılan Ferreyra, 185 maçta 187 golle pesoların hakkını verir. Yeteneğini anlamak için *Critica Gazetesi*'nin

60'lı yılların 'Xavi'si' Luis Suarez, Inter'ın altın yıllarında takımın beyniydi.

ondan gol yemeyen ilk kaleci için koyduğu ödül yeterlidir aslında. Ferreyra'nın rekoru tam 17 yıl sürer. 2. Dünya Savaşı nedeniyle Avrupalılar bu dönemi suskun geçirir. Sessizliği bozan ise yine İngilizler olacaktır... Derby County, Johnny Morris için saydığı 24 bin sterlin ile 1949'da rekoru tekrar Kral VI. George'a sunar. Son kurşun ise Jackie Sewell transferi ile 1951'de atılır. Renk değiştirme bedeli 34 bin 500 sterlindir.

Cihan Savaşı'ndaki mağlubiyeti stadyum zaferleriyle unutturmaya çalışan İtalyanlar, 50'li yıllarda transfer hususunda sazı eline alır. Atalanta'nın İsveçli golcüsü Hens Jeppson, 52 bin sterlin karşılığında Napoli'ye imza atar. Tarihler 1954'ü gösterdiğinde Milan, Penarol'ün gol adamı Juan Schiaffino'yu 52 milyon liret ile Avrupa'ya davet eder. 72 bin sterline tekabül eden bu rekor girişimi başarıyla sonuçlanacaktır. 'Futbolun Tanrısı' Schiaffino, hem Milan'ı zirveye taşır hem de kulüp tarihine geçecek Rivera'nın gelişiminde önemli rol oynar. Milano'nun kıtalararası hamlesine cevap Torino'dan gelir. Juventus, River Plate'in yıldızı Omar Sivori'yi 93 bin sterlin karşılığında renklerine bağlar. Boniperti ve Charles ile 'Grande Trio'yu oluşturan 50'lerin Maradona'sı, bileklerine kadar indirilmiş çoraplarıyla rakip savunmalara kâbus yaşatırken, İtalyan futbol tarihine de muazzam bir etki bırakmayı başarır.

60'lar, rekordaki hane artışıyla açılır. Inter, 1961'de Barcelona'nın dirijörü Luis Suarez'i, 152 bin sterlin ödeyerek Milano'ya getirir. O zamana kadar bir orta saha elemanına verilen en yüksek meblağ olarak kayıtlara geçen bu transfer, Inter'e üç lig ve iki Avrupa şampiyonluğu olarak döner. 70'li yıllar, değişimin karşılığıdır birçok insanın

Fotoğraf Getty Images Turkey

Johan Cruyff **922 bin £** | Paolo Rossi **1 milyon 750 £** | Ruud Gullit **6 milyon £** | Alan Shearer **15 milyon £** | Gareth Bale **100 milyon €**

hafızasında. Futbol da bu farklılaşmadan nasiplenmiş, bir yandan oynanan futbol değişirken, 'imaj' faktörü de yeşil sahalara dahil olmaya başlamıştır. Bu özelliklerin sahalarda vücut bulmuş hali Johan Cruyff'tur. Ajax ile Avrupa'yı altüst eden 'Sarı Fare', 1973'te Barcelona'ya attığı imza ile kulübün imajını da değiştirir. 6 milyon guldenlik (922 bin sterlin) bedel, yeni rekordur.

İspanyollar, 70'lere rekorla girse de zirvede kalışları kameranın önünden geçen figüran etkisi kadar kısadır. İtalyanlar, iki yıl sonra tekrar sahne alır ve Giuseppe Savoldi'nin 'milyonluk' transferi ile bir daha zirveye konar. Başroldeki takım yine Napoli'dir ve Bologna'ya Savoldi için tam 1 milyon 200 bin sterlin öder. Savoldi, 1979'da Bologna'ya döner ve bir yıl sonra da Totonero skandalına adı karıştığı için üç yıl men cezası alır. Savoldi'nin rekorunu kıran ise bir diğer Totonero mağduru Paolo Rossi olacaktır. 1976'da Juventus'tan Vicenza'ya 1 milyon 750 bin sterlin karşılığında transfer olan golcü, performansıyla milli takımın 9 numarası olmayı başarsa da, 1980'deki skandal ile iki yıl sürecek bir tatile çıkar. 1982 yazında Boca'nın genç 10 numarası Diego Maradona'ya 3 milyon sterlin ödeyen Barcelona, Cruyff'tan sonra bir büyük fenomeni daha Katalan diyarına getirir. İspanya'daki ego savaşlarına direnemeyen Maradona, iki yıl sonra ayrılık kararı alır ve bir rekora daha imza atarak İtalya'ya göç eyler. Napoli, bu kez turnayı gözünden vurmuştur. Maradona için ödediği 5 milyon sterlinin karşılığını tarihinin en parlak dönemini yaşayarak alır. Maradona ise iki kez transfer rekor kırarak bu alanda da 'tek' olmayı başarır.

10 numaraların 80'lerdeki etkisi, transfer âlemine de yansır. 1987'de PSV'den Milan'a geçen Gullit ve 1990'da Juventus'a imzayı basan Roberto Baggio, yeni rekortmenlerdir. Takımları için para saçmakta beis görmeyen İtalyan kulüpleri, 90'ları da domine etmesini bilir. 1992 yazı, bu cömertliğin en iyi örneğidir. Önce Milan alır bayrağı ve Marco van Basten'in boşluğunu doldurmak adına Jean-Pierre Papin'i 10 milyon sterlin karşılığında San Siro'ya çıkartır. Juventus'un cevabı, Vialli ile olur; 12 milyon! Milan-Juventus rekabetinde son söz Milano'dan gelir; ümit vadeden Torino'lu kanat oyuncusu Gianluigi Lentini, 18,5 milyar liret (13 milyon sterlin) karşılığında Milan'ın olur. Masa başında kaybeden Juventus, Papin'in erken ayrılışı ve Lentini'nin geçirdiği kaza sonucu eski günlerine dönememesine karşılık Vialli'den aldığı verim ile 'son gülen' tahtına yerleşecektir.

MARADONA'YA MİLYONLAR ÖDEYEN BARCELONA, CRUYFF'TAN SONRA BİR BÜYÜK FENOMENİ DAHA KATALAN DİYARINA GETİRİR.

1951'den sonra sessizliğe gömülen İngilizler, "Buradayım!" mesajını 1996'da verir. Blackburn'ü şampiyonluğa taşıyan süper golcü Alan Shearer'ın Newcastle'a attığı imzanın ederi 15 milyon sterlindir. İtalyanların "Ses kes!" komutu tez duyulur. 'Gerçek' Ronaldo, 19,5 milyon sterlin karşılığında Barcelona'dan Inter'e katılır... Modern çağların transfer sürprizini ise Real Betis yapar. Denilson, 21,5 milyon sterlin ile rekoru ele aldığında tarihler 1998'i göstermektedir. Serie A, sahadaki mücadeleci yapısını bu alana da yansıtmış, tempoyu pek de âdeti olmadığı şekilde yükseltmiştir. 1999'da Lazio'dan Inter'e geçen Vieri'nin bonservisi 32 milyon 100 bin sterlindir. Bu yıldan itibaren görüşmelere yeni bir isim daha katılır: Euro. Vieri transferinin bedeli 40 milyon euro'dur.

İtalyan futbolunun 2000'lerdeki 'Fetret Devri'nde, sahneye Real Madrid çıkar. Önce olaylı bir transferle Figo alır rekoru, sonra da Zidane ile 'Galacticos' inşası devam eder. 2009'da Milan'ın yıldızı Kaka'nın 56 milyon sterlin karşılığında Real'e transferi ise Serie A'nın beyaz bayrağı çektiği an olmuştur. Madrid son gösterisini Portekizli Ronaldo, bisi ise Gareth Bale ile yapar. Galli, 100 milyon euro karşılığında Real formasını giyer.

Avrupa'da yaşanan ekonomik kriz nedeniyle transfer çılgınlığı 90'lardaki temposundan çok uzak. Yüksek rakamlara meraklı futbolseverlerin tek ümidi ise Arap milyarderler, özellikle de PSG gibi görünüyor. Potansiyeli olan PSG eli artıracak mı, yoksa futbolun ağabeyleri "Sen bi' dur genç!" mi diyecek, hep birlikte göreceğiz.

TRANSFER RACONU

TRANSFERDE BİLDİĞİNİZ KALIPLARI UNUTUN. BONSERVİSLER VE SÖZLEŞMELER BİR KENARA; ASKERLER, JÜBİLE MAÇLARI VE GARSONLAR İŞİNİZE DAHA ÇOK YARAYABİLİR

İLHAN ÖZGEN - KUTAY ERSÖZ

Transfer kolay iş değildir. Harcanan para dışında; sosyal beceri, pratik zekâ, ikna kabiliyeti gibi maharetler önemlidir. Tamamen olmasa da çoğunlukla 'sosyal' bir durumdur. Tüm dünyayı saran transfer mevsiminde bir transferin nasıl yapılması gerektiğini araştırdık. Nasıl yapılmaması gerektiğini de unutmadık. Tarihten örnekleriyle, bir transferin beş püf noktası...

KURNAZ OL

Çorluspor'un genç sol açığı Orhan Çıkrıkçı, ilgi çeken bir oyuncu değildir. Hatta kendi takımının başkanı bile ona çok güvenmez. Fakat Eskişehirspor Başkanı Aydın Begiter, onu bir hazırlık maçında çok beğenir. Biraz tecrübe kazanması için iki sene daha Çorluspor'da kalmasını ister ve zamanı gelince transfer edeceğine dair söz alır.

Fakat o iki senede Orhan yükselişe geçer, birçok kulübün ilgisini çeker.1986-87 sezonunun son maçında Aydın Begiter tek değildir; Orhan'ı transfer etmek isteyenler Çorlu'ya akın eder. Stadyumun etrafı adeta aksiyon filmi sahnesi gibidir. Her tarafta Orhan'ı Çorlu'dan kaçırmak isteyenler vardır. Hatta silahlarıyla gelenler bile olur. Haliyle Çorluspor başkanı, silah korkusunun etkisiyle Begiter'e verdiği sözden vazgeçme noktasına gelir. Böyle bir durumda şartları iyi etüt edip, pratik zekânızı anında kullanmalısınız. Aydın Begiter de bunu yaptı. Akıl, mermiyi yendi!

SORUNU GAYET İYİ BİLEN SPAJIC, ARKADAŞINI RAHATLATAN BİR TAVIRLA "SANA İYİ BİR KALECİ GÖNDERDİM BİLE" DER.

O gün stadyumda silahlı olanlar sadece Orhan'ı transfer etmek isteyenler değildi! Çorluspor'un bir diğer oyuncusu Ömer, asker olduğu için özel izinle ve inzibatların gözetimiyle maça gelmişti. Maç sona erdiğinde askeri araçla birliğine teslim edilecekti. Bunu öğrenen Begiter, maç biter bitmez Orhan'ı Ömer ile birlikte askeri araca bindirdi. Rakip kulübün silahlı adamları, tam donanımlı askerler karşısında harekete geçemedi. İki saat sonra Aydın Begiter, Orhan'ı şubeden teslim aldı ve anlaşmaya varıldı.

TAVSİYELERİ DİKKATE AL

İlhan Cavcav'ın futbolcu gözü çoğu futbol adamından daha üstündür fakat bu özelliğe sahip olması onun başka tavsiyelere kulak tıkadığı anlamına gelmiyor. İlhan Cavcav, tatil için eşiyle beraber Bodrum'a gider. Mutlu çift, akşam yemeği yemek için bir restoran seçer. Büyük ihtimalle ne sohbet konusu futboldur ne de Cavcav'ın aklında bir futbolcu avcılığı vardır. Fakat tecrübeli başkanı mekânda görenler hemen yanlarına gelir. Cavcav'a, Yalıkavakspor'da oynayan Serkan adındaki bir gençten bahsederler. İşin tesadüfü o akşam maçları vardır. Garsonlar şaka yollu, "Eğer Serkan'ı izlemezseniz size servis yapmayız" derler. Cavcav kolay ikna olur. Hemen stadın yolunu tutar. Birkaç saat sonra geri döndüğünde eşine şu cümleyi kullanır: "Geleceğini yıldızını izledim."

Cavcav'ın izlediği genç futbolcu Serkan Balcı'dır. 250 milyar liralık bonservis ücretiyle Gençlerbirliği'ne transfer edilir. Daha sonrası bilinen hikâye; Fenerbahçe, Trabzonspor, milli takım, şampiyonluklar, kupalar... Kazanan, hem Serkan hem İlhan Cavcav olur.

KÜSKÜNLERİ GÖZET

50'li ve 60'lı yıllarda santrhaf pozisyonunda 'Kral' Metin Oktay'ın en çekindiği isimlerden olan Naci Erdem için 1963 senesi pek iç açıcı geçmez. Basri Dirimlili ve Ergun Öztuna ile birlikte Fenerbahçe yönetiminin 'istenmeyenler' listesinde yer alır ve Beyoğluspor'a kiralık gönderilir. Ertesi sezon Kadıköy'e dönme ümitleri besleyen Naci Erdem, bir kez daha sukut-u hayale uğrayacaktır. Genel Kaptan Halit Deringör'ün genç futbolculara yöneleceklerini belirtmesi ile güvendiği dağlara kar yağan Naci, kulüp aramaya başlar. Temmuz 1964'te gazete manşetlerine taşınan 'Galatasaray Naci Erdem'e talip' haberleri, birkaç gün sonra bir adım daha öteye gider ve eski Fenerbahçe kaptanı, Galatasaray'a imzayı atar. Kimilerine göre bu, futbol hayatına devam etmek isteyen bir futbolcunun masum bir imzası iken, kimileri de Naci Erdem'in seçiminde ezeli rekabetin payı olduğunu dile getirir. Benzer bir dargınlık olayı da şehir efsanesine dönen 'Büyük' Mehmet Oğuz transferinde yaşanacaktır. Mehmet Oğuz, 70'li yıllarda Galatasaray dendi mi akla gelen ilk topçulardandır. Gerek Birch'lü altın yıllarda oynadığı futbol, gerekse şampiyonluğa hasret dönemde takımı için verdiği mücadele ile

Fotoğraf Getty Images Turkey

taraftarın sevgilisi olmayı başaran 'Büyük' Mehmet, 1979 yazında Galatasaraylılara unutamayacakları bir şok yaşatır ve Fenerbahçe'ye transfer olur. Yıllarca bu transferin arkasından Mehmet Oğuz'un yakın arkadaşı Cemil Turan'a verdiği sözden tutun da aslen Fenerbahçeli olmasına kadar birçok söylenti çıksa da asıl sorun jübiledir.

30 yaşına gelen 'Büyük' Mehmet, 1978-1979 sezonunun sonunda jübile yapmayı düşünmektedir. Dönemin herkese açık stadyumu İnönü ise her takım için sadece bir hazırlık maçına müsaittir. Galatasaray bu tek kurşunu, Mehmet Oğuz için atmaya hazırlanırken beklenmedik bir olay yaşanır ve Kemal Yıldırım'ın transferi esnasında Orduspor Kulübü, 'İstanbul'da bir hazırlık maçı' maddesini sözleşmeye koyar. Planlar altüst olmuştur... Bunun üzerine Mehmet Oğuz, bir yıl daha futbol oynamak istediğini söylese de antrenör Coşkun Özarı, Mehmet'i takımda düşünmediğini yönetime belirtir. Transfer döneminin bitmesine kısa süre kala yönetimden hâlâ ses çıkmamıştır. Bu arada, devreye Fenerbahçe'ye yakın gazeteci Yavuz Bayraktar girer. Mehmet Oğuz ile görüşen Bayraktar, bir yandan da Fenerbahçe yönetimini durumdan haberdar etmiştir. Nitekim 31 Temmuz 1979'da, transferin bitimine beş saat kala, Galatasaray yönetimi Mehmet Oğuz'un bonservisini futbolcuya verir. Fenerbahçe'de her şey hazırdır. Küskün 'Büyük' Mehmet, kendisini Fenerbahçeli yapan imzayı atacaktır.

SORUNU GAYET İYİ BİLEN SPAJIC, ARKADAŞINI RAHATLATAN BİR TAVIRLA "SANA İYİ BİR KALECİ GÖNDERDİM BİLE" DER.

Fotoğraf DepoPhotos, Gelişim Spor

Osman Arpacıoğlu kısa süre de olsa kendini Beşiktaşlı yapan sözleşmeyi imzalıyor.

KARŞINDAKİNE DİKKAT ET!

Beşiktaş, Mersin İdman Yurdu'nun genç gol ayağı Osman Arpacıoğlu'nu İstanbul'a getirmeye kararlıdır. Fakat ortada pek de önemsenmeyen bir sorun vardır. Arpacıoğlu, 1966-1967'de 2. Lig'deki şampiyonluk sezonundan sonra, iki yıllık profesyonel mukaveleye imza atmış ve birinci yılını doldurmuştur. Genç golcü ile görüşen Beşiktaş Başkanı Talat Asal, dönemin olmazsa olmazı 'kaçırma' işlemini yaptıktan sonra, sözleşme sorununun çözüleceğini garanti ederek golcünün çekini uzatır ve Gemlik kampına davet eder. Arpacıoğlu'nun Beşiktaş macerası başlamıştır.

Güneyde ise işin boyutu farklıdır. Golcüsü Beşiktaş'ın Gemlik kampında olan Mersin İdman Yurdu'nun Başkanı Mehmet Karamehmet, bu anlaşmanın hukuka aykırı olduğunu belirtip gerekli bütün mercilere başvuracağını deklare eder. Her fırsatta "Osman, Mersin'in futbolcusudur!" minvalinde açıklamalar yapan Karamehmet'e karşı Talat Asal, sözleşmede sorun olmadığını belirtir. Adalet Partisi eski milletvekili Asal ile güçlü işadamı Karamehmet arasında düelloya dönen transferde araya siyasiler, hatta Süleyman Demirel'in dahi girdiği yazılır. Son sözü ise federasyon söyler: Osman Arpacıoğlu'nun Mersin İdman Yurdu ile yaptığı profesyonel mukavele devam etmektedir ve Arpacıoğlu, Mersin'in futbolcusudur. Mehmet Karamehmet, davayı kazanır, apar topar güneye dönen Osman Arpacıoğu ise birkaç yıl sonra İstanbul hayalini Fenerbahçe ile gerçekleştirerek, 'Bay Gol' olarak Cemil-Osman hanedanlığının temellerini atacaktır.

BAKMADAN ALMA

Galatasaray tarihinde dönem dönem baş gösteren sorunlardan biri de kalecidir. Simovic ve Taffarel sonrası çekilen çile, yakın dönemin en kolay hatırlanan örnekleri. 2 Temmuz 1967 de bu mevzunun baş ağrıtmaya başlayacağı günlerden biri olarak tarihte yerini alır. Bir döneme damga vuran 'Berlin Panteri' Turgay Şeren, görkemli bir jübile ile futbola elveda der. Yaşlanan kadronun üstüne bir de Turgay'ın jübile yapması, çiçeği burnunda antrenör Bülent Eken ve başkan Suphi Batur'u düşündürmektedir. Çözüm, moda haline gelmeye başlayan Yugoslavya topraklarında bulunur. Başkanıyla istişare yapan Bülent Eken, Tito'nun diyarına doğru yola çıkar...

Ülkeye ayak basar basmaz dostları Beşiktaş antrenörü Ljubisa Spajic ve eski Fenerbahçe antrenörü Zarko Mihajlovic ile yemeğe çıkan Bülent Hoca, durumu onlara da anlatır. Türk gazetelerinden sorunu gayet iyi bilen Spajic, arkadaşını rahatlatan bir tavırla "Sana iyi bir kaleci gönderdim bile" der. Bunun üzerine Eken, arkadaşına güvenerek İstanbul uçağına atlar. Galatasaray'ın yeni kalecisi Tatomir Radunovic olmuştur ama Turgay sonrası beklenti yüksektir. Takımıyla çıktığı ilk deplasman maçında hatalı bir gol yiyen Radunovic, Feriköy'le oynanan ligin ikinci maçında yediği üç golle şimşekleri üzerine çeker. Sonrası ise daha da felakettir. Yugoslav kalecinin oynadığı toplam beş maçın dördünde Sarı-Kırmızılılar sahadan mağlup ayrılır. Radunovic, sene sonunda ülkesine döner. Bülent Eken, acı gerçeği yıllar sonra yemek masasındaki dördüncü isimden öğrenecektir. Kızılyıldız antrenörü Milijan Milijanic, Spajic ve Mihajlovic'in bu transferden pay aldığını geç de olsa söylemiştir.

S

FREIBURG, ALMANYA'NIN 'BAŞKA BİR DÜNYA MÜMKÜN' PROJELERİNDEN BİRİ. SADECE ŞEHRİYLE DEĞİL, FUTBOL TAKIMIYLA DA...

FİKRET ÖZER

Son yıllarda sıklıkla dinlediğimiz bir başarı hikâyesi var. Almanya'nın 2002 yılında başlattığı, iki büyük liginin 36 takımına zorunlu tuttuğu futbol akademileri ve oralardan yetişen futbolcularla yarattığı devrim. Kimine göre 2006 Dünya Kupası'nda bunun etkileri zaten ortaya çıkmıştı. Almanya Futbol Federasyonu'na göreyse 2002 yılının yatırımları 2009'da 21 Yaş Altı Milli Takımı'nın Avrupa şampiyonu olmasıyla ilk meyvelerini vermeye başladı. O takımda bulunan Mesut Özil, Manuel Neuer, Mats Hummels, Jerome Boateng, Sami Khedira ve Benedikt Höwedes gibi futbolcuların 2014 yılında Brezilya'da kaldırdıkları kupa da 12 yıllık çabaların en büyük ödülü oldu.

Aslında bütün bu süreç başlamadan 10 yıl önce, 1991-1992 futbol sezonunda, Almanya'nın güneyinde kimsenin o günlerde çok da fark etmediği bir şeyler oluyordu. Freiburg şehrinin takımının başına, eski bir futbolcu, spor ve tarih öğretmeni Volker Finke getirilmişti. Finke ilk sezonunda kılpayı kaçırdığı birinci lige yükselme hakkını ikinci sezonunda kazanıyor, SC Freiburg tarihinde ilk defa birinci lige yükseliyordu. Fakat şehir küçüktü, devlerin arasında mücadele edebilecek ne bütçeleri ne de tecrübeleri vardı. Volker Finke ise takımın kalıcı olmasını istiyordu. Paraları yoktu ama yapılabilecek başka bir şey vardı. Şehrin öz kaynaklarını kullanmak, büyük paralara gerek duymadan sürdürülebilir bir sistem oluşturmak.

Finke kulüp için planladığı sürdürülebilir kalkınma projesine stadyumun değişmesini sağlayarak başladı. Schwarzwald Stadyumu'nun üç yöndeki tribünlerinin üstüne güneş enerjisi panelleri yerleştirildi. Freiburg bundan sonra maçlarını Almanya'nın güneş enerjisi kullanan ilk stadyumunda oynayacaktı. Bunun dışında Finke, kendi yetiştirdikleri futbolcularla oynamaları gerektiğini ancak bu şekilde devlerle mücadele edilebileceğini düşünüyordu. Böylece belki de 10 yıl sonra tüm ülkeye örnek teşkil edecek altyapı hamlelerinin temelinin atılmasını sağladı. Finke 16 yıl görevde kalarak Almanya'da bir rekorun sahibi olurken sürdürülebilir kalkınma fikrini de futbola getiriyordu. Fakat bunu yaparken hiç de yalnız değildi. Arkasında Almanya'nın en özel şehirlerinden biri olan Freiburg'un insanları ve onların dünya görüşü vardı.

Freiburg kendini 'Yeşil Şehir' olarak tanımlıyor. Bunun birçok nedeni var. 70'lerde çevredeki nükleer santrallere karşı düzenlenen sert protestolara katılan çevreci aktivistler daha sonra politikaya girip Yeşiller hareketinin öncüsü olmuşlar, çevre korumayla iligili eğitim–araştırma projelerinde görev almışlar, 'Yeşil Ruhlu' olarak da adlandırılan şirketler kurmuşlar. Bunun dışında şehir merkezinin %80'i savaş sırasında yıkıldığından, tarihe bire bir uygun olacak şekilde yeniden yapılmış. Bu yeniden yapılanma süreci diğer Almanya şehirlerinden farklı gelişmiş. Şehir baştan inşa edilirken amaç minumum enerji ve maksimum doğaya uyum olarak belirlenmiş. Her nüfus artışından, her gelişimden sonra nereye nasıl binalar yapılacağı, yeşil alanların, çevrenin nasıl korunacağı bile simule edilmiş, evler maksimum enerji tasarufu yapacak şekilde inşa edilmiş.

90'lı yıllara gelindiğinde ise dünyada fosil yakıt ve benzerlerine olan ihtiyaç nüfusla birlikte hızla artarken Freiburg tam tersi bir yol izlemiş. Evlerde kullanılabilecek enerji miktarını düşürüken, insanları toplu taşımaya veya bisikletlere yönlendirecek önlemler alınmış. Şehre artan talebi karşılamak için kurdukları yeni semtlerde, çevre odaklı daha radikal projeler uygulamışlar. Örneğin; askeri bölge olarak kullanılan Vauban, 1992'de askerlerin terk etmesiyle o zamanların hippi/anarşist gençliği tarafından kullanılmaya

FINKE, İKİNCİ SEZONUNDA TAKIMI BİRİNCİ LİGE ÇIKARDI, BU FREIBURG TARİHİNDE BİR İLKTİ.

başlanmış. Onların yardımı ve şehir yönetiminin projeleriyle Vauban, 5 bin kişilik bir semte dönüşmüş. Semt içine, orada yaşayanlar dahil araba park etmek yasaklanmış. 'Yumuşak Zemin' adı verilen bir projeyle tramvayın geçtiği bazı yerler, yürüyüş ve bisiklet yolları toprak ve çimle yapılmış. Evlerin hepsi güneş, yağmur suyu gibi kaynaklardan elde edilen enerji kullanırken, 'Pasif Ev' adı verilen, içinde yaşayan canlıların ve kullanılan ev aletlerinin yaydığı enerjiyle kendini ısıtabilen evler yapılmış. 2010 yılına gelindiğinde, semt sakinlerinin %70'ten fazlası özel araba kullanmayı bırakmış.

Her şey sadece bu semtle de sınırlı değil. Tüm şehirde araba kullanımını azaltmak temel amaçlardan biri. Bunun için ilginç projeler de teşvik ediliyor. Yakın zamanda trafik ışıklarını sürücüler için en sıkıcı hale getirip toplu taşıma araçlarına öncelik verecek şekilde optimize eden bir sistem uygulamaya konuldu ve sistemi geliştiren kişiye ödül verildi. Yenilenebilir enerji kullanan evler ve şirketler, eskiden plansızca yapılan yüksek binalara döşenen güneş enerjisi panelleri, sosyal yapının bozulmasını engellemek için işsizliği sıfıra kadar düşürmeyi hedefleyen politikalar, Freiburg'da 'sürdürülebilir kent' fikrini yaşatmak için yapılan işlerden

Fotoğraf Getty Images Turkey

sadece bazıları. Kent yönetiminin bir amacı da sakinlerine güvenli bir hayat sağlamak, bunu yaparken de mümkün olduğu kadar az sayıda polis kullanmak. Güvenliğin de anlık çözümlerle değil, sürekli olabilmesi için şehirde ortak yaşam alanları yaratılıyor. Park, meydan gibi yerlere her yaştan insanın ulaşabilmesi, buralarda ilgisini çekecek bir aktivite bulabilmesi sağlanıyor. Böylece gün içinde, uzun saatler boyunca, toplumun her bireyinin aynı anda aktif olarak kullanabildiği, çeşitliliğin olduğu ortak yaşam alanları, şehrin güvenli bölgeleri haline geliyor ve ekstra bir güvenlik tedbirine ihtiyaç azalıyor. Spor da insanları bir arada ve sağlıklı tutmak için kullanılan araçlardan birisi. Futboldan tenise, aerobikten yogaya, çoğu şehir yönetimi ve üniversitenin desteklediği 650'den fazla spor merkezi bulunuyor.

1457'de kurulan Freiburg Üniversitesi de ülkenin en prestijli eğitim kurumlarından. Akademi günlük hayatın her noktasında çok uzun yıllardan bu yana büyük bir yer tutuyor. Köklü eğitim ve araştırma geleneği insan ve doğa odaklı bir yaşamı mümkün kılan en önemli faktörlerden birisi.

Volker Finke'nin inisiyatifiyle yeni bir kimliğe bürünen futbol takımı da sürdürülebilir kent fikrinin temel parçalarından. Yenilenen altyapısı ülke genelinde öz kaynaklarla ayakta kalabilmenin sembolü olmuş durumda. Fakat Freiburg takımı için belki Finke'den de önemli bir isim daha var. Freiburg'da futbol oynamış, 1995'ten 2011'e kadar genç takımlarda hocalık yapmış, 2011'den günümüze kadar da A takımı çalıştıran Christian Streich. Streich, A takımı çalıştırması için teklif yapıldığında başta görevi reddetmesine rağmen baskıya dayanamayıp "Eğer kişiliğim değişirse hemen bırakırım" şartıyla düşme potasındaki takımı ligde tutmayı başarmıştı. Sonraki yıllarda Şampiyonlar Ligi vizesini son anda kaçırıp, takımını Avrupa Ligi'ne taşıdı. Göreve geldiği ilk günlerde antremanlara bisikletle gidip gelmesini garip bulan gazetecilere, ilk başta herkese tuhaf gelen bölgeye özgü şivesiyle "İlginç olan, bu kadar kısa bir mesafeyi neden bisikletle gidip geldiğimi sormanız. Asıl tuhaflık aynı mesafe için araba kullanılması" şeklinde yanıt vermişti. Yeşil şehrin artık kendi yetiştirdiği, sorulara verdiği cevaplarla 'futbol filozofu' olarak anılacak, herkesin saygı duyduğu bir hocası olmuştu. "Değişirsem giderim" diyen Streich, nereden geldiğini, nasıl bir ortamda yetiştiğini her konuşmasında yeniden hatırlatıyordu.

"Sekiz yıl önce Aston Villa'ya gittiğimde onlara 16-19 yaş oyuncularımızın haftada 34 saat okula gittiğini anlatınca bana inanmadılar, yalancı olduğumu söylediler. Onların oyuncuları dokuz saat gidiyormuş, profesyonel futbolcu olmaları için gereken buymuş, okul ve futbol arasında karar vermeleri gerekiyormuş. Bu tamamen yanlış. Bunu Freiburg'da yapamazsınız. Üç yıl boyunca haftada sadece dokuz saat ders gören insanlarla daha sonra ne yapacaksınız? Akademilerdeki çocukların %80'i profesyonel olamıyor, sonra iş aramaları gerekiyor. Onlara bakmak bizim görevimiz. Onlara burada iyi bir futbolcu olma şansı veriyoruz ama aynı zamanda ikinci bir yol da açıyoruz. Freiburg'da oynayan çocukların büyük bir kısmı futbolcu olamadıklarında daha yüksek bir eğitime devam edebiliyorlar. Onun dışında, sahada akıllı oyunculara ihtiyacımız var. Problem çözme yeteneği gelişmiş, düşünen, öğrenen ve uygulayabilen futbolculara ihtiyacımız var."

2002 yılında Almanya'daki diğer onlarcasıyla birlikte 'Futbol Akademisi' unvanını alan Freiburg altyapısı, yıllar içinde fark yaratmayı da başardı. Uluslararası Spor Araştırmaları Merkezi'nin (CIES) 2014 yılında yayınladığı rapora göre, kadrosunda kendi futbol okulundan yetişmiş oyuncu bulunduran takımlar arasında 9. sırada yer aldı ve Almanya'dan ilk 10'a girebilen tek takım oldu. Listede Barcelona'nın La Masia'sı gibi dünyanın her noktasından talep gören okulların olduğu düşünüldüğünde, 200 binlik bir nüfustan beslenen Freiburg altyapısının ne kadar yol katettiği daha belirgin şekilde ortaya çıktı.

Aslında ortada somut örnekler olmasa böyle bir şehrin hâlâ ayakta kalabildiğine inanmak zor olurdu. Zaten ne Freiburg'da yaşamak ve şehrin beklentilerini karşılamak ne de böyle bir futbol okulunda eğitim görmek kolay bir iş değil. Her gün itinayla ayrılması gereken çöpler, unutulması gereken araba sevdası, bisikletin en yaygın ulaşım aracı olduğunu kabullenmek, dünyanın geri kalanı her şeyi daha hızlı tüketirken tam tersi yönde ilerlemek... Bunlar, dinlerken güzel gelse de dışarıdan gelen birini zorlayacak uygulamalar. Bunun yanında, anlık ve kişisel değil, uzun vadede tüm topluma fayda sağlayacak şekilde, zorunluluktan değil isteyerek bunları yapmak da zor. Haftada 34 saat derse gidip belki bir o kadar da antreman yapması gereken çocukların da işleri hiç kolay değil. Onlar da kişisel çıkarlarını bir noktaya kadar unutmakla yükümlüler. Kulüp içinde isimlerden bağımsız, değerlerin ve sürekliliğin ön planda olduğu bir yapıda hayallerine kavuşmak için çaba göstermek zorundalar. Hem de dünyanın birçok yerindeki yaşıtlarına tam tersini yapmaları öğretilirken.

Fotoğraf Getty Images Turkey

Fotoğraf Getty Images Turkey

ZAMANININ ÜNLÜ AMERİKALI BOKSÖRÜ JACK DEMPSEY 1921'DE FRANSIZ SAVAŞ KAHRAMANI GEORGES CARPENTIER İLE KARŞI KARŞIYA GELMİŞTİ. DÖNEMİN BÜYÜK KALEMLERİNDEN HEYWOOD BROUN BU KAPIŞMANIN TANIKLARI ARASINDAYDI...

HEYWOOD BROUN ÇEVİRİ: İNAN **ÖZDEMİR**

Yıllardan beri şerefli mağlubiyetler üzerine konuşulduğunu duyardık, sonunda bir tanesiyle tanıştık. Bu yazı dövüşten önce Carpentier'nin Dempsey'yi yeneceğini söyleyen bizlerden gelen bir bahane denemesi değil. Bernard Shaw'la birlikte yanıldık. Bu temmuz öğleden sonrası bizi aydınlatan; bir şeyin, zaferi tamamıyla ikincil kılabilecek kadar iyi yapılabileceğiydi. Sporun spor için yapıldığını elbette birkaç kez hepimiz işitmiştik fakat Georges Carpentier daha da göz alıcı bir ideal tesis etti. Boyle'un kirli arazisindeki büyük ahşap platformda bize sporun asıl sanat için yapıldığını gösterdi.

19 bin kişinin hayatında şahit olduğu en iyi trajedi gösterisiydi. Umarız Profesör George Pierce Baker, kompozisyon dersindeki talebelerini maça yollamıştır. Amerikan dramasının beyaz umudu Eugene O'Neill orada değilse üzülürüz. Nadir denk gelinebilecek bir hayat laboratuvarıydı. Euripides'in peşinde güzeller güzeli stadyumlara giden hiçbir Yunan, trajedinin ruhunun böylesine iyi sergilenmesine şahit olmamıştır. Ve bahse gireriz ki Euripides kendi izleyicilerini, Carpentier'nin Jersey City'deki ikinci rauntta dövüş meraklılarını harekete geçirdiği gibi ayağa kaldırıp "Medea! Medea! Medea!" diye tezahürata sevk edemezdi.

Hatta Dempsey ile Carpentier arasındaki dövüşün Amerika'da bir nesildir görülen en ilham verici seyirlik olduğunu iddia ediyoruz.

Şahsen daha da gerilere giderdik. Davud ve Golyat arasındaki savaşın biletini bile bu dövüşe tercih etmezdik. Evet, o kapışmada küçük adam büyüğü yenmeyi başarmıştı fakat mücadele sanatsal açıdan daha az ışıltılıydı, çünkü hayatın gerçeklerine bu kadar yakın değildi. Meşhur peri masalında Jack'in fasulye sırığına tırmanıp devi öldürmesi de Kırmızı Başlıklı Kız'ın kurdu alt etmesi ve daha birçok hikâye gerçek olmadıkları için ilham açısından sınırlıdırlar. Bütün bu hikâyeler evrenin büyüklüğü karşısında kendi küçüklüğünü unutmak isteyen insanlar tarafından uydurulan kış gecesi avuntularıdır. Carpentier'nin gösterdikleri bu yüzden çok daha etkileyici. Onu izleyen herkes gibi aynı dersleri çıkardık: İnsan, azmi ne kadar alevlenirse alevlensin, kaderine karşı gelemez ama Carpentier'nin tüm kalbini ve omuzlarını koyarak attığı yumruklarda yaptığı gibi onu sarsabilir.

İkinci rauntta yaşananlar bundan ibaretti. Carpentier, sağ yumruğunu tam Dempsey'nin çenesine indirdi ve ona doğru gelen şampiyon, vuruşa karşılık verdi, sonra da öne savruldu. Dempsey'nin kolları iki yanına düştü. Artık açık bir hedef hâline gelmişti. Carpentier sağ yumruğuyla müthiş bir sağ aparkat savurdu ama ve yumruğu ıska geçti. Dempsey, kafasını toparlayana dek rakibine sarılmayı tercih etti. Kalan bölümde Carpentier'ye yakın durdu ve yakın dövüşte vücut darbeleriyle, sarılmalarıyla onu yıldırdı. Derslerden bildiğimiz kadarıyla ilk tarih öncesi yaratık bataklıktan kumsala süründüğünde bile (H. G. Wells'in *Outline of History* kitabının ilk cildinde kertenkele fotoğrafının birkaç sayfa sonrasına bakın) Carpentier'nin o aparkatta hedefini tutturamayacağı belliydi. En kötü kısmın yakın dövüş sırasında başına gelmesi de tabii ki kaçınılmazdı. Kader bizi her yerden sarabilir, fakat Eugene O'Neill ve öteki genç yazarlarımız, kaderin kederli tarafının insanın zayıf, çaresiz, acınacak hâlde olmasında yattığını düşünerek büyük bir hata yapıyor. Hayatın asıl trajedisi kaybetmek değildir, az kalsın kazanacak olmaktır. Eğer düşüşün kaçınılmaz olduğunu vurgulayacaksanız, en azından galibiyetin kıyısında yapılabilecek her şeyi yaptığını teslim edelim.

2 Temmuz öğleden sonrasında sadece 11 saniyeliğine bir mucizenin eşiğinde olduğumuzu hissettik. Carpentier'nin sağ yumruğunda öylesine bir güç ve parlaklık vardı ki Dempsey'nin yıkılacağına, kaderin ve Bay Wells'in sürüngen arkadaşlarının zamanında tasarlanan tüm planların da onunla birlikte gideceğine inanmıştık. O anın az evvelinde iki adam ringde bir araya gelir gelmez Dempsey'nin galibiyeti, 3 Temmuz'da güneşin doğacak olması kadar kesindi. Fakat yavaş yavaş güneşin doğuşundan o kadar emin olmamaya başladık. Batabilir diye düşünüyorduk, hatta sönebilirdi de. Carpentier'nin yumruğuyla bu da ihtimal dahilinde diye korkmaya başlamıştık. Hayır, aslında o anki duygumuz tam olarak korku değildi. Parçası olduğumuz evrenin düzenine saygı duyuyoruz ama bu düzenden hoşlanmıyoruz. Eğer o yumruk başta düşündüğümüz gibi etkili olsaydı, dünyayı da elden gitmiş saymamız gerekirdi.

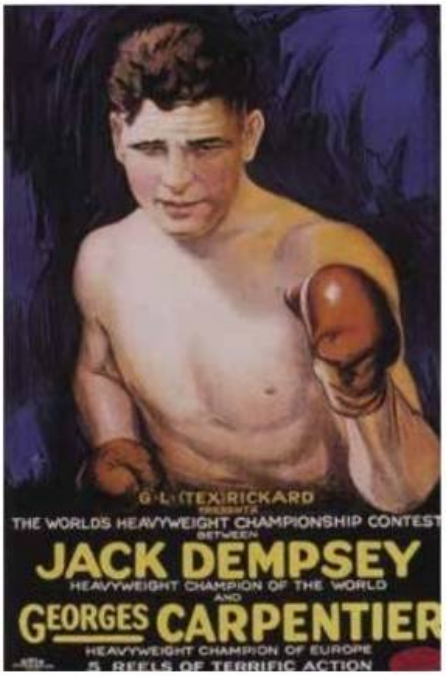
Büyük fırsatlar büyük aktörler yaratır. Tarih genelde insanlar için fiyakalı başlangıçlar ayarlamakla meşguldür, sonlar ise her zaman aynı güzellikte olmaz. Carpentier son bölüme kadar rolünü mükemmel oynadı. Kalabalığın karşısına çıktığında onu görenler acınacak derecede gergin, yorgun ve bitkin olduğunu belirtiyordu. Bu, bir aktörün harika bir

performans öncesi olağan ve üzerine yakışan gerginliği gibiydi. Bütün bu düşünceler Carpentier binlerce seyicisinin karşısına çıktığı anda yok oldu. Kafası yerine gelmişti, iplerin arasından geçerken gözleri ve gülümsemesi ışık saçıyordu. Alkışlara karşılık vermek için dönerken bornozuna tuhaf bir fiske attı. Tam o ana kadar Dempsey'i tutuyorduk fakat aniden kendimizi ayakta saçma sapan sesler çıkarırken bulduk. "Carpentier! Carpentier!" diye bağırmaya başlamıştık, telaffuzumuzdan utanmayı bile unutmuştuk. Kollarını başının üstüne kaldırdı ve -beş dolarlık koltuklar da dahil olmak üzere- tüm arena gülümseyişini görene kadar kendi etrafında döndü.

Dempsey bir dakika sonra ringe geldi ve sevmemize karşın ona tezahüratta bulunamadık. Zira bu, fıçı içindeki biri düşmek üzereyken Niagara Şelalesi için tezahürat yapmak gibi bir şey olurdu.

İki isim arasında yaklaşık yedi kilogramlık bir fark vardı fakat o öğleden sonrasında sanki bu fark yüzlerceymiş gibi duruyordu. Ve ilk kez şunu görmüştük; bir adam, her ne kadar güçsüz taraf olsa da gülümseyebilirdi.

Şimdi yerçekimi yasasına, Malthus Teorisi'ne ve iki çizgi arasındaki en kısa mesafenin bir doğru oluşuna içerliyorduk. Bilimsel, kesin, kaçınılmaz olan her şey tatsızdı. Eğri adamın kazanmasını istiyorduk. İlk raunt, bu imkânsız göründü. Carpentier ilk yumruğu sallayandı, hafif fakat acıtan bir sol direği yüze indirmişti. Peşinden Dempsey geldi ve koltukları için 30 dolar ödeyen seyirciler bile sağ kroşeleri Carpentier'nin geniş midesine inerken yumruklardan çıkan sesi duyabiliyordu. Raunt bittiğinde meydan okuyan boksör fazlasıyla açık bir biçimde bitkin düşmüştü.

Peşinden ikinci raunt geldi, kısa bir aylaklık anından sonra sağ yumruğunu çeneye indirdi. Carpentier aynısını bir kez daha denedi, ikinci kez, hayat boyu yapılan çalışmaların sonunda mükemmelleştirilmiş bir yumruktu bu. Zamanlama mükemmeldi, hedef mükemmeldi, bütün gücü yumruğundaydı. Bu, Bombardier Wells'i ve Joe Beckett'i yere indiren darbeydi.

Darbe, Dempsey'nin bütün vücudunu sarstı ama Carpentier'nin elini kırdı. En iyisiyle bile rakibini yıkamamıştı. Philistia'da gerçekleşen şey bir depremdi. Akabinde Dempsey, Carpentier'nin midesine darbeler indirmeye başladı, "Bu sıradan bir iş" diye bağırırcasına.

Üçüncü rauntta hızlıca kaybolmuş, dörtte ise sonu görmüştü. İlk kez düştüğünde hepimiz acı çektik, ayağa kalkmayı başardı, ikinci düşüşü çok daha fenaydı. Başı aniden bu darbede düşmüştü; yere çarpıp kanvasa yığılmıştı. Bilinci açıktı, bacakları çok az kıpırdıyordu ancak yürümesine izin verecek kadar değil. Görkemli bir insan iradesi, artık işlevini yerine

SEVMEMİZE KARŞIN ONA TEZAHÜRATTA BULUNAMADIK. ZİRA BU, FIÇI İÇİNDEKİ BİRİ DÜŞERKEN NİAGARA ŞELALESİ İÇİN TEZAHÜRAT YAPMAK GİBİ BİR ŞEY OLURDU.

getiremeyecek raddede yenik düşmüştü. Eğer tercih ederseniz, bu bir sanat eserini tamamlayan son parça olabilir. Carpentier ringin merkezinden çıktıktan ve ortasına gelip Dempsey ile el sıkıştıktan sonra yeniden gülümsediğinde bu etiketi yapıştıracak kadar duygusaldık, dövüş başında kolları başının üzerinde yükselirken yüzünde beliren gülümsemenin aynısı ile karşı karşıyaydık. Ama bütünüyle o kadar da duygusal değildik. Trajedileri trajedi yapan şeylerden biri de kaderin şampiyonluklardan ya da zaferlerden başka hiçbir şey alamamasıdır. Jestler ve cazibe insanla kalır. Herhangi bir dövüş bunu sizden çekip çıkaramaz. Jack Dempsey hak ederek ve farklı şekilde kazandı. O muhteşem bir boksör, belki de dünyanın gördüğü en etkili boksör. Fakat arenadan çıkan herkesin dilinde Carpentier vardı. O, her zaman etkili değildi. Otoriteler düşünmeden dövüştüğünü ve rakibini bu kadar zorlamaması gerektiğini belirtiyordu. Böyle yapmamış olsaydı, 12 raunt boyunca ringde kalabilirdi. Ama aklındaki bu değildi. "Dört raunt dövüşmek..." demişti birileri ama alıntının gerisini hatırlayamıyoruz.

Dempsey galibiyeti, Carpentier ise bütün ihtişamı aldı. Belki de trajedi algımızı biraz genişletmeliyiz, çünkü bu da trajik.

S

Fotoğraf Getty Images Turkey

Socrates'in Yeni Abonelikleri

Socrates Dergi'de yepyeni abonelik paketleri yarattık. İncelemek ve avantajlı şekilde abone olmak için QR code'u okutabilir veya ***dukkan.socratesdergi.com*** *adresini ziyaret edebilirsiniz.*

Premium Abonelik

Socrates Dergi Aboneliği
+
Dijital Dergi Aboneliği
+

- *İlk sayıyla birlikte gönderilecek Socrates tote bag hediye.*
- *Can Yayınları'ndan seçeceğiniz bir kitap hediyesi.*
- *Socrates'in düzenleyeceği etkinliklere öncelikli katılım hakkı.*
- *Socrates Dükkan'da öncelikli sipariş imkanı ve 10% indirim.*
- *Socrates Bistro'da %20 indirim imkanı.*

Dergi Aboneliği

- *Socrates Dergi aboneliğine ücretsiz kargo fırsatıyla sahip olun. Derginiz her ay bayiler ile aynı anda kapınızda olsun.*

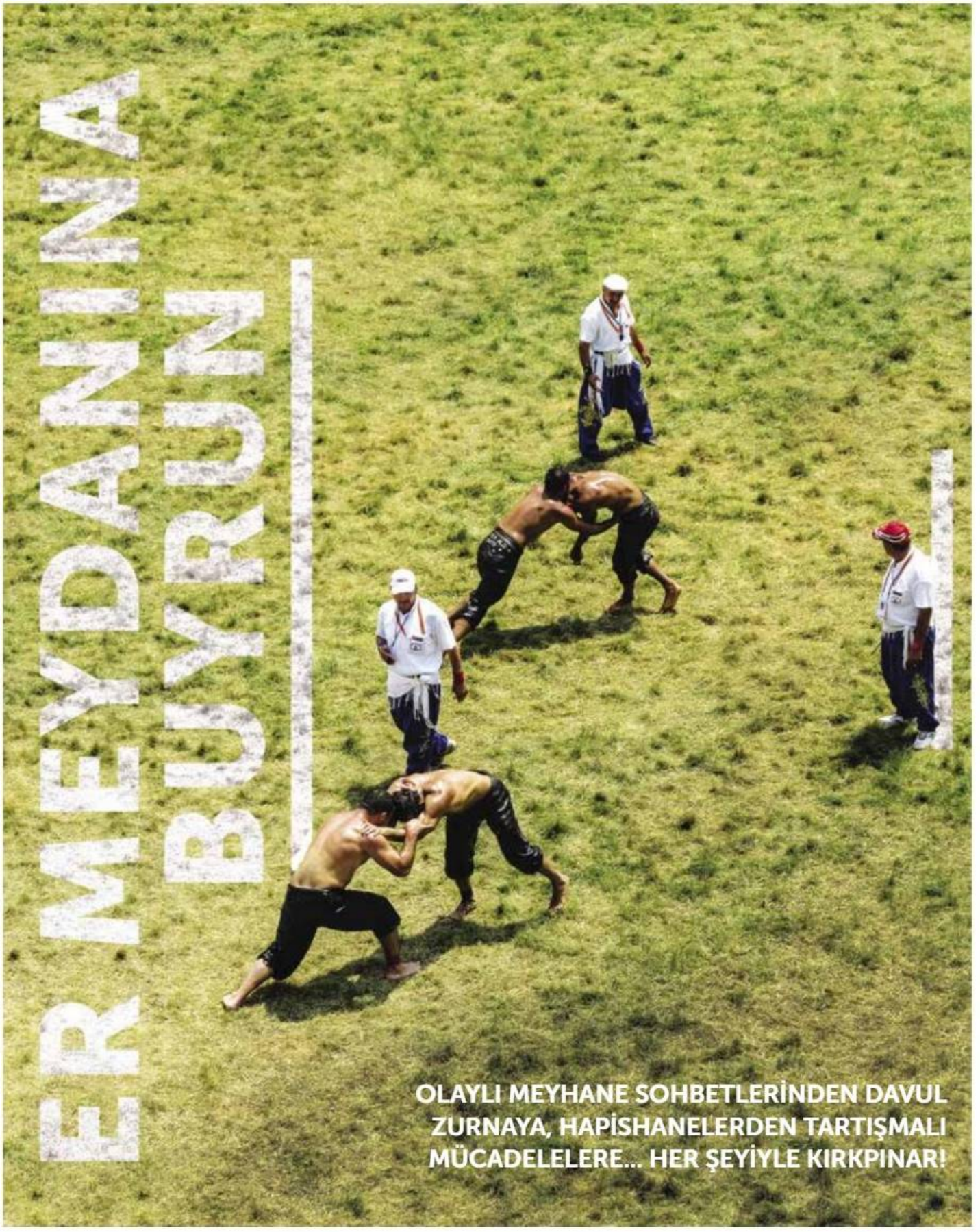

Dijital Abonelik

- *Socrates Dergi dijital aboneliğiyle tüm sayılara cebinizden, tabletinizden ve bilgisayarınızdan erişim sağlayabilirsiniz.*

CANTONA

MEYDANINA BUYRUN

OLAYLI MEYHANE SOHBETLERİNDEN DAVUL ZURNAYA, HAPİSHANELERDEN TARTIŞMALI MÜCADELELERE... HER ŞEYİYLE KIRKPINAR!

Fotoğraf İlyas Göçmen Arşivinden

MİTAT KORAY

TRT odaklı spor kültürünün miraslarından biri de Kırkpınar Yağlı Güreşleri'ydi. Takvimler temmuz ayını gösterdiğinde eğer tatile gidilmemişse mutlaka Edirne'de Sarayiçi'ne bağlanılır, çayırdan dakika ve skor alınır, Aydın Demir, Sabri Acar, Hüseyin Çokal gibi pehlivanlar tanınırdı.

Bu kuşaktan biri olarak, saydığım bu nedenlerin de büyük etkisiyle 90'ların sonunda dostum Cem Göçmen'den gelen Kırkpınar'a gitme teklifi son derece cazip gelmişti. Dedesi eski milli güreşçi Servet Meriç, babası ise önemli Kırkpınar fotoğrafçıları arasında yer alan İlyas Göçmen olan Cem, Kırkpınar hakkında hayli bilgi sahibiydi. Ben de boş sayılmazdım.

Edirne'ye varır varmaz yoğun bir davul-zurna sesi karşıladı bizi. Şehir tamamen yağlı güreşlerin etkisindeydi. Güreşlerin yapıldığı Sarayiçi'nin etrafı bir panayıra dönmüştü. Biz de Kırkpınar seferine bu panayırdan başladık. Biraz yürüdükten sonra karşıma daha önce televizyonda gördüğüm mühim bir Kırkpınar karakteri çıktı: Mustafa Yıldız. Nam-ı diğer Akhisarlı Arap Mustafa.

Mustafa Yıldız, 1972 ve 1981 yıllarında iki kez Kırkpınar Başpehlivanı olmuştu. Hâyli fırtınalı bir yaşamı vardı Arap Mustafa'nın. Hapiste yatıp dibe vurduktan sonra ayağa kalkıp yeniden çayıra çıkmış ve başpehlivanlığı kazanmıştı. 1981 yılında Aydın Demir ile

yaptığı olaylı güreşi belki hatırlarsınız. Aydın Demir, Arap Mustafa'nın gözüne parmak soktuğunu ve faullü güreştiğini iddia ederek hakemlere itiraz etmiş ancak bu isyanı kabul görmemiş ve zorlu final sonunda şampiyonluğu Mustafa Yıldız kazanmıştı. Hemen yanına gittik ve fotoğraf çektirdik. Bu arada gece aynı meyhanede oturduğumuz Arap Mustafa'nın olay çıkarıp mekânı dağıttığını da not olarak sunayım.

Neyse, turumuzu sonlandırıp artık güreşlere gitmeye karar verdik. Cem ve ben; yani iki tombalak, Sarayiçi'nin etrafında dolaşıyoruz. Bir kapıyı gözümüze kestirdik ve içeri girmeye karar verdik. Bizi gören görevli, "Abi pehlivanlar bu kapıdan girmiyor" diyerek bizi başka bir girişe yönlendirdi. Kendi adıma tombalaklığımın yarattığı bu algıya başta biraz bozulsam da bir pehlivan hissi uyandırmış olmaktan dolayı mutlu olmadım değil.

Gözler sadece o dönemin değil, Kırkpınar tarihinin en önemli pehlivanlarından olan Ahmet Taşçı'nın üzerindeydi. Taşçı'nın ünü sınırları aşmış, bu nedenle Japonya'ya giderek sumo güreşçileriyle gösteri maçları yapmış ve Kırkpınar'a çok daha havalı gelmişti. Diğer boylarda şampiyonlar birer birer belirlenirken, başpehlivanlık mücadelesi zorlu ve ağır tempoda geçiyordu. Beklendiği üzere Ahmet Taşçı finale çıktı. Rakibi ise hemşehrisi Cino Mehmet (Mehmet Yılmaz) oldu. Bu esnada Kırkpınar'ın geleneklerinden ağalık açık artırması yapıldı. Yarışı kazanan yeni ağa omuzlarda dolaştırıldı. Artık sıra finaldeydi. Kırkpınar'ın ünlü başcazgırı Şükrü Kayabaş'ın kendine özgü takdimiyle önce peşrev, ardından güreş başladı. Kazanan Ahmet Taşçı oldu. Altın Kemer seremonisini de izledikten sonra Sarayiçi'nden ayrıldık ve İstanbul'un yolunu tuttuk.

Ertesi yıl bu kez Alişan Çapan takviyeli bir ekiple yine Kırkpınar'daydık. Benim bu turistik ve sportif gezide bir de görevim vardı: NTV'ye telefon bağlantılarıyla güreşlerden haber geçmek. Finalde bu kez Ahmet Taşçı ve Cengiz Elbeye vardı. Kariyerinde başpehlivanlık bulunan ve bunu Ahmet Taşçı'yı yenerek kazanan Elbeye, yine iyi mücadele etti ama kazanan Ahmet Taşçı oldu.

İki Kırkpınar seferi de hâyli eğlenceli geçmişti. Bir daha güreşlere gitme şansı bulamadım. Kırkpınar da özellikle son yıllarda doping olayları nedeniyle ciddi yara aldı. Beni asıl hüzünlendiren ise Edirne maceralarımızdan sonra gelen haberler oldu.

Sarayiçi'nde bir finalini izlediğim Cengiz Elbeye, 2011 yılında beynindeki tümör nedeniyle genç yaşta aramızdan ayrıldı. İki altın kemer sahibi, çok iyi bir pehlivandı.

Yıllar sonra okuduğum bir haberin ardından, ilk Kırkpınar seferimi yeniden hatırladım; hani Karamürselli Ahmet Taşçı ile hemşehrisi ve öğrencisi Cino Mehmet'in karşı karşıya geldiği... Cino Mehmet mükemmel fiziğe sahip bir pehlivandı. Görüntüsü Sovyetlerin yenilmez güreşçisi Aleksandr Karelin'i andırıyordu. Genç ve güçlüydü. Ama ustasına karşı hiçbir direnç göstermedi. Ahmet Taşçı, seyircilerin ıslıkları altında güreşi kolayca kazandı. Maçın ardından Cino Mehmet, Ahmet Taşçı'nın elini öptü ve sessiz sedasız çayırdan ayrıldı. Dedim ya; birkaç yıl önce gazeteleri karıştırırken bir haber gördüm. Ahmet Taşçı vurulmuştu. Taşçı hastaneye kaldırıldı ve sağlığına kavuştu. Onu vuran ise yıllar önce ustasına saygısından neredeyse elense çekmekten imtina eden Cino Mehmet'ti...

BİR TOP BİR SOPA

GOLF, 'ZENGİN SPORU' OLARAK BİLİNİYOR. OYNAMASI KOLAY GİBİ GÖZÜKSE DE ASLINDA BİLMENİZ GEREKEN ÇOK ŞEY VAR

OZAN CAN SÜLÜM

"Dünyadaki tüm devletlere sesleniyorum, bu terörist katilleri durdurmak için elinizden geleni yapın. Teşekkürler. Şimdi nasıl vurduğuma dikkat edin."

George W. Bush

Çimenlik bir alanda, alana ve vuruş tipine özel bir sopayla oldukça sert, beyaz bir topa abanmak suretiyle başlayan bir oyundur. Her alanın delikleri belli stratejiye göre golf mimarlarınca dizayn edilmiştir ve golfçüler her parkuru önceden belirlenmiş vuruş sayısının mümkün olduğunca altında kalarak oynamaya çalışırlar. Turnuva ya da mücadele sonunda en az sayıda skorda kalan kazanır.

Her parkur farklı uzunlukta kesilmiş çimden, yeri gelince sudan, yeri gelince de kum havuzundan oluşur.

Her oyun 'tee vuruşu' ile başlar. İlk vuruşta top ufak bir iğne yardımıyla 'fair-way'e dikilir. Oyuncular alanın her iki yanındaki kaba çimli bölüm olan 'rough'a bulaşmadan, alan zorluğuna göre kuma ya da suya düşürmeden, ağaca kuşa çarptırmadan 'green'e atmaya çalışırlar topu. Green; oldukça kısa kesilmiş, topu pürüzsüz şekilde deliğe ileten, yeri geldiğinde de zorluk derecesine göre eğimli 'pata' alanıdır. Burada golfçüler çok az tempolu vuruşla topu deliğe sokmaya çalışırlar. Şimdi böyle anlatınca olmadı tabii, izlemeniz lazım.

Bolca "Onu aslında biz bulduk" kavgası olsa da oyun ilk olarak 13. yüzyılda 'acrocryphally' adıyla Hollanda'da oynanmış. Kolf (colv) adı verilen sopayla 'en az vuruşla en uzağa gönderme' şeklinde oynanan bu oyuna İskoçlar sahip çıkmış, Hollandalılar "O da bir şey mi, biz deliğe bile sokuyoruz" demiş, oyunu üzerlerine geçirmiş, bir de adını gowf (golf) olarak değiştirmişler. İskoçya'da St. Andrews Golf Club'ın kurulmasıyla kuralları resmiyet kazanan oyun İskoçya'dan tüm adaya, oradan da pembe yanaklı İngiliz emekliler gibi bütün dünyaya yayılmış.

Her deliğin farklı vuruş sayısı (par) var demiştim ya, onların bir de adı var. Tee'den direkt olarak deliğe sokarsanız ace yapmış olursunuz. Vuruş sayısının dört vuruş altı (-4) triple eagle, üç vuruş altı (-3) albatross, iki vuruş altı (-2) eagle, bir vuruş altı (-1) birdie'dir. Eğer belirlenen vuruş sayısında bitirirseniz skorunuz değişmez. Parın altında kalırsanız bogey (+1), double bogey (+2) ve triple bogey ile (+3) alt sıralara doğru ilerlersiniz.

18 Bir golf parkurunun sahip olduğu delik sayısı.

110 Tiger Woods'un sadece oynadığı turnuvalardan bugüne kadar kazandığı toplam ödül. Evet, milyon dolar.

336 Kurala göre üretilmiş bir golf topundaki mini çukur sayısı.

431 80 kilo civarında ortalama bir oyuncunun bir saatlik oyunda yaktığı kalori. "Ya o da spor mu!" diyenler vardır diye...

470 Michael Hoke'un 1975 ABD Şampiyonası'nda yaptığı tee shot'ın metre cinsinden uzunluğu.

***OYNA:** Tiger Woods' PGA Tour Serisi*
Bonus - NEO Turf Masters (Atari Oyunu – MAME 32)

***OKU:** The Greatest Game Ever Played: Harry Vardon, Francis Ouimet, and the Birth of Modern Golf - Mark Frost*

***İZLE:** The Greatest Game Ever Played*

Fotoğraf Ap Images

"Hokey beyaz adamın sporu, basketbol siyah adamın. Golf ise siyah bir kadın taciri gibi giyinen beyaz adamların."

Tiger Woods

Zengin hobisi olarak nitelendirilen nadir sporlardan biridir. Sebebi; oyun ekipmanının pahalı, üniformasınınsa kumaş pantolon, klas tişört ve kaliteli altın saat olmasıdır diye düşünüyoruz. Kot pantolon bogey (+1), dandik saat double bogey (+2), tişört içine fanila da triple bogey (+3) oluyor.

Spor, modern dönemde Avrupa ve Kuzey Amerika olarak iki bölgeye ayrılıyor. PGA TOUR en prestijli sezona sahipken, Avrupalı oyuncuların son dönem performansıyla PGA Avrupa Turu da oldukça yüksek profilli hale geldi.

Sporcular sezonun her turnuvasında oynamıyorlar, kaldı ki sezon zaten neredeyse bir sene sürüyor. Aynı zamanda, bazı turnuvalara katılım için belli kotaları aşmanız gerekiyor. Onlar da 'Majör Turnuva'lar olarak geçiyor. Bir nevi tenisin grand slam turnuvaları gibi. Erkeklerde bunlar; The Masters, ABD Açık, Britanya Açık ve PGA Şampiyonası. Son ödül yönetmeliğiyle birlikte bu turnuvalarda şampiyon 1.8 milyon dolar ödül kazanmaya başladı.

Kadınlar turunda ödüller biraz daha düşük ama sistem aynı. İsmen farklı olan tek büyük turnuva Fransa'daki Evian Championship. En yüksek ödüllü kadınlar turnuvası ise kazananın 720 bin dolar aldığı ABD Açık. Bu arada, Ladies PGA Tour'da çok ciddi bir Asyalı, hatta Güney Koreli hâkimiyeti var.

En çok tanınan adam, modern dönemin en başarılısı **Tiger Woods**. Kariyerinin, cinsel hayatı golfteki başarısının önüne çıkmadan önceki bölümünde 14'ü majör, 79 turnuva kazandı. Şampiyonluk sayısında 2002'de hayatını kaybeden, tarihin en fazla turnuva galibiyetine (82) sahip oyuncusu **Sam Snead**'in hemen arkasında. Ayrıca 18 majör şampiyonluk sahibi **Jack Nicklaus**'u da bir adım geriden takip ediyor. Yeni yıldız **Rory McIlroy** ise altı yıllık kariyerine 4'ü majör toplam 11 turnuva şampiyonluğu sığdırdı.

En başarılı kadın sporcu ise 23 yıllık kariyerinde altısı majör toplam 88 turnuva kazanan **Kathy Whitworth**. Aktif sporcular içerisinde ise İsveçli **Annika Sörenstram** 10'u majör toplam 72 şampiyonlukla toplamda ikinci sırada.

Fotoğraf Getty Images Turkey

BRİÇ TOGETHER

MÜPTELASI OLANLAR YERİNE HİÇBİR ŞEY KOYAMIYOR, HENÜZ TANIŞMAYANLARIN İSE HAKKINDA EN UFAK BİR FİKRİ DAHİ YOK. İŞTE, SONSUZ BRİÇ İKİLEMİ...

FİKRET DOĞAN

"Bu oyun hayat gibidir... Hatasız oynanmaz."
Akif Kurtuluş

Gözümüzü fena korkutmuşlardı. Briç öyle esrarengiz, öyle meşakkatli bir oyundu ki biz fanilere göre değildi. Allahtan kahvede senin benim gibi insanlar oynuyordu da briç masasının bir kenarına ilişip yancılık yapabiliyorduk. Fakat anlamak ne mümkün! Bre aman, 1 pik ne demek? Ya 3 sanzatu? Çince mi lan bu! Oyuncular Rodin'in *Düşünen Adam* heykeli gibi ha bire derin bir tefekküre dalıyorlar, sanırsınız Mars'a uzay aracı göndermenin planları içerisindeler. Ama en gıcığı, o anlaşılmaz konuşmalardan sonra oyunculardan birinin elini yere açıp mort olması, yani oyun dışı kalmasıydı. Ne biçim oyun bu? İnsan arkadaşını dışlar mı hiç? Çok ayıp. İşte bütün bunlar briçten yıldırmıştı bizi. Sonra keyfekeder briç oynayan arkadaşlardan biri, "Gelin size briç öğreteyim" dedi. Artık nasıl bir bunalım içerisindeysek, "Tamam" dedik. Her aylak öğrenci gibi zamanımız boldu. Arkadaşımız "Şu şudur, bu budur" diye beş on dakika çalakalem anlattı, bir halt anlamadık tabii. Ama yarım saat sonra dört arkadaş kendimizi briç masasında bulduk. Kafasını gözünü yara yara oynamaya başladık. Zaten başka türlü de oynanmaz bu meret. Efsane briççi Bob Hamman'ın "Briççiler ikiye ayrılır; kötü oynayanlar ve berbat oynayanlar" demesi boşuna değildir. Velhasıl briç atla deve değil, öğrenmesi de oynaması da çok kolay. Lâkin iyi oynamak, işte o çok zor.

Kökeni 400 yıl kadar gerilere gider, Büyük Britanya'da oynanan *Whist*'e; hani *80 Günde Devri Alem*'in kahramanı Phileas Fogg'un müptelası olduğu oyun. Bazı güvenilir kaynaklara göre çıkış noktası İstanbul'dur. 1850'li yıllarda Kırım Savaşı nedeniyle İstanbul'da bulunan İngiliz askerleri icat etmiştir bu oyunu. O dönemde İngiltere Büyükelçiliği henüz sur içindedir. İngiliz askerleri Şehzadebaşı'ndaki kahvehanelerde briç oynayamadıkları için Pera'ya giderler; bunun için de Haliç'in iki yakasını birbirine bağlayan Galata Köprüsü'nü geçmek zorundadırlar. İngilizce'de 'köprü' anlamına gelen *bridge*'in adı buradan gelmektedir. Yani bu muhteşem oyunun ilham kaynağı Galata Köprüsü'dür. Tabii ilkin nerede çıktığına dair başka rivayetler de var. Yine de kimse duymasın. Biz bunu parlatalım. Sadece işimize geldiği için değil, aynı zamanda hem en makul hem de en güzel seçenek olduğu için. (Zaten seçenekleri böyle akıl tartısına vurmayı alışkanlık haline getirdiniz mi, briççi olmaya başladınız demektir.) 20. yüzyılın başlarında briç şaha kalkar; Paris, Londra, New York gibi büyük şehirleri fetheder, Whist'in pabucu dama atılır. Önceleri 'ihale brici' gözdedir. 1920'li yıllarda skorlama, ceza ve mükâfatlarda yapılan değişikliklerle bugünkü 'kontrat' oyununa varılır.

Bu kadar çok sevilmesinde şaşılacak bir şey yok. Briç her yaştan insana hitap eden bir oyundur. 80 yaşındaki bir nineyle 11 yaşındaki torunu aynı masada buluşturabilen başka bir oyun var mıdır bilmem. "Hadi canım abartıyorsun" demeyin, böyle çok vaka var. En güzel tarafı; ortakla oynarsın, yani neşeyi de tasayı da paylaşırsın. İşler kötü gitti mi, hatayı sürekli ortakta arayacak, "Yav ortak çok rezil oynadı" diye dırlanacaksanız, bu oyun size göre değil demektir. Yol yakınken geri dönün. Ortak ne kadar pespaye oynarsa oynasın, bir dahaki sefere daha iyisini yapabilirsiniz. Briç size "Evet bu kez kötü oynadınız, ama oturun, çalışın, daha iyi anlaşmanın yolunu bulun" der.

Ona ne şüphe, briç anlaşma oyunudur. Anlaşanlar, anlaşabilenler kazanır. Bu oyunun kelime anlamıyla uyumlu bir şekilde hep bir köprü kurmanız gerekir. Kendi başınıza bir halt edemezsiniz. Sürekli diyalog esastır. Elinizi anlatacaksınız, ortak da size kendi elini anlatacak. Bu arada rakiplerinizin konuşmalarına da kulak kabartacak, onları da doğru anlamaya çalışacaksınız. Ne kadar iyi anlatabilir, ne kadar iyi anlayabilirseniz, o kadar başarılı olursunuz. Briçte olasılıklar neredeyse sınırsız, olanaklar kısıtlıdır. Elinizdeki yüz, ikiyüzlük bir kelime hazinesiyle oturup bir roman yazmanız beklenmiyordur sizden, anlamlı bir cümle kurmanız yeter. Lakin eller çetrefilleştikçe anlaşılır bir cümle kurmak zorlaşır. Çoğu zaman karanlık bir labirentte kaybolmaya benzer bu durum. El yordamıyla ilerler, yolunuzu bulmaya çalışırsınız. Tek ipucu elinizdeki kartlardır, onlar sizin haritanızdır bir anlamda. Bir de ortağınızın sesi. Karanlıkta ortağınıza sesinizi

İNGİLİZ ASKERLERİ BRİÇ OYNAMAK İÇİN PERA'YA, GALATA KÖPRÜSÜ'NDEN GİDERDİ. 'KÖPRÜ' ANLAMINA GELEN BRIDGE'İN ADI BURADAN GELİR

Fotoğraf Getty Images Turkey

duyurmaya çalırsınız, öteden onun sesini hayal meyal duyarsınız, siz "Ben buradayım, şuraya doğru gitmek istiyorum" dersiniz, o size başka bir yön önerir belki. Sonra düşünüp taşınıp bir tarafa meyledersiniz. Eğer böyle meşveretle çıkış kapısını bulmuşsanız, bundan daha büyük bir keyif yoktur. Canınızı kurtardınız yahu, daha ne olsun? Briçte burnunun dikine gidenler başlarını çoğu zaman duvara vurmaya mahkûmdurlar. Briç, dediğim dedikçileri değil, dinlemesini bilenleri ve hem ortağını hem de rakiplerini adam yerine koyanı sever sayar. Briçte iyi oyuncu diye bir şey yoktur, bu büyük bir yanılgıdır, ancak iyi ortaklıklar vardır.

Oyunun her anında hep bir karar vermeniz gerekir; düşünmeden yapacağınız bir konuşma, vereceğiniz bir kart gebertebilir sizi. O yüzden uçurumun kenarında yürür gibi her adımınızı ölçüp biçerek atmanız, her kararı kılı kırk yararak vermeniz gerekir. Aksi takdirde çok çabuk cezalandırır briç tanrısı sizi.

Konsantrasyon deyip geçmeyin. Yolları çatallanan bahçede kaybolmak istemiyorsanız gözünüzü dört açmalısınız. Çok sevdiğim anektodlardan biridir; iyi bir oyuncu yüksek dikkatiyle ünlüdür, öyle ki masada dünyaya antenlerini kapatıp sadece oyuna yoğunlaşması bir efsanedir. Dostları onun bu özelliğini sınamaya karar verirler. Bir defasında o briç masasında bir kontratı yapmak için transa girmişken içeri çıplak bir kadın sokarlar, kadın müzik eşliğinde dans eder. Bizim oyuncu tınmaz bile. Eli oynayıp bitirir. Diğer oyuncular "Dikkatini çeken bir şey olmadı mı?" diye sorarlar. "Tabii," der oyuncu, "gözümden kaçtı mı sanıyorsunuz, o ne güzellikti öyle ya, karoların dağılımı muhteşemdi!" Evet, işte briç böyle bir oyundur, dünyayı unutursunuz, tabii kendinizi oyuna vermişseniz. Briç sizden bunu fena halde ister.

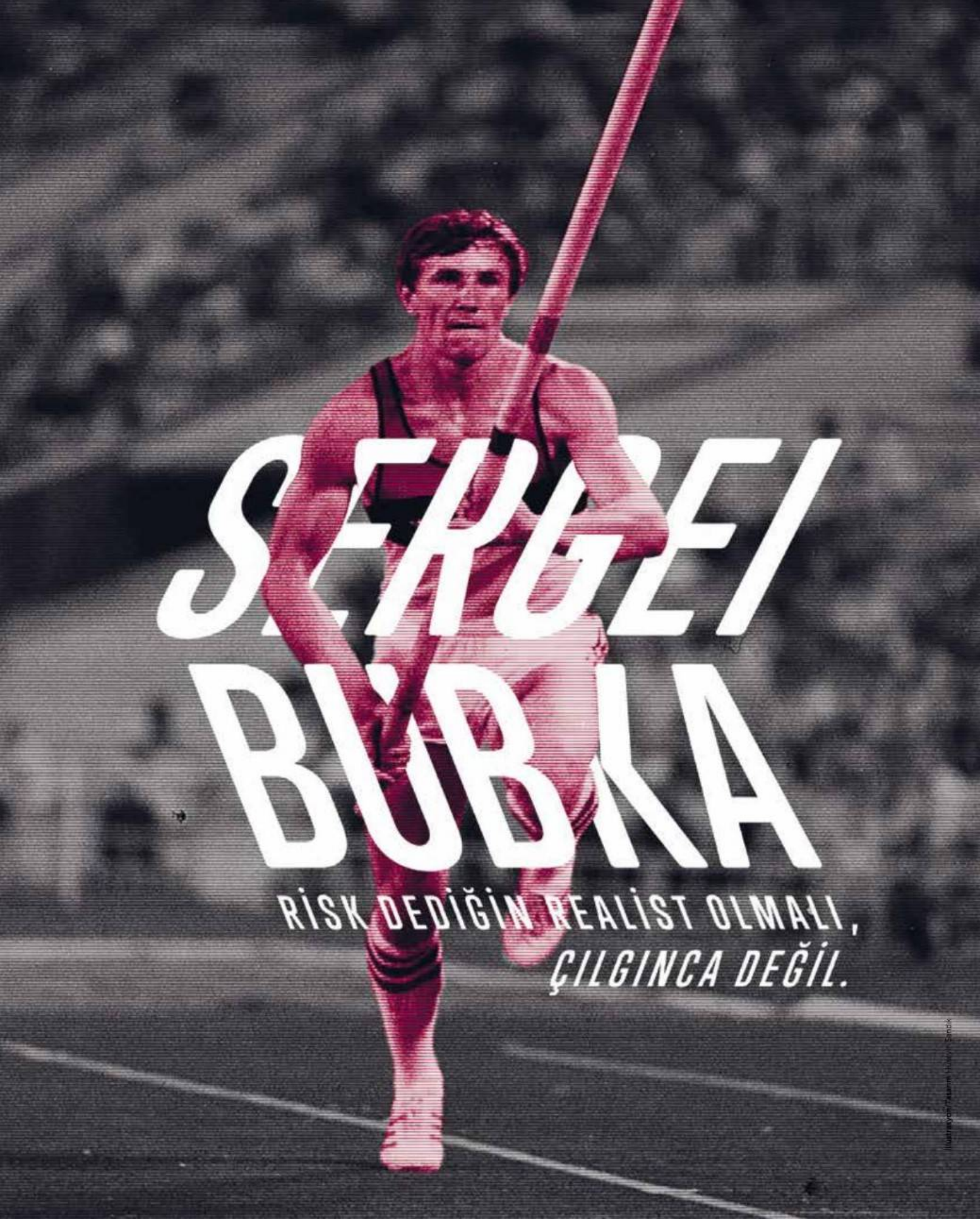
Briç oyundur, ama aynı zamanda bir spordur da. Öylesi daha bir ciddiyet ister. Hazırlık ister. Disiplin ister. Oyun neşesi ister. Turnuva bricinin de çeşitleri var; ikili, dörtlü takım, bireysel, ligler, şampiyonalar... Hepsinin stratejisi ayrıdır. Yine büyük usta Bob Hamman'ın tanımıyla; "Takım maçı, iki ağır sıklet boksörün birbirine acımasız yumruklar indirdiği, en sonunda ayakta kalanın kazandığı bir boks maçına benzer. Oysa ikili turnuva, yüzlerce sarhoşa karşı yaptığınız bir sokak kavgasıdır." Hangisinden daha çok hoşlanacağınız, size kalmış bir şey. Ya insan sırf bu müsabaka heyecanını yaşamak için briç öğrenir, tabii aklı bir karış havada değilse eğer.

Briç oynamak kadar seyretmesi de zevklidir. Seyircilerin görevi şeytanın avukatlığını yapmaktır. Sürekli oyunculara laf sokuşturan yancılara *kibitzer* denir briç terminolojisinde. Bir turnuvada elbette seyirciler işe karışmaz. Ama kulüpte el bittikten sonra *kibitzerler* mutlaka maydanoz olur ve icabında oyuncuyu dünyaya geldiğine pişman eder. E zaten kibitzerin öyle konuşkanı makbuldür. Böylece hem ortam biraz yumuşar hem de o elin bir değerlendirmesi yapılmış olur. "Yok efendim, ben büyük turnuvaları da kaçırmak istemiyorum" mu diyorsunuz? Hayhay, internet ne güne duruyor! Şimdi öyle bir imkân da var. Dünya şampiyonalarını bile anbean takip edebiliyoruz artık.

TAKIM MAÇI, İKİ AĞIR SIKLET BOKSÖRÜN BİRBİRİNE ACIMASIZ YUMRUKLAR İNDİRDİĞİ, EN SONUNDA AYAKTA KALANIN KAZANDIĞI BİR BOKS MAÇINA BENZER.

Sahtekârlığa eğilimliyseniz, briç size bu konuda da olanaklar sunar. Ama bilin ki öyle manyel verenlere, balkon yapanlara (yani rakibin eline çaktırmadan göz atanlara), düşünüyormuş gibi yapıp tempoyu bozanlara pek hoş gözle bakılmaz. Zaten turnuva brici artık perdeli oynanıyor. Sırf bu arkadaşlar yeteneklerini sergilemesinler diye. Tabii bazen perde de yetersiz kalıyor; 2014 Dünya Senyörler Briç Şampiyonası'nı kazanan Alman takımının iki oyuncusunun öksürük yoluyla perdeyi aştıkları ortaya çıktı. Meğer öksürük sayısıyla ellerinde hangi rengin kısa olduğunu anlatırlarmış. E tabii müsabakalardan ömür boyu men edildiler. Siz siz olun böylesi şeylere heves etmeyin. Gerçek oyuncular bundan uzak durur. Gelmiş geçmiş en büyük oyuncularımızdan Mehmet Kortay, bir uluslararası turnuvada kazaran rakibin elindeki bir kartı gördü diye o eli oynamak istememiş, kazanacağı çok iyi skordan feragât etmişti. Gerçek oyuncu budur işte. Aklınızdan hiç çıkarmayın; briç adabı denen bir şey vardır ve bu, oyunun kendisinden daha önemlidir.

E hadi ne duruyorsunuz, bir ortak bulup başlayın artık köprüler kurmaya.

SERGEI
BUBKA
RİSK DEDİĞİN REALİST OLMALI,
ÇILGINCA DEĞİL.

SOCRATES'E ABONE OLMAK İÇİN

www.abonelikmerkezi.com
0 216 336 52 25-26

12 SAYI
%20 İNDİRİM - 96 TL

* ARAS KARGO İLE İMZA KARŞILIĞI ADRESE ÜCRETSİZ TESLİMAT